Signature Not Verified
Digitally signed by Chambers Central Association
Date: 2020.07.23 14:56:04 EEST
Reason: Automated Registration Process by Greek General Business Registry
Location: Athens

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ Γ.Ε.ΜΗ. ΚΑΙ ΥΜΣ
Αρμόδια Υπηρεσία ΓΕΜΗ: ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Τηλέφωνο: ΑΕ: 2103382302-244 / ΕΠΕ:2103382137 / Λοιπές: 2103382104 / Πιστοποιητικά: 2103382115-6
Fax: 2103616464
E-mail: info@acci.gr

Αθήνα,23/07/2020
Αριθ. Πρωτ.:2016727

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αυτοματοποιημένης Καταχώρισης στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), στοιχείων της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία **ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**, το διακριτικό τίτλο **ΤΕΡΝΑ ΑΕ** και αριθμό ΓΕΜΗ **8554301000**.

Την **23/07/2020** καταχωρήθηκαν αυτοματοποιημένα στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.), με **Κωδικό Αριθμό Καταχώρησης ,** τα κατωτέρω στοιχεία:

Α) Με Κωδικό Αριθμό Καταχώρισης 2180962 οι εγκεκριμένες από την 07/07/2020 Γενική Συνέλευση οικονομικές καταστάσεις με τις σχετικές εκθέσεις όπου από την κείμενη νομοθεσία απαιτούνται για τη χρήση 01/01/2019 έως 31/12/2019.

Β) Με Κωδικό Αριθμό Καταχώρισης 2180963 η από 07/07/2020 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης σύμφωνα με την οποία ορίστηκαν για τον έλεγχο των Οικονομικών καταστάσεων της χρήσης από 01/01/2020 έως 31/12/2020:

- Η ελεγκτική εταιρεία **«GRANT THORNTON Α.Ε.»**, Α.Φ.Μ. 094399329-Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ ΠΕΙΡΑΙΑ, Αρ. ΓΕΜΗ 121548701000, και (Δ/νση : ΖΕΦΥΡΟΥ 56 ΤΚ , ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ), με αριθμό μητρώου ΕΛΤΕ .

Οι οικονομικές καταστάσεις με τις σχετικές εκθέσεις όπου από την κείμενη νομοθεσία απαιτούνται αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας ανακοίνωσης.

Η γνησιότητα του παρόντος μπορεί να επιβεβαιωθεί από το https://www.businessregistry.gr/publicity
Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί προιόν αυτοματοποιημένης καταχώρισης δυνάμει της διάταξης του άρθρου 102 του ν.4635/2019 με μέριμνα και ευθύνη του υπόχρεου.

ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Λ. Μεσογείων 85, 115 26 Αθήνα
ΑΡ. Γ.Ε.ΜΗ. 8554301000
ΑΡ. Μ.Α.Ε. 56330/01/Β/04/506(08)

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

χρήσης

1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2019

Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς ως έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση

[Η παρούσα σελίδα έχει αφεθεί σκοπίμως κενή]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ 2019 ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 7

Α. Χρηματοοικονομικές Εξελίξεις και Επιδόσεις Περιόδου Χρήσης 2019 7

Β. Σημαντικά γεγονότα για τη χρήση 2019 8

Γ. Σημαντικά Γεγονότα μετά τη λήξη της περιόδου 01.01 – 31.12.2019 9

Δ . Παράγοντες Κινδύνου και Αβεβαιότητες 13

Ε. Έκθεση μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης 17

ΣΤ. Προβλεπόμενη πορεία και Εξέλιξη 29

II. Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή 31

III. ΕΤΗΣΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019 (1 Ιανουαρίου - 31 Δεκεμβρίου 2019) 35

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019 37

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 2019 39

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 2019 41

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 2019 43

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 45

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ 45

2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 46

3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ 52

3.1 Σημαντικές κρίσεις της Διοίκησης 52

3.2 Αβεβαιότητα εκτιμήσεων και παραδοχές 53

4. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ 56

4.1 Βάση ενοποίησης 56

4.2 Μετατροπή σε ξένο νόμισμα 58

4.3 Υπεραξία 59

4.4 Άυλα στοιχεία του ενεργητικού 59

4.5 Ενσώματα πάγια 61

4.6 Απομείωση αξίας μη κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού (υπεραξία, άυλα στοιχεία του ενεργητικού και ενσώματα πάγια /επενδύσεις σε ενοποιούμενες εταιρείες) 61

4.7 Επενδυτικά ακίνητα 62

4.8 Αποθέματα 63

4.9 Χρηματικά διαθέσιμα 63

4.10 Χρηματοοικονομικά μέσα 64

4.10.1 Αναγνώριση και παύση αναγνώρισης 64

4.10.2 Ταξινόμηση και αρχική αναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού 64

4.10.3 Μεταγενέστερη επιμέτρηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού 64

4.10.4 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού 65
4.10.5 Ταξινόμηση και επιμέτρηση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων 66
4.10.6 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης 67
4.10.7 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων 68
4.11 Παροχές στο προσωπικό 68
4.12 Μισθώσεις 70
4.13 Κρατικές επιχορηγήσεις 72
4.14 Προβλέψεις, Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και Ενδεχόμενες απαιτήσεις 72
4.15 Έσοδα 73
4.16 Φόρος εισοδήματος 75
4.17 Μετοχικό κεφάλαιο, αποθεματικά και διανομή μερισμάτων 76
5. ΔΟΜΗ ΟΜΙΛΟΥ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ 78
6. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ 81
7. ΥΠΕΡΑΞΙΑ 82
8. ΑΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 83
9. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΠΑΓΙΩΝ 84
10. ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 87
11. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ 92
12. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ 94
13. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΗΜΑΤΑ ΥΠΟ ΚΟΙΝΟ ΕΛΕΓΧΟ 96
14. ΛΟΙΠΕΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ 99
15. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ 100
16. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ 100
17. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ/ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΠΕΛΑΤΕΣ 103
18. ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ 106
19. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ 108
20. ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ 109
21. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΔΑΝΕΙΑ 109
22. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΣΕΙΣ 112
23. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ 113
24. ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 115
25. ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ 116
26. ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ 117
27. ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ 117
28. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΔΑΝΕΙΑ 119
29. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ 119

30. ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 120
31. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ 121
32. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ-ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ 123
33. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 131
34. ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ - ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ – ΕΞΟΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 133
35. ΑΜΟΙΒΕΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ 134
36. ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ/(ΕΞΟΔΑ) 135
37. ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ 135
38. ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ 136
39. ΕΣΟΔΑ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ 136
40. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΣΟΔΑ/(ΕΞΟΔΑ) 137
41. ΚΟΣΤΟΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ 137
42. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ 138
43. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ 140
44. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ 145
45. ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ 146
46. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 149
47. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ 149
48. ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ 154
49. ΕΓΚΡΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ 158

[Η παρούσα σελίδα έχει αφεθεί σκοπίμως κενή]

I. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ 2019 ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Κύριοι Μέτοχοι,

Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 4548/2018, άρθρο 150 και το Καταστατικό της Εταιρείας, σας υποβάλλουμε για την κλειόμενη χρήση από 1/1/2019 έως 31/12/2019, την ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Στη παρούσα έκθεση περιέχονται χρηματοοικονομικές και μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες της Εταιρείας και των θυγατρικών της για τη χρήση 2019 και περιγράφονται σημαντικά γεγονότα που διαδραματίσθηκαν στην περίοδο αυτή και η επίδρασή τους, καθώς και οι προοπτικές της Εταιρείας και του Ομίλου. Επίσης, περιγράφονται οι κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες που οι εταιρείες του Ομίλου ενδέχεται να αντιμετωπίσουν το επόμενο έτος.

Α. Χρηματοοικονομικές Εξελίξεις και Επιδόσεις Περιόδου Χρήσης 2019

Κατά τη διάρκεια του 2019 συνεχίστηκε η βελτίωση των βασικών μεγεθών και των προοπτικών της ελληνικής οικονομίας με αποτέλεσμα την αντίστοιχη βελτίωση του οικονομικού κλίματος και την υποχώρηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων (το ομόλογο 10ετούς διάρκειας κινήθηκε ακόμα και κάτω του ορίου 1%).

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ συγκαταλέγεται μεταξύ των σημαντικότερων ελληνικών επιχειρηματικών ομίλων και κατέχει ηγετική θέση στον τομέα της κατασκευής υποδομών. Περαιτέρω, ο Όμιλος έχει ήδη αποδείξει κατά τη διάρκεια της ελληνικής χρηματοπιστωτικής κρίσης (ήτοι τη δυσκολότερη και μακρύτερη χρονικά χρηματοπιστωτική κρίση στην Ευρώπη), την ικανότητά του να αναπτύσσεται και να ενισχύει τη θέση του στην αγορά.

Οι υπάρχουσες εκτιμήσεις για την επίδραση του COVID-19, αναφέρονται αναλυτικά στα σημαντικά γεγονότα μετά την λήξη της περιόδου 01.1-31.12.2019, στην ενότητα Γ της παρούσας έκθεσης.

Τα κυριότερα ενοποιημένα Οικονομικά Στοιχεία του 2019 με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς σε σύγκριση με τα οικονομικά στοιχεία του 2018, έχουν ως εξής:

Ο κύκλος εργασιών προς τρίτους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ανήλθε σε 695 εκατ. ευρώ περίπου, έναντι 959 εκατ. ευρώ το 2018, σημειώνοντας μείωση κατά 264 εκατ. ευρώ ήτοι 27,53% περίπου.

Ο κύκλος εργασιών, ευρώ 695 εκατ., προέρχεται από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα κατά ποσοστό 86,3 % (86,6 % κατά την συγκριτική περίοδο), από δραστηριότητες σε Βαλκανικές χώρες κατά ποσοστό 5,2 % (6 % κατά την συγκριτική περίοδο) και από δραστηριότητες σε χώρες της Μέσης Ανατολής κατά ποσοστό 7,3 % (6,3 % κατά την συγκριτική περίοδο) ενώ ποσοστό κατά 1,2 % (1,1 % κατά την συγκριτική περίοδο) αφορά σε Μάλτα, Λιβύη και Δ. Ευρώπη.

Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο υπογεγραμμένων συμβάσεων την 31.12.2019, ανέρχεται στο ποσό των 1.553 εκατ. ευρώ περίπου έναντι του ποσού των 1.507 εκατ. ευρώ στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ότι το 27,1 % (29,6 % κατά το τέλος της προηγούμενης χρήσης) του ανεκτέλεστου υπολοίπου αφορά σε έργα που εκτελούνται στο εξωτερικό.

Τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) ανήλθαν σε 1,3 εκατ. ευρώ έναντι 22,7 εκατ. ευρώ την προηγούμενη χρήση. Παράλληλα, τα κέρδη προ φόρων και τόκων (EBIT) ανήλθαν σε ζημιές 12,2 εκατ. ευρώ έναντι κερδών 10,4 εκατ. ευρώ την προηγούμενη χρήση.

Το στοιχείο Λειτουργικά αποτελέσματα (EBIT) ορίζεται ως το Μικτό κέρδος, μείον τα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης, μείον τα Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης, πλέον/μείον τα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) προσδιοριστικά του EBIT. Τα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) προσδιοριστικά του EBIT ορίζονται ως τα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) εκτός των κονδυλίων των Συναλλαγματικών διαφορών πληρωμής και αποτίμησης, των Απομειώσεων/(Ανακτήσεων απομειώσεων) παγίων, των Λοιπών απομειώσεων και προβλέψεων και των Απομειώσεων/(Ανακτήσεων απομειώσεων) απαιτήσεων, όπως παρουσιάζονται στη Σημείωση 36.

Ο δείκτης «EBITDA» ορίζεται ως τα Λειτουργικά αποτελέσματα «EBIT», πλέον οι αποσβέσεις παγίων, μείον οι αναλογούσες στη χρήση επιχορηγήσεις παγίων, όπως παρουσιάζονται στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις.

Οι Ζημιές προ φόρων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ανήλθαν σε 29,2 εκατ. ευρώ, έναντι κερδών 7,8 εκατ. ευρώ τη χρήση 2018, και ήταν μειωμένα κυρίως λόγω των αυξημένων ζημιών του τομέα Βιομηχανίας και των ζημιών από την ενοποιούμενη με την μέθοδο της Καθαρής Θέσης ΗΡΩΝ ΙΙ.

Οι Ζημιές μετά από φόρους και μη ελέγχουσες συμμετοχές διαμορφώθηκαν σε 33,8 εκατ. ευρώ, έναντι 8,6 εκατ. ευρώ το 2018, επηρεασμένα αρνητικά κυρίως από τον Τομέα της Βιομηχανίας.

Η Καθαρή Δανειακή Θέση του Ομίλου (χρηματικά διαθέσιμα μείον δανειακές υποχρεώσεις) ανήλθε την 31.12.2019 σε περίπου μείον 70,1 εκατ. ευρώ, έναντι μείον 56,4 εκατ. ευρώ Καθαρής Δανειακής Θέσης την 31.12.2018.

Το Συνολικό Ενεργητικό του Ομίλου την 31.12.2019 ανέρχεται σε 951,6 εκατ. ευρώ, έναντι 1.162 εκατ. ευρώ την 31.12.2018.

Β. Σημαντικά γεγονότα για τη χρήση 2019

Κατά την χρήση του 2019 σημειώθηκαν τα ακόλουθα σημαντικά γεγονότα:

- Την 05.02.2019 συστάθηκε η εταιρεία Παραχώρησης με την επωνυμία «ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε. ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ», η οποία στη συνέχεια, στις 21.02.2019 υπέγραψε με το Ελληνικό Δημόσιο τη Σύμβαση Παραχώρησης η οποία έχει ήδη ψηφισθεί και γίνει νόμος του κράτους. Στην συγκεκριμένη εταιρεία Παραχώρησης συμμετέχουν κατά την 31.12.2019, η ΤΕΡΝΑ Α.Ε. σε κοινοπραξία με την GMR Airports Limited με ποσοστά 60% και 40% αντίστοιχα.

  Σημειώνεται ότι μετά την ημερομηνία έναρξης παραχώρησης και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση παραχώρησης, τα ποσοστά συμμετοχής θα διαμορφωθούν σε: ΤΕΡΝΑ Α.Ε. 32,46%, GMR Airports Limited 21,64%, και Ελληνικό Δημόσιο με 45,9%.

- Την 21.02.2019 ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ υπέγραψε με την εταιρεία ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε. ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ Σύμβαση Μελέτης – Κατασκευής του νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης προϋπολογισμού 480 εκατ. ευρώ και με συμβατικό χρόνο εκτέλεσης 5 έτη.
- Την 08.03.2019 η ΤΕΡΝΑ Α.Ε., σε Κοινοπραξία με την AVAX Α.Ε. (AVAX – TERNA JV-MEDITERRANEAN CITY OF DREAMS) και με ποσοστό συμμετοχής 40%, υπέγραψε σύμβαση αξίας 270 εκατ. ευρώ με την ICR CYPRUS RESORT DEVELOPMENT CO LIMITED, για την κατασκευή ενός πολυθεματικού θέρετρου με Καζίνο συνολικής έκτασης 96.000τμ και με ορίζοντα ολοκλήρωσης 30 μηνών.

- Με τις από 23.12.2019 και 27.12.2019 αποφάσεις των ΔΣ της ΤΕΡΝΑ Α.Ε και της θυγατρικής ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ Α.Ε. αντίστοιχα, αποφασίσθηκε η ανάκληση των σχετικών από 29.06.2018 αποφάσεων συγχώνευσης των εν λόγω εταιρειών, προκειμένου η ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ Α.Ε. να συνεχίσει αυτόνομα την παραγωγική δραστηριότητα της και να λειτουργεί ως ανεξάρτητη οικονομική μονάδα.

Πέρα των ανωτέρω αναφερόμενων, δεν υπάρχουν λοιπά μεταγενέστερα των οικονομικών καταστάσεων γεγονότα, τα οποία να αφορούν είτε τον Όμιλο είτε την Εταιρεία, στα οποία επιβάλλεται αναφορά από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΑ).

Γ. Σημαντικά Γεγονότα μετά τη λήξη της περιόδου 01.01 – 31.12.2019

- Μέσα στον Ιανουάριο 2020 η εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε. έχει αντλήσει χρηματοδότηση συνολικού ποσού 42 εκατ. ευρώ εκ των οποίων ποσό 39 εκατ. ευρώ έχει διατεθεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της συνδεδεμένης εταιρείας ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ βάσει των όρων της σύμβασης παραχώρησης.

- Την 06.02.2020 ακολούθως της ικανοποίησης των Προϋποθέσεων της Σύμβασης Παραχώρησης, το Δημόσιο παρείχε στην εταιρεία ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε. ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ την "Άδεια Ίδρυσης και Κατασκευής Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης". Η ανωτέρω ημερομηνία αποτελεί εφεξής την ημερομηνία της έναρξης παραχώρησης. Το έργο θα κατασκευαστεί κατά 100% από την εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε. Η συμβατική διάρκεια της περιόδου παραχώρησης διαμορφώνεται σε τριάντα πέντε (35) έτη από την ημερομηνία έναρξης παραχώρησης και συμπεριλαμβάνει την πενταετή περίοδο μελέτης-κατασκευής.

- Την 30.03.2020 η ΤΕΡΝΑ Α.Ε. ανακοίνωσε ότι σε κοινοπραξία με την SIEMENS (ένωση εταιρειών SIEMENS - ΤΕΡΝΑ) αναδείχθηκε ανάδοχος του έργου "Μελέτη, Προμήθεια και Εγκατάσταση Δύο Σταθμών Μετατροπής και ενός Υποσταθμού για την Ηλεκτρική Διασύνδεση Κρήτης - Αττικής. Όπως ανακοίνωσε η "Αριάδνη Interconnection", θυγατρική του Ομίλου ΑΔΜΗΕ, ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 370 εκατ. ευρώ. Από αυτά, τα 358,6 εκατ. ευρώ αφορούν στην κατασκευή των σταθμών μετατροπής και τα 11,4 εκατ. ευρώ στη συντήρησή τους. Η σύμβαση έχει διάρκεια υλοποίησης 36 μήνες και θα υπογραφεί μετά την έγκρισή της από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Σύμφωνα με την ίδια ανακοίνωση, το έργο πρόκειται να ενταχθεί για συγχρηματοδότηση στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία" στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014 - 2020.

- **Παγκόσμια κρίση δημόσιας υγείας από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19)**

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ συγκαταλέγεται μεταξύ των σημαντικότερων ελληνικών επιχειρηματικών ομίλων και κατέχει ηγετική θέση στους τομείς των υποδομών. Θέση της Διοίκησης είναι ότι ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε κλάδους οι οποίοι είναι περισσότερο αμυντικοί κατά τη διάρκεια των φάσεων του οικονομικού κύκλου. Περαιτέρω, ο Όμιλος έχει ήδη αποδείξει κατά τη διάρκεια της ελληνικής χρηματοπιστωτικής κρίσης (ήτοι τη δυσκολότερη και μακρύτερη χρονικά χρηματοπιστωτική κρίση στην Ευρώπη), την ικανότητά του να αναπτύσσεται και να ενισχύει τη θέση του στην αγορά.

Στις 30.01.2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) δήλωσε την εξάπλωση του ιού COVID-19 ως «έκτακτη ανάγκη διεθνούς ενδιαφέροντος για τη δημόσια υγεία», ενώ σε συνέχεια των περαιτέρω εξελίξεων, την 11.03.2020, ο ΠΟΥ κήρυξε τον COVID-19 πανδημία η οποία εξαπλώθηκε παγκοσμίως. Το συμβάν είναι σε εξέλιξη και ως εκ τούτου δεν μπορούν να εκτιμηθούν και ποσοτικοποιηθούν οι επιπτώσεις του. Η διάρκεια και η ένταση των επιπτώσεων αναμένεται να προσδιοριστούν από: (i) το κατά πόσο ο ιός υπόκειται σε εποχική περιοδικότητα, (ii) τη χρονική διάρκεια που θα απαιτηθεί για

την ανάπτυξη αποτελεσματικών μεθόδων αντιμετώπισης της νόσου (εμβόλιο ή /και θεραπευτική αγωγή), (iii) την αποτελεσματικότητα των δημοσιονομικών και άλλων μέτρων των χωρών καθώς και των αποφάσεων των εποπτικών αρχών των τραπεζών για την διευκόλυνση των τραπεζικών ιδρυμάτων στην παροχή ρευστότητας και στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 10 «Γεγονότα μεταγενέστερα της περιόδου αναφοράς», η πανδημία θεωρείται ως ένα μη διορθωτικό γεγονός και ως εκ τούτου δεν απεικονίζεται στην αναγνώριση και επιμέτρηση των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας της χρήσης που έληξε την 31.12.2019.

Σύμφωνα με Έκθεση της Morgan Stanley (που δημοσιεύθηκε την 25.03.2020 με τίτλο «Coronavirus: Recession, Response, Recovery»), η πτώση της ζήτησης και οι διαταραχές στις εν γένει αλυσίδες εφοδιασμού αναμένεται να οδηγήσουν σε μία παγκόσμια οικονομική ύφεση. Ωστόσο, σύμφωνα με τη σχετική έκθεση, οι ισχυρές νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές που βρίσκονται σε εξέλιξη για την ανάσχεση των συνεπειών της πανδημίας, θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για μία ανάκαμψη που θα αρχίσει να διαφαίνεται το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Για την προοπτική αυτή φαίνεται ότι είναι καθοριστικής σημασίας, οι αυξανόμενες αναταραχές στην οικονομία των ΗΠΑ. Αμερικανοί οικονομολόγοι αναμένουν μια συρρίκνωση πλήρους έτους 2020 της τάξης του 3,0% αντί της προηγούμενης πρόβλεψης ανάπτυξης 0,6%. Μια τέτοια πτώση θα μειώσει την παγκόσμια ανάπτυξη σε 0,3% για το 2020 από το 3,4% που είχε προβλεφθεί πριν το ξέσπασμα της πανδημίας (κοντά στα χαμηλά της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2009, όταν η παγκόσμια οικονομία συρρικνώθηκε κατά 0,5%). Υπό την βασική παραδοχή ότι η πανδημική κρίση αναμένεται να κορυφωθεί τον Απρίλιο/Μάιο 2020, το μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής δυσχέρειας θα μπορούσε να συγκεντρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2020, με την παγκόσμια οικονομία να συρρικνώνεται σε ετήσια βάση 0,6% και 2,1%, αντίστοιχα, στο πρώτο και δεύτερο τρίμηνο του 2020. Εν συνεχεία και υπό την εκτίμηση ότι η ανάκαμψη θα αρχίσει να διαφαίνεται από το τρίτο τρίμηνο του 2020, η παγκόσμια οικονομία θα μπορούσε να ανακάμψει σε 4,8% το 2021, ενώ η ανάπτυξη της ζώνης του Ευρώ θα μπορούσε να ανακάμψει κατά 5,5% το 2021. Περαιτέρω, σε σχετική αρθρογραφία των Financial Times, σχετικά με τους κλάδους που είναι πιο ανθεκτικοί κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου σε συνθήκες αβεβαιότητας και αναταραχής όπως αυτή της πανδημίας, αναδεικνύονται ο τομέας των υποδομών.

Στο πλαίσιο της προστασίας της δημόσιας υγείας, πολλές χώρες υιοθέτησαν έκτακτα, προσωρινά και δαπανηρά μέτρα περιορισμού (ορισμένες χώρες έχουν απαιτήσει από τις εταιρείες να περιορίσουν ή και να αναστείλουν τις συνήθεις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες). Οι κυβερνήσεις, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής Δημοκρατίας, εφάρμοσαν περιορισμούς στην κυκλοφορία, στα ταξίδια καθώς και αυστηρά μέτρα καραντίνας. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα, σταδιακά από την 20.03.2020, ελήφθησαν αυστηρά μέτρα για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και τη διασφάλιση της οικονομικής επιβίωσης των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των ευάλωτων ομάδων τα οποία και εφαρμόστηκαν μέχρι την 04.05.2020. Μετά την 04.05.2020 άρχισαν να αίρονται σταδιακά τα μέτρα του lockdown που εφαρμόστηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση και να ξεδιπλώνεται το κυβερνητικό σχέδιο για τη σταδιακή μετάβαση στη νέα πραγματικότητα.

Η Διοίκηση του Ομίλου με εξαιρετικά υψηλό αίσθημα ευθύνης, απέναντι στους πελάτες της, στους εργαζόμενους, στους προμηθευτές, στους συνεργάτες της και στους επενδυτές, παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με την ασθένεια του κορωνοϊού (COVID-19), μελετώντας τους πιθανούς παράγοντες κινδύνου που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη χρηματοοικονομική θέση, τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα του Ομίλου.

(i) Οργανωτικός Σχεδιασμός Ομίλου

Μετά τις πρώτες ανακοινώσεις, η Διοίκηση του Ομίλου με κυρίαρχη προτεραιότητα την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων και των συνεργατών της, κινήθηκε με ταχύτητα και αποφασιστικότητα, σχεδίασε και άρχισε αμέσως να υλοποιεί ένα πλάνο μέτρων και ενεργειών με κύριους στόχους: τη διαμόρφωση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας όλων των εργαζομένων παράλληλα με την υιοθέτηση πολιτικών εξ αποστάσεως εργασίας όπου αυτό κρίνεται εφικτό και αναγκαίο, την ασφάλεια και την αξιοποίηση της πλέον σύγχρονης τεχνολογίας της πληροφορικής για τον περιορισμό των μετακινήσεων και ταξιδιών στο ελάχιστο δυνατό, την πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων (βιντεοκλήσεων), καθώς και σύγχρονων, ευέλικτων τρόπων εργασίας ανάλογα με τις ατομικές ή ειδικές ανάγκες ομάδων εργαζομένων. Εξαιρετικά αυστηροί κανόνες λειτουργίας έχουν υιοθετηθεί σε όλα τα σημεία παρουσίας και λειτουργίας του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, προκειμένου να επιβεβαιώνεται διαρκώς το υψηλότερο δυνατό επίπεδο ασφάλειας για όλους.

Παράλληλα, ο Όμιλος υλοποίησε ένα πρόγραμμα ασφαλούς επαναπατρισμού των στελεχών και των εργαζομένων του από την Κύπρο σε απόλυτη εφαρμογή των αποφάσεων και των οδηγιών των εθνικών αρμόδιων αρχών. Συγκεκριμένα, την 01.04.2020, η ΤΕΡΝΑ ΑΕ ανακοίνωσε την ολοκλήρωση των διαδικασιών ασφαλούς επαναπατρισμού από την Κύπρο περίπου 400 εργαζομένων στα έργα των θυγατρικών της, μετά την απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να προχωρήσει σε κλείσιμο των εργοταξίων στη χώρα (άρθηκε η σχετική απόφαση την 04.05.2020). Ο επαναπατρισμός έγινε για την συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων, με ειδικές πτήσεις που οργάνωσε η ΤΕΡΝΑ ΑΕ σε συνεργασία με την Aegean. Για τους επαναπατρισθέντες εργαζόμενους ακολουθήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες από την Πολιτεία και τον ΕΟΔΥ διαδικασίες και ο Όμιλος φρόντισε για την ασφαλή μετάβασή τους στους τόπους κατοικίας τους, εντός κι εκτός Αθηνών.

(ii) Επιπτώσεις από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) και μέτρα περιορισμού αυτών

Ο Όμιλος έχει λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να συνεχιστεί απρόσκοπτα η εξέλιξη της βασικής δραστηριότητας του, συνεχίζοντας αδιαλείπτως την κατασκευαστική του δραστηριότητα, ενισχύοντας τις προσπάθειες σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας και της απασχόλησης.

Αναφορικά με την εκτέλεση των κατασκευαστικών συμβάσεων, τα μέτρα δημόσιας πολιτικής που έχουν παρθεί ή /και θα παρθούν από την ελληνική κυβέρνηση προκειμένου να περιορίσουν την εξάπλωση της νόσου COVID-19, δεν αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντική διαταραχή της εκτέλεσής τους.

Η Διοίκηση έχει εξετάσει τις ιδιαίτερες συνθήκες που θα μπορούσαν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρηματικές δραστηριότητες του λειτουργικού τομέα των κατασκευών και τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται. Βάσει των τωρινών γεγονότων και περιστάσεων αναφορικά με τις επιπτώσεις από την κατάσταση της πανδημίας του COVID-19 αυτές αναλύονται ως κατωτέρω:

- Καθυστερήσεις στο χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων: Όλα τα κατασκευαστικά έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό συνεχίζονται κανονικά, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις οδηγίες και τα μέτρα προστασίας που έχουν εξαγγελθεί από τις κατά τόπους χώρες και κυβερνήσεις. Σημειώνεται ότι έργα για τα οποία υπήρξε αναστολή εργασιών (ήτοι η Πτολεμαΐδα V με απόφαση της Πολιτικής Προστασίας λόγω αυξημένων κρουσμάτων στην περιοχή της δυτικής Μακεδονίας καθώς και δύο έργα που έχει αναλάβει ο Όμιλος στην Κύπρο λόγω αντίστοιχων αποφάσεων της κυπριακής κυβέρνησης) έχουν ξεκινήσει οι κατασκευαστικές εργασίες εκ νέου. Αναφορικά με τυχόν μικρές καθυστερήσεις που ενδέχεται να παρουσιαστούν στα κατασκευαστικά έργα λόγω της ιδιαίτερης κατάστασης που επικρατεί με την πανδημία του COVID-19, ο Όμιλος δεν αντιμετωπίζει κίνδυνο μη τήρησης συμβατικών χρονοδιαγραμμάτων, καθώς οι σχετικές προθεσμίες παρατείνονται αντίστοιχα. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι οι κατασκευαστικές συμβάσεις περιλαμβάνουν και σχετικούς όρους αναφορικά με καθυστερήσεις

από γεγονότα τα οποία δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν (force majeure events), παρέχοντας ένα επιπλέον συμβατικό επίπεδο ασφάλειας αναφορικά με την εξέλιξη των έργων και την απόδοσή/ αποζημίωσή τους.

- Δυσκολίες αναφορικά με την επάρκεια κρίσιμων προμηθειών για την εκτέλεση των κατασκευαστικών έργων: Οι σχετικές ανάγκες έχουν έγκαιρα εντοπιστεί, έχουν γίνει οι κατάλληλες συνεννοήσεις με τους βασικούς προμηθευτές που συνεργάζεται ο Όμιλος και με τους οποίους υφίστανται μακροχρόνιες εμπορικές σχέσεις και δεν αναμένονται δυσκολίες ή καθυστερήσεις. Για τα έργα που είναι σε ιδιαίτερα προχωρημένο στάδιο κατασκευής δεν διαφαίνεται ότι θα παραστεί τέτοια ανάγκη, καθώς οι εναπομένουσες προμήθειες είναι τέτοιου μεγέθους που δεν αναμένεται να παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα. Για τα δε έργα που βρίσκονται σε πρόωρο στάδιο εκτέλεσης έχει γίνει διερεύνηση και για εναλλακτικά δίκτυα διανομής, στο απομακρυσμένο ενδεχόμενο που οι υφιστάμενοι προμηθευτές δεν μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις προμηθειών του Ομίλου (δεν διαφαίνεται σχετικό ενδεχόμενο).

- Καθυστερήσεις στις αναθέσεις έργων: Παρά τις έκτακτες συνθήκες λόγω της παγκόσμιας κρίσης της δημόσιας υγείας, το ελληνικό κράτος δεν έχει ανακοινώσει επί του παρόντος την αναστολή ουδεμίας διαδικασίας ανάθεσης, ως μια πρωτοβουλία για την έμπρακτη υποστήριξη της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 60/ΠΝΠ 20.03.2020 εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται άμεσος κίνδυνος εμφάνισης και διασποράς του COVID-19, ο οποίος βεβαιώνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, και πάντως για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος της Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ), με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατή σειρά μέτρων όπως (α) η αναβολή διενέργειας δημόσιων διαγωνισμών, (β) η παράταση της ημερομηνίας υποβολής αιτήσεων συμμετοχής ή προσφορών στις περιπτώσεις που έχει δημοσιευθεί προκήρυξη και (γ) η αναστολή κάθε προθεσμίας που αφορά σε δημόσιες συμβάσεις, ανεξάρτητα από το στάδιο ανάθεσης ή εκτέλεσης αυτών και η χορήγηση παράτασης για κάθε είδους συμβατικών προθεσμιών, για χρονικό διάστημα που θα καθορίζεται με την οικεία απόφαση.

- Ο πιστωτικός κίνδυνος στο πλαίσιο της πανδημίας του κορωνοϊού, περιορίζεται στην πιθανότητα μη ανταπόκρισης των πελατών στους συμφωνημένους όρους αποπληρωμής. Σημαντικές καθυστερήσεις στο χρονοδιάγραμμα πληρωμών των έργων, με βάση τα σημερινά δεδομένα, εκτιμάται ότι δεν θα υπάρχουν. Η εκτίμηση αυτή τη διοίκησης βασίζεται: (α) αφενός στο ότι κύριος των περισσότερων κατασκευαστικών έργων που έχει αναλάβει ο Όμιλος είναι το Ελληνικό Δημόσιο, έχοντας στις περισσότερες περιπτώσεις αδιάλειπτα εξασφαλισμένους πόρους (π.χ. ευρωπαϊκοί πόροι ή πόρους που έχουν διασφαλίσει εταιρείες παραχώρησης οι οποίες και έχουν αναθέσει κατασκευαστικά έργα στην Τέρνα ΑΕ) και (β) αφετέρου, ήδη αναμένονται πακέτα στήριξης της οικονομίας των ευρωπαϊκών κρατών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), προκειμένου να αμβλυνθούν οι οικονομικές επιπτώσεις από τον κορωνοϊό.

Είναι γεγονός ότι τα έργα υποδομής αποτελούν έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους για την ανάκαμψη της οικονομίας - και η ΤΕΡΝΑ ΑΕ βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση λόγω (α) της κυρίαρχης θέσης της στον κατασκευαστικό κλάδο σε συνδυασμό με την έμπειρη και αποδεδειγμένα αποτελεσματική διοικητική ομάδα, (β) την ισχυρή χρηματοοικονομική θέση της εταιρείας, προκειμένου να στηριχθεί η εμπρόθεσμη ολοκλήρωση όλων των έργων που έχει ή /και θα αναλάβει, (γ) της σημαντικής τάσης μείωσης των τιμών πρώτων υλών/ εμπορευμάτων (όπως χαρακτηριστικά το ντίζελ, η άσφαλτος, ο χάλυβας κ.α.) και (δ) της υποστήριξης του Ομίλου από το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα και από ασφαλιστικούς οργανισμούς, συνέπεια της οποίας αποτελούν τα σημαντικού ύψους διαθέσιμα όρια που έχουν παρασχεθεί για την έκδοση εγγυητικών επιστολών.

Λόγω ανάγκης ώθησης της οικονομικής ανάκαμψης ως αποτέλεσμα και της κρίσης COVID-19, αναφέρθηκε από τον αρμόδιο Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών ότι η εκκίνηση των μεγάλων έργων αποτελεί άμεση προτεραιότητα για την Ελληνική Κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με δηλώσεις του αρμόδιου Υπουργού, πρόθεση της Ελληνικής Κυβέρνησης είναι να αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο των διαγωνιστικών διαδικασιών, έτσι ώστε να επιταχυνθούν οι αδειοδοτήσεις για να ενταχθούν στον νόμο των στρατηγικών επενδύσεων τα μεγάλα έργα των υποδομών, τα οποία ξεπερνούν τα 13 δισ. ευρώ.

Σύνοψη

Οι οικονομικές επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης στην παγκόσμια οικονομία και στις συνολικές επιχειρηματικές δραστηριότητες δεν μπορούν να εκτιμηθούν με εύλογη βεβαιότητα σε αυτό το στάδιο, λόγω αφενός του ρυθμού επέκτασης της έξαρσης της νόσου και αφετέρου του υψηλού επιπέδου αβεβαιότητας που προκύπτει από την αδυναμία να προβλεφθεί αξιόπιστα το αποτέλεσμα.

Ως προς την οικονομική του θέση, ο Όμιλος, κατά την ημερομηνία αναφοράς των Ετήσιων Ενοποιημένων και Εταιρικών Οικονομικών Καταστάσεων της περιόδου που έληξε την 31.12.2019 αλλά και σήμερα, διατηρεί ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα και συνεχίζει να είναι απόλυτα συνεπής έναντι των υποχρεώσεών του προς προμηθευτές, δημόσιο, ασφαλιστικούς οργανισμούς κ.λπ. πιστωτές.

Κλείνοντας, όλα τα παραπάνω εξετάστηκαν κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων της νόσου COVID-19 στη δραστηριότητα του 2020 για την οποία υπάρχει εγγενής αβεβαιότητα, δεδομένων των τωρινών γεγονότων και περιστάσεων κατά την ημερομηνία έγκρισης των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων. Η εκτίμηση της Διοίκησης είναι ότι δεν δημιουργείται αβεβαιότητα σχετικά με τη συνέχιση της δραστηριότητας (going concern) της Εταιρείας και των θυγατρικών της, η οποία είναι η βασική υπόθεση που χρησιμοποιείται για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.

Δ . Παράγοντες Κινδύνου και Αβεβαιότητες

Οι δραστηριότητες του Ομίλου υπόκεινται σε διάφορους κινδύνους και αβεβαιότητες, όπως την επάνοδο της μακροοικονομικής αβεβαιότητας, τον κίνδυνο της αγοράς, τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο ρευστότητας, την αβεβαιότητα των αποτελεσμάτων από την επίδραση εκτάκτων γεγονότων (COVID-19) και τα οποία μπορεί να έχουν παρατεταμένη και μη προβλεπόμενη διάρκεια.

Για την αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών κινδύνων υφίσταται πρόγραμμα διαχείρισης το οποίο στοχεύει στον περιορισμό της αρνητικής επίδρασης, στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα του Ομίλου, που προκύπτει από την αδυναμία πρόβλεψης των χρηματοοικονομικών αγορών και τη διακύμανση στις μεταβλητές του κόστους και των πωλήσεων.
Τα χρηματοοικονομικά προϊόντα που χρησιμοποιεί ο Όμιλος αποτελούνται κυρίως από καταθέσεις σε τράπεζες, κυρίως μακροπρόθεσμα και δευτερευόντως βραχυπρόθεσμα δάνεια καθώς και παράγωγα, εμπορικούς χρεώστες και πιστωτές, λοιπούς λογαριασμούς εισπρακτέους και πληρωτέους. Ακολούθως αναλύεται η επίπτωση των βασικότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων στις δραστηριότητες του Ομίλου.
Για την αντιμετώπιση των αποτελεσμάτων από την επίδραση του εκτάκτου γεγονότος του COVID-19 ο Όμιλος υλοποιεί μια δέσμη μέτρων με κύριο άξονα την προστασία του προσωπικού του Ομίλου και την ελαχιστοποίηση των οικονομικών συνεπειών από τα ληφθέντα προληπτικά μέτρα από το Ελληνικό Δημόσιο.

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο Όμιλος ελέγχει διαρκώς τις απαιτήσεις του, είτε χωριστά είτε κατά ομάδα και ενσωματώνει τις προκύπτουσες πληροφορίες στον πιστωτικό του έλεγχο. Στις περιπτώσεις όπου είναι σκόπιμο, χρησιμοποιούνται εξωτερικές εκθέσεις ή αναλύσεις σχετικά με τους υφιστάμενους ή ενδεχόμενους πελάτες.

Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε σημαντικό πιστωτικό κίνδυνο από εμπορικές απαιτήσεις. Αυτό οφείλεται αφενός στην πολιτική του Ομίλου, η οποία εστιάζεται στη συνεργασία με αξιόπιστους πελάτες και αφετέρου στη φύση των δραστηριοτήτων του Ομίλου.
Ειδικότερα, το σύνολο των απαιτήσεων είτε αφορά το στενό, είτε τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είτε ιδιώτες πελάτες με μεγάλες οικονομικές δυνατότητες στο εσωτερικό και το εξωτερικό, βρίσκονται κάτω από ειδική παρατήρηση και η Διοίκηση εκτιμά διαρκώς την αξιοπιστία των πελατών της, το μέγεθος ενός εκάστου αυτών, ανεξάρτητα εάν είναι φορέας του ευρύτερου δημοσίου ή ιδιώτης, για πιθανές επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει, προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να ελαχιστοποιήσει τυχόν επιπτώσεις για τον Όμιλο.
Επισημαίνεται πάντως ότι, στις πληρωμές από το δημόσιο και τις εταιρείες που ελέγχονται από αυτό, παρατηρούνται κάποιες χρονικές καθυστερήσεις.

Ο πιστωτικός κίνδυνος για τα χρηματικά διαθέσιμα, καθώς και για τις λοιπές απαιτήσεις κρίνεται περιορισμένος, δεδομένου ότι οι συμβαλλόμενοι είναι Τράπεζες με υψηλής ποιότητας κεφαλαιακή διάρθρωση, το Ελληνικό Δημόσιο ή εταιρείες του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα ή ισχυροί επιχειρηματικοί Όμιλοι.
Η διοίκηση θεωρεί ότι όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, για τα οποία έχουν σχηματισθεί οι απαραίτητες απομειώσεις, είναι υψηλής πιστωτικής ποιότητας.

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Συναλλαγματικός είναι ο κίνδυνος που προκύπτει, όταν η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου, υπόκεινται σε διακύμανση λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Αυτό το είδος κινδύνου μπορεί να προκύψει, για τον Όμιλο, από συναλλαγματικές διαφορές αποτίμησης και μετατροπής στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου (Ευρώ) χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κυρίως απαιτήσεων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων από συναλλαγές συνομολογημένες σε νόμισμα διαφορετικό από το λειτουργικό νόμισμα των οντοτήτων του Ομίλου. Οι συναλλαγές αφορούν κυρίως σε αγορές παγίων και αποθεμάτων, σε εμπορικές πωλήσεις, επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, σε δανεισμό, καθώς και επενδύσεις σε οικονομικές οντότητες του εξωτερικού.
Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στον ελληνικό χώρο, στα Βαλκάνια και στην Μέση Ανατολή, σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία και συνεπώς είναι δυνατόν να εκτεθεί σε κίνδυνο συναλλαγματικών ισοτιμιών που μπορεί να προκύψουν από την ισοτιμία ευρώ με άλλα νομίσματα.

Σχετικά με τα κατασκευαστικά έργα στα Βαλκάνια: οι συμβατικές απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις στους βασικούς προμηθευτές (σκυροδέματος, προϊόντων σιδήρου, ασφάλτου, σκύρων, στρωτήρων κτλ) και υπεργολάβους συνομολογούνται κυρίως σε ευρώ και επομένως η έκθεση στον συναλλαγματικό κίνδυνο είναι περιορισμένη. Επιπλέον, το βουλγαρικό λέβα (BGN) έχει σταθερή ισοτιμία έναντι του ευρώ.

Σχετικά με τα κατασκευαστικά έργα στη Μέση Ανατολή, οι συμβατικές απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις στους βασικούς προμηθευτές (σκυροδέματος, προϊόντων σιδήρου, ασφάλτου, σκύρων, στρωτήρων κτλ) και υπεργολάβους συνομολογούνται στα τοπικά νομίσματα, τα οποία είναι σταθερά συνδεμένα με το δολάριο ΗΠΑ (USD) και, επομένως, υπάρχει έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο από τις μεταβολές της ισοτιμίας του δολαρίου ΗΠΑ έναντι του Ευρώ.

Κίνδυνος επιτοκίου

Η πολιτική του Ομίλου είναι να ελαχιστοποιήσει την έκθεση στο κίνδυνο επιτοκίου όσον αφορά τη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής τα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια είναι κυρίως σε ευρώ, σταθερού spread και κυμαινόμενου επιτοκίου βάσης συνδεδεμένου με το euribor. Προκειμένου να περιοριστεί ο κίνδυνος επιτοκίου που σχετίζεται με τις μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις και να περιοριστεί η συνακόλουθη μεταβλητότητα των χρηματοοικονομικών εξόδων, ο Όμιλος εφαρμόζει συγκεκριμένες πολιτικές που περιλαμβάνουν τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων (Interest Rates Swaps).
Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός του Ομίλου είναι κατά το μεγαλύτερο τμήμα σε ευρώ με κυμαινόμενο επιτόκιο βάσης συνδεμένο με το euribor. Τα βραχυπρόθεσμα δάνεια λαμβάνονται, κατά κύριο λόγο, είτε ως κεφάλαια κίνησης, είτε για την αρχική χρηματοδότηση της κατασκευής των επενδύσεων του Ομίλου. Πολιτική του Ομίλου αποτελεί η μετατροπή των δανείων αυτών σε μακροπρόθεσμα σταθερού spread με σύνδεση με το euribor και όπου κρίνεται απαραίτητο λόγω του χρόνου αποπληρωμής, να εφαρμόζονται εγκεκριμένες πολιτικές διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου μέσω συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίου (Interest Rate Swaps).

Την 31.12.2019 το 100% των συνολικών δανείων του Ομίλου εκτοκίζεται με κυμαινόμενο επιτόκιο (σταθερού spread). Επιπλέον, 40,89% ποσό 63.903 του μακροπρόθεσμου τραπεζικού δανεισμού καλύπτονται με συμβάσεις αντιστάθμισης ταμιακών ροών από μεταβολές επιτοκίων.

Τα δάνεια αυτά αποπληρώνονται είτε μέσα από τις εισπράξεις των εμπορικών απαιτήσεων, είτε κατά την είσπραξη των σχετικών κρατικών επιχορηγήσεων είτε μέσω των λειτουργικών ταμειακών ροών που παράγουν οι δραστηριότητες του Ομίλου.

Ανάλυση ευαισθησίας κινδύνου επιτοκίου

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ευαισθησία του αποτελέσματος της χρήσης έναντι του βραχυπρόθεσμου δανεισμού και των καταθέσεων του Ομίλου, σε μια μεταβολή του επιτοκίου της τάξεως του +20% –20% (2018: +/-20% επίσης) επί του μεταβλητού μέρους του επιτοκίου (π.χ. Euribor 6M). Οι αλλαγές στα επιτόκια εκτιμάται ότι κινούνται σε μία λογική βάση σε σχέση με τις πρόσφατες συνθήκες της αγοράς και μέχρι σήμερα παρουσιάζονται σταθερές σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.

	2019		**2018**	
	20%	(20)%	20%	(20)%
Καθαρά κέρδη μετά από φόρο εισοδήματος (από έντοκες υποχρεώσεις)	(14,5)	14,5	(9,7)	9,7
Καθαρά κέρδη μετά από φόρο εισοδήματος (από έντοκα περιουσιακά στοιχεία)	36,4	(36,4)	15,2	(15,2)

Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε άλλους σημαντικούς κινδύνους τιμών επιτοκίων.

Ανάλυση κινδύνου αγοράς

Ό Όμιλος για τα χρηματοοικονομικά του περιουσιακά στοιχεία, δεν εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς.

Ανάλυση κινδύνου ρευστότητας

Η ρευστότητα του Ομίλου κρίνεται ικανοποιητική.

Ο Όμιλος διαχειρίζεται τις ανάγκες ρευστότητας με προσεκτική παρακολούθηση της εξέλιξης των μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, καθώς επίσης και των πληρωμών που πραγματοποιούνται καθημερινά. Οι ανάγκες ρευστότητας παρακολουθούνται σε διάφορες χρονικές ζώνες, σε καθημερινή και εβδομαδιαία βάση καθώς και σε μια κυλιόμενη περίοδο 30 ημερών. Οι ανάγκες ρευστότητας για τους επόμενους 6 μήνες και το επόμενο έτος προσδιορίζονται μηνιαία.
Ο Όμιλος διατηρεί μετρητά και διαθέσιμα σε τράπεζες για να καλύψει ανάγκες ρευστότητας για περιόδους έως 30 ημερών. Τα κεφάλαια για τις μεσοπρόθεσμες ανάγκες ρευστότητας αποδεσμεύονται από προθεσμιακές καταθέσεις του Ομίλου.

Κίνδυνοι από τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα
Όπως αναφέρθηκε ήδη, η ελληνική οικονομία έχει επηρεαστεί από τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην χώρα λόγω της πανδημίας covid – 19, με αποτέλεσμα να θεωρείται βέβαιη μία σημαντική ύφεση για την τρέχουσα χρονιά. Οι εκτιμήσεις της ελληνικής κυβέρνησης αναφέρουν ότι οι συνθήκες θα βελτιωθούν άρδην το 2021.
Παρά τις νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί, οι δραστηριότητες του Ομίλου συνεχίζονται όσο το δυνατόν πιο απρόσκοπτα. Η Διοίκηση εκτιμά διαρκώς την κατάσταση και τις πιθανές επιπτώσεις από την συνήθη λειτουργία και από έκτακτα γεγονότα, προκειμένου να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται έγκαιρα όλα τα αναγκαία και δυνατά μέτρα και ενέργειες για την ελαχιστοποίηση τυχόν επιπτώσεων στις δραστηριότητες του Ομίλου. Σκοπός της Διοίκησης του Ομίλου είναι η άμεση ενημέρωση του επενδυτικού κοινού για κάθε σημαντική επίδραση που οι διαμορφούμενες συνθήκες ενδέχεται να επιφέρουν.

Λοιποί κίνδυνοι και αβεβαιότητες
Τα ανεκτέλεστα υπόλοιπα των κατασκευαστικών συμβάσεων δεν αποτελούν απαραίτητα ένδειξη των μελλοντικών εσόδων από τη δραστηριότητα του Ομίλου σε αυτόν τον τομέα. Παρόλο που τα ανεκτέλεστα υπόλοιπα των συμβάσεων αυτών αντιπροσωπεύουν εργασίες που θεωρούνται βέβαιες, δεν μπορεί να δοθεί καμία εγγύηση ότι δεν θα λάβουν χώρα ακυρώσεις ή προσαρμογή του αντικειμένου τους. Τα ανεκτέλεστα υπόλοιπα των κατασκευαστικών συμβάσεων του Ομίλου μπορεί να υποστούν διακυμάνσεις που σχετίζονται με καθυστερήσεις στις εκτελέσεις έργων, ή/και εισπράξεων απαιτήσεων ή αδυναμία εκπλήρωσης συμβατικών υποχρεώσεων.

Εξέλιξη διαγωνιστικών διαδικασιών
Η Εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε., καθώς και σχεδόν το σύνολο των Ελληνικών Κατασκευαστικών Εταιρειών, όπως και σημαντικός αριθμός αλλοδαπών εταιρειών, ελέγχθηκαν αυτεπαγγέλτως από την Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΕΑ) αναφορικά με ενέργειες και πράξεις τους οι οποίες ήταν δυνατόν να θεωρηθεί ότι οδηγούν σε παραβίαση των σχετικών κανόνων.

Στην συνέχεια η Εταιρεία μας, με βάση το άρθρο 25α Ν. 3959/2011 αλλά και την υπ' αρ. 628/2016 απόφαση της Ολομέλειας της ΕΕΑ, υπέβαλαν, για λόγους προφανούς εταιρικού συμφέροντος και προκειμένου να εφαρμοστούν οι ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 25Α και 14 παρ. 2 περίπτωση ιδ (εε) του Νόμου 3959/2011 και της υπ' αριθμ. 628/2016 Απόφασης της ΕΕΑ σχετικά με τους όρους, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις οριζοντίων συμπράξεων κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αίτημα για υπαγωγή στις προβλεπόμενες διαδικασίες διευθέτησης διαφορών, δηλαδή σε διαδικασία συναινετικής επίλυσης.

Στις 03.08.2017 κοινοποιήθηκε στην Εταιρεία η υπ' αρ. 642/09.03.2017 απόφαση της ΕΕΑ δυνάμει της οποίας επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 18.612 για παράβαση του αρ. 1 του Ν.3959/2011 και του αρ. 101 ΣΛΕΕ (για το διάστημα από 11.05.2005 έως 04.01.2007 και από 04.06.2011 έως 26.11.2012). Η διαδικασία διευθέτησης για την εταιρεία οριστικοποιήθηκε και το ποσό του προστίμου ανήλθε στα 18.612, το οποίο καταβλήθηκε πλήρως και ολοσχερώς εντός του 2018.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 44 παρ. 3β του Ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 73 παρ. 4 περίπτωση γ) του Ν.4412/2016 ως ισχύουν σήμερα μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 235 του Ν. 4635/2019, (ΦΕΚ Α 167/30.10.2019) με την υπαγωγή στο άρθρο 25α του Ν.3959/2011 και την εξόφληση εκ μέρους της ΤΕΡΝΑ του επιβληθέντος διοικητικού προστίμου, ως αναφέρθηκε, επέρχεται πλήρης απαλλαγή από κάθε είδους διοικητικές κυρώσεις, και δεν θεμελιώνεται λόγος αποκλεισμού από διαγωνισμούς για δημόσιες συμβάσεις ή παραχωρήσεις.

Παρέπεται να αναφερθεί ότι η ΤΕΡΝΑ Α.Ε. έχει λάβει οικειοθελώς σύνολο μέτρων συμμόρφωσης και επανορθωτικών μέτρων, τα οποία διαρκώς εξελίσσονται και επικαιροποιούνται, αποδεικνύοντας περαιτέρω την αξιοπιστία και την φερεγγυότητά τους.

Ε. Έκθεση μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης αφορά στην χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019. Η έκθεση έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4403/2016 και περιέχει πληροφορίες σχετικά με την επίδοση των εταιρειών του Ομίλου ΤΕΡΝΑ, αναφορικά με τις ακόλουθες θεματικές ενότητες, όπως αυτές αναφέρονται στην επεξηγηματική εγκύκλιο (αρ. 62784):

- Θέματα καταπολέμησης της διαφθοράς
- Θέματα εφοδιαστικής αλυσίδας
- Σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου
- Κοινωνικά και εργασιακά θέματα
- Περιβαλλοντικά θέματα

Στην έκθεση παρουσιάζονται πληροφορίες σχετικά με τους κυριότερους κινδύνους που αφορούν στα ανωτέρω θέματα και τις δραστηριότητες του Ομίλου, τις πολιτικές δέουσας επιμέλειας καθώς και λοιπές πολιτικές που εφαρμόζει ο Όμιλος σχετικά με την κάθε ενότητα, ενώ για την καλύτερη κατανόηση της επίδοσης του Ομίλου, αποτυπώνονται τα αποτελέσματα των πολιτικών αυτών και παρατίθενται σχετικοί μη χρηματοοικονομικοί δείκτες επίδοσης. Επίσης, παρατίθεται μια σύντομη περιγραφή του επιχειρηματικού μοντέλου του Ομίλου.

Για την επιλογή μη χρηματοοικονομικών δεικτών λήφθηκαν υπόψη οι απαιτήσεις των προτύπων Global Reporting Initiative (GRI), έκδοση 2016.

Επιχειρηματικό Μοντέλο

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ είναι ένας από τους μεγαλύτερους επιχειρηματικούς Ομίλους στην Ελλάδα, με παρουσία επίσης στην Κεντρική και Νοτιανατολική Ευρώπη, και τη Μέση Ανατολή.
Δραστηριοποιείται στους τομείς των υποδομών, της παραγωγής και των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων.
Το τρέχον ανεκτέλεστο κατασκευαστικό υπόλοιπο του Ομίλου παραμένει στο υψηλό επίπεδο των 1,553 δις. Ευρώ.

Κατασκευές

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ δραστηριοποιείται στον τομέα των κατασκευών εδώ και σχεδόν μισό αιώνα, μέσω της **ΤΕΡΝΑ Α.Ε.** Η **ΤΕΡΝΑ Α.Ε.** (www.terna.gr), ιδρύθηκε το 1972 και έκτοτε δραστηριοποιείται στην εκτέλεση ενός ευρύτατου φάσματος δημόσιων και ιδιωτικών έργων, μεγάλου προϋπολογισμού και σύνθετης τεχνογνωσίας, όπως οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, κτίρια, νοσοκομεία, μουσεία,

βιομηχανικές εγκαταστάσεις, υδροηλεκτρικά έργα, φράγματα, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, εργοστάσια παραγωγής ενέργειας κ.λπ. Η ΤΕΡΝΑ μέσω της αποτελεσματικής οργανωτικής της δομής, εδραιώνει με σταθερά βήματα τη διεθνή παρουσία της σε Ευρώπη και Μέση Ανατολή.

Θερμική Ενέργεια

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ δραστηριοποιείται στην **παραγωγή θερμικής ενέργειας** μέσω της συμμετοχής του στην εταιρεία ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ, στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας συμμετέχουν επίσης οι ENGIE (πρώην GDF Suez) και Qatar Petroleum, δύο κορυφαίοι διεθνείς ενεργειακοί παίκτες.

Η εταιρεία **ΗΡΩΝ ΙΙ Α.Ε** (www.heron.gr) δραστηριοποιείται στους τομείς παραγωγής, προμήθειας και εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας. Διαθέτει δύο θερμοηλεκτρικές μονάδες παραγωγής ενέργειας με εγκατεστημένη ισχύ 435 MW ΗΡΩΝ ΙΙ στη Βοιωτία.

Καταπολέμηση της Διαφθοράς

Κυριότεροι κίνδυνοι και διαχείριση αυτών

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ως κίνδυνο στην εκτέλεση των επιχειρηματικών και επιχειρησιακών του δραστηριοτήτων και λειτουργιών, την εμφάνιση περιστατικών διαφθοράς, δωροδοκίας και εκβιασμού. Πιθανή εμφάνιση τέτοιων περιστατικών δύναται να επιφέρει αρνητικές επιδράσεις στον Όμιλο, τόσο σε χρηματοοικονομικό επίπεδο (π.χ. επιβολή προστίμων), όσο σε λειτουργικό επίπεδο (π.χ. διακοπή εργασιών) και σε επίπεδο αποδυνάμωσης της φήμης του Ομίλου και διατάραξης της σχέσης του με τις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων μερών με τις οποίες αλληλοεπιδρά.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς από τον Όμιλο είναι σημαντική όχι μόνο για την αντιμετώπιση δυνητικών αρνητικών επιδράσεων που προκαλούνται στον ίδιο, αλλά και ευρύτερα στην κοινωνία, στην οικονομία και στο περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος αναγνωρίζει πως η αντιμετώπιση εμφάνισης περιστατικών διαφθοράς, αποτρέπει περιστατικά καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενδεχόμενες επιβλαβείς για το περιβάλλον δραστηριότητες ακόμα και μη αποτελεσματικές επενδύσεις.

Για την αναγνώριση των κινδύνων που σχετίζονται με τα θέματα διαφθοράς, δωροδοκίας και κανονιστικής συμμόρφωσης, ο Όμιλος εφαρμόζει συγκεκριμένη διαδικασία η οποία λαμβάνει υπόψη τις διάφορες παραμέτρους όπως το είδος της δραστηριότητας, τη γεωγραφική θέση, τα εμπλεκόμενα μέρη κ.α.

Πολιτικές δέουσας επιμέλειας και λοιπές πολιτικές

Η καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελεί κρίσιμο πυλώνα της λειτουργίας του Ομίλου, ο οποίος έχει δεσμευτεί στην επίδειξη μηδενικής ανοχής σε τέτοιου είδους περιστατικά, μέσω της προαγωγής της διαφάνειας, της διασφάλισης της επιχειρηματικής ηθικής και της κανονιστικής συμμόρφωσης, τα οποία διαχέονται σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων και επηρεάζουν την επαγγελματική συμπεριφορά των ανθρώπων του. Προς το σκοπό αυτό, ο Όμιλος ενεργεί μέσω της θέσπισης πολιτικών και διαδικασιών, αλλά και μέσω της δημιουργίας μηχανισμών ελέγχου και συμμόρφωσης με τις εν λόγω πολιτικές. Ειδικότερα ο Όμιλος:

- Εφαρμόζει Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας
- Παρακολουθεί σε καθημερινή βάση την ορθή εφαρμογή του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας
- Οργανώνει στοχευμένες εκπαιδεύσεις και ενημερώσεις, δια ζώσης και μέσω e-learning, σχετικά με τον Κώδικα Ηθικής Δεοντολογίας και Ελέγχου Διαφθοράς και Δωροδοκίας για όλους τους εργαζομένους

- Εξασφαλίζει τη δυνατότητα γνωστοποίησης αναφορών στο Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με τυχόν αποκλίσεις ή ανησυχίες με την εφαρμογή του Κώδικα.
- Αξιολογεί τις αποκλίσεις και προβαίνει στις απαραίτητες νόμιμες ενέργειες

Κώδικας Ηθικής και Δεοντολογίας

Ο Κώδικας Ηθικής και Δεοντολογίας του Ομίλου αποτελεί σημείο αναφοράς για όλους τους εργαζόμενους και συνεργάτες του (προμηθευτές, υπεργολάβους), καθώς αποτελεί το βασικό πλαίσιο αρχών και αξιών που πρέπει να χαρακτηρίζουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά. Ο κώδικας αντικατοπτρίζει τις θεμελιώδεις αρχές, τις πεποιθήσεις, την εταιρική κουλτούρα, την επιχειρησιακή ηθική και τις εθελούσιες ηθικές δεσμεύσεις που χαρακτηρίζουν τον Όμιλο. Θέματα που σχετίζονται με την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας αποτελούν τον κεντρικό άξονα του Κώδικα.

Η εφαρμογή του Κώδικα εκτείνεται σε όλες τις εταιρείες και θυγατρικές του Ομίλου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, αφορά όλους τους τομείς δραστηριότητας και λαμβάνεται υπόψη στις συμπράξεις και στις κοινοπραξίες στις οποίες συμμετέχει.

Η Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης, η οποία αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο, παρακολουθεί την εφαρμογή του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας. Επιπλέον, στον Όμιλο τηρείται πρόγραμμα εσωτερικών επιθεωρήσεων από τον Υπεύθυνο Κανονιστικής Συμμόρφωσης που σκοπό έχει την παρακολούθηση εφαρμογής του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας.

Ο Όμιλος, μεριμνά για τη οργάνωση εκπαιδεύσεων και στοχευμένων ενημερώσεων του προσωπικού σε ετήσια βάση που σκοπό έχουν την ευαισθητοποίησή και τη συνεχή ενημέρωσή τους σε θέματα διαφθοράς και τρόπους καταπολέμησης αυτών. Ήδη από την πρώτη μέρα της πρόσληψής τους, όλοι οι εργαζόμενοι ενημερώνονται για το περιεχόμενο του Κώδικα, επικυρώνοντας τον με την υπογραφή τους στη σύμβαση εργασίας, όπου συμπεριλαμβάνεται επίσημη αναφορά.

Οι εργαζόμενοι του Ομίλου είναι υποχρεωμένοι να ενημερώνουν για τυχόν αποκλίσεις ή ανησυχίες στην εφαρμογή του Κώδικα, οι οποίες υποπίπτουν στην αντίληψή τους, μέσω επώνυμης, έντυπης επιστολής προς τον Υπεύθυνο Κανονιστικής Συμμόρφωσης. Στόχος του Ομίλου είναι η ενίσχυση και η βελτίωση των διαδικασιών πρόληψης και καταπολέμησης δυνητικών κινδύνων διαφθοράς, η συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία και η εντατικοποίηση των σχετικών ελέγχων.

Ο Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμόρφωσης είναι αρμόδιος για τη διερεύνηση και αξιολόγηση κάθε καταγγελίας που λαμβάνει και εν συνεχεία προβαίνει στις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας και των πολιτικών του Ομίλου.

Σε περίπτωση αποκλίσεων από την εφαρμογή του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας, οι νόμιμες ενέργειες που προβλέπονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και τον Κώδικα Εργασίας, δύναται να συμπεριλάβουν τη διακοπή συνεργασίας, την επιβολή προστίμου ή/και ποινικής ρήτρας, την ενεργοποίηση αστικών και ποινικών διαδικασιών.

Αποτελέσματα των παραπάνω πολιτικών και μη χρηματοοικονομικοί δείκτες επίδοσης

Πιστοποίηση ISO 37001: 2016 και ISO 19600: 2014

Το 2019, ο Όμιλος έλαβε πιστοποίηση σύμφωνα με τα πρότυπα ISO 37001 για την καταπολέμηση της δωροδοκίας και ISO 19600 για την κανονιστική συμμόρφωση.

GRI 205-3: Επιβεβαιωμένα περιστατικά διαφθοράς και ενέργειες που αναλήφθηκαν

Κατά το 2019, δεν υπήρξε κανένα επιβεβαιωμένο περιστατικό διαφθοράς το οποίο να υπέπεσε στην αντίληψη της Διοίκησης του Ομίλου, είτε μέσω καταγγελιών είτε μέσω των ελέγχων που ο ίδιος ο Όμιλος διενεργεί στο πλαίσιο της πρόληψης και καταπολέμησης τυχόν περιστατικών διαφθοράς.

Εφοδιαστική Αλυσίδα

Κυριότεροι κίνδυνοι και διαχείρισή αυτών

Ο Όμιλος συνεργάζεται καθημερινά με προμηθευτές και υπεργολάβους για ένα μεγάλο μέρος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του. Στον τομέα των υποδομών, το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του Ομίλου, αφορά τις προμήθειες υλικών, κατασκευαστικών και μεταφορικών μηχανημάτων. Επομένως, ενδεχόμενη μεταβολή της κατασκευαστικής δραστηριότητας δύναται να επιφέρει άμεσα ανάλογη μεταβολή της ζήτησης προς τους προμηθευτές. Αντίστοιχα, η επίτευξη κερδοφορίας του Ομίλου στα κατασκευαστικά έργα επιδρά άμεσα στο ρυθμό ανανέωσης του κατασκευαστικού εξοπλισμού που προμηθεύεται ο Όμιλος για την αποπεράτωση των έργων του. Η εξαρτώμενη αυτή σχέση (Όμιλος-προμηθευτές/υπεργολάβοι) δύναται να επιδράσει αρνητικά προς τα συμβαλλόμενα μέρη σε περίπτωση εμφάνισης περιστατικών που παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Για παράδειγμα, αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εφοδιαστική αλυσίδα του Ομίλου, αναγνωρίζεται ως κίνδυνος η εμφάνιση περιστατικών παραβίασης διεθνών προτύπων ή νομοθεσίας που σχετίζονται με πρακτικές των προμηθευτών του, οι οποίοι δύναται να μην τηρούν τα διεθνή πρότυπα και τις πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και οι οποίοι δύναται να μην υιοθετούν κοινές πολιτικές και αξίες με τον Όμιλο. Επίσης, αναγνωρίζεται ο κίνδυνος εμφάνισης περιστατικών διαφθοράς στην εφοδιαστική αλυσίδα. Η εμφάνιση τέτοιων περιστατικών ενδέχεται να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιδράσεις στον Όμιλο, σε επίπεδο χρηματοοικονομικό (π.χ. μέσω της επιβολής προστίμων), λειτουργικό (π.χ. διακοπή συνεργασιών με προμηθευτές, διακοπή μακροχρόνιων στρατηγικών συνεργασιών, διακοπή έργων) καθώς και σε μη χρηματοοικονομικό επίπεδο (π.χ. επίδραση στη φήμη του Ομίλου).

Οι παραπάνω πρακτικές δύναται να προκαλέσουν και ευρύτερες αρνητικές επιδράσεις, στο περιβάλλον, για παράδειγμα μέσω της μη υιοθέτησης ορθών περιβαλλοντικών πρακτικών από τους συνεργάτες καθώς και στην κοινωνία, με την ενδεχόμενη καταπάτηση των ανθρωπίνων και των εργασιακών δικαιωμάτων (όπως ανασφάλιστοι εργαζόμενοι, παιδική εργασία κ.λπ.). Επιπλέον, αναφορικά με τις ευρύτερες οικονομικές επιδράσεις στην τοπική κοινωνία, ο Όμιλος αναγνωρίζει πιθανούς κινδύνους από τη μη υποστήριξη τοπικών και εγχώριων προμηθευτών, όπως για παράδειγμα η απώλεια κοινωνικής συνοχής, η απώλεια κοινωνικής / τοπικής υποστήριξης και κατ' επέκταση η μείωση της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας των περιοχών αυτών.

Πολιτικές δέουσας επιμέλειας και λοιπές πολιτικές

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου σε όλο το φάσμα της εφοδιαστικής αλυσίδας του, διεξάγονται εφόσον έχουν αξιολογηθεί οι παραπάνω δυνητικές περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιδράσεις με σκοπό τη μεγιστοποίηση του θετικού αντικτύπου. Ο Όμιλος για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που φέρουν τα ζητήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας, φροντίζει να ενσωματώνει νέα κριτήρια στις διαδικασίες διαχείρισης των θεμάτων της εφοδιαστικής αλυσίδας, όπως είναι οι νέοι όροι συνεργασίας με τους προμηθευτές αλλά και η προτίμηση που δίνει στους εγχώριους προμηθευτές.

Πρωτίστως, η ορθή διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας ξεκινά από την υπεύθυνη στάση του Ομίλου, απέναντι σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του, ο οποίος από πλευράς του υιοθετεί και εφαρμόζει τις απαραίτητες πολιτικές και ενέργειες:

- Τις σχετικές ασφαλιστικές και εργατικές νομοθεσίες.
- Το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά στην Υγεία και Ασφάλεια στην εργασία.
- Τις αρχές περί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Τις εσωτερικές πολιτικές, διαδικασίες, πρότυπα και Συστήματα Διαχείρισης.

Όροι συνεργασίας με προμηθευτές

Η υπεύθυνη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας τίθεται στο επίκεντρο της προσπάθειας του Ομίλου να δημιουργήσει μακροπρόθεσμη αξία μέσα από την επιχειρηματική του λειτουργία αλλά και μέσα από τη σύναψη υπεύθυνων επιχειρηματικών σχέσεων με τους προμηθευτές και συνεργάτες του. Ο Όμιλος αναγνωρίζει πως η υπεύθυνη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας προϋποθέτει και υπεύθυνες συνεργασίες με την αμοιβαία συμβολή και διάλογο όλων των συμβαλλόμενων μερών.
Προς την κατεύθυνση αυτή, ο Όμιλος επικοινωνεί τις ελάχιστες απαιτήσεις συνεργασίας και εξασφαλίζει πως οι συνεργαζόμενοι προμηθευτές της τηρούν περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια. Αναγκαίοι όροι συνεργασίας με οποιονδήποτε προμηθευτή, είναι η πλήρης συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο για την Υγεία και την Ασφάλεια καθώς και τήρηση του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας του Ομίλου.
Ο Κώδικας Ηθικής και Δεοντολογίας, αποτελεί το βασικό πλαίσιο αρχών και αξιών που πρέπει να χαρακτηρίζουν, μεταξύ άλλων, τους προμηθευτές, υπεργολάβους και συνεργάτες του Ομίλου για να διατηρούν διαφανείς και υπεύθυνες επιχειρηματικές σχέσεις μαζί του.

Προτίμηση στους εγχώριους προμηθευτές

Ο Όμιλος έχει αναπτύξει μέχρι σήμερα τη δραστηριότητα του σε 14 χώρες και 3 ηπείρους, με σταθερή αναπτυξιακή πορεία και δυνατότητα επέκτασης σε νέες αγορές. Παρά την έντονη εξωστρέφεια που τον χαρακτηρίζει, ο Όμιλος επιλέγει σταθερά την συνεργασία με τοπικούς προμηθευτές. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύει το άμεσο και το έμμεσο κοινωνικοοικονομικό αποτύπωμά του σε όλο το φάσμα της εφοδιαστικής αλυσίδας, μέσω της στήριξης των περιοχών στις οποίες δραστηριοποιείται και της τόνωσης των τοπικών οικονομιών. Μέσα από την επιλογή συνεργασίας με τοπικούς προμηθευτές, δημιουργεί θετικές επιδράσεις και πέραν των άμεσων δραστηριοτήτων του, με τη δημιουργία νέων έμμεσων θέσεων εργασίας, συμβάλλοντας παράλληλα στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας.

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Κυριότεροι κίνδυνοι και διαχείρισή αυτών

Ο σεβασμός των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων είναι προϋπόθεση για την πορεία του Ομίλου αλλά και των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιείται, προς τη βιώσιμη ανάπτυξη.
Ο Όμιλος αναγνωρίζει τον κίνδυνο εμφάνισης περιστατικών παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πέραν της εφοδιαστικής του αλυσίδας και εντός των ορίων των δικών του δραστηριοτήτων, όπως περιστατικά διακρίσεων στο χώρο εργασίας, παραβίασης ιδιωτικού απορρήτου των εργαζομένων αλλά και περιστατικά καταναγκαστικής ή παιδικής εργασίας. Η ενδεχόμενη παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι δυνατόν να επιφέρει αρνητικές επιδράσεις για τον ίδιο τον Όμιλο, όπως για παράδειγμα την επιβολή προστίμων ή κυρώσεων, αλλά και αρνητικές επιδράσεις στους εργαζομένους του και στη φήμη ή/και στην εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων μερών του.
Ο Όμιλος, ως υπεύθυνος εταιρικός πολίτης, αναγνωρίζει πως η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνδέεται άμεσα με αρνητικές επιδράσεις που δύναται να προκληθούν στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στην οικονομία μέσα στην οποία δραστηριοποιείται. Με την εφαρμογή των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Όμιλος συμβάλλει ευρύτερα στην προάσπιση του κράτους δικαίου και στη βελτίωση των νομικών συστημάτων, τα οποία αποτελούν τη βάση για την σύναψη όλων των επιχειρηματικών συμβάσεων. Με αυτόν τον τρόπο, ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι που προέρχονται από τη μη τήρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα ενδεχόμενη κρίση της κοινωνικής αλληλεγγύης και ευημερίας.

Πολιτικές δέουσας επιμέλειας και λοιπές πολιτικές

Ο Όμιλος έχει αναπτύξει το πλαίσιο αρχών και αξιών του βάσει των θεμελιωδών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σεβόμενος όλους τους εργαζόμενους και συνεργάτες του, μεριμνά για την πρόληψη εμφάνισης περιστατικών παραβίασης των δικαιωμάτων τους, μέσω της υιοθέτησης πολιτικών,

δράσεων και μηχανισμών ελέγχου, τα οποία ισχύουν και εφαρμόζονται για το σύνολο το δραστηριοτήτων του, για όλες τις θυγατρικές του αλλά και για όλα τα έργα που αναλαμβάνει.
Προς την κατεύθυνση αυτή ο Όμιλος:

- Εφαρμόζει τα διεθνή πρότυπα και αρχές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Διενεργεί διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες σχετικά με τα θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Εφαρμόζει μηχανισμούς ελέγχου μέσω της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού

Σεβασμός διεθνών προτύπων και αρχών

Ο Όμιλος εφαρμόζει και σέβεται τις διεθνείς αρχές και πρότυπα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, το Οικουμενικό Σύμφωνο του Ο.Η.Ε., η Διακήρυξη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για τις Θεμελιώδεις Αρχές και τα Δικαιώματα στην Εργασία, το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ, οι Κατευθυντήριες Αρχές των Ηνωμένων Εθνών στην εργασία και οι υψηλές εταιρικές αξίες που πρεσβεύει ο Όμιλος, διαμορφώνουν ένα αυστηρό πλαίσιο λειτουργίας με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων του.
Ο Όμιλος δεσμεύεται στην έγκαιρη πρόληψη και εντοπισμό κάθε ενέργειας που δεν είναι σύμφωνη με το πλαίσιο λειτουργίας του για τη προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Προασπίζει το δικαίωμα κάθε ανθρώπου στην εκπαίδευση και την ελευθερία του λόγου, στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθε καθώς και οποιουδήποτε άλλου Ανθρώπινου Δικαιώματος που ενδέχεται να παραβιαστεί ως απόρροια ή στο πλαίσιο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του και για το λόγο αυτό εφαρμόζει διαδικασίες ελέγχου οι οποίες διασφαλίζουν ότι δεν σημειώνεται καμία παραβίαση θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Διαβούλευση με τις Τοπικές Κοινωνίες

Ο Όμιλος σέβεται τα εθνικά και τοπικά πλαίσια λειτουργίας στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Η διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες για τα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν την δραστηριότητα του Ομίλου, είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της κοινωνικής άδειας λειτουργίας του. Επιπλέον, η διαβούλευση εξασφαλίζει την ομαλή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη αυτών των κοινωνιών κατά την διεξαγωγή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και προσφέρει τη δυνατότητα διαλόγου σε ζητήματα που απασχολούν.

Μηχανισμοί ελέγχου

Η Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου διασφαλίζει τη νομιμότητα όσον αφορά τα όρια ηλικίας των εργαζόμενων που απασχολεί, στην υπερωριακή εργασία, στις ελάχιστες αμοιβές, στην προστασία της διαφορετικότητας στο ευρύτερο πεδίο δράσης του και τηρεί τα προβλεπόμενα ώστε να μη σημειώνεται καμία παραβίαση θεμελιωδών ανθρώπινων και εργασιακών δικαιωμάτων.
Ειδικότερα, η Πολιτική Προσλήψεων με τις σχετικές διαδικασίες, διασφαλίζει τη διαφορετικότητα και θεσπίζει τις βάσεις για τη διαδικασία προσλήψεων πάνω σε αντικειμενικά κριτήρια όπως το επαγγελματικό προφίλ, οι ικανότητες και οι δεξιότητες των εργαζομένων. Οι αποφάσεις που λαμβάνει ο Όμιλος σχετικά με τις προσλήψεις, δε σχετίζονται με οποιοδήποτε είδος διάκρισης αναφορικά με το φύλο, την εθνικότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις, αναπηρίες, το σεξουαλικό προσανατολισμό του εργαζόμενου ή άλλα στοιχεία διαφορετικότητας.

Κοινωνικά και Εργασιακά Θέματα

Κυριότεροι κίνδυνοι και διαχείρισή αυτών

Οι εργαζόμενοι του Ομίλου αποτελούν μία από τις σημαντικότερες προτεραιότητες του καθώς σε αυτούς οφείλει την αναπτυξιακή του πορεία και την επιχειρηματική του συνέχεια. Για τον λόγο αυτό, ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ διαχειρίζεται τους πιθανούς κινδύνους και αξιοποιεί στο έπακρο τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον. Ο Όμιλος

αναγνωρίζει την ύπαρξη κινδύνου από τη μη παροχή ίσων ευκαιριών, δίκαιων αμοιβών και κατάλληλων συνθηκών υγείας και ασφάλειας.
Επίσης, ο Όμιλος επιδιώκει την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας πρόκλησης εργατικού ατυχήματος, εφαρμόζοντας ειδικές Μελέτες Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου (ΜΕΕΚ), μέσω των οποίων αναγνωρίζονται οι δυνητικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια για κάθε θέση εργασίας. Πιθανή εμφάνιση περιστατικού εργατικού ατυχήματος δύναται να επιφέρει αρνητικές επιδράσεις τόσο σε λειτουργικό επίπεδο (π.χ. διακοπή εργασιών) όσο και σε χρηματοοικονομικό (π.χ. επιβολή προστίμων, αποζημιώσεων και λοιπών κυρώσεων) ενώ παράλληλα δύναται να έχει αρνητικές επιδράσεις και στο ανθρώπινο κεφάλαιο του Ομίλου.
Επιπλέον, ο Όμιλος αναγνωρίζοντας τον ενδεχόμενο κοινωνικό και περιβαλλοντικό κίνδυνο που ενέχει η εκτέλεση των δραστηριοτήτων του για τις εκάστοτε τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιείται, διεξάγει μελέτες επιπτώσεων για την εκτίμηση των πιθανών περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιδράσεων (π.χ. επιδράσεις στην υγεία και την ασφάλεια των κατοίκων, στη ποιότητα ζωής) των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων, πριν την έναρξη κάθε νέας εργασίας.

Ο Όμιλος συμβάλει στην αντιμετώπιση των δυνητικών οικονομικών και κοινωνικών επιδράσεων που συνδέονται με τη μείωση της απασχόλησης στη χώρα (π.χ. ανεργία), μέσω της αύξησης των θέσεων εργασίας που προσφέρει. Ακόμη, ο Όμιλος αναγνωρίζει τις αρνητικές έμμεσες οικονομικές επιδράσεις που δύναται να προκαλέσει. Για παράδειγμα, για την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων ρίσκων που συνδέονται με τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων του – π.χ. μη συμβολή στη τόνωση της τοπικής οικονομίας, μείωση της συμβολής στο εθνικό ΑΕΠ-, ο Όμιλος εξασφαλίζει την παροχή αμοιβών και παροχών που ξεπερνούν τα από τους νόμους προβλεπόμενα όρια.

Πολιτικές δέουσας επιμέλειας και λοιπές πολιτικές

Μέσω της υιοθέτησης υπεύθυνων πολιτικών που στόχο έχουν τη δημιουργία διαμοιραζόμενης αξίας σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του, ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ στέκεται αρωγός στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών στις οποίες δραστηριοποιείται και με τις οποίες αλληλοεπιδρά, μέσα από συνεχή διαβούλευση και προσπάθειες αναγνώρισης και ανταπόκρισης στις πραγματικές ανάγκες που συντρέχουν αλλά και μέσα από την ίδια την δραστηριότητά του.
Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ συμμετέχει ενεργά, υποστηρίζει και θεωρεί ως μέγιστη προτεραιότητα την επένδυση στους ανθρώπους του παρέχοντας τους απαραίτητους πόρους για την προαγωγή της συνεχούς βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος.
Ο Όμιλος για τη διαχείριση των κοινωνικών και εργασιακών ζητημάτων:

- Αυξάνει το κοινωνικο-οικονομικό του αποτύπωμα
- Εφαρμόζει Πολιτική Αμοιβών και Παροχών
- Ενισχύει τη διαφορετικότητα
- Παρέχει ίσες ευκαιρίες κατάρτισης και εκπαίδευσης
- Εφαρμόζει Πολιτική Υγείας και Ασφάλειας

Άμεσες και έμμεσες κοινωνικές επιδράσεις

Ο Όμιλος μεριμνά για τη συνεχή βελτίωση των άμεσων και έμμεσων κοινωνικοοικονομικών επιδράσεων του. Τα πολλαπλασιαστικά οφέλη από την επιχειρηματική του δραστηριότητα μεταφράζονται σε χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας, στην ενίσχυση της εθνικής οικονομίας και του Α.Ε.Π. μέσα από την καταβολή φόρων και ασφαλιστικών εισφορών, στην ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών μέσα από συνεργασίες με τοπικούς προμηθευτές και παρόχους υπηρεσιών καθώς και στην βελτιστοποίηση της επενδυτικής εικόνας της χώρας μας στο εξωτερικό και στους θεσμικούς επενδυτές.

Οι έμμεσες θετικές επιδράσεις των δραστηριοτήτων του Ομίλου στην τοπική κοινωνία στους τομείς υποδομών, διαχείρισης απορριμμάτων, παραγωγής καθαρής ενέργειας και εκμετάλλευσης ακινήτων, εντοπίζονται στην ασφάλεια των μετακινήσεων, την αναβάθμιση των αστικών δομών, την πρόσβαση σε χώρους τέχνης και πολιτισμού, τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών και τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Δίκαιες αμοιβές και παροχές

Ο Όμιλος διαχειρίζεται με αμεροληψία τα θέματα ανθρώπινου δυναμικού και εξασφαλίζει ότι κάθε εργαζόμενος αντιμετωπίζεται δίκαια και χωρίς διακρίσεις.
Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων και Αμοιβών είναι υπεύθυνη για την εσωτερική πολιτική αμοιβών και παροχών του Ομίλου. Εντός αυτού του πλαισίου, ο Όμιλος λειτουργεί με διαφάνεια και αξιοκρατία αναφορικά με την παροχή αμοιβών και παροχών, εφαρμόζοντας αντικειμενικά κριτήρια και δείκτες αξιολόγησης ανάλογα με τη βαρύτητα της θέσης εργασίας, τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες κάθε θέσης, το μορφωτικό υπόβαθρο, την εμπειρία, στις δεξιότητες, την ικανότητα υλοποίησης των στόχων και το επίπεδο επίδοσης και απόδοσης των εργαζομένων.
Ο Όμιλος, έχοντας εξετάσει το κόστος διαβίωσης στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται, προσφέρει υψηλότερες αμοιβές από τις κατώτατες που ορίζει το εκάστοτε νομοθετικό πλαίσιο. Στην πλειονότητα τους, οι εργαζόμενοι του Ομίλου αμείβονται με μισθούς που υπερβαίνουν την ελάχιστη προβλεπόμενη νόμιμη αμοιβή. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει επιπρόσθετες παροχές, όπως εταιρικό όχημα μετακίνησης, φορητός υπολογιστή, εταιρική σύνδεση κινητής τηλεφωνίας κ.α., αναλόγως με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της εργασίας.
Πιο συγκεκριμένα, η πολιτική του Ομίλου επιβάλλει ίσες αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών για την ίδια θέση εργασίας και δεν αφήνει περιθώριο για διάκριση ούτε για προνομιακή μεταχείριση σε επίπεδο αμοιβών ή παροχών με κριτήριο το φύλο ή άλλα χαρακτηριστικά του εργαζομένου.

Ενίσχυση της διαφορετικότητας

Λόγω της φύσης της δραστηριότητας του Ομίλου, άνδρες συνθέτουν κυρίως το εργατικό δυναμικό του. Ωστόσο, πάγια πολιτική αποτελεί η αύξηση των ποσοστών αντιπροσώπευσης γυναικών στις εταιρείες του. Ένα βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η καταγραφή και παρακολούθηση της κατανομής των γυναικών ανά γεωγραφική περιοχή δραστηριοποίησης, ανά ηλικία και ανά εργασιακή βαθμίδα. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η αύξηση του ποσοστού των γυναικών στο συνολικό αριθμό εργαζομένων.

Πολιτική Εκπαίδευσης

Το ανθρώπινο κεφάλαιο του Ομίλου αποτελεί τη βασική του δύναμη καθώς είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των επιχειρηματικών του δράσεων. Για τον λόγο αυτό, για τον Όμιλο ΤΕΡΝΑ, είναι ζωτικής σημασίας η συνεχής βελτίωση της επιστημονικής και τεχνικής γνώσης που διαθέτουν οι εργαζόμενοι, η διασφάλιση του επαγγελματισμού τους και η βελτίωση της παραγωγικότητάς τους.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος έχει θεσπίσει Πολιτική Εκπαίδευσης ώστε να διασφαλίσει τη δυνατότητα καθολικής συμμετοχής των εργαζομένων σε εκπαιδευτικές δράσεις, με βάση την αρχή των ίσων ευκαιριών, να προάγει ένα ξεκάθαρο και κατανοητό πλαίσιο διαδικασιών προγραμματισμού, υλοποίησης και αξιολόγησης της εκπαίδευσης και διαχρονικά να επιτυγχάνει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων & την αύξηση της παραγωγικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού του μέσα από την συνεργασία της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού με όλες τις Διευθύνσεις, Τμήματα, Εργοτάξια και Εγκαταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου.

Πολιτική Υγείας και Ασφάλειας

Η στρατηγική του Ομίλου ΤΕΡΝΑ εμπεριέχει την αδιαπραγμάτευτη αρχή της διασφάλισης της Υγείας και της Ασφάλειας στην εργασία. Αυτή η αρχή αποτελεί προαπαιτούμενο για κάθε επιχειρησιακή

δράση του Ομίλου και αφορά εξίσου εργαζόμενους, υπεργολάβους και το δίκτυο των συνεργατών του.
Η διαφύλαξη της Υγείας και της Ασφάλειας αποτελεί προτεραιότητα για τον Όμιλο ο οποίος βελτιώνει διαρκώς το στρατηγικό πλαίσιο εντός του οποίου γίνεται η διαχείριση των θεμάτων που αφορούν στην προστασία της Υγείας και Ασφάλειας όλων των ενδιαφερόμενων μερών του.
Ο Όμιλος συμμορφώνεται με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς νομοθεσίας και μέσα από ένα αυστηρό Σύστημα Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας που τηρεί, στοχεύει στον έγκαιρο εντοπισμό και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που αφορούν στο σύνολο των δραστηριοτήτων του. Η Πολιτική Υγείας και Ασφάλειας αφορά στο σύνολο του Ομίλου και όλους όσοι, έμμεσα ή άμεσα, σχετίζονται με την επιχειρησιακή του λειτουργία.
Η ενίσχυση της Πολιτικής Υγείας και Ασφάλειας και η εξασφάλιση μηδενικών ατυχημάτων είναι συνάρτηση στόχων που σχετίζονται με:

- την εφαρμογή ενός διεθνώς πιστοποιημένου Συστήματος Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας
- τη διαμόρφωση μίας εταιρικής κουλτούρας που διέπεται από τις αρχές Υγείας και Ασφάλειας,
- την πλήρη συμμόρφωση με τις νομικές και άλλες εθνικές, κοινοτικές και διεθνείς απαιτήσεις, οδηγίες και διατάξεις που αφορούν στον τομέα Υγείας και Ασφάλειας,
- την υλοποίηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και βελτίωση των δράσεων Υγείας και Ασφάλειας,
- τον εντοπισμό των επαγγελματικών κινδύνων και την ανάπτυξη ολοκληρωμένης μεθοδολογίας πρόληψης,
- την πρόληψη των τραυματισμών, των ασθενειών και των δυσμενών περιστατικών Υγείας και Ασφάλειας,
- την παροχή κατάλληλης, επαρκούς εκπαίδευσης και ενημέρωσης στα θέματα Υγείας και Ασφάλειας σε όλους τους εργαζομένους, προμηθευτές, συνεργάτες και επισκέπτες
- τη συμμόρφωση και απαρέγκλιτη τήρηση των διαδικασιών Υ&Α όλων των ενδιαφερόμενων μερών
- την άμεση διερεύνηση κάθε ατυχήματος/συμβάντος για την αξιολόγηση των παραγόντων που οδήγησαν σε αυτό και τη λήψη προληπτικών μέτρων,
- την ενσωμάτωση τεχνολογιών, καλών πρακτικών και διαδικασιών λειτουργίας που εγγυώνται συνθήκες ασφάλειας σε εργαζόμενους, υπεργολάβους και τρίτους.

Η έμπρακτη δέσμευση του Ομίλου στα θέματα Υγείας και Ασφάλειας αποδεικνύεται από την εφαρμογή του πιστοποιημένου Συστήματος Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 45001.

Περιβαλλοντική Διαχείριση

Κυριότεροι κίνδυνοι και διαχείριση αυτών

Ο Όμιλος αναγνωρίζει και ιεραρχεί συστηματικά τους περιβαλλοντικούς κινδύνους που συνδέονται με τις δραστηριότητές των εταιρειών του και οι οποίοι ενδέχεται να προκαλέσουν αρνητικές επιδράσεις τόσο στα ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. τοπικές κοινωνίες) όσο και στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον του (π.χ. επιδράσεις στη γη, στα ύδατα, στον αέρα και στα οικοσυστήματα ευρύτερα).
Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής διαχείρισης του, ο Όμιλος προτεραιοποιεί τη προστασία της βιοποικιλότητας, καθώς είναι απαραίτητη για την επιβίωση των φυτικών και ζωικών ειδών, της γενετικής ποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων. Δυνητικές επιδράσεις από τη μη προστασία της βιοποικιλότητας θα μπορούσαν να αποτελέσουν η ρύπανση των υδάτων και της ατμόσφαιρας, η απειλή της ανθρώπινης υγείας και της επισιτιστικής ασφάλειας. Μέσω της προστασίας της βιοποικιλότητας, ο Όμιλος συμβάλει στην ενίσχυση των τοπικών εισοδημάτων (π.χ.

προστασία των καλλιεργειών για τους τοπικούς παραγωγούς) και κατ' επέκταση στην αποφυγή του κινδύνου πτώχευσης.
Ο Όμιλος αναγνωρίζει τους κινδύνους που συνδέονται με το φαινόμενο της Κλιματικής Αλλαγής, η οποία σε ένα βαθμό καθορίζει και την επιχειρηματική στρατηγική του Ομίλου, μέσα από τη στρατηγική ανάπτυξη έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά και υιοθέτησης μέτρων μείωσης του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος. Οι κίνδυνοι αυτοί δύνανται να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό το επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου (π.χ. ανάγκη για ραγδαία απεξάρτηση από συμβατικές πηγές ενέργειας, αυξημένα κόστη λειτουργίας για την υιοθέτηση νεών τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, ρυθμιστικές και άλλες κανονιστικές κυρώσεις λόγω αυξημένων απαιτήσεων).

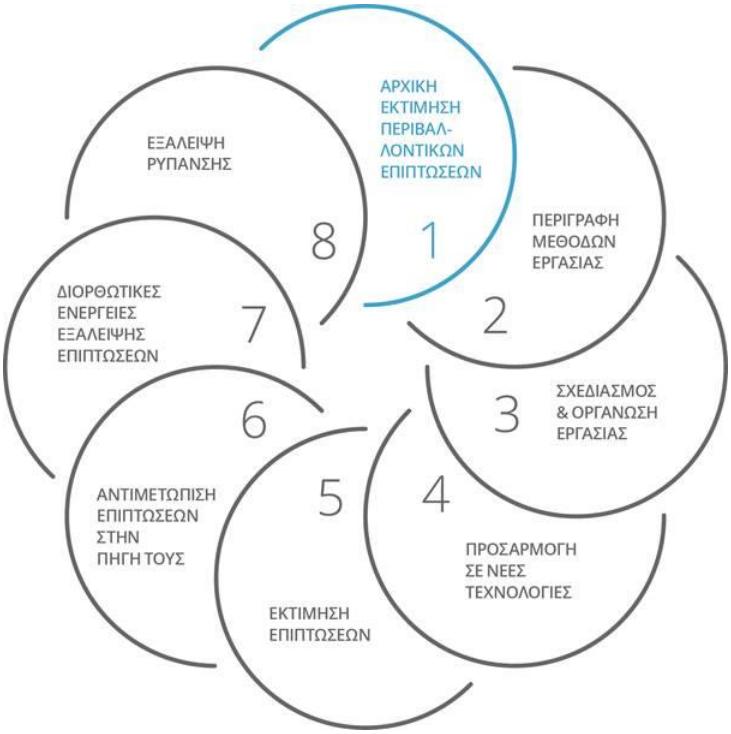
Πολιτικές δέουσας επιμέλειας και λοιπές πολιτικές

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής του Ομίλου και γίνεται ορατή μέσα από τις πολιτικές, στρατηγικές και επιχειρηματικές του αποφάσεις και δράσεις. Ο Όμιλος δρα στοχευμένα και λαμβάνει μέτρα που οδηγούν στην μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματός μέσω της υπεύθυνης διαχείρισης της ενέργειας και των φυσικών πόρων που χρησιμοποιεί (π.χ. νερό, ενέργεια, υλικά, της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας.
Ειδικότερα, η περιβαλλοντική στρατηγική του Ομίλου περιλαμβάνει:

- την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης,
- την υπεύθυνη διαχείριση της Ενέργειας
- την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής
- την προστασία και διατήρηση της Βιοποικιλότητας

Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

Εφαρμόζοντας ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, ο Όμιλος καταγράφει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων του και συνεπώς είναι σε θέση να λάβει εγκαίρως αναγκαία μέτρα, με σκοπό τον περιορισμό του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος και τη διαρκή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του. Η στρατηγική μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του Ομίλου ακολουθεί τον ακόλουθο βασικό κύκλο:



Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ διενεργεί ετήσιες επιθεωρήσεις, σε όλες τις λειτουργικές του δραστηριότητες, προκειμένου να πληροί τους όρους των εξωτερικών πιστοποιήσεων, των εσωτερικών συστημάτων και των νομικών και λοιπών κανονισμών.
Οι εσωτερικές επιθεωρήσεις στοχεύουν σε:

- αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας,
- αξιολόγηση του βαθμού ανταπόκρισης στις απαιτήσεις των πελατών του Ομίλου,
- αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις των Συστημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης των εταιρειών του Ομίλου,
- αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 14001:2015,
- εντοπισμό σημείων που χρήζουν βελτίωσης και ενίσχυσης,
- βελτίωση της εφαρμογής των Συστημάτων Διαχείρισης και Διαχείρισης Ρίσκου.

Υποδομές και εξοπλισμός χαμηλού ενεργειακού αποτυπώματος

Η ύπαρξη υποδομών και εξοπλισμού χαμηλού ενεργειακού αποτυπώματος αποτελεί προτεραιότητα για τον Όμιλο. Προς την κατεύθυνση αυτή, ο Όμιλος υλοποιεί έργα με βιοκλιματικό σχεδιασμό και πιστοποιείται από συστήματα που βεβαιώνουν ότι τα κτίριά που κατασκευάζει, έχουν σχεδιαστεί με βάση περιβαλλοντικά καινοτόμες πρακτικές που στόχο έχουν την εξοικονόμηση ενέργειας. Ακόμη, ο Όμιλος επενδύει στην ανανέωση και στη συντήρηση των μηχανημάτων του, αποσκοπώντας στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας αλλά και στην αύξηση του ωφέλιμου χρόνου ζωής τους.

Περιβαλλοντική εκπαίδευση εργαζομένων

Η καλλιέργεια μίας ευρύτερης περιβαλλοντικής κουλτούρας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την καλύτερη διαχείριση της ενέργειας και τη βελτίωση του συνολικού ενεργειακού αποτυπώματος. Οι Υπεύθυνοι Περιβάλλοντος των έργων ή η Διεύθυνση ΥΑΠ των Κεντρικών Γραφείων του Ομίλου, προγραμματίζουν και υλοποιούν σε ετήσια βάση εκπαιδεύσεις, τόσο σε περιβαλλοντικά όσο και σε κοινωνικά ζητήματα, με σκοπό τη σωστή ενημέρωση και συστηματική εκπαίδευση των εργαζομένων

του, οι οποίες λαμβάνουν υπόψιν τόσο τις ανάγκες και απαιτήσεις των έργων, όσο και τους ρόλους και τα καθήκοντα των εργαζομένων.

Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Ο Όμιλος επικεντρώνεται στη μετάβαση σε μια οικονομία που θα εξαρτάται λιγότερο από ορυκτά καύσιμα και θα εξασφαλίζει βιώσιμες πόλεις και κοινωνίες για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του. Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ διαθέτει την τεχνογνωσία και τη θέληση να αξιοποιήσει τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής προς όφελος της Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Πράσινης Οικονομίας.
Αν και η κλιματική αλλαγή επηρεάζει όλους σχεδόν τους τομείς δραστηριότητας του Ομίλου, οι επιχειρηματικές ευκαιρίες που δημιουργούνται, μπορούν να συμβάλουν τόσο στην οικονομική ανάπτυξη του Ομίλου όσο και στον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της.

Παρακολούθηση και μετριασμός των αέριων εκπομπών

Το επιχειρηματικό μοντέλο του Ομίλου είναι στρατηγικά προσανατολισμένο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
Ο Όμιλος παρακολουθεί συστηματικά τις εκπομπές αερίων από τη λειτουργία του ως αναπόσπαστο κομμάτι της περιβαλλοντικής του πολιτικής και γι’ αυτό το λόγο αποτυπώνει και επικοινωνεί τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων του, μέσα από τα ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα που διαθέτει (Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης, ιστοσελίδα, δελτία τύπου κ.α.), προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη του.

Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου (π.χ. η ανάπτυξη υποδομών, η κατασκευή αυτοκινητοδρόμων) πραγματοποιείται εντός περιοχών υψηλής βιολογικής αξίας και γι’ αυτό το λόγο είναι απαραίτητη η ανάληψη πρωτοβουλιών και πολιτικών που συνδέονται με την προστασία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
Προς την κατεύθυνση αυτή, ο Όμιλος εφαρμόζει πιστοποιημένα συστήματα, διενεργεί εκπαιδεύσεις στους εργαζομένους του αλλά και τους επισκέπτες των εργοταξιακών χώρων αναφορικά με την προστασία της βιοποικιλότητας, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες ανάδειξης και προστασίας των τοπικών οικοσυστημάτων και φροντίζει συνεχώς να λειτουργεί πέραν των προβλεπόμενων που επιτάσσει η περιβαλλοντική νομοθεσία, με τη χρήση μηχανισμών παρακολούθησης και καταγραφής των επιδράσεών του στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον.
Μεταξύ άλλων, ο Όμιλος τόσο κατά την κατασκευή όσο και κατά τη λειτουργία των έργων του, εκπονεί σε συνεργασία με εξειδικευμένους επιστήμονες και φορείς, Μελέτες Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ), Ειδικές Ορνιθολογικές Μελέτες (ΕΟΜ) καθώς και Προγράμματα Παρακολούθησης με στόχο την απόκτηση και αξιοποίηση της απαραίτητης πληροφορίας για τη διασφάλιση της προστασίας των τοπικών οικοσυστημάτων, με τη λήψη κατάλληλων μέτρων προστασίας και αποκατάστασης των επιπτώσεων.
Ειδικότερα ο Όμιλος:

- Μεριμνά για την αποκατάσταση περιοχών και εργοταξιακών επιφανειών μέσω των περιβαλλοντικών μελετών του και των μελετών αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την υπεύθυνη και ολοκληρωμένη διαχείριση του κύκλου ζωής των έργων του.
- Υιοθετεί τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, επαναχρησιμοποιώντας τα υλικά (π.χ. υλικά εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων) για την κάλυψη άλλων αναγκών μέσα στον Όμιλο.
- Σχεδιάζει και αναλαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την υπεύθυνη διαχείριση των αποβλήτων του, συνεργαζόμενος με αδειοδοτημένους φορείς για την ανάκτηση, επεξεργασία, επαναχρησιμοποίηση ή/και διάθεση των αποβλήτων του.

Ο Όμιλος εφαρμόζει το πιστοποιημένο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO 14001 για τις περισσότερες εταιρείες του: ΤΕΡΝΑ, TERNA S.A. ABU DHABI, ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ, ΗΡΩΝ ΙΙ.

ΣΤ. Προβλεπόμενη πορεία και Εξέλιξη

Η ελληνική οικονομία στις αρχές του 2020 βρισκόταν σε αναπτυξιακή πορεία σύμφωνα με βεβαιωμένες εκτιμήσεις από αρμόδιους φορείς, με αυτές να προβλέπουν την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης.

Η συνέχιση της αναπτυξιακής πορείας τόσο της ελληνικής όσο και της παγκόσμιας οικονομίας τέθηκαν εκ νέου σε δοκιμασία από την εμφάνιση και εξάπλωση του COVID-19, ο αντίκτυπος του οποίου στην οικονομική δραστηριότητα δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια στην παρούσα φάση, καθώς δεν είναι ακόμα γνωστή η διάρκεια και η έκταση της εξάπλωσης του φαινομένου αυτού.

Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας στον τομέα των υποδομών, αποτελούν προτεραιότητα τόσο της ελληνικής πολιτείας όσο και της Ε.Ε. στην προσπάθεια για οικονομική ανάκαμψη κι αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας covid 19. Τα έργα υποδομών μέσω της υψηλής πολλαπλασιαστικής επίδρασης (multiplier effect), συμβάλλουν σημαντικά στην αύξηση του ΑΕΠ και στην ενίσχυση της απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ συμμετέχει ήδη στη διαγωνιστική διαδικασία έργων παραχώρησης όπως η Εγνατία Οδός, ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, η Υποθαλάσσια Ζεύξη Σαλαμίνας-Περάματος, το Integrated Casino Resort στο Ελληνικό κ.α.

Η μητρική εταιρεία ΤΕΡΝΑ του Ομίλου είναι ένας από τους μεγαλύτερους επιχειρηματικούς Ομίλους στην Ελλάδα, με παρουσία επίσης στα Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή.

Δραστηριοποιείται κυρίως στον τομέα των υποδομών.

Ο Όμιλος, δραστηριοποιείται στον τομέα των κατασκευών εδώ και σχεδόν μισό αιώνα, τόσο στην Μέση Ανατολή και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, στην εκτέλεση μεγάλων και σύνθετων ευρύτατου φάσματος δημόσιων και ιδιωτικών έργων, μεγάλου προϋπολογισμού και σύνθετης τεχνογνωσίας, όπως οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, κτίρια, νοσοκομεία, μουσεία, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, υδροηλεκτρικά έργα, φράγματα, βιομηχανικές εγκαταστάσεις, εργοστάσια παραγωγής ενέργειας κ.λπ.

Οι προοπτικές για τα επόμενα έτη συνηγορούν στην βελτίωση των οικονομικών μεγεθών του τομέα, αφού πέραν του υπάρχοντος ανεκτελέστου το οποίο την 31.12.2019 ανέρχεται σε 1,553 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις του αρμόδιου Υπουργού, η πρόθεση της Ελληνικής Κυβέρνησης είναι να αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο των διαγωνιστικών διαδικασιών, έτσι ώστε να επιταχυνθούν οι αδειοδοτήσεις για να ενταχθούν στον νόμο των στρατηγικών επενδύσεων τα μεγάλα έργα των υποδομών, τα οποία ξεπερνούν τα 13 δισ. ευρώ.

Παράλληλα, η ύπαρξη συνεργειών που θα προκύψουν από την εκτέλεση νέων επενδύσεων εντός του Ομίλου, θα συνδράμουν προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των οικονομικών μεγεθών του τομέα.

Να σημειωθεί ότι η εκτέλεση των ανωτέρω έργων, θα επιφέρει στην Ελληνική Οικονομία σημαντικά θετικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Ο Όμιλος, με την συνέπεια και την υψηλή αίσθηση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που τον διακρίνει, θα παραμείνει πρωτοπόρος στον τομέα των κατασκευών και θα επιδιώξει να αυξήσει τα οικονομικά μεγέθη του τομέα, δημιουργώντας ταυτόχρονα ικανοποιητικά κέρδη προς όφελος των μετόχων του, σύμφωνα με τον επιχειρηματικό του σχεδιασμό, παρά τις πρόσκαιρες αντίξοες συνθήκες οι οποίες δημιουργήθηκαν στις αρχές του 2020 από την εκδήλωση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19.

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ δραστηριοποιείται στην παραγωγή θερμικής ενέργειας μέσω της συμμετοχής του στις εταιρείες ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ Α.Ε. (ΗΡΩΝ ΙΙ Α.Ε.), στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας συμμετέχουν επίσης οι ENGIE (πρώην GDF Suez) και Qatar Petroleum, δύο κορυφαίοι διεθνείς ενεργειακοί παίκτες διαθέτοντας θερμοηλεκτρική μονάδα παραγωγής ενέργειας με εγκατεστημένη ισχύ 435 MW στη Βοιωτία, που δραστηριοποιείται στους τομείς παραγωγής, προμήθειας και εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι αναμενόμενες επιπτώσεις των αποφάσεων της Κυβέρνησης, για την αντικατάσταση του λιγνίτη ως καύσιμο για τον εξηλεκτρισμό της χώρας, επιβεβαιώνουν την στρατηγική απόφαση του Ομίλου να επενδύσει δυναμικά στην κατασκευή και λειτουργία μιας νέας μονάδας φυσικού αερίου συνδυασμένου κύκλου ονομαστικής καθαρής ισχύος 600MW στην περιοχή της Κομοτηνής, για την οποία απαιτείται μια επένδυση της τάξεως των 300 εκατ. ευρώ, εκτιμώντας ότι θα προκύψουν ικανοποιητικά κέρδη προς όφελος των μετόχων του Ομίλου.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται επίσης στην εξόρυξη και επεξεργασία λευκολίθου και στη βιομηχανία μαγνησίας μέσω της ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ Α.Ε, μια δραστηριότητα καθαρά εξαγωγική (www.ternamag.com).

Το έτος 2020 η ΤΕΡΝΑ θα συνεχίσει την εφαρμογή της στρατηγικής της για συνεχή ανάπτυξη στην ελληνική και στις διεθνείς αγορές στον Κατασκευαστικό τομέα. Στόχος είναι να διατηρήσει την ηγετική της θέση στον ελληνική αγορά και να επιδιώξει την βιώσιμη ανάπτυξή της στις αγορές του εξωτερικού, ώστε να επιτυγχάνει ικανοποιητική διασπορά του επιχειρηματικού κινδύνου και να διατηρεί την απόδοση των κεφαλαίων της σε ικανοποιητικό επίπεδο. Οι προοπτικές επίτευξης των στόχων που αναλογούν στο 2020 είναι θετικές δεδομένου ότι:

Παράλληλα, η Διοίκηση συνεχίζει την επέκταση της δραστηριότητας του Ομίλου στο εξωτερικό, παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις στην Ελληνική οικονομία, συνομιλεί και συνεργάζεται με χρηματοοικονομικούς παράγοντες και ειδικούς αναλυτές των διεθνών αγορών και, σε άμεση, συνεχή και συστηματική συνεργασία με τα αρμόδια διευθυντικά στελέχη του Ομίλου, σχεδιάζει και εφαρμόζει μέτρα αντιμετώπισης κάθε εντοπιζόμενου κινδύνου.

Αποτέλεσμα της ανωτέρω στρατηγικής είναι ότι ο Όμιλος και η Εταιρεία κατά την ημερομηνία αναφοράς της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης, διατηρούν ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια, κερδοφορία και ρευστότητα, συνεχίζουν να είναι απόλυτα συνεπείς έναντι των υποχρεώσεών τους προς προμηθευτές, Δημόσιο, ασφαλιστικούς οργανισμούς και λοιπούς πιστωτές και υλοποιούν με επιτυχία το επενδυτικό τους πρόγραμμα.

Κυρίες και Κύριοι Μέτοχοι,
Το 2019 υπήρξε χρονιά κατά την οποία ο Όμιλος συνέχισε σταθερή πορεία. Επιπλέον, ο Όμιλος συνεχίζει προσεκτικά το επενδυτικό του πρόγραμμα, διατηρώντας ταυτόχρονα ικανή ρευστότητα.
Απευθύνουμε τις ευχαριστίες του Δ.Σ. στο Προσωπικό, τα Στελέχη και τους Συνεργάτες μας για την συμβολή τους.
Επίσης, ευχαριστούμε τους Πελάτες μας, τους Προμηθευτές μας και τις συνεργαζόμενες Τράπεζες και εσάς τους κ.κ. Μετόχους για την εμπιστοσύνη σας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εγκρίνει ομόφωνα την παραπάνω Έκθεση Διαχείρισης για να υποβληθεί στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Αθήνα, 29 Μαΐου 2020
Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Μιχαήλ Γουρζής
Πρόεδρος Δ.Σ.

II. Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (η Εταιρεία), οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2019, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις συνολικών αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και των θυγατρικών αυτής (ο Όμιλος) κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας "Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων". Είμαστε ανεξάρτητοι από την Εταιρεία και τις ενοποιούμενες θυγατρικές της, καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Άλλες πληροφορίες

Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, για την οποία γίνεται σχετική αναφορά στην "Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων", αλλά δεν περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιασδήποτε μορφής συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες και με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε εάν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις εργασίες που έχουμε εκτελέσει, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε τίποτα να αναφέρουμε σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνες της διοίκησης επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν η διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Εταιρεία και τον Όμιλο ή να διακόψει τη δραστηριότητά τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προβεί σ ’αυτές τις ενέργειες.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, στο σύνολο τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ’ όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η

απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Εταιρείας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη διοίκηση.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από τη διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Εταιρεία και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Αποκτούμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με την χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των εταιρικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Εταιρείας και των θυγατρικών της. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στη διοίκηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

α) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 150 και 153 του Ν. 4548/2018 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες [εταιρικές και ενοποιημένες] οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31.12.2019.

β) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Αθήνα, 29 Μαΐου 2020
Η Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Δήμητρα Παγώνη
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 30821

Ορκωτοί Ελεγκτές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
Ζεφύρου 56, 17564 Παλαιό Φάληρο
Α.Μ. ΣΟΕΛ 127

III. ΕΤΗΣΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019 (1 Ιανουαρίου - 31 Δεκεμβρίου 2019)

Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), ως έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι Οικονομικές Καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ την 29η Μαΐου 2020 και έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://www.terna.gr/, όπου και θα παραμείνουν στη διάθεση του κοινού για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 10 ετών από την ημερομηνία της συντάξεως και δημοσιοποιήσεως τους.

[Η παρούσα σελίδα έχει αφεθεί σκοπίμως κενή]

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

		ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Σημείωση	**31.12.2019**	**31.12.2018***	**31.12.2019**	**31.12.2018***
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ					
Μη κυκλοφορούν ενεργητικό					
Ασώματα πάγια	8	34.823	34.274	994	859
Δικαιώματα χρήσης παγίων	9	25.899	0	23.100	0
Ενσώματα πάγια	10	89.008	106.354	40.290	60.690
Υπεραξία	7	3.025	3.183	0	0
Επενδυτικά ακίνητα	11	8.160	8.390	7.536	7.766
Συμμετοχές σε θυγατρικές	5, 12	0	0	117.768	104.058
Συμμετοχές σε κοινοπραξίες	5, 13	15.237	21.191	16.139	23.722
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	19	12.176	11.125	8.118	6.148
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	14	115.068	158.822	126.923	169.164
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	32	25.384	25.232	17.114	15.711
Σύνολο μη κυκλοφορούντος ενεργητικού		**328.780**	**368.571**	**357.982**	**388.118**
Κυκλοφορούν ενεργητικό					
Αποθέματα	15	22.365	24.450	6.189	8.675
Εμπορικές απαιτήσεις	16	238.299	227.846	231.848	212.664
Απαιτήσεις από συμβάσεις με πελάτες	17	80.026	191.760	61.164	168.101
Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις	18	61.141	92.287	65.735	91.748
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		21.093	29.902	19.767	27.065
Χρηματικά διαθέσιμα	20	199.944	227.490	113.966	150.541
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού		**622.868**	**793.735**	**498.669**	**658.794**
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		**951.648**	**1.162.306**	**856.651**	**1.046.912**
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Ίδια Κεφάλαια αποδιδόμενα στους μετόχους της μητρικής					
Μετοχικό κεφάλαιο	30	55.460	52.210	55.460	52.210
Διαφορά υπέρ το άρτιο		62.702	54.252	62.702	54.252
Αποθεματικά	31	54.391	53.914	52.778	52.281
Κέρδη εις νέον		(71.565)	(37.534)	518	28.698
Σύνολο		**100.988**	**122.842**	**171.458**	**187.441**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	12	7.770	12.025	0	0
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		**108.758**	**134.867**	**171.458**	**187.441**
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Μακροπρόθεσμα δάνεια	21	152.387	171.445	151.446	160.152
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	22	5.143	6.547	4.160	6.478
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	27	25.371	78.765	31.484	85.491
Λοιπές προβλέψεις	24	12.307	22.209	11.107	21.009

Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού	23	4.935	6.621	3.384	4.000
Επιχορηγήσεις	25	14.185	14.318	0	0
Υποχρεώσεις από παράγωγα	29	1.053	0	1.053	0
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	32	6.553	0	518	0
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων		**221.934**	**299.905**	**203.152**	**277.130**
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Προμηθευτές	26	198.521	250.286	175.961	224.117
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	28	94.179	81.255	64.094	49.342
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	21	16.657	24.636	6.348	23.728
Βραχυπρόθεσμο μέρος υποχρεώσεων από	22	9.548	0	8.596	0
Υποχρεώσεις από συμβάσεις με πελάτες	17	252.086	314.278	184.029	238.373
Δεδουλευμένες και λοιπές βραχυπρόθεσμες	27	48.620	56.145	42.586	46.215
Βραχυπρόθεσμο μέρος υποχρεώσεων από	29	380	0	380	0
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος		965	934	47	566
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων		**620.956**	**727.534**	**482.041**	**582.341**
Σύνολο Υποχρεώσεων		**842.890**	**1.027.439**	**685.193**	**859.471**
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ		**951.648**	**1.162.306**	**856.651**	**1.046.912**

** Ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν προχώρησαν στην αναπροσαρμογή των συγκριτικών ποσών του 2018 κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 2.6.3).*

Οι συνοδευτικές σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Ετήσιων Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων.

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 2019

		ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
Αποτελέσματα Χρήσεως	**Σημείωση**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018***	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
Κύκλος εργασιών	6, 33	694.674	958.945	600.074	879.269
Κόστος πωλήσεων	34	(662.710)	(916.827)	(573.111)	(836.347)
Μικτό κέρδος		**31.964**	**42.118**	**26.963**	**42.922**
Έξοδα διοίκησης και διάθεσης	34	(36.597)	(31.637)	(23.909)	(23.679)
Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης	34	(1.354)	(531)	(1.051)	(191)
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	36	(6.889)	5.021	(2.719)	(45)
Αποτελέσματα προ φόρων χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων		**(12.876)**	**14.971**	**(716)**	**19.007**
Καθαρά χρηματοοικονομικά έσοδα/(έξοδα)	40	(7.131)	(4.624)	(3.105)	(1.809)
Κέρδη/(Ζημίες) από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων	37	(205)	(396)	(205)	(76)
Κέρδη/(Ζημίες) από αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων	38	0	0	(18.121)	(9.727)
Έσοδα/(ζημίες) συμμετοχών και λοιπών συμμετοχικών τίτλων	39	0	0	0	9.500
Κέρδη/(Ζημίες) από την ενοποίηση κοινοπραξιών με την μέθοδο της καθαρής θέσης	13	(8.951)	(2.178)	0	0
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου εισοδήματος		**(29.163)**	**7.773**	**(22.147)**	**16.895**
Φόρος εισοδήματος	32	(14.155)	(19.118)	(5.997)	(18.193)
Καθαρά Κέρδη/(ζημίες) μετά φόρων		**(43.318)**	**(11.345)**	**(28.144)**	**(1.298)**
Λοιπά Συνολικά Αποτελέσματα					
α) Λοιπά Συνολικά Αποτελέσματα που μεταφέρονται στα Αποτελέσματα Χρήσης σε επόμενες περιόδους					
Αποτίμηση συμβάσεων αντιστάθμισης κινδύνων ταμειακών ροών	29	(759)	0	(759)	0
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής από ενσωμάτωση εκμεταλλεύσεων εξωτερικού		(595)	(1.126)	(394)	(805)
Φόρος εισοδήματος που αναλογεί στα ανωτέρω αποτελέσματα	32	183	0	182	0
		(1.171)	**(1.126)**	**(971)**	**(805)**
β) Λοιπά Συνολικά Αποτελέσματα που δεν μεταφέρονται στα Αποτελέσματα Χρήσης σε επόμενες περιόδους					
Αποτίμηση επενδύσεων σε λοιπούς συμμετοχικούς τίτλους	19	1.970	(704)	1.970	(704)
Αναλογιστικά έσοδα/(έξοδα) από προγράμματα καθορισμένων παροχών	23	(55)	(239)	(49)	(205)

Αναλογία στα Λοιπά Συνολικά Αποτελέσματα κοινοπραξιών	13	(2)	(4)	0	0
Φόρος εισοδήματος που αναλογεί στα ανωτέρω	32	(452)	300	(453)	296
Καθαρά Λοιπά Συνολικά Αποτελέσματα		**290**	**(1.773)**	**497**	**(1.418)**
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		**(43.028)**	**(13.118)**	**(27.647)**	**(2.716)**
Καθαρά κέρδη/(ζημίες) αποδιδόμενα σε					
Ιδιοκτήτες της μητρικής εταιρείας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες,		(33.806)	(8.559)		
Μη ελέγχουσες συμμετοχές από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(9.512)	(2.787)		
Συνολικά αποτελέσματα αποδιδόμενα σε					
Ιδιοκτήτες της μητρικής εταιρείας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(33.517)	(10.321)		
Μη ελέγχουσες συμμετοχές από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		(9.511)	(2.794)		

Οι συνοδευτικές σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Ετήσιων Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων.

** Ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν προχώρησαν στην αναπροσαρμογή των συγκριτικών ποσών του 2018 κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 2.6.3).*

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 2019

		ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	Σημείωση	1.1-31.12.2019	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2019	1.1-31.12.2018
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες					
Κέρδη περιόδου προ φόρου εισοδήματος		**(29.163)**	**7.773**	**(22.147)**	**16.895**
Αναπροσαρμογές για την συμφωνία των καθαρών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες					
Αποσβέσεις παγίων	8,9,10	13.600	12.253	9.655	7.236
Αποσβέσεις επιχορηγήσεων παγίων	25	(81)	(125)	0	0
Προβλέψεις		(6.373)	12.859	(6.860)	13.010
Απομειώσεις		11.929	(1.889)	21.927	6.979
Λοιπά μη ταμειακά έξοδα/έσοδα		(604)	(2.194)	(230)	(1)
Τόκοι και συναφή έσοδα	40	(6.209)	(5.339)	(7.680)	(5.775)
Τόκοι και λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα	40	12.666	9.965	10.111	7.585
Αποτέλεσμα από παράγωγα	40	674	0	674	0
Αποτελέσματα από συγγενείς και κοινοπραξίες	13	8.951	2.178	0	0
Αποτελέσματα από συμμετοχές και χρεόγραφα		205	396	205	(9.425)
Αποτελέσματα από επενδυτικά ακίνητα		230	695	230	186
Αποτελέσματα από πάγια		434	0	(399)	0
Συναλλαγματικές διαφορές		(710)	107	(352)	393
Λειτουργικό κέρδος προ μεταβολών του κεφαλαίου κίνησης		**5.549**	**36.679**	**5.134**	**37.083**
(Αύξηση)/Μείωση σε:					
Αποθέματα		(2.789)	(2.897)	1.901	(2.433)
Επενδυτικά ακίνητα ως κύρια δραστηριότητα		0	(5.674)	0	(5.674)
Εμπορικές απαιτήσεις		89.070	(43.680)	79.304	(16.242)
Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις		27.968	91.485	27.858	80.463
Αύξηση/(Μείωση) σε:					
Προμηθευτές		(52.561)	35.168	(48.270)	24.330
Δεδουλευμένες και λοιπές υποχρεώσεις		(117.365)	(212.788)	(104.141)	(232.238)
(Πληρωμές) / Εισπράξεις φόρου εισοδήματος		1.996	12.281	808	12.257
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες		**(48.132)**	**(89.426)**	**(37.406)**	**(102.454)**
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες					
(Αγορές) / Πωλήσεις πάγιων στοιχείων		(10.683)	(11.110)	(2.835)	1.248
Τόκοι και συναφή έσοδα εισπραχθέντα		4.540	7.764	4.520	7.011

(Αγορές) /πωλήσεις συμμετοχών και χρεογράφων		(3.000)	(1.816)	(3.000)	(1.816)
Εισπράξεις μερισμάτων		919	0	0	9.500
Επιστροφές/(Χορηγήσεις) δανείων		40.572	(14.396)	34.668	(52.308)
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων		**32.348**	**(19.558)**	**33.353**	**(36.365)**
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες					
Εισπράξεις/(Πληρωμές) από αυξήσεις/μειώσεις μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών		5.256	0	(21.248)	(3.537)
Εισπράξεις/(Πληρωμές) από αυξήσεις/μειώσεις μετοχικού κεφαλαίου μητρικής		11.700	0	11.700	0
Καθαρή μεταβολή βραχυπρόθεσμων δανείων	28	12.546	3.588	14.484	(11.503)
Καθαρή μεταβολή μακροπρόθεσμων δανείων	21	(21.978)	50.352	(21.584)	50.500
Πληρωμές υποχρεώσεων από μισθώσεις	22	(8.994)	(4.853)	(7.850)	(4.597)
Μερίσματα πληρωθέντα		0	(500)	0	0
Τόκοι και λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα πληρωθέντα		(10.518)	(8.583)	(8.176)	(6.323)
Εισπράξεις / (Πληρωμές) από παράγωγα αντιστάθμισης κινδύνου		(182)	0	(182)	0
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων		**(12.170)**	**40.004**	**(32.856)**	**24.540**
Επίδραση μεταβολών ισοτιμιών στα χρηματικά διαθέσιμα		408	1.065	334	787
Καθαρή αύξηση/(μείωση) χρηματικών διαθεσίμων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**(27.546)**	**(67.915)**	**(36.575)**	**(113.492)**
Χρηματικά διαθέσιμα στην αρχή της περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		227.490	295.405	150.541	264.033
Χρηματικά διαθέσιμα στο τέλος της περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**199.944**	**227.490**	**113.966**	150.541

Οι συνοδευτικές σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Ετήσιων Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων.

* Ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν προχώρησαν στην αναπροσαρμογή των συγκριτικών ποσών του 2018 κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 2.6.3).

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 2019

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορά Από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο	Αποθεματικά	Υπόλοιπο Κερδών Εις Νέο	Σύνολο
1η Ιανουαρίου 2019	**52.210**	**54.252**	**52.281**	**28.698**	**187.441**
Αλλαγή σε λογιστική πολιτική (σημ. 2.6.3)	0	0	0	0	**0**
Αναθεωρημένα υπόλοιπα 1.1.2019*	**52.210**	**54.252**	**52.281**	**28.698**	**187.441**
Συνολικά αποτελέσματα χρήσης	0	0	497	(28.144)	**(27.647)**
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου (μητρικής)	3.250	8.450	0	(36)	**11.664**
31η Δεκεμβρίου 2019	**55.460**	**62.702**	**52.778**	**518**	**171.458**

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορά Από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο	Αποθεματικά	Υπόλοιπο Κερδών Εις Νέο	Σύνολο
1η Ιανουαρίου 2018	**52.210**	**54.252**	**53.699**	**34.756**	**194.917**
Αλλαγή σε λογιστική πολιτική (σημ. 2.6.3)	0	0	0	(4.712)	**(4.712)**
Αναθεωρημένα υπόλοιπα 1.1.2018*	**52.210**	**54.252**	**53.699**	**30.044**	**190.205**
Συνολικά αποτελέσματα χρήσης	0	0	(1.418)	(1.298)	**(2.716)**
Σχηματισμός αποθεματικών/Μεταφορές	0	0	0	(48)	**(48)**
31η Δεκεμβρίου 2018	**52.210**	**54.252**	**52.281**	**28.698**	**187.441**

ΟΜΙΛΟΣ	**Μετοχικό Κεφάλαιο**	**Διαφορά Από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο**	**Αποθεματικά**	**Υπόλοιπο Κερδών Εις Νέο**	**Μερικό Σύνολο**	**Μη ελέγχουσες συμμετοχές**	**Σύνολο**
1η Ιανουαρίου 2019	**52.210**	**54.252**	**53.914**	**(37.534)**	**122.842**	**12.025**	**134.867**
Αλλαγή σε λογιστική πολιτική (σημ. 2.6.3)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Αναθεωρημένα υπόλοιπα 1.1.2019*	**52.210**	**54.252**	**53.914**	**(37.534)**	**122.842**	**12.025**	**134.867**
Συνολικά αποτελέσματα χρήσης	0	0	289	(33.806)	**(33.517)**	(9.511)	**(43.028)**
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου (μητρικής)	3.250	8.450	0	(37)	**11.663**	0	**11.663**
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικής	0	0	0	0	**0**	5.256	**5.256**
Σχηματισμός αποθεματικών (σημ. 31)	0	0	188	(188)	**0**	0	**0**
31η Δεκεμβρίου 2019	**55.460**	**62.702**	**54.391**	**(71.565)**	**100.988**	**7.770**	**108.758**

ΟΜΙΛΟΣ	**Μετοχικό Κεφάλαιο**	**Διαφορά Από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο**	**Αποθεματικά**	**Υπόλοιπο Κερδών Εις Νέο**	**Μερικό Σύνολο**	**Μη ελέγχουσες συμμετοχές**	**Σύνολο**
1η Ιανουαρίου 2018	**52.210**	**54.252**	**55.549**	**(25.555)**	**136.456**	**15.319**	**151.775**
Αλλαγή σε λογιστική πολιτική (σημ. 2.6.3)	**0**	**0**	**0**	**(3.246)**	**(3.246)**	**0**	**(3.246)**
Αναθεωρημένα υπόλοιπα 1.1.2018*	**52.210**	**54.252**	**55.549**	**(28.801)**	**133.210**	**15.319**	**148.529**
Συνολικά αποτελέσματα χρήσης	0	0	(1.762)	(8.559)	**(10.321)**	(2.794)	**(13.115)**
Μερίσματα	0	0	0	0	**0**	(500)	**(500)**
Σχηματισμός αποθεματικών (σημ. 31)	0	0	127	(174)	**(47)**	0	**(47)**
31η Δεκεμβρίου 2018	**52.210**	**54.252**	**53.914**	**(37.534)**	**122.842**	**12.025**	**134.867**

Οι συνοδευτικές σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Ετήσιων Εταιρικών και Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων.

** Ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν προχώρησαν στην αναπροσαρμογή των συγκριτικών ποσών το 2018 κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 2.6.3). Επίσης, ο Όμιλος και η Εταιρεία κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, αναγνώρισαν τη συνολική επίδρασή του στο κονδύλι «Υπόλοιπο κερδών εις νέο» την 01.01.2018, ενώ από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 15 την 01.01.2018 δεν είχε προκύψει επίδραση. Αναλυτικά η επίδραση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2018, αναλύονται στη Σημείωση 2.6.3 των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της χρήσης που έληξε την 31.12.2018 και οι οποίες έχουν δημοσιοποιηθεί στην ιστοσελίδα της Εταιρείας.*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η «ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» (η «Εταιρεία», ή η «ΤΕΡΝΑ»), όπως μετονομάσθηκε η εταιρεία ΛΙΘΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ με την από 6.11.2008 απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της η οποία δημοσιεύθηκε στο με αρ. 14207/30.12.2008 ΦΕΚ (τ. ΑΕ & ΕΠΕ), είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών της Νομαρχίας Αθηνών με Αρ. Μ.Α.Ε. 56330/01/Β/04/506(08). Η διάρκειά της έχει οριστεί σε ενενήντα (90) έτη.
Την 23.12.2008 εγκρίθηκε η συγχώνευση με απορρόφηση του τμήματος των κατασκευαστικών δραστηριοτήτων της εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ, και παράλληλα η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 28.388.000,00 ευρώ το οποίο συνολικά ανήλθε σε ευρώ 28.910.000,00 διαιρούμενο σε 289.100 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 100,00 ευρώ εκάστη.
Την 28.06.2013 εγκρίθηκε η συγχώνευση με απορρόφηση της εταιρείας ΗΡΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΑΕ και παράλληλα η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 11.100.000 ευρώ, το οποίο συνολικά ανήλθε σε ευρώ 40.010.000,00 διαιρούμενο σε 400.100 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 100,00 ευρώ εκάστη.
Με την από 23.12.2015 Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά το ποσό των δώδεκα εκατομμυρίων διακοσίων (12.200.000) Ευρώ, με την έκδοση εκατόν είκοσι δύο χιλιάδων (122.000) νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας εκατό (100) Ευρώ εκάστης και με τιμή διάθεσης τριακοσίων εβδομήντα πέντε (375) Ευρώ ανά μετοχή, ήτοι συνολικά προς άντληση κεφάλαια σαράντα πέντε εκατομμύρια επτακόσιες πενήντα χιλιάδες Ευρώ (45.750.000 €). Η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας της μετοχής και της τιμής διαθέσεως ήχθη σε πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο».
Με την από 27 Ιουνίου 2017 απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνελεύσεως των Μετόχων αποφασίσθηκε η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου κατά το ποσό των δέκα πέντε εκατομμυρίων πέντε χιλιάδων εκατόν πενήντα τεσσάρων (15.005.154) Ευρώ με μείωση της ονομαστικής αξίας κάθε μετοχής ήτοι συνολικά από εκατό (100) Ευρώ σε εβδομήντα ένα ευρώ και είκοσι έξι λεπτά (71,26) Ευρώ και την επιστροφή του ποσού της μείωσης, είκοσι οκτώ ευρώ και εβδομήντα τέσσερα λεπτά (28,74) Ευρώ ανά μετοχή, στους Μετόχους με ταυτόχρονη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας κατά το ποσό των δέκα πέντε εκατομμυρίων πέντε χιλιάδων εκατόν πενήντα τεσσάρων (15.005.154) Ευρώ με κεφαλαιοποίηση μέρους του ειδικού αποθεματικού από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο με αύξηση της ονομαστικής αξίας εκάστης μετοχής από εβδομήντα ένα ευρώ και είκοσι έξι λεπτά (71,26) Ευρώ σε εκατό (100) Ευρώ.
Με την από 28.11.2019 Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά το ποσό των τριών εκατομμυρίων διακοσίων πενήντα (3.250.000) Ευρώ, με την έκδοση τριάντα δύο χιλιάδων πεντακοσίων (32.500) νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας εκατό (100) Ευρώ εκάστης και με τιμή διάθεσης τριακοσίων εξήντα (360) Ευρώ ανά μετοχή. Η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας της μετοχής και της τιμής διαθέσεως ήχθη σε πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο».
Μετά ταύτα, το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται σε πενήντα πέντε εκατομμυρίων τετρακοσίων εξήντα χιλιάδων (55.460.000) Ευρώ διαιρούμενο σε πεντακόσιες πενήντα τέσσερις χιλιάδες εξακόσιες (554.600) κοινές ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας εκατό (100) Ευρώ εκάστης.

Ο βασικός κλάδος στον οποίο δραστηριοποιείται η Εταιρεία και ο Όμιλος είναι ο κατασκευαστικός. Η ΤΕΡΝΑ είναι κάτοχος εργοληπτικού πτυχίου 7ης τάξεως και η κύρια δραστηριότητα της είναι η ανάληψη και εκτέλεση πάσης φύσεως τεχνικών έργων δημοσίων και ιδιωτικών. Βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, οι εταιρείες κάτοχοι πτυχίου 7ης τάξεως αναλαμβάνουν δημόσια έργα συμβατικού

αρχικού τιμήματος άνω των ευρώ 35 εκατ. Το ανώτερο όριο προϋπολογισμού των έργων που επιτρέπεται να αναλάβει αυτοτελώς είναι απεριόριστο. Οι κατασκευαστικές δραστηριότητες του Ομίλου έχουν πλέον επεκταθεί εκτός Ελλάδος, στα Βαλκάνια και τη Μέση Ανατολή.

Επίσης, η ΤΕΡΝΑ κατέχει και εκμεταλλεύεται λατομείο και εμπορεύεται και τροφοδοτεί τον κατασκευαστικό της κλάδο με αδρανή υλικά.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην παραγωγή λατομικών προϊόντων από την εξόρυξη και επεξεργασία λευκολίθου, ήτοι στην παραγωγή προϊόντων μαγνησίας, μέσω αδειών και παραχωρήσεων εξόρυξης που κατέχει η θυγατρική ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ.
Η Διοίκηση εκτιμώντας ότι, η ζήτηση για προϊόντα μαγνησίας θα είναι υψηλή στα επόμενα χρόνια, έχει ήδη υλοποιήσει το μεγαλύτερο μέρος από ένα σημαντικό επενδυτικό πρόγραμμα συνολικού εκτιμώμενου ποσού 100 εκατ. ευρώ στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στο Μαντούδι Ευβοίας, για την εξόρυξη και επεξεργασία λευκολίθου, για την παραγωγή καυστικής μαγνησίας CCM, δίπυρης μαγνησίας (DBM) και προϊόντων υδροξειδίου του μαγνησίου (MDH) μέσω της θυγατρικής της ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ Α.Ε.

Περαιτέρω, ο Όμιλος, μέσω της συμμετοχής στην ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ, συνεχίζει τις δραστηριότητές του στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικές πηγές.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της ΤΕΡΝΑ περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΕ, η οποία κατά την ημερομηνία κατάρτισης του ισολογισμού κατείχε ποσοστό 100,00 % του μετοχικού της κεφαλαίου.

2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

2.1. Βάση Παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων

Οι εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας της 31ης Δεκεμβρίου 2019 που καλύπτουν την ετήσια περίοδο από την 1η Ιανουαρίου έως και την 31η Δεκεμβρίου 2019 είναι σύμφωνες με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), καθώς και των Διερμηνειών τους που έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή Ερμηνείας Προτύπων (IFRIC) και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2019.

Ο Όμιλος εφαρμόζει όλα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ), τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) και τις Διερμηνείες τους που έχουν εφαρμογή στις εργασίες του. Οι σχετικές λογιστικές πολιτικές, περίληψη των οποίων παρουσιάζεται παρακάτω στη Σημείωση 4, έχουν εφαρμοστεί με συνέπεια σε όλες τις παρουσιαζόμενες περιόδους.

Συνέχιση δραστηριότητας

Η διοίκηση του Ομίλου εκτιμά ότι η Εταιρεία και οι θυγατρικές της διαθέτουν επαρκείς πόρους που διασφαλίζουν την ομαλή συνέχιση της λειτουργίας τους ως "Βιώσιμη Οικονομική Μονάδα" (Going Concern) στο προβλέψιμο μέλλον.

2.2. Βάση επιμέτρησης

Οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της 31ης Δεκεμβρίου 2019, έχουν συνταχθεί βάσει της αρχής του ιστορικού κόστους, εκτός από τα επενδυτικά ακίνητα, τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους, τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία.

2.3. Νόμισμα παρουσίασης

Το νόμισμα παρουσίασης είναι το Ευρώ (νόμισμα της χώρας της έδρας της μητρικής του Ομίλου) και όλα τα ποσά παρουσιάζονται σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά.

2.4. Συγκρισιμότητα

Τα συγκριτικά μεγέθη των Οικονομικών Καταστάσεων της χρήσης που έληξε την 31.12.2018 δεν έχουν αναμορφωθεί προκειμένου να παρουσιάσουν την επίδραση του ΔΠΧΑ 16 (βλ. Σημείωση 2.6.3).

2.5. Χρήση εκτιμήσεων

Η σύνταξη Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί τη χρήση εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών της Εταιρείας. Κρίσεις, παραδοχές και εκτιμήσεις της Διοίκησης επηρεάζουν το ποσό στο οποίο αποτιμώνται ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, το ποσό που αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της χρήσης για ορισμένα έσοδα και έξοδα, καθώς και τις παρουσιαζόμενες εκτιμήσεις για τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις.

Οι παραδοχές και οι εκτιμήσεις αξιολογούνται σε συνεχή βάση και σύμφωνα με την ιστορική εμπειρία και άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων προσδοκιών για την έκβαση μελλοντικών γεγονότων που θεωρούνται λογικά κάτω από τις υφιστάμενες συνθήκες. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αυτές αφορούν στο μέλλον και ως συνέπεια, τα πραγματικά αποτελέσματα είναι πιθανό να διαφοροποιούνται από τους λογιστικούς υπολογισμούς.

Οι τομείς που απαιτούν τον μεγαλύτερο βαθμό κρίσης καθώς και οι τομείς στους οποίους οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές έχουν σημαντική επίδραση στις ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζονται στη Σημείωση 3 των Οικονομικών Καταστάσεων.

2.6. Νέα Πρότυπα, Διερμηνείες και τροποποιήσεις Προτύπων

Οι λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν για την προετοιμασία των οικονομικών καταστάσεων είναι οι ίδιες με αυτές που ακολουθήθηκαν στην σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Εταιρείας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, εκτός από την υιοθέτηση των τροποποιήσεων ορισμένων προτύπων, η εφαρμογή των οποίων έγινε υποχρεωτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις χρήσεις που ξεκινούν την 1η Ιανουαρίου 2019 (βλ. Σημειώσεις 2.6.1 και 2.6.2).

2.6.1. Νέα Πρότυπα, Διερμηνείες, αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις υφιστάμενων Προτύπων τα οποία έχουν τεθεί σε ισχύ και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι ακόλουθες τροποποιήσεις και Διερμηνείες των ΔΠΧΑ εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και η εφαρμογή τους είναι υποχρεωτική από την 01/01/2019 ή μεταγενέστερα.

ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2019)

Τον Ιανουάριο του 2016, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων προέβη στην έκδοση ενός νέου Προτύπου, του ΔΠΧΑ 16. Σκοπός του έργου του IASB ήταν η ανάπτυξη ενός νέου Προτύπου για μισθώσεις που καθορίζει τις αρχές τις οποίες εφαρμόζουν και τα δύο μέρη σε μία σύμβαση - δηλαδή και ο πελάτης («ο μισθωτής») και ο προμηθευτής («ο εκμισθωτής») - για την παροχή σχετικών πληροφοριών για τις μισθώσεις κατά τρόπο που απεικονίζει πιστά αυτές τις συναλλαγές. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, ο μισθωτής θα πρέπει να αναγνωρίσει τα περιουσιακά στοιχεία και τις

υποχρεώσεις που απορρέουν από τη μίσθωση. Ο Όμιλος εξέτασε την επίδραση του νέου Προτύπου και εφάρμοσε αυτό στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις. Αναλυτική αναφορά σχετικά, παρουσιάζεται στη Σημείωση 2.6.3.

ΕΔΔΠΧΑ 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με Χειρισμούς Φόρου Εισοδήματος» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2019)

Τον Ιούνιο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση μίας νέας Διερμηνείας, της ΕΔΔΠΧΑ 23. Το ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» προσδιορίζει τον λογιστικό χειρισμό του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου, αλλά δεν προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται οι επιπτώσεις της αβεβαιότητας. Η ΕΔΔΠΧΑ 23 περιλαμβάνει τις επιπρόσθετες του ΔΛΠ 12 απαιτήσεις, προσδιορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται οι επιπτώσεις της αβεβαιότητας στον λογιστικό χειρισμό των φόρων εισοδήματος. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις.

Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9: «Προπληρωθέντα Στοιχεία με Αρνητική Απόδοση» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2019)

Τον Οκτώβριο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΠΧΑ 9. Βάσει των υφιστάμενων απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9, μία οικονομική οντότητα θα επιμετρούσε ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού με αρνητική απόδοση στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, καθώς το χαρακτηριστικό της «αρνητικής απόδοσης» θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι δημιουργεί ενδεχόμενες ταμειακές ροές οι οποίες δεν αποτελούνται μόνο από πληρωμές κεφαλαίου και τόκου. Βάσει των τροποποιήσεων, οι οικονομικές οντότητες επιτρέπεται να επιμετρούν συγκεκριμένα προπληρωτέα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού με αρνητική απόδοση στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων, εφόσον πληρείται μία συγκεκριμένη προϋπόθεση. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 28: «Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς και Κοινοπραξίες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2019)

Τον Οκτώβριο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΛΠ 28. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τον λογιστικό χειρισμό των μακροπρόθεσμων συμμετοχών σε μία συγγενή ή κοινοπραξία – στις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης – βάσει του ΔΠΧΑ 9. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις.

Ετήσιες Βελτιώσεις των ΔΠΧΑ – Κύκλος 2015-2017 (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2019)

Τον Δεκέμβριο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση «Ετήσιες Βελτιώσεις των ΔΠΧΑ – Κύκλος 2015-2017», η οποία αποτελείται από μία σειρά τροποποιήσεων σε ορισμένα Πρότυπα και αποτελεί μέρος του προγράμματος για τις ετήσιες βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ. Οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στον κύκλο αυτόν είναι οι εξής: **ΔΠΧΑ 3 - ΔΠΧΑ 11:** Συμμετοχικά δικαιώματα που κατείχε προηγουμένως ο αποκτών σε μία από κοινού λειτουργία, **ΔΛΠ 12:** Επιπτώσεις στον φόρο εισοδήματος από πληρωμές για χρηματοοικονομικά μέσα ταξινομημένα ως στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων, **ΔΛΠ 23:** Κόστη δανεισμού επιλέξιμα για κεφαλαιοποίηση. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 19: «Τροποποίηση, Περικοπή ή Διακανονισμός Προγράμματος Καθορισμένων Παροχών» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2019)

Τον Φεβρουάριο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΛΠ 19, βάσει των οποίων μία οικονομική οντότητα απαιτείται να χρησιμοποιεί επικαιροποιημένες

αναλογιστικές παραδοχές κατά τον προσδιορισμό του κόστους τρέχουσας υπηρεσίας και του καθαρού τόκου για την εναπομένουσα περίοδο μετά την τροποποίηση, την περικοπή ή τον διακανονισμό ενός προγράμματος καθορισμένων παροχών. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η ενίσχυση της κατανόησης των οικονομικών καταστάσεων και η παροχή περισσότερο χρήσιμων πληροφοριών στους χρήστες αυτών. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις.

2.6.2. Νέα Πρότυπα, Διερμηνείες, αναθεωρήσεις και τροποποιήσεις υφιστάμενων Προτύπων τα οποία δεν έχουν τεθεί σε ισχύ ή δεν έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα παρακάτω νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν ακόμη τεθεί σε ισχύ είτε δεν έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναθεώρηση του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2020)

Τον Μάρτιο του 2018, το IASB προέβη στην αναθεώρηση του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, σκοπός της οποίας ήταν η ενσωμάτωση σημαντικών θεμάτων τα οποία δεν καλύπτονταν, καθώς επίσης και η επικαιροποίηση και παροχή διευκρινίσεων σε σχέση με συγκεκριμένες καθοδηγήσεις. Το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς περιλαμβάνει ένα νέο κεφάλαιο σχετικά με την επιμέτρηση, στο οποίο αναλύεται η έννοια της επιμέτρησης, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή μίας βάσης επιμέτρησης, θέματα σχετικά με την παρουσίαση και γνωστοποίηση στις Οικονομικές Καταστάσεις και καθοδήγηση αναφορικά με την αποαναγνώριση στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων από τις Οικονομικές Καταστάσεις. Περαιτέρω, το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς περιλαμβάνει βελτιωμένους ορισμούς των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, καθοδήγηση που υποβοηθά την εφαρμογή των εν λόγω ορισμών, επικαιροποίηση των κριτηρίων για την αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, καθώς επίσης και διευκρινίσεις σε σημαντικούς τομείς, όπως οι ρόλοι της διαχείρισης, της συντηρητικότητας και της αβεβαιότητας κατά την επιμέτρηση στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Ο Όμιλος θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές του Καταστάσεις. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01.01.2020.

Τροποποιήσεις στις Αναφορές του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2020)

Τον Μάρτιο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση Τροποποιήσεων στις Αναφορές του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, σε συνέχεια της αναθεώρησής του. Ορισμένα Πρότυπα περιλαμβάνουν ρητές αναφορές σε προγενέστερες εκδόσεις του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η επικαιροποίηση των ως άνω αναφορών και η υποστήριξη για τη μετάβαση στο αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Ο Όμιλος θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές του Καταστάσεις. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01.01.2020.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 και στο ΔΛΠ 8: «Ορισμός του Ουσιώδους» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2020)

Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων στον ορισμό του ουσιώδους, προκειμένου να καταστεί ευκολότερο για τις εταιρείες να προβούν σε άσκηση κρίσης σχετικά με το ουσιώδες μέγεθος. Ο ορισμός του ουσιώδους βοηθά τις εταιρείες να αποφασίσουν ποιες πληροφορίες θα πρέπει να περιληφθούν στις Οικονομικές τους Καταστάσεις. Ο νέος ορισμός τροποποιεί το ΔΛΠ 1 και το ΔΛΠ 8. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν τον ορισμό του ουσιώδους και πώς αυτός θα πρέπει να εφαρμοστεί, συμπεριλαμβάνοντας στον ορισμό καθοδήγηση η οποία μέχρι τώρα περιλαμβανόταν σε άλλα Πρότυπα. Ο Όμιλος θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω

στις Οικονομικές του Καταστάσεις. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01.01.2020.

Τροποποιήσεις στα ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7: "Αναμόρφωση Σημείου Αναφοράς Επιτοκίου" (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2020)

Τον Σεπτέμβριο του 2019, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων σε ορισμένες απαιτήσεις συγκεκριμένων λογιστικών χειρισμών αντιστάθμισης, προκειμένου να εξομαλύνει ενδεχόμενες επιπτώσεις που προκύπτουν από την αβεβαιότητα η οποία προέρχεται από την αναμόρφωση του Σημείου Αναφοράς Επιτοκίου. Οι τροποποιήσεις σχεδιάστηκαν για να υποστηρίξουν την παροχή χρήσιμων χρηματοοικονομικών πληροφοριών από τις εταιρείες κατά τη διάρκεια της περιόδου αβεβαιότητας, η οποία προκύπτει από τη σταδιακή κατάργηση των σημείων αναφοράς επιτοκίου, όπως τα διατραπεζικά επιτόκια. Επιπλέον, οι εταιρείες απαιτείται να παράσχουν πρόσθετες πληροφορίες στους επενδυτές αναφορικά με τις σχέσεις αντιστάθμισης που επηρεάζονται άμεσα από τις εν λόγω συνθήκες αβεβαιότητας. Ο Όμιλος θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές του Καταστάσεις. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01.01.2020.

Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 3: «Ορισμός μίας Επιχείρησης» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2020)

Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΠΧΑ 3 προκειμένου να βελτιώσει τον ορισμό μίας επιχείρησης. Οι τροποποιήσεις θα βοηθήσουν τις εταιρείες να προσδιορίσουν αν μία απόκτηση αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων ή απόκτηση στοιχείων του ενεργητικού. Ο τροποποιημένος ορισμός επισημαίνει ότι η εκροή μίας επιχείρησης είναι να παρέχει αγαθά και υπηρεσίες στους πελάτες, ενώ ο προγενέστερος ορισμός εστίαζε στις αποδόσεις υπό τη μορφή μερισμάτων, χαμηλότερου κόστους ή άλλων οικονομικών οφελών στους επενδυτές και σε τρίτους. Επιπλέον της τροποποίησης του ορισμού της επιχείρησης, το IASB μέσω της εν λόγω έκδοσης παρέχει συμπληρωματική καθοδήγηση. Ο Όμιλος θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές του Καταστάσεις. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 «Ταξινόμηση Υποχρεώσεων ως Βραχυπρόθεσμες ή Μακροπρόθεσμες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01.01.2022)

Τον Ιανουάριο του 2020, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων του ΔΛΠ 1 που επηρεάζουν τις απαιτήσεις για την παρουσίαση των υποχρεώσεων. Συγκεκριμένα, οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ένα από τα κριτήρια ταξινόμησης μιας υποχρέωσης ως μακροπρόθεσμη, την απαίτηση για μία οντότητα να έχει το δικαίωμα να αναβάλει τον διακανονισμό της υποχρέωσης για τουλάχιστον 12 μήνες μετά την περίοδο αναφοράς. Οι τροποποιήσεις περιλαμβάνουν: α) αποσαφήνιση ότι το δικαίωμα μίας οντότητας για αναβολή του διακανονισμού θα πρέπει να υφίσταται κατά την ημερομηνία αναφοράς, β) αποσαφήνιση ότι η ταξινόμηση της υποχρέωσης δεν επηρεάζεται από τις προθέσεις ή προσδοκίες της διοίκησης σχετικά με την εξάσκηση του δικαιώματος αναβολής του διακανονισμού, γ) επεξηγούν πώς οι συνθήκες δανεισμού επηρεάζουν την ταξινόμηση, και δ) αποσαφήνιση των απαιτήσεων σχετικά με την ταξινόμηση υποχρεώσεων μίας οντότητας που πρόκειται να ή ενδεχομένως να διακανονίσει μέσω έκδοσης ιδίων συμμετοχικών τίτλων. Ο Όμιλος θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές του Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.6.3. Επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» την 01.01.2019

(α) Πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 κατά την 01.01.2019

Συνεπεία των αλλαγών στις λογιστικές πολιτικές, όπως αυτές περιγράφονται ανωτέρω (Σημείωση 2.6.1), ο Όμιλος και η Εταιρεία κατά την 1η Ιανουαρίου 2019 υιοθέτησαν το ΔΧΠΑ 16, εφαρμόζοντας την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση. Με βάση την εν λόγω προσέγγιση, ο Όμιλος αναγνώρισε μία υποχρέωση την οποία και επιμέτρησε στην παρούσα αξία της, όπως αυτή προκύπτει από την προεξόφληση των εναπομενουσών μισθωμάτων με το επιπλέον επιτόκιο δανεισμού (incremental borrowing cost) που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής του Προτύπου, ήτοι κατά την 01.01.2019.

Περαιτέρω, αναγνώρισε ένα δικαίωμα χρήσης παγίου επιμετρώντας το δικαίωμα αυτό σε ένα ποσό το οποίο είναι ίσο με την αντίστοιχη υποχρέωση που αναγνωρίστηκε, προσαρμοσμένο με τυχόν προκαταβολές μισθωμάτων που υπήρχαν αμέσως πριν την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής. Η συγκριτική πληροφόρηση δεν αναδιατυπώθηκε, και δεν υπήρξε επίδραση της εφαρμογής του νέου Προτύπου στο Υπόλοιπο κερδών εις νέον κατά την πρώτη εφαρμογή του, ήτοι κατά την 01.01.2019.

Περαιτέρω, ο Όμιλος εφάρμοσε την εξαίρεση που παρέχεται από το Πρότυπο αναφορικά με τον προσδιορισμό των μισθώσεων και πιο συγκεκριμένα, την εφαρμοζόμενη πρακτική του ΔΠΧΑ 16, σύμφωνα με την οποία δε χρειάζεται να επαναξιολογήσει εάν μία σύμβαση είναι ή εμπεριέχει μίσθωση κατά την ημερομηνία της πρώτης μετάβασης. Αυτό σημαίνει ότι, το ΔΠΧΑ 16 εφαρμόστηκε στις συμβάσεις που έχουν ήδη αναγνωριστεί ως μισθώσεις με την εφαρμογή του ΔΛΠ 17 «Μισθώσεις» και της ΕΔΔΠΧΑ 4 «Προσδιορίζοντας κατά Πόσο μία Σύμβαση Εμπεριέχει Μίσθωση».

Τέλος, ο Όμιλος χρησιμοποίησε και τις εξαιρέσεις του Προτύπου αναφορικά με τις βραχυχρόνιες μισθώσεις και τις μισθώσεις παγίων χαμηλής αξίας. Αναφορικά με το επιτόκιο προεξόφλησης, ο Όμιλος αποφάσισε να εφαρμόσει ενιαίο προεξοφλητικό επιτόκιο σε κάθε κατηγορία μισθώσεων με παρόμοια χαρακτηριστικά και ανάλογα με την υπολειπόμενη διάρκεια της κάθε μίσθωσης.

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16, είχε τα ακόλουθα σημαντικά αποτελέσματα για τον Όμιλο:

- Ο Όμιλος διέθετε λειτουργικές μισθώσεις που αφορούν σε εδαφικές εκτάσεις, κτίρια, μηχανήματα και μεταφορικά μέσα. Το Πρότυπο επηρέασε τον λογιστικό χειρισμό των λειτουργικών μισθώσεων του Ομίλου. Συγκεκριμένα, κατά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις λειτουργικών μισθώσεων εμφανίζονται ως στοιχεία του ενεργητικού (δικαιώματα χρήσης) και υποχρεώσεις από μισθώσεις στην κατάσταση οικονομικής θέσης. Η αύξηση των υποχρεώσεων από λειτουργικές μισθώσεις δεν οδήγησε σε αντίστοιχη αύξηση του καθαρού δανεισμού του Ομίλου.
- Η φύση των εξόδων που σχετίζονται με αυτές τις μισθώσεις έχει μεταβληθεί, καθώς με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16, αντικαθίσταται το λειτουργικό κόστος μίσθωσης με κόστος απόσβεσης για τα περιουσιακά στοιχεία που αφορούν δικαίωμα χρήσης και έξοδο τόκου επί των υποχρεώσεων που απορρέουν. Αυτό οδηγεί σε βελτίωση των «Λειτουργικών κερδών προ χρηματοοικονομικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων, αποσβέσεων και απομειώσεων».
- Στην κατάσταση ιδίων κεφαλαίων κατά την πρώτη εφαρμογή δεν προέκυψε επίδραση, καθώς ο Όμιλος επέλεξε να αναγνωρίσει ισόποση υποχρέωση με δικαίωμα χρήσης.
- Στην κατάσταση ταμειακών ροών, το μέρος που αφορά στην αποπληρωμή των μισθωμάτων θα μειώσει τις ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες και δεν περιλαμβάνεται πλέον στις καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες. Επίσης οι αποπληρωμές τόκων περιλαμβάνονται στις καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

  Το ΔΠΧΑ 16 δεν έχει επιφέρει σημαντικές μεταβολές στη λογιστική των μισθώσεων από την πλευρά του εκμισθωτή, και για τον λόγο αυτό, ο Όμιλος δεν είχε σημαντικές μεταβολές από τις μισθώσεις που έχει συνάψει και στις οποίες λειτουργεί ως εκμισθωτής.

Τα δικαιώματα χρήσης και οι υποχρεώσεις από μισθώσεις που αναγνωρίστηκαν την ημερομηνία μετάβασης στο ΔΠΧΑ 16, ήτοι κατά την 01.01.2019 (αύξηση /(μείωση)), παρουσιάζονται παρακάτω:

	ΟΜΙΛΟΣ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Ενεργητικό		
Δικαιώματα χρήσης παγίων (Σημείωση 9)	30.192	26.696
Ενσώματα πάγια (Σημείωση 10)	(19.382)	(18.263)
Σύνολο Ενεργητικού	**10.810**	**8.433**

	ΟΜΙΛΟΣ	ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις μισθώσεων μακροπρόθεσμο μέρος (Σημείωση 22)	13.923	12.139
Δάνεια από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(6.547)	(6.478)
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη	(5.335)	(4.980)
Υποχρεώσεις μισθώσεων βραχυπρόθεσμο μέρος (Σημείωση 22)	8.769	7.752
Σύνολο Υποχρεώσεων	**10.810**	**8.433**

3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) απαιτεί από τη Διοίκηση τον σχηματισμό κρίσεων, εκτιμήσεων και υποθέσεων οι οποίες επηρεάζουν τα στοιχεία του ενεργητικού και τις υποχρεώσεις, τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων καθώς και τα έσοδα και έξοδα κατά τις παρουσιαζόμενες περιόδους.

Συγκεκριμένα, ποσά που περιλαμβάνονται ή επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, καθώς και τις σχετικές γνωστοποιήσεις εκτιμώνται, απαιτώντας τον σχηματισμό υποθέσεων σχετικά με αξίες ή συνθήκες, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να είναι γνωστές με βεβαιότητα κατά την περίοδο σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων και ως εκ τούτου τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν από αυτά τα οποία έχουν εκτιμηθεί. Μία λογιστική εκτίμηση θεωρείται σημαντική όταν είναι σημαντική για την χρηματοοικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα του Ομίλου και απαιτεί τις πιο δύσκολες, υποκειμενικές ή περίπλοκες κρίσεις της Διοίκησης. Οι εκτιμήσεις και οι κρίσεις της Διοίκησης βασίζονται στην εμπειρία του παρελθόντος και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων και των προσδοκιών για μελλοντικά γεγονότα τα οποία θεωρούνται λογικά στις συγκεκριμένες συνθήκες, ενώ επαναξιολογούνται συνεχώς βάσει όλων των διαθέσιμων πληροφοριών.

Οι βασικές εκτιμήσεις και αξιολογικές κρίσεις οι οποίες αναφέρονται σε δεδομένα, η εξέλιξη των οποίων θα μπορούσε να επηρεάσει τα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων, τους επόμενους 12 μήνες έχουν ως κάτωθι:

3.1 Σημαντικές κρίσεις της Διοίκησης

Οι βασικές κρίσεις της Διοίκησης κατά τη διαδικασία της εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών του Ομίλου και της Εταιρείας, οι οποίες έχουν σημαντικότερη επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις (εκτός εκείνων που αναλύονται στη Σημείωση 3.2), αναλύονται κατωτέρω.

i) Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η έκταση κατά την οποία αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις για τις αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες βασίζεται στην κρίση αναφορικά με τον βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη που θα συμψηφιστούν με αυτές τις φορολογικές ζημίες.

Για τον καθορισμό του ύψους της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που μπορεί να αναγνωριστεί απαιτούνται σημαντικές κρίσεις της Διοίκησης του Ομίλου, οι οποίες βασίζονται στα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη σε συνδυασμό με τις μελλοντικές φορολογικές στρατηγικές που θα ακολουθηθούν, αλλά και τις αβεβαιότητες που διέπουν τα διαφορετικά φορολογικά πλαίσια που δραστηριοποιείται ο Όμιλος (περαιτέρω πληροφορίες στη Σημείωση 32).

ii) Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και υπεραξίας

Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού ελέγχονται για απομείωση οποτεδήποτε γεγονότα ή αλλαγές σε καταστάσεις δείχνουν ότι η λογιστική αξία τους μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη, σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική που περιγράφεται στη Σημείωση 4.6.

3.2 Αβεβαιότητα εκτιμήσεων και παραδοχές

Συγκεκριμένα ποσά που περιλαμβάνονται ή επηρεάζουν τις Οικονομικές Καταστάσεις καθώς και τις σχετικές γνωστοποιήσεις εκτιμώνται, απαιτώντας τον σχηματισμό υποθέσεων σχετικά με αξίες ή συνθήκες οι οποίες δεν είναι δυνατόν να είναι γνωστές με βεβαιότητα κατά την περίοδο σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων. Μία λογιστική εκτίμηση θεωρείται σημαντική όταν είναι σημαντική για την χρηματοοικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα του Ομίλου και απαιτεί τις πιο δύσκολες, υποκειμενικές ή περίπλοκες κρίσεις της Διοίκησης. Ο Όμιλος αξιολογεί τέτοιες εκτιμήσεις σε συνεχή βάση, βασιζόμενος στα αποτελέσματα του παρελθόντος και στην εμπειρία, σε συσκέψεις με ειδικούς, σε τάσεις και σε άλλες μεθόδους οι οποίες θεωρούνται λογικές στις συγκεκριμένες συνθήκες, όπως επίσης και τις προβλέψεις σχετικά με το πώς αυτά ενδέχεται να αλλάξουν στο μέλλον.

i) Αναγνώριση εσόδων από κατασκευαστικές συμβάσεις

Ο χειρισμός των εσόδων και εξόδων μίας κατασκευαστικής σύμβασης, εξαρτάται από εάν το τελικό αποτέλεσμα από την εκτέλεση του συμβατικού έργου μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα (και αναμένεται να αποφέρει κέρδος στον κατασκευαστή ή το αποτέλεσμα από την εκτέλεση είναι ζημιογόνο). Όταν το αποτέλεσμα μίας κατασκευαστικής σύμβασης μπορεί να εκτιμηθεί με αξιοπιστία, τότε τα έσοδα και τα έξοδα του συμβολαίου αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου, αντίστοιχα, ως έσοδο και έξοδο.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί το στάδιο ολοκλήρωσης για να καθορίσει το κατάλληλο ποσό εσόδου και εξόδου που θα αναγνωρίσει σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Συγκεκριμένα, με βάση τη μέθοδο των εισροών του ΔΠΧΑ 15, το κόστος κατασκευής κατά την εκάστοτε ημερομηνία αναφοράς, συγκρίνεται με το συνολικό προϋπολογισμένο κόστος προκειμένου να προσδιοριστεί στο ποσοστό ολοκλήρωσης. Το στάδιο ολοκλήρωσης μετράται με βάση το συμβατικό κόστος που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με το συνολικό εκτιμώμενο κόστος κατασκευής κάθε έργου. Ο Όμιλος, συνεπώς, προβαίνει σε σημαντικές εκτιμήσεις, αναφορικά με το μικτό αποτέλεσμα με το οποίο θα εκτελείται το εκάστοτε εκτελούμενο κατασκευαστικό συμβόλαιο (συνολικό προϋπολογισθέν κόστος εκτέλεσης της κατασκευαστικής σύμβασης).

ii) Ωφέλιμες ζωές αποσβέσιμων στοιχείων του ενεργητικού

Ο Όμιλος, για τον υπολογισμό των αποσβέσεων, εξετάζει σε κάθε περίοδο αναφοράς την ωφέλιμη ζωή και την υπολειμματική αξία των ενσώματων και άυλων στοιχείων του ενεργητικού με γνώμονα τις τεχνολογικές, θεσμικές και οικονομικές εξελίξεις, καθώς και την εμπειρία από την εκμετάλλευσή τους. Την 31.12.2019 η Διοίκηση εκτιμά ότι οι ωφέλιμες ζωές αντιπροσωπεύουν την αναμενόμενη χρησιμότητα των στοιχείων του ενεργητικού.

iii) Αναπροσαρμογή αξίας επενδυτικών ακινήτων

Ο Όμιλος, για την αποτίμηση της αξίας των επενδυτικών του ακινήτων, όπου υπάρχει ενεργός αγορά προσδιορίζει την εύλογη αξία τους με βάση τις εκθέσεις αποτίμησης που καταρτίζουν για λογαριασμό του ανεξάρτητοι εκτιμητές. Εάν δεν υπάρχουν αντικειμενικές πληροφορίες, ιδίως λόγω των οικονομικών συνθηκών, τότε η Διοίκηση, βασιζόμενη στην προγενέστερη εμπειρία της και, συνεκτιμώντας τις διαθέσιμες πληροφορίες, εκτιμά την εύλογή τους αξία (περαιτέρω πληροφορίες στη Σημείωση 11).

iv) Επιμέτρηση εύλογης αξίας

Η Διοίκηση χρησιμοποιεί τεχνικές αποτίμησης προκειμένου να προσδιορίσει την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων (όταν δεν υπάρχουν τιμές ενεργού αγοράς) και των μη χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τη διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών αναφορικά με το τίμημα που θα κατέβαλλαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την απόκτηση των εν λόγω χρηματοοικονομικών μέσων.

Η Διοίκηση βασίζει τις παραδοχές της σε παρατηρήσιμα δεδομένα, ωστόσο αυτό δεν είναι πάντοτε εφικτό. Στις περιπτώσεις αυτές, η Διοίκηση χρησιμοποιεί την καλύτερη διαθέσιμη πληροφόρηση για τις εκτιμήσεις της, βασιζόμενη στην προγενέστερη εμπειρία της συνεκτιμώντας τις διαθέσιμες πληροφορίες. Οι εκτιμώμενες εύλογες αξίες μπορεί να διαφέρουν από τις πραγματικές αξίες που θα πραγματοποιούνταν στα πλαίσια μία συνήθους συναλλαγής κατά την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων (περαιτέρω πληροφορίες στη Σημείωση 45).

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία για τη διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με τα επιτόκια. Για τον καθορισμό μιας αποτελεσματικής αντισταθμιστικής σχέσης, ο Όμιλος απαιτείται αφενός να δηλώσει την στρατηγική του για την αντιστάθμιση και αφετέρου να εκτιμήσει ότι η αντιστάθμιση θα είναι αποτελεσματική καθ' όλη τη διάρκεια του μέσου αντιστάθμισης (παραγώγου). Επιπλέον πληροφόρηση σχετικά με τη χρήση των παραγώγων παρέχεται στη Σημείωση 29.

v) Αποθέματα

Ο Όμιλος για την αποτίμηση των αποθεμάτων του εκτιμά, βάσει εκθέσεων αποτίμησης στατιστικών στοιχείων και των συνθηκών της αγοράς, τις αναμενόμενες τιμές πώλησης και το κόστος τελειοποίησης και διάθεσής τους, ανά κατηγορία αποθεμάτων.

vi) Εκτιμήσεις κατά τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης των ΜΔΤΡ

Ο Όμιλος διενεργεί σχετικό έλεγχο απομείωσης της αξίας των επενδύσεων σε θυγατρικές και συγγενείς όποτε υπάρχει ένδειξη για απομείωση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 36. Εφόσον διαπιστωθεί ότι συντρέχουν λόγοι απομείωσης, απαιτείται ο υπολογισμός της αξίας χρήσης και της εύλογης αξίας μειωμένης κατά το κόστος πώλησης της κάθε Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ). Τα ανακτήσιμα ποσά των ΜΔΤΡ καθορίζονται για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, με βάση τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, ο οποίος απαιτεί εκτιμήσεις. Για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, οι εκτιμώμενες ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους με τη χρήση ενός συντελεστή προεξόφλησης, ο οποίος αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για τη διαχρονική αξία του χρήματος, καθώς και τους κινδύνους που συνδέονται με τη συγκεκριμένη ΜΔΤΡ.

vii) Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού

Ο Όμιλος, με βάση το ΔΛΠ 19, προβαίνει σε εκτιμήσεις των παραδοχών βάσει των οποίων υπολογίζεται αναλογιστικά η πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού. Το ύψος της πρόβλεψης για αποζημίωση προσωπικού βασίζεται σε αναλογιστική μελέτη. Η αναλογιστική μελέτη περιλαμβάνει την στοιχειοθέτηση παραδοχών σχετικών με το προεξοφλητικό επιτόκιο, το ποσοστό αύξησης των αμοιβών των εργαζομένων, την αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή και την αναμενόμενη εναπομένουσα εργασιακή ζωή. Οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται εμπεριέχουν σημαντική

αβεβαιότητα και η Διοίκηση του Ομίλου προβαίνει σε συνεχή επανεκτίμησή τους (περαιτέρω πληροφορίες στη Σημείωση 23).

viii) Πρόβλεψη για φόρο εισοδήματος

Η πρόβλεψη για φόρο εισοδήματος με βάση το ΔΛΠ 12 υπολογίζεται με εκτίμηση των φόρων που θα καταβληθούν στις φορολογικές αρχές και περιλαμβάνει τον τρέχοντα φόρο εισοδήματος για κάθε χρήση και πρόβλεψη για τους πρόσθετους φόρους που πιθανόν να προκύψουν σε φορολογικούς ελέγχους.

Οι εταιρείες του Ομίλου υπόκεινται σε διαφορετικές νομοθεσίες φορολογίας εισοδήματος. Για τον συνολικό προσδιορισμό της πρόβλεψης για φόρο εισοδήματος όπως παρουσιάζεται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης απαιτούνται σημαντικές εκτιμήσεις.

Για συγκεκριμένες συναλλαγές και υπολογισμούς, ο προσδιορισμός της τελικής φορολογίας είναι αβέβαιος. Ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για προβλεπόμενα φορολογικά ζητήματα με βάση υπολογισμούς για το κατά πόσον θα προκύψει επιπρόσθετη φορολογία. Όπου το τελικό φορολογικό αποτέλεσμα αυτών των ζητημάτων διαφέρει από το ποσό που έχει αρχικά αναγνωριστεί οι διαφορές επηρεάζουν την πρόβλεψη για φόρο εισοδήματος και για αναβαλλόμενη φορολογία στην περίοδο που έγινε ο προσδιορισμός (περαιτέρω πληροφορίες στη Σημείωση 32).

ix) Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και απαιτήσεις

Η ύπαρξη ενδεχόμενων υποχρεώσεων και απαιτήσεων, απαιτεί από την διοίκηση την συνεχή διενέργεια παραδοχών και αξιολογικών κρίσεων αναφορικά με την πιθανότητα μελλοντικά γεγονότα να συμβούν ή να μην συμβούν καθώς και των πιθανών συνεπειών που τα γεγονότα αυτά μπορεί να έχουν στην δραστηριότητα της Εταιρείας. Ο καθορισμός των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και απαιτήσεων είναι μια πολύπλοκη διαδικασία που περιλαμβάνει κρίσεις σχετικά με μελλοντικά γεγονότα, νόμους, κανονισμούς κτλ. Μεταβολές στις κρίσεις ή στις διερμηνείες είναι πιθανό να οδηγήσουν σε μια αύξηση ή μια μείωση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων της Εταιρείας στο μέλλον. Όταν πρόσθετες πληροφορίες καθίστανται διαθέσιμες, η Διοίκηση του Ομίλου επανεξετάζει τα γεγονότα βάσει των οποίων μπορεί να οδηγηθεί και σε αναθεώρηση των εκτιμήσεών της (βλ. Σημείωση 47).

x) Προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες από απαιτήσεις από πελάτες

Ο Όμιλος και η Εταιρεία εφαρμόζουν την απλοποιημένη προσέγγιση του ΔΠΧΑ 9 για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, με την οποία, η πρόβλεψη ζημίας επιμετράται σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής για τις απαιτήσεις από πελάτες και τα συμβατικά περιουσιακά στοιχεία. Ο Όμιλος και η Εταιρεία έχουν σχηματίσει προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις προκειμένου να καλύψουν επαρκώς τη ζημία που μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα και προέρχεται από αυτές τις απαιτήσεις. Η σχηματισθείσα πρόβλεψη αναπροσαρμόζεται σε κάθε περίοδο αναφοράς, με μεταβολές επί αυτής να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα της χρήσης (περαιτέρω πληροφορίες στις Σημειώσεις 14,16, 17 και 18).

xi) Αποτίμηση συμβάσεων αντιστάθμισης ταμιακών ροών

Ο Όμιλος κάνει χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων και ειδικότερα συνάπτει συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων για την αντιστάθμιση κινδύνων που συνδέονται με τις διακυμάνσεις των επιτοκίων. Για την αποτίμηση αυτών των συμβάσεων γίνεται χρήση εκτιμήσεων της αγοράς σχετικά με την πορεία των σχετικών επιτοκίων για περιόδους έως και τριάντα ετών. Με βάση αυτά τα εκτιμώμενα επιτόκια προεξοφλούνται οι ταμιακές ροές προκειμένου να προσδιοριστεί η υποχρέωση κατά την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων (περαιτέρω πληροφορίες στη Σημείωση 29).

4. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

4.1 Βάση ενοποίησης

Οι κύριες λογιστικές αρχές που υιοθετήθηκαν κατά τη προετοιμασία των συνημμένων ενοποιημένων και εταιρικών οικονομικών καταστάσεων είναι οι ακόλουθες:

Οι συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις της ΤΕΡΝΑ ΑΕ και των θυγατρικών της κατά την 31.12.2019. Η ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων των θυγατρικών εταιρειών συμπίπτει με αυτή της μητρικής εταιρείας.

Οι ενδοομιλικές συναλλαγές και υπόλοιπα έχουν απαλειφθεί στις συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Όπου απαιτήθηκε, οι λογιστικές πολιτικές των θυγατρικών έχουν τροποποιηθεί έτσι ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια με τις λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο. Στη Σημείωση 5 παρατίθεται πλήρης λίστα των ενοποιούμενων θυγατρικών μαζί με τα σχετικά ποσοστά του Ομίλου.

Οι θυγατρικές ενοποιούνται από την ημερομηνία που ο Όμιλος αποκτά τον έλεγχο σε αυτές και παύουν να ενοποιούνται κατά την ημερομηνία παύσης του ελέγχου αυτού.

Οι μη ελέγχουσες συμμετοχές είναι το μέρος των ιδίων κεφαλαίων μίας θυγατρικής που δεν αναλογούν, άμεσα ή έμμεσα, στην μητρική επιχείρηση. Οι ζημίες που αφορούν στις μη ελέγχουσες συμμετοχές (μειοψηφία) μίας θυγατρικής, μπορεί να ξεπερνούν τα δικαιώματα των μη ελεγχουσών συμμετοχών στα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής.

Τα κέρδη ή οι ζημίες και κάθε συστατικό στοιχείο των λοιπών συνολικών εισοδημάτων, λογίζεται τόσο στους ιδιοκτήτες της μητρικής όσο και στις μη ελέγχουσες συμμετοχές, ακόμα και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα ότι οι μη ελέγχουσες συμμετοχές θα παρουσιάζουν έλλειμμα.

(α) Θυγατρικές

Οι θυγατρικές είναι όλες οι εταιρείες στις οποίες η μητρική Εταιρεία έχει τη δυνατότητα να ασκεί έλεγχο επί των εργασιών τους, είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω άλλων θυγατρικών εταιρειών και ενοποιούνται πλήρως (ολική ενοποίηση). Η Εταιρεία αποκτά και ασκεί έλεγχο κυρίως μέσω της κατοχής της πλειοψηφίας των δικαιωμάτων ψήφου των θυγατρικών επιχειρήσεων. Προκειμένου να στοιχειοθετηθεί ο έλεγχος εξετάζονται οι κάτωθι συνθήκες, όπως αυτές ορίζονται στο ΔΠΧΑ 10:

i) Η μητρική Εταιρεία έχει εξουσία επί του επενδυόμενου, αφού έχει τη δυνατότητα να κατευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες (λειτουργικές και χρηματοδοτικές). Αυτό επιτυγχάνεται μέσω του διορισμού της πλειοψηφίας των μελών του Διοικητικού της Συμβουλίου και των διοικητικών στελεχών της θυγατρικής από τη Διοίκηση της μητρικής.
ii) Η μητρική Εταιρεία κατέχει δικαιώματα με μεταβλητές αποδόσεις από την συμμετοχή στην θυγατρική. Οι λοιπές μη ελεγχόμενες συμμετοχές παρουσιάζουν πολύ μεγάλη διασπορά και ως εκ τούτου δεν μπορούν να επηρεάσουν ουσιωδώς την λήψη αποφάσεων.
iii) Η μητρική Εταιρεία έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί την εξουσία επί της θυγατρικής προκείμενου να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεών της. Αυτό είναι απόρροια της δυνατότητας που έχει στην λήψη αποφάσεων επί θεμάτων της θυγατρικής μέσω ελέγχου των οργάνων λήψης των αποφάσεων (Διοικητικού Συμβουλίου και διευθυντικών στελεχών).

Μεταβολές Ιδιοκτησιακών Δικαιωμάτων σε Θυγατρικές

Όταν πραγματοποιούνται μεταβολές στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα σε μία θυγατρική, τότε εξετάζεται εάν οι μεταβολές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια του ελέγχου στη θυγατρική ή όχι.

- Όταν οι μεταβολές στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα δεν έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια ελέγχου, τότε λογίζονται ως συναλλαγές ιδίων κεφαλαίων (δηλαδή ως συναλλαγές με ιδιοκτήτες

υπό την ιδιότητά τους ως ιδιοκτήτες). Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι λογιστικές αξίες των ελεγχουσών και μη ελεγχουσών συμμετοχών προσαρμόζονται, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές στις σχετικές συμμετοχές τους στη θυγατρική. Οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ του ποσού με το οποίο οι μη ελέγχουσες συμμετοχές προσαρμόζονται και της εύλογης αξίας του ανταλλάγματος που καταβλήθηκε ή ελήφθη, αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια.

- Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή όταν οι μεταβολές ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων οδηγούν σε απώλεια ελέγχου, τότε η μητρική λογιστικοποιεί τις απαραίτητες εγγραφές πώλησης και αναγνωρίζει το αποτέλεσμα από την πώληση (αποαναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού, της υπεραξίας και των υποχρεώσεων της θυγατρικής κατά την ημερομηνία απώλειας του ελέγχου, αποαναγνώριση της λογιστικής αξίας των μη ελεγχουσών συμμετοχών, προσδιορισμός του αποτελέσματος από την πώληση).
- Κατά τον προσδιορισμό του αποτελέσματος από την πώληση, κάθε ποσό που αναγνωρίστηκε προηγουμένως στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αναφορικά με την εταιρία αυτή, λογιστικοποιείται με την ίδια μέθοδο που θα εφάρμοζε ο Όμιλος στη περίπτωση που θα εκποιούσε απευθείας τα στοιχεία του ενεργητικού της ή τις υποχρεώσεις της. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι τα ποσά που προηγουμένως αναγνωρίστηκαν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αναταξινομούνται στα αποτελέσματα της χρήσης.
- Με την απώλεια ελέγχου μίας θυγατρικής, τυχόν επένδυση που διακρατείται στην πρώην θυγατρική, αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9.

Συμμετοχές σε θυγατρικές στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις

Οι συμμετοχές της μητρικής εταιρείας στις ενοποιούμενες θυγατρικές της αποτιμώνται στο κόστος κτήσης μείον τυχόν σωρευμένες ζημίες απομείωσης, εφόσον υπάρχουν. Ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται με βάση τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 36.

(β) Επιχειρηματικά σχήματα υπό κοινό έλεγχο

Ο Όμιλος εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 11 σε όλες τις από κοινού συμφωνίες στις οποίες μετέχει. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 11, οι από κοινού συμφωνίες ταξινομούνται είτε ως κοινές επιχειρήσεις είτε ως κοινοπραξίες, ανάλογα με τα συμβατικά δικαιώματα και υποχρεώσεις του κάθε επενδυτή. Οι από κοινού ελεγχόμενες εταιρείες ενσωματώνονται με τη μέθοδο της αναλογικής ενσωμάτωσης (αν πρόκειται για από κοινού λειτουργία) στην Εταιρεία ή με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (αν πρόκειται για κοινοπραξία) στον Όμιλο.

Από κοινού λειτουργίες: Τα σχήματα με από κοινού λειτουργία, λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τη μέθοδο της αναλογικής ενσωμάτωσης. Ειδικότερα, ο Όμιλος αναγνωρίζει στις ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις: (i) τα στοιχεία ενεργητικού του (συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιαδήποτε στοιχεία ενεργητικού του ανήκουν από κοινού), (ii) τις υποχρεώσεις του (συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιασδήποτε υποχρεώσεις τον βαρύνουν από κοινού), (iii) το μερίδιό του στα έσοδα από την πώληση της παραγωγής από την κοινή επιχείρηση, και (iv) τις δαπάνες του (συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιεσδήποτε δαπάνες που τον βαρύνουν από κοινού). Ουσιαστικά πρόκειται κυρίως για τις φορολογικές κατασκευαστικές κοινοπραξίες (joint operations), οι οποίες δεν αποτελούν ξεχωριστή οντότητα στα πλαίσια των ΔΧΠΑ. Τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις τους ενσωματώνονται κατά την αναλογία που αφορούν, στις οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας.

Κοινοπραξίες: Οι κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τη μέθοδος της καθαρής θέσης. Η μέθοδος της καθαρής θέσης, προβλέπει ότι οι συμμετοχές σε κοινοπραξίες αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσης και εν συνεχεία αναπροσαρμόζονται με το ποσοστό του Ομίλου πάνω στα κέρδη (ή στις ζημίες) και στα λοιπά συνολικά εισοδήματα των κοινοπραξιών. Στο πλαίσιο του προτύπου ως Κοινοπραξίες θεωρούνται εκείνα τα σχήματα από κοινού ελέγχου όπου τα μέλη έχουν δικαιώματα πάνω στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της συμμετοχής και ευθύνονται μέχρι του ποσοστού εισφοράς τους στο κεφάλαιο της εταιρείας. Εάν η συμμετοχή του Ομίλου στις ζημίες μιας Κοινοπραξίας ξεπεράσει την αξία της συμμετοχής, τότε ο Όμιλος διακόπτει την αναγνώριση περαιτέρω ζημιών, εκτός εάν έχει αναλάβει υποχρεώσεις ή έχει προχωρήσει σε πληρωμές για

λογαριασμό της κοινοπραξίας. Ο επιμερισμός των λειτουργικών αποτελεσμάτων και λοιπών συνολικών αποτελεσμάτων γίνεται αναλογικά με το ποσοστό συμμετοχής.

Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των κοινοπραξιών απαλείφονται κατά το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στις κοινοπραξίες. Επίσης απαλείφονται και οι μη πραγματοποιηθείσες ζημίες, εκτός εάν υπάρχουν ενδείξεις από τη συναλλαγή για την απομείωση του στοιχείου του ενεργητικού που μεταβιβάστηκε.

Για την ενοποίηση λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό που κατέχει ο Όμιλος και ισχύει κατά την ημερομηνία της ενοποίησης. Η δομή του επιχειρηματικού σχήματος αποτελεί τον βασικό και καθοριστικό παράγοντα για τον προσδιορισμό του λογιστικού χειρισμού.

Οι λογιστικές πολιτικές των από κοινού ελεγχόμενων εταιρειών είναι συνεπείς με αυτές που έχουν υιοθετηθεί και εφαρμόζονται από τον Όμιλο. Η ημερομηνία κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των από κοινού ελεγχόμενων εταιρειών συμπίπτει με αυτή της μητρικής Εταιρείας.

Συμμετοχές σε σχήματα με από κοινού λειτουργία στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις

Οι συμμετοχές της μητρικής εταιρείας στις από κοινού λειτουργίες, ενσωματώνονται στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις αναλογικά. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις τους ενσωματώνονται κατά την αναλογία που αφορούν, στις οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας.

Συμμετοχές σε κοινοπραξίες στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις

Οι συμμετοχές της μητρικής εταιρείας στις κοινοπραξίες της αποτιμώνται στο κόστος κτήσης μείον τυχόν σωρευμένες ζημίες απομείωσης, εφόσον υπάρχουν. Ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται με βάση τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 36.

4.2 Μετατροπή σε ξένο νόμισμα

Νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης

Οι ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ, που είναι το λειτουργικό νόμισμα και το νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου αλλά και της μητρικής Εταιρείας.

Συναλλαγές και υπόλοιπα σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με τη χρήση των ισοτιμιών που ισχύουν κατά την ημερομηνία των συναλλαγών. Τα νομισματικά στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα λειτουργίας του Ομίλου κατά την ημερομηνία αναφοράς της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης, χρησιμοποιώντας την ισοτιμία κλεισίματος κατά την ημερομηνία αυτή. Κέρδη και ζημίες από συναλλαγματικές διαφορές οι οποίες προκύπτουν από την εκκαθάριση τέτοιων συναλλαγών κατά τη διάρκεια της χρήσης και από τη μετατροπή των νομισματικών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα με τις ισχύουσες ισοτιμίες κατά την ημερομηνία της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.

Τα μη νομισματικά στοιχεία και υποχρεώσεις που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα και αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα του Ομίλου χρησιμοποιώντας την ισοτιμία που ισχύει κατά την ημερομηνία προσδιορισμού της εύλογης αξίας τους. Οι συναλλαγματικές διαφορές από τα μη νομισματικά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, θεωρούνται ως τμήμα της εύλογης αξίας και συνεπώς, καταχωρούνται όπου και οι διαφορές της εύλογης αξίας.

Τα κέρδη και οι ζημίες που προκύπτουν από συναλλαγές σε ξένα νομίσματα αλλά και από την αποτίμηση τέλους χρήσης νομισματικών στοιχείων σε ξένα νομίσματα που πληρούν τις προϋποθέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών, απεικονίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα και σωρευτικά στα ίδια κεφάλαια.

Δραστηριότητες εξωτερικού

Το νόμισμα λειτουργίας των αλλοδαπών θυγατρικών του Ομίλου είναι το επίσημο νόμισμα της εκάστοτε χώρας στην οποία λειτουργεί η κάθε θυγατρική. Για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, τα στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων και των προσαρμογών εύλογης αξίας λόγω επιχειρηματικών συνενώσεων, των θυγατρικών εταιρειών του εξωτερικού, μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά την ημερομηνία αναφοράς της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης. Τα έσοδα και τα έξοδα μετατρέπονται στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου με βάση τις μέσες ισοτιμίες κατά την αναφερόμενη χρήση. Όποιες διαφορές προκύπτουν από αυτή τη διαδικασία, χρεώνονται/(πιστώνονται) στο αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών μετατροπής από ενσωμάτωση εκμεταλλεύσεων εξωτερικού, των ιδίων κεφαλαίων, ενώ αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα της Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος. Κατά την πώληση, διαγραφή ή αποαναγνώριση κάποιας θυγατρικής εξωτερικού το παραπάνω αποθεματικό μεταφέρεται στα κέρδη ή στις ζημίες της περιόδου.

4.3 Υπεραξία

Υπεραξία (Goodwill) προκύπτει από την εξαγορά και απόκτηση ελέγχου σε μια επιχείρηση.

Ως υπεραξία αναγνωρίζεται η διαφορά μεταξύ του κόστους αγοράς και της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων της εξαγοραζόμενης επιχείρησης κατά την ημερομηνία της απόκτησης. Στην περίπτωση εξαγοράς μίας θυγατρικής επιχείρησης, η υπεραξία παρουσιάζεται ως ένα διακεκριμένο στοιχείο του ενεργητικού, ενώ στην περίπτωση εξαγοράς συγγενούς επιχείρησης η υπεραξία ενσωματώνεται στην αξία που παρουσιάζεται η επένδυση του Ομίλου στη συγγενή.

Κατά την ημερομηνία της απόκτησης (ή κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης του σχετικού επιμερισμού του τιμήματος εξαγοράς), η υπεραξία που αποκτάται, κατανέμεται στις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών, ή σε ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών που αναμένεται να ωφεληθούν από τη συνένωση αυτή. Μετά την αρχική αναγνώριση η υπεραξία αποτιμάται στο κόστος μείον τις σωρευμένες ζημιές λόγω μείωσης της αξίας της. Η υπεραξία δεν αποσβένεται, αλλά εξετάζεται για απομείωση ετησίως ή και πιο συχνά εάν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών, υποδεικνύουν ότι μπορεί να έχει προκληθεί πιθανή μείωση της αξίας της.

Αν τμήμα μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών στην οποία έχει κατανεμηθεί υπεραξία, πωληθεί, τότε η υπεραξία που αναλογεί στο πωληθέν τμήμα συμπεριλαμβάνεται στη λογιστική αξία του τμήματος αυτού προκειμένου να προσδιορισθεί το κέρδος ή η ζημία. Η αξία της υπεραξίας που αναλογεί στο πωληθέν τμήμα προσδιορίζεται βάσει των σχετικών αξιών του τμήματος που πωλήθηκε και του τμήματος της μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών που παραμένει.

4.4 Άυλα στοιχεία του ενεργητικού

Τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού του Ομίλου αφορούν

i. τα δικαιώματα χρήσης λατομείων και μεταλλείων και οι δαπάνες λειτουργικής ανάπτυξης εδαφικών εκτάσεων,

ii. τα αγοραζόμενα λογισμικά προγράμματα.

Κατά την αρχική αναγνώριση, τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού που αποκτώνται ξεχωριστά καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους. Τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού που αποκτώνται ως μέρος επιχειρηματικών συνενώσεων αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται στο ιστορικό κόστος μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις τυχόν σωρευμένες ζημίες απομείωσης. Οι αποσβέσεις διενεργούνται με βάση τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής των άυλων στοιχείων

του ενεργητικού. Το σύνολο των άυλων στοιχείων του ενεργητικού του Ομίλου έχει πεπερασμένη ωφέλιμη ζωή.

Η περίοδος και η μέθοδος απόσβεσης επανεξετάζονται τουλάχιστον στη λήξη κάθε ετήσιας περιόδου αναφοράς. Αλλαγές στην αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή από κάθε άυλο στοιχείο του ενεργητικού αντιμετωπίζονται ως μία αλλαγή σε λογιστικές εκτιμήσεις.

Οι μέθοδοι απόσβεσης και οι ωφέλιμες ζωές των άυλων στοιχείων του ενεργητικού του Ομίλου συνοψίζονται ως εξής:

Κατηγορία	**Μέθοδος απόσβεσης**	**Ωφέλιμη ζωή σε έτη**
Λογισμικό	Σταθερή	3
Δικαιώματα χρήσης λατομείων και μεταλλείων	Σταθερή	50
Δαπάνες Λειτουργικής Ανάπτυξης Εδαφικών Εκτάσεων Εξόρυξης Ορυκτών – Μεταλλευμάτων	Σταθερή	50

Η απόσβεση του εξαγορασθέντος δικαιώματος κατασκευαστικών συμβάσεων αποσβένεται βάσει του ρυθμού εκτέλεσης των σχετικών έργων.

Τα κέρδη ή οι ζημίες που προέρχονται από τη διαγραφή λόγω εκποίησης ενός άυλου στοιχείου του ενεργητικού υπολογίζονται ως η διαφορά μεταξύ των καθαρών εσόδων από την εκποίηση και της τρέχουσας αξίας του παγίου, και αναγνωρίζονται σε κέρδη ή στις ζημίες της περιόδου.

α) Λογισμικό
Η συντήρηση των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν πραγματοποιείται η δαπάνη. Αντίθετα, οι δαπάνες που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού, πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών, ή αντίστοιχα τα έξοδα μετατροπής λογισμικού, ενσωματώνονται στο κόστος κτήσης του άυλου παγίου με απαραίτητη προϋπόθεση να μπορούν να μετρηθούν με αξιοπιστία.

(β) Δικαιώματα χρήσης λατομείων και μεταλλείων
Η αξία των δικαιωμάτων χρήσεως των λατομιών και μεταλλείων περιλαμβάνει το κόστος κτήσης των εν λόγω στοιχείων μειωμένη κατά το ποσό των σωρευμένων αποσβέσεων και τυχόν απομειώσεων της αξίας τους.

(γ) Δαπάνες Λειτουργικής Ανάπτυξης Εδαφικών Εκτάσεων Εξόρυξης Ορυκτών – Μεταλλευμάτων
Αφορά στις δαπάνες λειτουργικής ανάπτυξης ορυχείων - μεταλλείων οι οποίες περιλαμβάνουν κυρίως εργασίες αποκάλυψης, διάνοιξης στοών και απομάκρυνσης στείρων εδαφών. Κατά την διάρκεια της φάσης λειτουργικής ανάπτυξης εδαφικών εκτάσεων εξόρυξης ορυκτών-μεταλλευμάτων (πριν την έναρξη της παραγωγής), οι δαπάνες αποκάλυψης συνήθως κεφαλαιοποιούνται ως μέρος του αποσβέσιμου κόστους ανάπτυξης και κατασκευής των ορυχείων. Η απόσβεση των δαπανών λειτουργικής ανάπτυξης εδαφικών εκτάσεων εξόρυξης ορυκτών – μεταλλευμάτων υπολογίζεται με τη μέθοδο του ποσοστού απόληψης του εμπορικά απολήψιμου κοιτάσματος. Η απόσβεση - έξοδο των κεφαλαιοποιηθεισών δαπανών λειτουργικής ανάπτυξης εδαφικών εκτάσεων εξόρυξης ορυκτών – μεταλλευμάτων περιλαμβάνεται στο κόστος εξόρυξης των ορυκτών – μεταλλευμάτων. Οι δαπάνες λειτουργικής ανάπτυξης ορυχείων – μεταλλείων κεφαλαιοποιούνται εάν και μόνο εάν πληρούνται όλες οι κάτωθι προϋποθέσεις:

- ο Όμιλος θα αποκομίσει τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη (βελτίωση πρόσβασης στο κοίτασμα) που συνδέονται με τη δραστηριότητα αποκάλυψης.
- ο Όμιλος μπορεί να αξιοποιήσει το τμήμα του κοιτάσματος για το οποίο έχει βελτιωθεί η πρόσβαση, και

- το κόστος της δραστηριότητας αποκάλυψης που συνδέεται με το τμήμα αυτό μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.

Το περιουσιακό στοιχείο από τη δραστηριότητα αποκάλυψης προστίθεται στο κόστος του ορυχείου και συνακόλουθα αποτιμάται στο κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και οποιαδήποτε απομείωση στην αξία του.

4.5 Ενσώματα πάγια

Τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού απεικονίζονται στις Οικονομικές Καταστάσεις στις αξίες κτήσης τους, μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις σωρευμένες ζημίες απομείωσης των παγίων, εφόσον υπάρχουν. Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει όλες τις άμεσα επιρριπτόμενες δαπάνες για την απόκτηση των στοιχείων αυτών.

Μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται σε επαύξηση της λογιστικής αξίας των ενσωμάτων παγίων ή ως ξεχωριστό πάγιο μόνον κατά την έκταση που οι δαπάνες αυτές αυξάνουν τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που αναμένεται να εισρεύσουν από την χρήση του παγίου στοιχείου και το κόστος τους μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.

Οι επισκευές και συντηρήσεις αναγνωρίζονται ως έξοδα στα αποτελέσματα της χρήσης κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Τα στοιχεία των ενσώματων παγίων διαγράφονται κατά την πώληση ή την απόσυρσή τους ή όταν δεν αναμένονται περαιτέρω οικονομικά οφέλη από τη συνεχιζόμενη χρήση τους. Τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από τη διαγραφή ενός ενσώματου παγίου περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα της χρήσης κατά την οποία διαγράφεται το εν λόγω πάγιο.

Οι ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση περιλαμβάνουν πάγια υπό εκτέλεση και απεικονίζονται στο κόστος τους. Οι ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση δεν αποσβένονται μέχρι να ολοκληρωθεί το πάγιο και να τεθεί σε θέση και κατάσταση λειτουργίας.

Οι αποσβέσεις των στοιχείων των ενσωμάτων παγίων (πλην οικοπέδων τα οποία δεν αποσβένονται) υπολογίζονται με την σταθερή μέθοδο μέσα στην ωφέλιμη ζωή τους που έχει ως εξής:

Ενσώματα Πάγια	**Ωφέλιμη ζωή (σε έτη)**
Κτίρια και τεχνικά έργα	8 - 30
Μηχανήματα και τεχνικές εγκαταστάσεις	3 - 25
Μεταφορικά μέσα	5 - 12
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	3 - 12

Όταν οι λογιστικές αξίες των ενσωμάτων παγίων υπερβαίνουν την ανακτήσιμη αξία τους, τότε η διαφορά (απομείωση) καταχωρείται άμεσα ως έξοδο στα αποτελέσματα. Κατά την πώληση των ενσωμάτων παγίων, οι διαφορές μεταξύ του τιμήματος που λαμβάνεται και της λογιστικής τους αξίας καταχωρούνται ως κέρδη ή ζημίες στα αποτελέσματα.

4.6 Απομείωση αξίας μη κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού (υπεραξία, άυλα στοιχεία του ενεργητικού και ενσώματα πάγια /επενδύσεις σε ενοποιούμενες εταιρείες)

Για τα ενσώματα και ασώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση, πραγματοποιείται έλεγχος απομείωσης, όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες υποδηλώνουν ότι η αναπόσβεστη αξία τους μπορεί να μην είναι πλέον ανακτήσιμη. Όταν η αναπόσβεστη αξία των ενσώματων και ασώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία τους, τότε το επιπλέον ποσό αφορά ζημία απομείωσης και καταχωρείται απευθείας ως έξοδο στα αποτελέσματα. Αντίστοιχα, τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που υπόκεινται σε

έλεγχο απομείωσης (εφόσον υφίστανται σχετικές ενδείξεις) είναι στοιχεία του ενεργητικού αποτιμώμενα στο κόστος κτήσης ή με βάση τη μέθοδο της καθαρής θέσης (συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες). Η ανακτήσιμη αξία των συμμετοχών σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες προσδιορίζεται με τον ίδιο τρόπο όπως για τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού.

Για τους σκοπούς του ελέγχου απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στο χαμηλότερο επίπεδο για το οποίο οι ταμειακές ροές δύναται να προσδιοριστούν ξεχωριστά. Η ανακτήσιμη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου είναι η μεγαλύτερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας του περιουσιακού στοιχείου μείον των εξόδων πώλησης και της αξίας χρήσης. Για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης η Διοίκηση εκτιμά τις μελλοντικές ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και επιλέγει τον κατάλληλο συντελεστή προεξόφλησης για να υπολογίσει την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών.

Ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία ενός στοιχείου του ενεργητικού ή μιας Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό τους. Προεξοφλητικοί παράγοντες προσδιορίζονται μεμονωμένα για κάθε Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και αντικατοπτρίζουν τα αντίστοιχα στοιχεία κινδύνων που έχουν προσδιοριστεί από τη Διοίκηση για κάθε ένα από αυτά.

Περαιτέρω χρησιμοποιούνται παραδοχές οι οποίες επικρατούν στην αγορά όπως ενδεικτικά αυτή της ενέργειας. Η περίοδος που εξετάζεται από τη διοίκηση, υπερβαίνει τα πέντε έτη, διάστημα το οποίο ενθαρρύνεται από το ΔΛΠ 36, καθώς ιδιαίτερα για τις ανανεώσιμες ενεργειακές μονάδες και τις εταιρείες παραχώρησης αυτοκινητοδρόμων, ακόμα και μια μεγαλύτερη περίοδος θα κρίνεται αρκετά ικανοποιητική.

Οι ζημίες απομείωσης των Μονάδων Δημιουργίας Ταμειακών Ροών μειώνουν πρώτα τη λογιστική αξία της υπεραξίας που έχει κατανεμηθεί σε αυτές. Οι εναπομένουσες ζημίες απομείωσης χρεώνονται pro rata στα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού της συγκεκριμένης Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών. Με εξαίρεση την υπεραξία, όλα τα στοιχεία του ενεργητικού μεταγενέστερα επανεξετάζονται για ενδείξεις που υποδηλώνουν ότι η προηγούμενα αναγνωρισθείσα ζημία απομείωσης τους δεν υφίσταται πλέον.

Πλην της υπεραξίας, ο Όμιλος δεν έχει στην κατοχή του άυλα στοιχεία του ενεργητικού με απροσδιόριστη ωφέλιμη ζωή που δεν αποσβένονται.

Μία ζημία απομείωσης αναστρέφεται εάν η ανακτήσιμη αξία μίας Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών υπερβαίνει την λογιστική της αξία.

Σε μία τέτοια περίπτωση, η αυξημένη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου, δεν θα υπερβαίνει τη λογιστική αξία, που θα είχε προσδιοριστεί (καθαρής απόσβεσης), αν δεν είχε αναγνωριστεί καμία ζημία απομείωσης, στο περιουσιακό στοιχείο, σε προηγούμενα έτη.

4.7 Επενδυτικά ακίνητα

Επενδύσεις σε ακίνητα είναι οι επενδύσεις που αφορούν σε όλα εκείνα τα ακίνητα τα οποία κατέχονται (μέσω αγοράς ή και ανάπτυξης) από τον Όμιλο, είτε για να αποκομίζει μισθώματα από την εκμίσθωσή τους, είτε για την αύξηση της αξίας τους (ενίσχυση κεφαλαίου), είτε και για τα δύο, και δεν κατέχονται για: (α) να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή ή στην προμήθεια υλικών / υπηρεσιών ή για διοικητικούς σκοπούς και (β) για πώληση κατά την συνήθη πορεία των εργασιών της επιχείρησης.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται αρχικά στο κόστος κτήσης συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων της συναλλαγής. Μεταγενέστερα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία καθορίζεται από ανεξάρτητους εκτιμητές, με επαρκή εμπειρία σχετικά με την τοποθεσία και τη φύση της επένδυσης σε ακίνητα.

Η λογιστική αξία που αναγνωρίζεται στις Οικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου αντικατοπτρίζει τις συνθήκες της αγοράς κατά την ημερομηνία αναφοράς της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης. Κέρδη ή ζημίες που προκύπτουν από μεταβολές στην εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα, συνιστούν αποτέλεσμα και αναγνωρίζονται στα κέρδη ή στις ζημίες της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται. Οι επισκευές και οι συντηρήσεις αναγνωρίζονται στα έξοδα της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται. Σημαντικές μεταγενέστερες δαπάνες κεφαλαιοποιούνται όταν προσαυξάνουν την ωφέλιμη ζωή των ακινήτων και την παραγωγική τους δυναμικότητα ή μειώνουν το κόστος λειτουργίας τους.

Μεταφορές ακινήτων από την κατηγορία των επενδύσεων σε ακίνητα γίνονται μόνο όταν υπάρχει μεταβολή χρήσης αυτών, που αποδεικνύεται από την έναρξη της ιδιοχρησιμοποίησης από τον Όμιλο ή την έναρξη της αξιοποίησης με σκοπό την πώληση.

Μία επένδυση σε ακίνητα αποαναγνωρίζεται (απαλείφεται από την Κατάσταση Οικονομικής Θέσης) κατά τη διάθεση ή όταν η επένδυση αποσύρεται μονίμως από τη χρήση και δεν αναμένονται μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη διάθεσή της. Τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από την απόσυρση ή τη διάθεση μίας επένδυσης σε ακίνητα, αφορούν στη διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος της διάθεσης και της λογιστικής αξίας του στοιχείου του ενεργητικού και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα κατά την περίοδο της απόσυρσης ή της διάθεσης.

Τα επενδυτικά ακίνητα που κατασκευάζονται ή αναπτύσσονται παρακολουθούνται, όπως και τα ολοκληρωμένα, στην εύλογη αξία.

4.8 Αποθέματα

Τα αποθέματα περιλαμβάνουν κατασκευαζόμενα ή ακίνητα προς ανάπτυξη που προορίζονται για πώληση, εξορυχθέντα αδρανή υλικά λατομείου και μεταλλεύματα, υλικά κατασκευών, ανταλλακτικά και πρώτες και βοηθητικές ύλες. Τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος των πρώτων υλών, των ημι-έτοιμων και των ετοίμων προϊόντων προσδιορίζεται με βάση τη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους.

Το κόστος των ετοίμων και ημι-ετοίμων περιλαμβάνει όλα τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ώστε να βρεθούν στη τρέχουσα θέση, κατάσταση, και φάση επεξεργασίας και αποτελείται από πρώτες ύλες, εργατικά, γενικά βιομηχανικά έξοδα και άλλα έξοδα που επιβαρύνουν άμεσα την αγορά υλικών.

Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των ετοίμων προϊόντων είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης στην κανονική λειτουργία του Ομίλου μείον τα εκτιμώμενα κόστη για την ολοκλήρωσή τους και τα εκτιμώμενα αναγκαία κόστη για την πώλησή τους.

Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των πρώτων υλών είναι το εκτιμώμενο κόστος αντικατάστασης στην κανονική λειτουργία της επιχείρησης.

Κατάλληλες προβλέψεις σχηματίζονται για απαξιωμένα αποθέματα, εφόσον κρίνεται απαραίτητο. Οι μειώσεις της αξίας των αποθεμάτων στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία και οι λοιπές ζημίες από αποθέματα αναγνωρίζονται στα κέρδη ή στις ζημίες της περιόδου στην οποία πραγματοποιούνται.

4.9 Χρηματικά διαθέσιμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις όψεως, προθεσμιακές καταθέσεις, τραπεζικούς λογαριασμούς υπερανάληψης, καθώς και άλλες υψηλής ρευστότητας επενδύσεις οι οποίες είναι άμεσα μετατρέψιμες σε συγκεκριμένα ποσά ταμειακών διαθεσίμων που υπόκεινται σε μη σημαντικό κίνδυνο μεταβολής της αξίας τους.

Ο Όμιλος θεωρεί τις προθεσμιακές καταθέσεις και άλλες υψηλής ρευστότητας επενδύσεις με λήξη μικρότερη των τριών μηνών ως χρηματικά διαθέσιμα, καθώς και προθεσμιακές καταθέσεις με λήξη πέραν των τριών μηνών για τις οποίες έχει το δικαίωμα πρόωρης ρευστοποίησης χωρίς απώλεια κεφαλαίου.

Για τη σύνταξη των καταστάσεων ταμειακών ροών, τα χρηματικά διαθέσιμα αποτελούνται από μετρητά και καταθέσεις σε τράπεζες καθώς και χρηματικά διαθέσιμα όπως προσδιορίζονται ανωτέρω.

Οι δεσμευμένες καταθέσεις του Ομίλου ανεξάρτητα από τη φύση της δέσμευσής τους δεν περιλαμβάνονται εντός του κονδυλίου των ταμειακών διαθεσίμων και ταμειακών ισοδύναμων, αλλά ταξινομούνται στο κονδύλι «Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις» (βλ. Σημείωση 18).

4.10 Χρηματοοικονομικά μέσα

4.10.1 Αναγνώριση και παύση αναγνώρισης

Ο Όμιλος παύει να αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού όταν και μόνο όταν εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού ή όταν μεταβιβάσει το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού και επί της ουσίας μεταβιβάζονται ουσιωδώς όλοι οι κίνδυνοι και τα οφέλη που σχετίζονται με το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού. Μία χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται από την Κατάσταση Οικονομικής Θέσης όταν, και μόνο όταν, εξοφλείται – δηλαδή όταν η δέσμευση που καθορίζεται στη σύμβαση εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει.

4.10.2 Ταξινόμηση και αρχική αναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Με εξαίρεση τις εμπορικές απαιτήσεις που δεν περιλαμβάνουν ένα σημαντικό στοιχείο χρηματοδότησης και επιμετρώνται στην τιμή της συναλλαγής σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 15, τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται αρχικά στην εύλογη αξία προσθέτοντας το σχετικό κόστος της συναλλαγής εκτός από την περίπτωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, εκτός από εκείνα που αποτελούν καθορισμένα και αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης κινδύνων, ταξινομούνται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στο αποσβεσμένο κόστος,
- χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων χωρίς ανακύκλωση σωρευτικών κερδών και ζημιών κατά την αποαναγνώριση (συμμετοχικοί τίτλοι)

Η ταξινόμηση κάθε χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, προσδιορίζεται βάσει:

- του επιχειρηματικού μοντέλου του Ομίλου σχετικά με τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, και
- των χαρακτηριστικών των συμβατικών ταμειακών ροών τους.

Όλα τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και τα οποία αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος περιλαμβάνονται στα κονδύλια «Λοιπά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα», «Χρηματοοικονομικά έξοδα» και «Χρηματοοικονομικά έσοδα», εκτός από την απομείωση των εμπορικών απαιτήσεων που περιλαμβάνεται εντός των λειτουργικών αποτελεσμάτων.

4.10.3 Μεταγενέστερη επιμέτρηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στο αποσβεσμένο κόστος

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος όταν πληρούνται οι κατωτέρω συνθήκες:

I. το επιχειρηματικό μοντέλο διαχείρισης του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού είναι η διακράτηση με σκοπό την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών,

II. οι συμβατικές ταμειακές ροές του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου υπολοίπου ("SPPI" κριτήριο).

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα εν λόγω χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος βάσει της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η επίδραση από την προεξόφληση δεν είναι σημαντική, η προεξόφληση παραλείπεται.

Η κατηγορία επιμέτρησης στο αποσβεσμένο κόστος περιλαμβάνει μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού όπως δάνεια και απαιτήσεις με σταθερές ή προκαθορισμένες πληρωμές που δεν διαπραγματεύονται σε κάποια ενεργό αγορά, καθώς επίσης τα ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα, καθώς επίσης και τις εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω των συνολικών εισοδημάτων (συμμετοχικοί τίτλοι)

Σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, κατά την αρχική αναγνώριση, ο Όμιλος δύναται αμετακλήτως να επιλέξει να παρουσιάζει στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση τις μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία μιας επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο, ο οποίος δεν προορίζεται για εμπορική εκμετάλλευση.

Τα κέρδη και οι ζημίες από αυτά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δεν ανακυκλώνονται ποτέ στα αποτελέσματα της χρήσης. Τα μερίσματα αναγνωρίζονται ως άλλα έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν έχει αποδειχθεί το δικαίωμα πληρωμής, εκτός εάν ο Όμιλος επωφελείται από τα έσοδα αυτά ως ανάκτηση μέρους του κόστους του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, οπότε τα κέρδη αυτά αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων. Οι συμμετοχικοί τίτλοι που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των συνολικών εισοδημάτων δεν υπόκεινται σε εξέταση απομείωσης Η εν λόγω επιλογή πραγματοποιείται για κάθε συμμετοχικό τίτλο ξεχωριστά.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να ταξινομήσει επενδύσεις στη συγκεκριμένη κατηγορία (βλ. Σημείωση 19).

4.10.4 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 οδήγησε σε αλλαγή της λογιστικής αντιμετώπισης των ζημιών απομείωσης για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, καθώς αντικατέστησε τον χειρισμό του ΔΛΠ 39 για αναγνώριση πραγματοποιηθέντων ζημιών με την αναγνώριση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Η απομείωση ορίζεται στο ΔΠΧΑ 9 ως αναμενόμενη πιστωτική ζημία (ECL), η οποία είναι η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμιακών ροών που οφείλονται στον κάτοχο συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και των ταμειακών ροών που αναμένεται να εισπραχθούν, δηλαδή τα ελλείμματα μετρητών που προκύπτουν από γεγονότα αθέτησης, προεξοφλημένο κατά προσέγγιση στο αρχικό πραγματικό επιτόκιο του περιουσιακού στοιχείου.

Ο Όμιλος και η Εταιρεία αναγνωρίζουν προβλέψεις απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, εκτός εκείνων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Ο στόχος των απαιτήσεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 είναι να αναγνωρίσει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες για το σύνολο της διάρκειας ζωής ενός χρηματοοικονομικού μέσου, του οποίου ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί μετά την αρχική αναγνώριση, ανεξαρτήτως από το εάν η αξιολόγηση γίνεται σε συλλογικό ή εξατομικευμένο επίπεδο, χρησιμοποιώντας όλες τις πληροφορίες που μπορούν να συλλεχθούν, βάσει τόσο ιστορικών όσο και παρόντων στοιχείων, αλλά και στοιχείων που αφορούν σε λογικές μελλοντικές εκτιμήσεις της οικονομικής κατάστασης των πελατών και του οικονομικού περιβάλλοντος.

Για την εφαρμογή της ανωτέρω προσέγγισης πραγματοποιείται διάκριση μεταξύ:

- των χρηματοοικονομικών στοιχείων των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος δεν έχει επιδεινωθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση ή τα οποία έχουν χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς (Στάδιο 1) και για τα οποία αναγνωρίζεται η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά για τους επόμενους 12 μήνες,

- των χρηματοοικονομικών στοιχείων των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος έχει επιδεινωθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση και τα οποία δεν έχουν χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο (Στάδιο 2). Για αυτά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζεται η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά έως τη λήξη τους.

- των χρηματοοικονομικών στοιχείων για τα οποία υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης κατά την ημερομηνία αναφοράς (Στάδιο 3) και για τα οποία αναγνωρίζεται η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά έως τη λήξη τους.

Εμπορικές απαιτήσεις, λοιπές απαιτήσεις και απαιτήσεις από συμβάσεις πελάτες

Ο Όμιλος και η Εταιρεία εφαρμόζουν την απλοποιημένη προσέγγιση του ΔΠΧΑ 9 για τις εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις, καθώς και για τις απαιτήσεις από κατασκευαστικές συμβάσεις και τις απαιτήσεις από μισθώσεις, υπολογίζοντας τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες για όλη τη διάρκεια ζωής των ως άνω στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες συνιστούν τις αναμενόμενες ελλείψεις στις συμβατικές ταμειακές ροές, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο αθέτησης σε οποιοδήποτε σημείο κατά τη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου. Κατά τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος χρησιμοποιεί έναν πίνακα προβλέψεων έχοντας ομαδοποιήσει τα ανωτέρω χρηματοοικονομικά μέσα με βάση τη φύση και ενηλικίωση των υπολοίπων και λαμβάνοντας υπόψη διαθέσιμα ιστορικά στοιχεία σε σχέση με τους οφειλέτες, προσαρμοσμένα για μελλοντικούς παράγοντες σε σχέση με τους οφειλέτες και το οικονομικό περιβάλλον. Περαιτέρω ανάλυση παρουσιάζεται στη Σημείωση 14, 16, 17 και 18.

4.10.5 Ταξινόμηση και επιμέτρηση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνουν κυρίως δανειακές υποχρεώσεις, προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις, καθώς και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος, που είναι η εύλογη αξία του ανταλλάγματος που λαμβάνεται εκτός του κόστους έκδοσης σχετικά με τον δανεισμό. Μετά την αρχική αναγνώριση, οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος με βάση τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, με εξαίρεση τα παράγωγα τα οποία μεταγενέστερα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα (εκτός από τα παράγωγα τα οποία λειτουργούν ως μέσα αντιστάθμισης, βλ. Σημείωση 4.10.6).

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ταξινομούνται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, εκτός εάν ο Όμιλος διατηρεί ανεπιφύλακτα το δικαίωμα να μεταφέρει την τακτοποίηση της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης τουλάχιστον 12 μήνες μετά την ημερομηνία αναφοράς των Οικονομικών Καταστάσεων.

Πιο συγκεκριμένα:

(i) Δανειακές υποχρεώσεις

Οι δανειακές υποχρεώσεις του Ομίλου αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος, το οποίο αντανακλά την εύλογη αξία των πληρωτέων ποσών μειωμένη με τα σχετικά άμεσα έξοδα σύναψης, όπου αυτά είναι σημαντικά.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα έντοκα δάνεια επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Το αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται αφού ληφθούν υπόψη δαπάνες έκδοσης και η διαφορά μεταξύ του αρχικού ποσού και του ποσού λήξεως. Κέρδη και ζημίες αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν οι υποχρεώσεις αποαναγνωρίζονται ή απομειώνονται και μέσω της διαδικασίας απόσβεσης.

Δανειακές υποχρεώσεις με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής

Στις περιπτώσεις ομολογιακών δανείων που εκδίδει ο Όμιλος, τα οποία διαθέτουν δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής, η διοίκηση αξιολογεί εάν αυτό το δικαίωμα είναι άμεσα σχετιζόμενο (closely related) με το ομολογιακό δάνειο. Το Δικαίωμα χαρακτηρίζεται ως άμεσα σχετιζόμενο όταν (α) η τιμή εξάσκησής του προσομοιάζει το αναπόσβεστο κόστος του ομολογιακού δανείου σε κάθε ημερομηνία κατά την οποία το δικαίωμα μπορεί να εξασκηθεί, ή (β) η τιμή εξάσκησης του δικαιώματος αποζημιώνει το δανειστή με ένα ποσό που προσομοιάζει με την παρούσα αξία του μη ληφθέντος τόκου της εναπομένουσας διάρκειας του ομολογιακού δανείου.

Όταν το δικαίωμα χαρακτηρίζεται ως άμεσα σχετιζόμενο με το ομολογιακό δάνειο, τότε αναγνωρίζεται συνδυαστικά με το ομολογιακό δάνειο ως ένα σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο /υποχρέωση (combined debt instrument), το οποίο επιμετράται στο αναπόσβεστο κόστος βάσει του πραγματικού επιτοκίου. Συγκεκριμένα, το προαναφερθέν σύνθετο μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία προσαυξημένο με τα τυχόν άμεσα έξοδα της συναλλαγής. Για τον προσδιορισμό του πραγματικού επιτοκίου, οι αναμενόμενες ταμειακές ροές και η εκτιμώμενη διάρκεια του μέσου προσδιορίζονται λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής, όπου:

- Αν αρχικά εκτιμάται ότι το δικαίωμα θα εξασκηθεί, τότε οι εκτιμώμενες ταμειακές ροές θα περιλαμβάνουν τις πληρωμές κεφαλαίου και τόκου, ως την ημερομηνία εξάσκησης, καθώς και την τιμή εξάσκησης του δικαιώματος, ή

- Αν το δικαίωμα δεν αναμένεται να εξασκηθεί, τότε οι εκτιμώμενες ταμειακές ροές θα περιλαμβάνουν πληρωμές κεφαλαίου και τόκου για το σύνολο της συμβατικής περιόδου.

Σε επόμενο χρόνο η εκτίμηση της πιθανότητας εξάσκησης του δικαιώματος μπορεί να αλλάξει. Αυτό θα επηρεάσει τις αναμενόμενες ταμειακές ροές και την εκτιμώμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου. Η μεταβολή από αυτές τις αλλαγές υπολογίζεται προεξοφλώντας τις αναθεωρημένες ροές βάσει του αρχικού πραγματικού επιτοκίου και όποια επίδραση προκύψει στην αναπόσβεστη αξία αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της οικείας περιόδου αναφοράς.

(ii) Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις

Τα υπόλοιπα προμηθευτών και λοιπών υποχρεώσεων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και επιμετρώνται μεταγενέστερα στο αποσβεσμένο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Οι εμπορικές και λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις δεν είναι τοκοφόροι λογαριασμοί και συνήθως διακανονίζονται με βάση τις συμφωνηθείσες πιστώσεις.

4.10.6 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης

Κατά την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, όλες οι υφιστάμενες σχέσεις αντιστάθμισης του Ομίλου, μπορούν να χαρακτηριστούν ως συνεχιζόμενες και ως εκ τούτου η εφαρμογή του νέου Προτύπου δεν είχε αντίκτυπο στις οικονομικές καταστάσεις. Οι πολιτικές του Ομίλου για τη διαχείριση του κινδύνου είναι εναρμονισμένες με τις απαιτήσεις του νέου προτύπου και η λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων συνεχίζει να εφαρμόζεται.

Στα πλαίσια διαχείρισης κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί:

- παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα ανταλλαγής επιτοκίων για να αντισταθμίσει τους κινδύνους που συνδέονται με τη μελλοντική διακύμανση των μεταβλητών επιτοκίων δανείων που έχει συνάψει,

Αυτά τα παράγωγα χρηματοοικονομικά εργαλεία αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία της σύμβασης και μεταγενέστερα επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών εργαλείων αναγνωρίζονται σε κάθε

ημερομηνία αναφοράς είτε στα αποτελέσματα είτε στα λοιπά συνολικό έσοδα της Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος, ανάλογα με το κατά πόσο το παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο πληρεί τις προϋποθέσεις της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων και, εφόσον αυτό ισχύει, ανάλογα με τη φύση του αντικειμένου της αντιστάθμισης.

Κατά την ημερομηνία της συναλλαγής, ο Όμιλος καταγράφει τη σχέση μεταξύ του αντισταθμιστικού εργαλείου και του αντικειμένου αντιστάθμισης, καθώς και τον σκοπό διαχείρισης κινδύνου και της στρατηγικής υλοποίησης συναλλαγών αντιστάθμισης κινδύνου. Ο Όμιλος καταγράφει επίσης, τόσο κατά τη δημιουργία της συναλλαγής αντιστάθμισης όσο και στη συνέχεια, το κατά πόσο τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε αυτές τις αλλαγές είναι αποτελεσματικά στο να αντισταθμίζουν διακυμάνσεις στις ταμειακές ροές των αντικειμένων αντιστάθμισης.

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία αναφοράς με τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Η εύλογη αξία των εν λόγω παραγώγων προσδιορίζεται κυρίως με βάση την αγοραία αξία και επιβεβαιώνεται από τα αντισυμβαλλόμενα πιστωτικά ιδρύματα.

Αντιστάθμιση μελλοντικών ταμειακών ροών

Το μέρος των μεταβολών στην εύλογη αξία που αναλογεί στην αποτελεσματική αντιστάθμιση του κινδύνου αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση.

Οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία απορρέει από μεταβολές στην εύλογη αξία που αναλογεί στη μη αποτελεσματική αντιστάθμιση κινδύνων, αναγνωρίζεται άμεσα στην Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος, στο κονδύλι «Καθαρά χρηματοοικονομικά Έσοδα/(Έξοδα)». Τα σωρευμένα ποσά στα ίδια κεφάλαια ανακυκλώνονται μέσω της Κατάστασης Συνολικού Εισοδήματος στα αποτελέσματα από λοιπά συνολικά εισοδήματα στα αποτελέσματα, στις περιόδους όπου το αντικείμενο αντιστάθμισης επηρεάζει το αποτέλεσμα (όταν δηλαδή λαμβάνει χώρα η προβλεπόμενη προς αντιστάθμιση συναλλαγή).

Η αντισταθμιστική λογιστική διακόπτεται όταν το αντισταθμίζον μέσο εκπνέει ή πωλείται, τερματίζεται ή εξασκείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για αντισταθμιστική λογιστική. Το συσσωρευμένο ποσό των κερδών ή ζημιών που έχει αναγνωριστεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια μέχρι την ημερομηνία αυτή παραμένει στο αποθεματικό ωσότου το αντισταθμιζόμενο στοιχείο επηρεάζει την Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος. Στην περίπτωση που μια αντισταθμιζόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, τα καθαρά συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες που είχαν καταχωρηθεί στα αποθεματικά μεταφέρονται αμέσως στην Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος.

4.10.7 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό απεικονίζεται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης μόνο εάν υπάρχει το παρόν νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τα αναγνωρισμένα ποσά και προτίθεται να τα εκκαθαρίσει σε καθαρή βάση ή να απαιτήσει το περιουσιακό στοιχείο και να διακανονίσει την υποχρέωση ταυτόχρονα.

4.11 Παροχές στο προσωπικό

Βραχυπρόθεσμες παροχές: Οι βραχυπρόθεσμες παροχές προς τους εργαζομένους (εκτός από παροχές λήξης της εργασιακής σχέσης) σε χρήμα και σε είδος αναγνωρίζονται ως έξοδο όταν καθίστανται δεδουλευμένες. Τυχόν ανεξόφλητο ποσό καταχωρείται ως υποχρέωση, ενώ σε περίπτωση που το ποσό που ήδη καταβλήθηκε υπερβαίνει το ποσό των παροχών, η επιχείρηση αναγνωρίζει το υπερβάλλον ποσό ως στοιχείο του ενεργητικού της (προπληρωθέν έξοδο) μόνο κατά την έκταση που η προπληρωμή θα οδηγήσει σε μείωση μελλοντικών πληρωμών ή σε επιστροφή.

Παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία: Οι παροχές μετά τη λήξη της απασχόλησης περιλαμβάνουν εφάπαξ αποζημιώσεις συνταξιοδότησης, συντάξεις και άλλες παροχές που καταβάλλονται στους εργαζόμενους μετά την λήξη της απασχόλησης ως αντάλλαγμα της υπηρεσίας τους. Οι υποχρεώσεις του Ομίλου για παροχές συνταξιοδότησης αφορούν τόσο προγράμματα καθορισμένων εισφορών όσο και προγράμματα καθορισμένων παροχών. Το δεδουλευμένο κόστος των προγραμμάτων καθορισμένων εισφορών καταχωρείται ως έξοδο στην περίοδο που αφορά. Τα προγράμματα συνταξιοδότησης που υιοθετούνται από τον Όμιλο χρηματοδοτούνται εν μέρει μέσω πληρωμών σε ασφαλιστικές εταιρίες ή σε κρατικά κοινωνικά ασφαλιστικά ιδρύματα.

(α) Πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών

Τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών αφορούν την καταβολή εισφορών σε Ασφαλιστικούς Φορείς, με αποτέλεσμα να μην ανακύπτει νομική υποχρέωση του Ομίλου σε περίπτωση που ο Φορέας αδυνατεί να καταβάλλει την παροχή στον ασφαλιζόμενο. Η υποχρέωση του εργοδότη περιορίζεται στην καταβολή των εργοδοτικών εισφορών στους Φορείς. Η πληρωτέα εισφορά από τον Όμιλο σε ένα πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών, αναγνωρίζεται ως υποχρέωση μετά και την αφαίρεση της εισφοράς που καταβλήθηκε, ενώ οι δεδουλευμένες εισφορές αναγνωρίζονται ως έξοδο στα αποτελέσματα της χρήσης.

(β) Πρόγραμμα καθορισμένων παροχών (Μη χρηματοδοτούμενο)

Σύμφωνα με τον Ν.2112/20 και 4093/2012 η Εταιρεία καταβάλλει στους εργαζόμενους αποζημιώσεις επί απόλυσης ή αποχώρησης λόγω συνταξιοδότησης. Το ύψος των καταβαλλόμενων ποσών αποζημίωσης εξαρτάται από τα έτη προϋπηρεσίας, το ύψος των αποδοχών και τον τρόπο απομάκρυνσης από την υπηρεσία (απόλυση ή συνταξιοδότηση). Η θεμελίωση δικαιώματος συμμετοχής σε αυτά τα προγράμματα, βασίζεται συνήθως στα χρόνια προϋπηρεσίας του υπαλλήλου μέχρι την συνταξιοδότηση του.

Η υποχρέωση που αναγνωρίζεται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης για τα προγράμματα καθορισμένων παροχών αποτελεί την παρούσα αξία της υποχρέωσης για την καθορισμένη παροχή μείον την εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού του προγράμματος (αποθεματικό από τις καταβολές στην ασφαλιστική εταιρία) και τις μεταβολές που προκύπτουν από οποιοδήποτε αναλογιστικό κέρδος ή ζημία και το κόστος της προϋπηρεσίας. Η δέσμευση της καθορισμένης παροχής υπολογίζεται ετησίως από ανεξάρτητο αναλογιστή με τη χρήση της μεθόδου της προβεβλημένης πιστωτικής μονάδος (projected unit credit method). Για την προεξόφληση της χρήσης 2019 το επιλεγμένο επιτόκιο ακολουθεί την τάση των Ευρωπαϊκών Ομολόγων με 20-ετή λήξη της 31ης Δεκεμβρίου 2019, το οποίο και θεωρείται συνεπές προς τις αρχές του ΔΛΠ 19, δηλαδή είναι βασισμένο σε ομόλογα αντίστοιχα ως προς το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια σε σχέση με τις παροχές προς τους εργαζόμενους, όπως και ενδεδειγμένο για μακροχρόνιες προβλέψεις.

Ένα πρόγραμμα συγκεκριμένων παροχών καθορίζει με βάση διάφορες παραμέτρους, όπως η ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας και ο μισθός, συγκεκριμένες υποχρεώσεις για καταβλητέες παροχές. Οι προβλέψεις που αφορούν την περίοδο περιλαμβάνονται στο σχετικό κόστος προσωπικού στις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων και συνίστανται από το τρέχον και παρελθόν κόστος υπηρεσίας, το σχετικό χρηματοοικονομικό κόστος, τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες και τις όποιες πιθανές πρόσθετες επιβαρύνσεις. Αναφορικά με τα μη αναγνωρισμένα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες, ακολουθείται το αναθεωρημένο ΔΛΠ 19, το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά από τροποποιήσεις στην λογιστική των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών, μεταξύ άλλων:

i) την αναγνώριση των αναλογιστικών κερδών /ζημιών στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και την οριστική εξαίρεση τους από τα αποτελέσματα της χρήσης,

ii) τη μη αναγνώριση πλέον των αναμενόμενων αποδόσεων των επενδύσεων του προγράμματος στα αποτελέσματα της χρήσης αλλά την αναγνώριση του σχετικού τόκου επί της καθαρής υποχρέωσης /(απαίτησης) της παροχής υπολογιζόμενου βάσει του προεξοφλητικού επιτοκίου που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών,

iii) την αναγνώριση του κόστους προϋπηρεσίας στα αποτελέσματα της χρήσης την νωρίτερα εκ των ημερομηνιών τροποποίησης του προγράμματος ή όταν αναγνωρίζεται η σχετική αναδιάρθρωση ή η τερματική παροχή,

iv) λοιπές αλλαγές περιλαμβάνουν νέες γνωστοποιήσεις, όπως ποσοτική ανάλυση ευαισθησίας.

4.12 Μισθώσεις

Μέχρι και το 2018, οι μισθώσεις ταξινομούνταν ως χρηματοδοτικές ή λειτουργικές σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 17. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις κεφαλαιοποιούνταν κατά την έναρξη της μίσθωσης στη χαμηλότερη αξία που προκύπτει μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου στοιχείου και της παρούσας αξίας των ελάχιστων μισθωμάτων, καθένα εκ των οποίων προσδιορίζονταν κατά την έναρξη της μίσθωσης. Κάθε μίσθωμα επιμεριζόταν μεταξύ της υποχρέωσης και των τόκων. Οι πληρωμές των λειτουργικών μισθώσεων καταχωρούνταν με σταθερή μέθοδο στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Από την 01.01.2019, με βάση το ΔΠΧΑ 16 καταργείται για τον μισθωτή η ταξινόμηση των μισθώσεων σε λειτουργικές μισθώσεις και χρηματοοικονομικές μισθώσεις και όλες οι μισθώσεις αναγνωρίζονται λογιστικά ως στοιχεία «Κατάστασης Οικονομικής Θέσης», μέσω της αναγνώρισης ενός «δικαιώματος χρήσης» στοιχείων του ενεργητικού και μίας «υποχρέωσης μίσθωσης».

Αναγνώριση και αρχική επιμέτρηση δικαιώματος χρήσης στοιχείου του ενεργητικού

Κατά την ημερομηνία έναρξης μίας μισθωτικής περιόδου ο Όμιλος αναγνωρίζει ένα δικαίωμα χρήσης στοιχείου του ενεργητικού και μία υποχρέωση μίσθωσης προβαίνοντας σε επιμέτρηση του δικαιώματος χρήσης του στοιχείου του ενεργητικού στο κόστος .

Το κόστος του δικαιώματος χρήσης στοιχείου του ενεργητικού περιλαμβάνει:

- το ποσό της αρχικής επιμέτρησης της υποχρέωσης μίσθωσης (βλ. κατωτέρω),
- τις τυχόν καταβολές μισθωμάτων που πραγματοποιήθηκαν πριν ή κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, μειωμένες με τα κίνητρα μίσθωσης που εισπράχθηκαν,
- τα αρχικά άμεσα κόστη που βαρύνουν τον μισθωτή, και
- μία εκτίμηση των δαπανών που θα βαρύνουν τον Όμιλο κατά την αποσυναρμολόγηση και την απομάκρυνση του μισθωμένου στοιχείου του ενεργητικού, την αποκατάσταση του χώρου στον οποίον βρίσκεται το μισθωμένο στοιχείο του ενεργητικού ή την αποκατάσταση του στοιχείου του ενεργητικού όπως απαιτείται από τους όρους και τις προϋποθέσεις της μίσθωσης. Ο Όμιλος αναλαμβάνει την υποχρέωση για τις εν λόγω δαπάνες είτε κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου είτε ως συνέπεια της χρήσης του μισθωμένου στοιχείου του ενεργητικού κατά τη διάρκεια μίας συγκεκριμένης περιόδου.

Αρχική επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης

Κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, ο Όμιλος επιμετρά την υποχρέωση μίσθωσης στην παρούσα αξία των ανεξόφλητων καταβολών μισθωμάτων κατά την ημερομηνία αυτήν. Όταν το τεκμαρτό επιτόκιο της μίσθωσης είναι εφικτό να προσδιοριστεί κατάλληλα, τότε οι καταβολές μισθωμάτων θα προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας το επιτόκιο αυτό. Σε διαφορετική περίπτωση χρησιμοποιείται το οριακό επιτόκιο δανεισμού του Ομίλου.

Κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, οι καταβολές μισθωμάτων που περιλαμβάνονται στην επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης συμπεριλαμβάνουν τις παρακάτω πληρωμές για το δικαίωμα χρήσης στοιχείου του ενεργητικού κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, εφόσον δεν έχουν καταβληθεί κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου:

1. τις σταθερές καταβολές μείον τυχόν εισπρακτέα κίνητρα μίσθωσης,

2. τις τυχόν μεταβλητές καταβολές μισθωμάτων που εξαρτώνται από τη μελλοντική μεταβολή δεικτών ή επιτοκίων, οι οποίες επιμετρώνται αρχικά χρησιμοποιώντας την τιμή του δείκτη ή του επιτοκίου κατά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου,

3. τα ποσά που αναμένεται να καταβάλλει ο Όμιλος ως εγγυήσεις υπολειμματικής αξίας,

4. την τιμή εξάσκησης του δικαιώματος αγοράς εφόσον είναι ουσιαστικά βέβαιο ότι ο Όμιλος θα εξασκήσει το δικαίωμα, και

5. τις καταβολές ποινών για τον τερματισμό της μίσθωσης, εάν η μισθωτική περίοδος αντανακλά την εξάσκηση του δικαιώματος του Ομίλου για τον τερματισμό της μίσθωσης.

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

Μεταγενέστερη επιμέτρηση δικαιώματος χρήσης στοιχείου του ενεργητικού

Μετά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, ο Όμιλος επιμετρά το δικαίωμα χρήσης στοιχείου του ενεργητικού με το μοντέλο του κόστους.

Ο Όμιλος επιμετρά το δικαίωμα χρήσης στοιχείου του ενεργητικού στο κόστος μείον τυχόν σωρευμένες αποσβέσεις και σωρευμένες ζημιές απομείωσης και προσαρμοσμένο για τυχόν μεταγενέστερη επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης,

Ο Όμιλος εφαρμόζει τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 16 αναφορικά με την απόσβεση του δικαιώματος χρήσης στοιχείου του ενεργητικού, το οποίο και εξετάζει για τυχόν απομείωση.

Μεταγενέστερη επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης

Μετά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, ο Όμιλος επιμετρά την υποχρέωση μίσθωσης, ως ακολούθως:

1. αυξάνοντας την λογιστική αξία, προκειμένου να αντανακλά το χρηματοοικονομικό κόστος επί της υποχρέωσης μίσθωσης,

2. μειώνοντας την λογιστική αξία, προκειμένου να αντανακλά τα μισθώματα που έχουν καταβληθεί, και

3. επιμετρώντας εκ νέου την λογιστική αξία, προκειμένου να αντανακλά τυχόν επανεκτίμηση ή τροποποίηση της μίσθωσης.

Το χρηματοοικονομικό κόστος μίας υποχρέωσης μίσθωσης κατανέμεται κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου με τέτοιον τρόπο, ούτως ώστε να προκύπτει ένα σταθερό περιοδικό επιτόκιο επί του ανεξόφλητου υπολοίπου της υποχρέωσης.

Μετά την ημερομηνία έναρξης της μισθωτικής περιόδου, ο Όμιλος αναγνωρίζει στα κέρδη ή στις ζημιές (με εξαίρεση την περίπτωση που οι δαπάνες περιλαμβάνονται στην λογιστική αξία ενός άλλου στοιχείου του ενεργητικού για το οποίο εφαρμόζονται άλλα σχετικά Πρότυπα) και τα δύο παρακάτω στοιχεία:

1. το χρηματοοικονομικό κόστος επί της υποχρέωσης μίσθωσης, και

2. τις μεταβλητές καταβολές μισθωμάτων που δεν περιλαμβάνονται στην επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης κατά την περίοδο που λαμβάνει χώρα το γεγονός που ενεργοποιεί τις εν λόγω καταβολές.

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Ο Όμιλος εισπράττει ενοίκια από τις λειτουργικές μισθώσεις των επενδυτικών του ακινήτων. Τα έσοδα από ενοίκια αναγνωρίζονται σταδιακά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Μισθώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 17 (συγκριτική χρήση 2018)

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις που μεταφέρουν στον Όμιλο ουσιωδώς όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που σχετίζονται με το μισθωμένο πάγιο, κεφαλαιοποιούνται κατά την έναρξη της μίσθωσης στην εύλογη αξία του μισθωμένου παγίου ή, αν αυτή είναι χαμηλότερη, στη παρούσα αξία των ελάχιστων μισθωμάτων. Οι πληρωμές για χρηματοδοτικές μισθώσεις επιμερίζονται μεταξύ των χρηματοοικονομικών εξόδων και της μείωσης της χρηματοδοτικής υποχρέωσης, ώστε να επιτευχθεί ένα σταθερό επιτόκιο στο εναπομείναν υπόλοιπο της υποχρέωσης. Τα χρηματοοικονομικά έξοδα χρεώνονται απευθείας στα καθαρά κέρδη. Τα κεφαλαιοποιηθέντα, μισθωμένα με χρηματοδοτική μίσθωση, πάγια αποσβένονται με την ευθεία μέθοδο κατά την εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή του παγίου.

Λειτουργικές μισθώσεις

Μισθώσεις όπου ο εκμισθωτής διατηρεί όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας του παγίου καταχωρούνται ως λειτουργικά μισθώματα. Οι πληρωμές των λειτουργικών μισθωμάτων αναγνωρίζονται ως ένα έξοδο στα καθαρά κέρδη σε σταθερή βάση κατά την διάρκεια της μίσθωσης.

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Ο Όμιλος εισπράττει ενοίκια από τις λειτουργικές μισθώσεις των επενδυτικών του ακινήτων. Τα έσοδα από ενοίκια αναγνωρίζονται σταδιακά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

4.13 Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους όταν αναμένεται με βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους σχετικούς προβλεπόμενους όρους.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις οι οποίες σχετίζονται με την επιδότηση ενσώματων παγίων στοιχείων, αναγνωρίζονται όταν υπάρχει εύλογη βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και όλοι οι σχετικοί όροι θα τηρηθούν. Οι επιχορηγήσεις αυτές καταχωρούνται σε λογαριασμό αναβαλλόμενου εσόδου και μεταφέρονται στην στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου βάσει της αναμενόμενης ωφέλιμης διάρκειας ζωής του περιουσιακού στοιχείου που επιχορηγήθηκε.

Κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα, καταχωρούνται σε μεταβατικούς λογαριασμούς και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται με τα έξοδα που προορίζονται να αποζημιώσουν.

4.14 Προβλέψεις, Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και Ενδεχόμενες απαιτήσεις

Προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει παρούσες νομικές ή τεκμαιρόμενες υποχρεώσεις ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, είναι πιθανή η εκκαθάρισή τους μέσω εκροών πόρων και μπορεί να πραγματοποιηθεί μία αξιόπιστη εκτίμηση του ποσού της υποχρέωσης. Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων και προσαρμόζονται

προκειμένου να αντανακλούν την παρούσα αξία της δαπάνης που αναμένεται να απαιτηθεί για διευθέτηση της υποχρέωσης.

Όταν η επίδραση της χρονικής αξίας του χρήματος είναι σημαντική, το ποσό της πρόβλεψης αποτελεί η παρούσα αξία των εξόδων που αναμένονται να απαιτηθούν προκειμένου να τακτοποιηθεί η υποχρέωση.

Αν δεν είναι πλέον πιθανό ότι θα απαιτηθεί μία εκροή πόρων προκειμένου να διακανονιστεί μια υποχρέωση για την οποία έχει ήδη σχηματισθεί πρόβλεψη, τότε αυτή αναστρέφεται.

Σε περιπτώσεις όπου η εκροή οικονομικών πόρων ως αποτέλεσμα παρουσών δεσμεύσεων θεωρείται μη πιθανή, ή το ποσό της πρόβλεψης δεν μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα, δεν αναγνωρίζεται καμία υποχρέωση στις οικονομικές καταστάσεις. Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις αλλά γνωστοποιούνται, εκτός αν η πιθανότητα εκροών πόρων οι οποίοι ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη είναι ελάχιστη. Πιθανές εισροές από οικονομικά οφέλη για τον Όμιλο που δεν πληρούν ακόμη τα κριτήρια ενός περιουσιακού στοιχείου θεωρούνται ενδεχόμενες απαιτήσεις και γνωστοποιούνται εφόσον η εισροή οικονομικών οφελών είναι πιθανή.

4.15Έσοδα

Σύμφωνα με το ΔΧΠΑ 15, καθιερώνεται ένα μοντέλο πέντε βημάτων για τον προσδιορισμό των εσόδων από συμβόλαια με πελάτες:

1. Προσδιορισμός της (των) σύμβασης (συμβάσεων) με τον πελάτη.

2. Προσδιορισμός των υποχρεώσεων εκτέλεσης.

3. Προσδιορισμός της τιμής συναλλαγής

4. Επιμερισμός της τιμής συναλλαγής στις υποχρεώσεις εκτέλεσης της σύμβασης.

5. Αναγνώριση εσόδου όταν (ή καθώς) ο Όμιλος ικανοποιεί τις υποχρεώσεις εκτέλεσης.

Η αναγνώριση των εσόδων γίνεται στο ποσό κατά το οποίο μία οντότητα προσδοκά να έχει ως αντάλλαγμα για τη μεταβίβαση των αγαθών ή των υπηρεσιών σε έναν αντισυμβαλλόμενο. Κατά την ανάθεση μιας σύμβασης καθορίζεται και η λογιστική παρακολούθηση των επιπρόσθετων εξόδων καθώς και των άμεσων εξόδων που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της σύμβασης αυτής.

Ως έσοδο ορίζεται το ποσό το οποίο μία οικονομική οντότητα αναμένει να δικαιούται ως αντάλλαγμα για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που μεταβίβασε σε έναν πελάτη. Εάν το υποσχόμενο αντάλλαγμα σε μια σύμβαση περιλαμβάνει μεταβλητό ποσό, η οικονομική οντότητα εκτιμά το ποσό του ανταλλάγματος που θα δικαιούται έναντι της μεταβίβασης των υποσχόμενων αγαθών ή υπηρεσιών στον πελάτη. Το ποσό ανταλλάγματος μπορεί να μεταβάλλεται λόγω εκπτώσεων, επιδοτήσεων τιμής, επιστροφών χρημάτων, πιστώσεων, μειώσεων τιμής, κινήτρων, πρόσθετων παροχών απόδοσης, κυρώσεων ή άλλων παρόμοιων στοιχείων. Το υποσχόμενο αντάλλαγμα μπορεί επίσης να μεταβάλλεται, εάν το δικαίωμα μιας οικονομικής οντότητας επί του ανταλλάγματος εξαρτάται από την επέλευση ή μη επέλευση μελλοντικού γεγονότος. Για παράδειγμα, ένα ποσό ανταλλάγματος θα είναι μεταβλητό, εάν το προϊόν έχει πωληθεί με δικαίωμα επιστροφής ή εάν έχει δοθεί υπόσχεση σταθερού ποσού ως πρόσθετη παροχή απόδοσης για την επίτευξη συγκεκριμένου ορόσημου.

Η μεταβλητότητα που σχετίζεται με το αντάλλαγμα που υπόσχεται ένας πελάτης δύναται να αναφέρεται ρητά στη σύμβαση. Η οικονομική οντότητα εκτιμά το ποσό του μεταβλητού ανταλλάγματος χρησιμοποιώντας μία από τις ακόλουθες μεθόδους, αναλόγως ποια μέθοδος θεωρεί ότι προβλέπει καλύτερα το ποσό του ανταλλάγματος που θα δικαιούται:

α) Εκτιμώμενη αξία —η εκτιμώμενη αξία ισούται με το άθροισμα των σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων ποσών σε ένα εύρος πιθανών ποσών ανταλλάγματος. Η εκτιμώμενη αξία αποτελεί κατάλληλη εκτίμηση

του ποσού μεταβλητού ανταλλάγματος, εάν η οικονομική οντότητα έχει μεγάλο αριθμό συμβάσεων με παρεμφερή χαρακτηριστικά.

β) Το πιθανότερο ποσό —το πιθανότερο ποσό είναι το μοναδικό πιθανότερο ποσό σε ένα εύρος πιθανών ποσών ανταλλάγματος (ήτοι, η μοναδική πιθανότερη έκβαση της σύμβασης). Το πιθανότερο ποσό αποτελεί κατάλληλη εκτίμηση του ποσού μεταβλητού ανταλλάγματος, εάν η σύμβαση έχει μόνο δύο πιθανές εκβάσεις (για παράδειγμα, η οικονομική οντότητα εξασφαλίζει πρόσθετη παροχή απόδοσης ή όχι).

Ο Όμιλος και η Εταιρεία αναγνωρίζουν έσοδα όταν ικανοποιούν την εκτέλεση της συμβατικής υποχρέωσης, μεταβιβάζοντας τα αγαθά ή τις υπηρεσίες βάσει της υποχρέωσης αυτής. Η απόκτηση του ελέγχου από τον πελάτης γίνεται όταν έχει τη δυνατότητα να κατευθύνει τη χρήση και να αντλεί ουσιαστικά όλα τα οικονομικά οφέλη από αυτό το αγαθό ή την υπηρεσία. Ο έλεγχος μεταβιβάζεται κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ή σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Τα έσοδα από την πώληση αγαθών αναγνωρίζονται όταν ο έλεγχος του αγαθού μεταφέρεται στον πελάτη, συνήθως κατά την παράδοσή σε αυτόν, και δεν υπάρχει καμία υποχρέωση που θα μπορούσε να επηρεάσει την αποδοχή του αγαθού από τον πελάτη.

Δεσμεύσεις εκτέλεσης που εκπληρώνονται με την πάροδο του χρόνου

Ο Όμιλος αναγνωρίζει έσοδο για μία δέσμευση εκτέλεσης που εκπληρώνεται με την πάροδο του χρόνου, μόνο εάν μπορεί εύλογα να επιμετρήσει την πρόοδό της ως προς την πλήρη εκπλήρωση της εν λόγω δέσμευσης. Ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να επιμετρήσει εύλογα την πρόοδο ως προς την πλήρη εκπλήρωση μίας δέσμευσης εκτέλεσης, όταν δεν διαθέτει τις αξιόπιστες πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου να εφαρμόσει την κατάλληλη μέθοδο επιμέτρησης της προόδου. Σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. κατά τη διάρκεια των αρχικών σταδίων μίας σύμβασης), η οικονομική οντότητα μπορεί να μην είναι σε θέση να επιμετρήσει εύλογα το αποτέλεσμα μίας δέσμευσης εκτέλεσης, ωστόσο αναμένει τουλάχιστον να ανακτήσει τα κόστη που επωμίστηκε για την εκπλήρωσή της.

Στις περιπτώσεις αυτές, η οικονομική οντότητα θα πρέπει να αναγνωρίσει έσοδα μόνο στην έκταση του κόστους που πραγματοποιήθηκε, μέχρι να είναι σε θέση να επιμετρήσει εύλογα το αποτέλεσμα της δέσμευσης εκτέλεσης.

Τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών αναγνωρίζονται την λογιστική περίοδο την όποια οι υπηρεσίες παρέχονται και επιμετρώνται σύμφωνα με τη φύση των υπηρεσιών που θα παρασχεθούν. Η απαίτηση από τον πελάτη αναγνωρίζεται όταν υπάρχει ένα άνευ προϋποθέσεων δικαίωμα να λάβει η οικονομική οντότητα το τίμημα για τις εκτελεσμένες υποχρεώσεις της σύμβασης προς τον πελάτη.

Το συμβατικό περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται όταν ο Όμιλος ή η Εταιρία έχει ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις του προς τον αντισυμβαλλόμενο, πριν αυτός πληρώσει ή πριν καταστεί απαιτητή η πληρωμή, για παράδειγμα όταν τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μεταβιβάζονται στον πελάτη πριν από το δικαίωμα του Ομίλου ή της Εταιρίας για την έκδοση τιμολογίου. Η συμβατική υποχρέωση αναγνωρίζεται όταν ο Όμιλος ή η Εταιρία λαμβάνει τίμημα από τον αντισυμβαλλόμενο ως προκαταβολή ή όταν διατηρεί δικαίωμα επί ενός τιμήματος το οποίο είναι αναβάλλετε πριν την εκτέλεση των υποχρεώσεων της σύμβασης και τη μεταφορά των αγαθών ή των υπηρεσιών. Η συμβατική υποχρέωση από αναγνωρίζεται όταν εκτελεστούν οι υποχρεώσεις της σύμβασης και το έσοδο καταγραφεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Δεσμεύσεις εκτέλεσης που εκπληρώνονται σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή

Όταν μία δέσμευση εκτέλεσης δεν εκπληρώνεται με την πάροδο του χρόνου (σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω), τότε η οικονομική οντότητα εκπληρώνει τη δέσμευση εκτέλεσης σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Για τον προσδιορισμό της χρονικής στιγμής κατά την οποία ο πελάτης αποκτά τον έλεγχο ενός υποσχόμενου στοιχείου του ενεργητικού και η οικονομική οντότητα εκπληρώνει μία δέσμευση εκτέλεσης, η οικονομική οντότητα εξετάζει τις απαιτήσεις για την απόκτηση ελέγχου, σύμφωνα με τα όσα αναλυτικά αναφέρονται στις διατάξεις του ΔΠΧΑ 15.

Οι βασικές κατηγορίες εσόδων που αναγνωρίζονται από δεσμεύσεις εκτέλεσης που εκπληρώνονται με την πάροδο του χρόνου, για τον Όμιλο είναι οι εξής:

(i) Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες που αφορούν σε κατασκευαστικές δραστηριότητες

Αφορά σε έσοδα από συμβάσεις με πελάτες και προκύπτουν από δεσμεύσεις εκτέλεσης που εκπληρώνονται με την πάροδο του χρόνου. Οι θυγατρικές και κοινοπραξίες που αναλαμβάνουν την εκτέλεση κατασκευών, αναγνωρίζουν τα έσοδα από τις κατασκευαστικές συμβάσεις στα φορολογικά τους βιβλία με βάση τις τιμολογήσεις που γίνονται στους πελάτες, οι οποίες προκύπτουν από σχετικές τμηματικές πιστοποιήσεις εκτέλεσης έργων που εκδίδονται από τους υπόλογους μηχανικούς και ανταποκρίνονται στις εκτελεσθείσες εργασίες έως την εκάστοτε ημερομηνία κλεισίματος. Για λόγους συμμόρφωσης με τα ΔΠΧΑ, τα έσοδα από την κατασκευαστική δραστηριότητα λογιστικοποιούνται στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις σταδιακά κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της κατασκευής, με βάση τη μέθοδο επιμέτρησης προόδου βάσει των εισροών (imput method) σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες».

Οι μέθοδοι επιμέτρησης της προόδου βάσει των εισροών (input method) αναγνωρίζει έσοδα, με βάση τις προσπάθειες της οικονομικής οντότητας ή τις εισροές ως προς την εκπλήρωση μίας δέσμευσης εκτέλεσης (για παράδειγμα, οι πόροι που καταναλώθηκαν, οι ώρες εργασίας που δαπανήθηκαν, τα κόστη που πραγματοποιήθηκαν, ο χρόνος που δαπανήθηκε ή οι ώρες λειτουργίας των μηχανημάτων που αναλώθηκαν), σε σχέση με το σύνολο των αναμενόμενων εισροών για την εκπλήρωση της εν λόγω δέσμευσης εκτέλεσης.

(ii) Πώληση αγαθών

Τα έσοδα από την πώληση αγαθών, μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων τζίρου, κινήτρων πωλήσεων και του αναλογούντος ΦΠΑ, αναγνωρίζονται όταν μεταφέρονται στον αγοραστή οι σημαντικοί κίνδυνοι και τα οφέλη που απορρέουν από την ιδιοκτησία των αγαθών.

(iii) Έσοδα από Ενοίκια

Αφορά σε έσοδα από συμβάσεις με πελάτες και προκύπτουν από δεσμεύσεις εκτέλεσης που εκπληρώνονται με την πάροδο του χρόνου. Τα έσοδα από ενοίκια (λειτουργικές μισθώσεις) αναγνωρίζονται με την ευθεία μέθοδο σύμφωνα με τους όρους του μισθωτηρίου συμβολαίου.

(iv) Μερίσματα

Τα μερίσματα λογίζονται όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξής τους, είναι πιθανό ότι τα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με τη συναλλαγή θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα και το ποσό του εσόδου μπορεί να υπολογιστεί με αξιοπιστία.

(v) Τόκοι

Τα έσοδα τόκων αναγνωρίζονται με βάση την λογιστική αρχή του δεδουλευμένου.

4.16 Φόρος εισοδήματος

Η επιβάρυνση της χρήσης με φόρους εισοδήματος αποτελείται από τους τρέχοντες φόρους, τους αναβαλλόμενους φόρους και τις διαφορές φορολογικού ελέγχου προηγούμενων χρήσεων.

Τρέχουσα Φορολογία Εισοδήματος

Ο τρέχων φόρος υπολογίζεται βάσει των φορολογικών Καταστάσεων Οικονομικής Θέσης κάθε μιας εκ των εταιρειών που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους που ισχύουν στην Ελλάδα ή άλλα φορολογικά πλαίσια εντός των οποίων λειτουργούν οι θυγατρικές εξωτερικού. Η δαπάνη για τρέχοντα φόρο εισοδήματος περιλαμβάνει τον φόρο εισοδήματος που προκύπτει βάσει των κερδών της κάθε εταιρείας όπως αναμορφώνονται στις

φορολογικές της δηλώσεις και προβλέψεις για πρόσθετους φόρους, και υπολογίζεται σύμφωνα με τους θεσμοθετημένους ή ουσιαστικά θεσμοθετημένους φορολογικούς συντελεστές.

Αναβαλλόμενη Φορολογία Εισοδήματος

Αναβαλλόμενοι φόροι είναι οι φόροι ή οι φορολογικές ελαφρύνσεις που σχετίζονται με τα οικονομικά βάρη ή οφέλη που προκύπτουν στην χρήση αλλά έχουν ήδη καταλογιστεί ή θα καταλογιστούν από τις φορολογικές αρχές σε διαφορετικές χρήσεις.

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος προσδιορίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης που προκύπτει από τις προσωρινές διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας και της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων. Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος δεν λογίζεται εάν προκύπτει από την αρχική αναγνώριση στοιχείου ενεργητικού ή υποχρέωσης σε συναλλαγή, εκτός επιχειρηματικής συνένωσης, η οποία όταν έγινε η συναλλαγή δεν επηρέασε ούτε το λογιστικό ούτε το φορολογικό κέρδος ή ζημία.

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) σε όλες τις προσωρινές διαφορές κατά την ημερομηνία των Οικονομικών καταστάσεων μεταξύ της φορολογικής βάσης και της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εκτιμώνται σε κάθε ημερομηνία οικονομικών καταστάσεων και μειώνονται στο βαθμό που δε θεωρείται πιθανόν ότι θα υπάρξουν αρκετά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μέρος ή το σύνολο των απαιτήσεων από αναβαλλόμενους φόρους εισοδήματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις υπολογίζονται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να είναι σε ισχύ τη χρήση που η απαίτηση θα πραγματοποιηθεί ή η υποχρέωση θα τακτοποιηθεί, και βασίζονται στους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που είναι σε ισχύ ή ουσιαστικά ισχύουν κατά την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων. Σε περίπτωση αδυναμίας σαφούς προσδιορισμού του χρόνου αναστροφής των προσωρινών διαφορών εφαρμόζεται ο φορολογικός συντελεστής που ισχύει κατά την επόμενη της ημερομηνίας της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης, χρήση.

Ο φόρος εισοδήματος που σχετίζεται με στοιχεία τα οποία έχουν αναγνωρισθεί στα λοιπά συνολικά εισοδήματα αναγνωρίζεται, επίσης, στα λοιπά συνολικά εισοδήματα.

4.17 Μετοχικό κεφάλαιο, αποθεματικά και διανομή μερισμάτων

Οι κοινές ονομαστικές μετοχές καταχωρούνται ως στοιχεία της καθαρής θέσης. Κόστος που σχετίζεται άμεσα με στοιχείο της καθαρής θέσης καθαρό από την επίδραση φόρου, παρακολουθείται αφαιρετικά του Υπολοίπου Κερδών εις Νέο της καθαρής θέσης. Σε αντίθετη περίπτωση το εν λόγω ποσό αναγνωρίζεται ως έξοδο στην περίοδο που αφορά.

Στις περιπτώσεις που η Εταιρεία ή οι θυγατρικές της αγοράσουν μέρος του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρεία (ίδιες μετοχές), το ποσό που καταβλήθηκε συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε δαπάνης, καθαρό από φόρους, εμφανίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια, μέχρι ακύρωσης ή πώλησης των μετοχών. Ο αριθμός των ιδίων μετοχών που κατέχονται από την Εταιρεία δεν μειώνει τον αριθμό των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, ωστόσο επηρεάζει τον αριθμό των μετοχών που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό των κερδών ανά μετοχή. Οι ίδιες μετοχές που κατέχονται από την Εταιρεία δεν ενσωματώνουν δικαίωμα είσπραξης μερίσματος.

Κατά την 31.12.2019 ο Όμιλος δεν είχε στην κατοχή του ίδιες μετοχές.

Ειδικότερα τα αποθεματικά διακρίνονται σε:

Τακτικό αποθεματικό

Σύμφωνα με τον Ελληνικό εμπορικό νόμο, οι εταιρίες πρέπει να μεταφέρουν κατ' ελάχιστο 5% των ετήσιων καθαρών κερδών τους σε τακτικό αποθεματικό, μέχρις ότου αυτό το αποθεματικό να γίνει ίσο με το 1/3 του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Αυτό το αποθεματικό δεν μπορεί να διανεμηθεί κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας της Εταιρείας.

Αποθεματικά αναπτυξιακών και φορολογικών νόμων και λοιπά αφορολόγητα αποθεματικά

Αυτά τα αποθεματικά αφορούν κέρδη που δεν έχουν φορολογηθεί με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον φορολογικό πλαίσιο στην Ελλάδα και περιλαμβάνουν αποθεματικά τα οποία προέρχονται από φορολογημένα κέρδη και αφορούν ίδια συμμετοχή σε αναπτυξιακούς νόμους. Τα αποθεματικά αυτά θα είναι φορολογητέα με βάση το φορολογικό συντελεστή που θα ισχύει κατά το χρόνο της διανομής τους στους μετόχους ή μετατροπής τους σε μετοχικό κεφάλαιο, κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες.

Αποθεματικό αντιστάθμισης κινδύνου ταμειακών ροών

Το αποθεματικό αντιστάθμισης κινδύνου χρησιμοποιείται για τη καταχώρηση κερδών ή ζημιών από παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, τα οποία μπορούν να χαρακτηριστούν ως παράγωγα αντιστάθμισης μελλοντικών ταμειακών ροών (cash flow hedges) και αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα.

Αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών από ενσωμάτωση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εξωτερικού

Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή νομίσματος κατά την ενοποίηση των εταιρειών εξωτερικού, αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα και συσσωρεύονται στα άλλα αποθεματικά. Το σωρευτικό ποσό μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του έτους όταν οι συμμετοχές μεταβιβαστούν.

Λοιπά αποθεματικά

Τα λοιπά αποθεματικά αποτελούνται κατά κύριο λόγο από αναλογιστικές ζημιές συνταξιοδοτικών προγραμμάτων.

Η κατηγορία λοιπά αποθεματικά περιλαμβάνει:

(1) Αναλογιστικά κέρδη /(ζημιές) από συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών, που προέρχονται α) από εμπειρικές προσαρμογές (το αποτέλεσμα των διαφορών μεταξύ των προηγούμενων αναλογιστικών παραδοχών και αυτών που τελικά έλαβαν χώρα) και β) από αλλαγές στις αναλογιστικές παραδοχές.

(2) Μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους.

Μερίσματα

Τα μερίσματα που διανέμονται προς τους μετόχους της Εταιρείας, αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις ως υποχρέωση κατά την περίοδο εκείνη στην οποία η πρόταση διανομής της Διοίκησης εγκρίνεται από την ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

Επίσης, κατά την ίδια χρονική στιγμή απεικονίζεται στις Οικονομικές Καταστάσεις η επίδραση της εγκριθείσας από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων διάθεσης των αποτελεσμάτων και ο τυχόν σχηματισμός αποθεματικών.

5. ΔΟΜΗ ΟΜΙΛΟΥ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται το σύνολο των συμμετοχών της μητρικής εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΑΕ, άμεσες και έμμεσες, σε οικονομικές μονάδες κατά την 31.12.2019 και οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στην ενοποίηση ή ενσωματώθηκαν ως κοινές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το επίπεδο ενοποίησής τους διακρίνονται ως εξής:

5.1 Δομή Εταιρείας

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΔΡΑ	% ΑΜΕΣΗΣ ΣΥΜ/ΧΗΣ	% ΕΜΜΕΣΗΣ ΣΥΜ/ΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ % ΣΥΜ/ΧΗΣ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΑΝΕΛΕΓΚΤΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ-ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ						
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ- ΑΚΤΩΡ - POWELL (ΜΕΤΡΟ ΧΑΙΔΑΡΙΟΥ)	Ελλάδα	66,00	0	66,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ-IMPEGILO SPA (ΤΡΑΜ)	Ελλάδα	55,00	0	55,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ALPINE MAYREDER BAU GmbH-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΠΑΡ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ - WAYSS (ΜΕΤΡΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΕΤΕΘ-ΤΕΡΝΑ ΑΒΑΞ ΠΑΝΤΕΧΝΙΚΗ (ΙΠΠΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ)	Ελλάδα	35,00	0	35,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ Α.Ε. ΠΑΝΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.(ΠΕΡΙΒ. ΧΩΡΟΣ ΟΑΚΑ)	Ελλάδα	83,50	0	83,50	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ- ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΕ (ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΑΓΡΙΝΙΟΥ)	Ελλάδα	65,00	0	65,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ALPINE MAYREDER BAU GmbH-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΜΕΤΡΟ ΧΑΙΔΑΡΙΟΥ ΤΜ. Α')	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ALPINE MAYREDER BAU GmbH-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΑ ΤΣΑΚΩΝΑ)	Ελλάδα	49,00	0	49,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ "ΚΞ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-ΔΟΜΟΤ/ΚΗ ΑΕ" -ΘΕΜΕΛ/ΔΟΜΗ ΑΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ-ΕΤΕΘ ΑΕ (ΔΗΜ. ΜΕΓ. ΘΕΣ)	Ελλάδα	25,00	0	25,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ-ΑΚΤΩΡ (ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ ΣΚΑ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ- ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ (Σ.Δ. ΛΙΑΝΟΚΛΑΔΙ-ΔΟΜΟΚΟΣ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ-THALES AUSTRIA (ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ETCS)	Ελλάδα	37,40	0	37,40	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ- ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ J&P ΑΒΑΞ (ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ ΤΡΕΙΣ ΓΕΦΥΡΕΣ)	Ελλάδα	33,33	0	33,33	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΜΕΤΚΑ-ΤΕΡΝΑ	Ελλάδα	90,00	0	90,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΠΙΟΝ ΚΛΕΟΣ	Ελλάδα	17,00	0	17,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ-SICES CONSTRUCTIONS (ΑΝΑΒ.ΔΥΙΛΙΣΤ. ΕΛΠΕ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ-ΤΕΡΝΑ-ΠΟΡΤΟ ΚΑΡΡΑΣ (Έργο Ε.Ο. Φλώρινα-Νίκη)	Ελλάδα	33,33	0	33,33	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019

Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ-ΤΕΡΝΑ (Έργο ΠΑΘΕ-Στυλίδα)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ-ΑΕΓΕΚ Κατασκευαστική (Έργο Προμαχώνα)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ-ΤΕΡΝΑ (Λιμένας Πάτρας)	Ελλάδα	70,00	0	70,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ-J&P ΑΒΑΞ-ΤΕΡΝΑ (Έργο Κορομηλιά-Κρυσταλλοπηγή)	Ελλάδα	33,33	0	33,33	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ IMPREGILO SpA-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (Πολιτιστικό Κέντρο Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος)	Ελλάδα	49,00	0	49,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2015-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (Έργα λιγνίτη)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΘΡΙΑΣΙΟ Β' ΦΑΣΗ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-J&P ΑΒΑΞ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (Σ.Σ. ΤΙΘΟΡΕΑ-ΔΟΜΟΚΟΣ)	Ελλάδα	33,33	0	33,33	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-J&P ΑΒΑΞ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΓΕΦΥΡΑ ΣΓ26 Σ.Δ. ΤΙΘΟΡΕΑ-ΔΟΜΟΚΟΣ)	Ελλάδα	44,56	0	44,56	Αναλογική ενσωμάτωση	2014-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (Θριάσιο Β' ΕΡΓΟΣΕ)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2015-2019
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (Κοινοπραξία ΕΡΓΟΣΕ Α.Δ. 751)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2015-2019
Κ/Ξ RENCO-ΤΕΡΝΑ (Κατασκευή σταθμών συμπίεσης ΤΑΡ σε Ελλάδα και Αλβανια)	Ελλάδα	50,00	0	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2016-2019
Κ/Ξ J&P ΑΒΑΞ ΑΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ-ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-INTRAKAT (Τέμενος)	Ελλάδα	25,00	0	25,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2016-2019
J/V TERNA GCC WAC	Κατάρ	0	30,00	30,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2016-2019
JV VINCI TERNA DOO	Σερβία	49,00	0	49,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2018-2019
ΚΞ AVAX-TERNA (MEDITERRANEAN CITY OF DREAMS)	Κύπρος	40,00	0	40,00	Αναλογική ενσωμάτωση	2019

5.2 Δομή Ομίλου

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΔΡΑ	% ΑΜΕΣΗΣ	% ΕΜΜΕΣΗΣ ΣΥΜ/ΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ % ΣΥΜ/ΧΗ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΑΝΕΛΕΓΚΤΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ-ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ						
Κ/Ξ EUROIONIA	Ελλάδα	95,00	0	95,00	Ολική	2014-2019
Κ/Ξ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Ε-65	Ελλάδα	95,00	0	95,00	Ολική	2014-2019
TERNA OVERSEAS LTD	Κύπρος	100,0	0	100,00	Ολική	2013-2019
TERNA BAHRAIN HOLDING WLL	Μπαχρέιν	0	99,99	99,99	Ολική	-
TERNA CONTRACTING CO WLL	Μπαχρέιν	0	100,00	100,00	Ολική	-
TERNA SAUDI ARABIA LTD	Σαουδική Αραβία	60,00	0	60,00	Ολική	-
TERNA VENTURES WLL	Μπαχρέιν	0	100,00	100,00	Ολική	-
TERNA QATAR LLC *	Κατάρ	0	35,00	35,00	Ολική	2013-2019
AEROZEPHIROS LTD	Κύπρος	0	100,00	100,00	Ολική	2019
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ -						
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΜΑΝΤΟΥΔΙΟΥ Α.Ε.	Ελλάδα	0	100,00	100,00	Ολική	2014-2019
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΤΟΜΕΙΩΝ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ -						
ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ ΑΕ	Ελλάδα	48,98	0	48,98	Ολική	2014-2019
ΒΡΟΝΤΗΣ ΛΑΤΟΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΕ	Ελλάδα	100,0	0	100,00	Ολική	2014-2019

MALCEM CONSTRUCTION MATERIALS LTD	Μάλτα	0	75,00	75,00	Ολική	2013-2019
CEMENT PRODUCTION AND EXPORT FZC	Λιβύη	0	75,00	75,00	Ολική	-
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ - ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ						
QE ENERGY EUROPE LTD	Κύπρος	0	100,00	100,00	Ολική	2013-2019
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ-ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ						
J/V TERNA-CGCE (AMAS 1)	Μπαχρέιν	0	50,00	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	-
J/V TERNA - CGCE (AMAS 2)	Μπαχρέιν	0	50,00	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	-
JV TERNA-CGCE JOINT VENTURE (AMAS 3)	Μπαχρέιν	0	50,00	50,00	Αναλογική ενσωμάτωση	-
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΩΝ - ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ						
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ	Ελλάδα	60,00	0	60,00	Καθαρή θέση	-
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΑΠΌ ΘΕΡΜΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ - ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ						
ΗΡΩΝ ΙΙ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	25,00	0	25,00	Καθαρή θέση	2014-2019
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ - ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ						
ΓΕΚΑ Α.Ε.	Ελλάδα	33,34	0	33,34	Καθαρή θέση	2014-2019

Στον πίνακα που ακολουθεί απεικονίζονται οι κοινοπραξίες κατασκευής τεχνικών έργων και λοιπές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχει ο Όμιλος, έχουν ήδη περατώσει τα έργα για τα οποία είχαν συσταθεί, έχει ήδη παρέλθει ο χρόνος εγγυήσεως, έχουν εκκαθαριστεί οι σχέσεις με τους τρίτους και επίκειται η οριστική διάλυσή τους. Ως εκ τούτου δεν περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	**ΣΥΝΟΛΙΚΟ % ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ (Έμμεσο)**
Κ/Ξ ΕΥΗΝΟΥ – ΑΕΓΕΚ - ΜΕΤΩΝ ΑΕ - ΤΕΡΝΑ ΑΕ - ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΑΤΕ	33,33%
Κ/Ξ ΚΥΡΙΑ ΑΡΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΩΡΥΓΑ Δ 1	75,00%
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ-ΑΕΓΕΚ- ΤΕΡΝΑ- ΕΚΤΕΡ ΕΓΚΑΤ. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΣΠΑΤΑ	20,00%
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ- ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ	50,00%
Κ/Ξ ΕΡΓΟΥ ΔΕΠΑ	10,00%
Κ/Ξ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΑΡΤΑΣ-ΦΙΛΙΠΠΙΑΔΑΣ	98,00%
Κ/Ξ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΠΡΑΜΟΡΙΤΣΑ	33,33%
Κ/Ξ ΒΙΟΤΕΡ ΑΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ	50,00%
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ-ΑΚΤΩΡ ΑΕ-ΕΜΠΕΔΟΣ ΑΕ-J&P ΑΒΑΞ-IMEC GmbH	24,00%
Κ/Ξ J&P ΑΒΑΞ ΑΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ-ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ	35,00%
Κ/Ξ J&P - ΑΒΑΞ ΑΕ-ΒΙΟΤΕΡ ΑΕ - ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ)	37,50%
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ-ΜΟΧΛΟΣ-ΑΚΤΩΡ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΗΡΑΓΓΑΣ ΚΙΑΤΟ-ΑΙΓΙΟ)	35,00%
Κ/Ξ J&P ΑΒΑΞ-ΤΕΡΝΑ-ΑΚΤΩΡ (ΚΑΤ/ΚΕΥΗ ΣΗΡΑΓΓΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ)	33,33%
Κ/Ξ ALPINE MAYREDER BAU GmbH-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΑΝΙΣ. ΚΟΜΒ. ΠΑΡΑΔ. ΤΣΑΚΩΝΑ)	49,00%

Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ ΑΕ-ΝΕΟΝ ΣΤΑΡ ΑΕ-RAMA ΑΕΒΕ (Έργο ΟΠΑΠ 1)	51,00%
Κ/Ξ ΑΕΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΑΞΟΝΑΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑ-ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΠΗΓΗ)	45,00%
J/V TERNA-Al OMAIER	60,00%

Κατά τη διάρκεια της χρήσης του 2019 εκκαθαρίστηκαν οι ακόλουθες κοινές επιχειρήσεις που ήταν εκτός ενοποίησης:

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ % ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ (Έμμεσο)
Κ/Ξ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ-ΟΜΗΡΟΣ ΑΕ- ΤΕΡΝΑ ΑΕ	50,00%
Κ/Ξ ΑΚΤΩΡ-ΤΕΡΝΑ (ΑΙΘΟΥΣΑ BANQUET)	50,00%
Κ/Ξ J&P ΑΒΑΞ ΑΕ-ΒΙΟΤΕΡ ΑΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ)	33,33%

Επίσης, εντός του 2019 εκκαθαρίστηκαν οι ακόλουθες εταιρείες και κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες μέχρι την ημερομηνία εκκαθάρισης ενοποιούνταν, ωστόσο χωρίς σημαντική επίδραση

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ % ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ (Έμμεσο)
Κ/ΞΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΑΤΕ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ (ΣΤΑΘ. ΑΥΤΟΚ. ΘΕΣΣΑΛΟΝ)	50,00%
Κ/Ξ THALES ATM ΑΕ-ΤΕΡΝΑ (ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΑΘΜΩΝ TACAN)	50,00%
Κ/Ξ ΤΕΡΝΑ Α.Ε. ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε. J&P ΑΒΑΞ (ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ Η/Μ)	37,00%
Κ/ΞΙΑ ΤΕΡΝΑ ΑΕ-ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ-J&P-ΑΒΑΞ ΑΕ (ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔ.)	69,00%

Εντός του 2019 ιδρύθηκαν οι κάτωθι:

- Κ/Ξ AVAX-TERNA (MEDITERRANEAN CITY OF DREAMS) με αντικείμενο την κατασκευή έργων καζίνο και ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων
- ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ, με αντικείμενο την εκμετάλλευση παραχώρησης έργου αεροδρομίου
- AEROZEPHIROS LTD, με έδρα την Κύπρο και αντικείμενο λοιπές υπηρεσίες κατασκευών

Τα ποσοστά δικαιωμάτων ψήφου της ΤΕΡΝΑ Α.Ε. σε όλες τις ανωτέρω συμμετοχές συμπίπτουν με το ποσοστό που κατέχει επί του σε κυκλοφορία μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών.

Τα ποσοστά δικαιωμάτων ψήφου της ΤΕΡΝΑ Α.Ε. σε όλες τις ανωτέρω συμμετοχές συμπίπτουν με το ποσοστό που κατέχει επί του σε κυκλοφορία μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών.

* Η εταιρεία TERNA QATAR LLC ενοποιείται ολικά ως θυγατρική καθώς ο Όμιλος ασκεί έλεγχο σε αυτήν σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 10 (βλ. σημείωση 12.2).

6. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται για τον Όμιλο επιλεγμένα πληροφοριακά στοιχεία ανά γεωγραφικό τομέα. Οι λοιπές περιοχές περιλαμβάνουν τη Μάλτα, τη Λιβύη και τη Δ. Ευρώπη.

Γεωγραφικοί τομείς 31.12.2019	**Ελλάδα**	**Βαλκάνια**	**Μέση Ανατολή**	**Ανατολική Ευρώπη**	**Η.Π.Α.**	**Λοιπές περιοχές**	**Ενοποιημένα σύνολα**
Κύκλος εργασιών από εξωτερικούς πελάτες	599.401	36.190	51.010	20	0	8.053	**694.674**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία τομέα (εκτός αναβαλλόμενου φόρου και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων)	153.586	32.641	2.101	0	0	0	**188.328**
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	11.041	1.230	786	0	0	0	**13.057**

Γεωγραφικοί τομείς 31.12.2018	**Ελλάδα**	**Βαλκάνια**	**Μέση Ανατολή**	**Ανατολική Ευρώπη**	**Η.Π.Α.**	**Λοιπές περιοχές**	**Ενοποιημένα σύνολα**
Κύκλος εργασιών από εξωτερικούς πελάτες	830.349	57.444	60.799	0	0	10.352	**958.944**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία τομέα (εκτός αναβαλλόμενου φόρου και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων)	148.468	32.607	2.653	0	0	1.040	**184.768**
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	13.747	243	125	0	0	19	**14.134**

7. ΥΠΕΡΑΞΙΑ

Κατά την 31.12.2019, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις υπεραξία ύψους 3.025, (σε προηγούμενη χρήση, η εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΑΕ απέκτησε το 66,7% των κατασκευαστικών κοινοπραξιών EUROIONIA και E-65, με το οποίο θα εκτελούσε ένα πρόσθετο σημαντικό κατασκευαστικό αντικείμενο σε υπάρχουσες κατασκευαστικές συμβάσεις). Η ανάλυση της κίνησης της υπεραξίας κατά τις χρήσεις 2019 και 2018 έχει ως εξής:

	Τομέας Κατασκευές
Καθαρή λογιστική αξία την 01.01.2018	3.183
Απομείωση υπεραξίας	-
Καθαρή λογιστική αξία την 31.12.2018	3.183
Καθαρή λογιστική αξία την 01.01.2019	3.183
Απομείωση υπεραξίας	(158)
Καθαρή λογιστική αξία την 31.12.2019	3.025
Μικτή λογιστική αξία την 31.12.2019	9.759
Συσσωρευμένες ζημίες απομείωσης	(6.734)
Καθαρή λογιστική αξία την 31.12.2019	**3.025**

Ο έλεγχος απομείωσης βασίζεται στον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού, το οποίο έχει προσδιοριστεί με βάση την αξία λόγω χρήσης. Ο εν λόγω προσδιορισμός προκύπτει με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου των προεξοφλημένων ταμειακών ροών με βάση το υπολειπόμενο εκτιμώμενο ύψος των ταμειακών ροών που αναμένονται μέχρι και την ολοκλήρωση του κατασκευαστικού έργου των κοινοπραξιών.
Η συγκεκριμένη μεθοδολογία προσδιορισμού της αξίας χρήσης επηρεάζεται από τις εξής βασικές παραδοχές, όπως αυτές υιοθετήθηκαν από τη Διοίκηση για τον προσδιορισμό των μελλοντικών ταμειακών ροών: α) τα έσοδα που προβλέπονται με βάση τις υφιστάμενες συμβάσεις κατασκευαστικού αντικειμένου των δύο κοινοπραξιών, β) τα προϋπολογιστικά περιθώρια λειτουργικού κέρδους των κατασκευαστικών έργων τα οποία υπολογίζονται με βάση και τα απολογιστικά στοιχεία των τελευταίων ετών.

Με βάση τον έλεγχο απομείωσης που διενεργήθηκε στη λήξη της παρουσιαζόμενης περιόδου αναφοράς, προέκυψε ζημιά 158, η οποία και περιλαμβάνεται στο κονδύλι «Λοιπά Έσοδα/('Εξοδα)» (σημείωση 36) της ενοποιημένης Κατάστασης Συνολικών Αποτελεσμάτων της χρήσης 2019.

8. ΑΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα ασώματα πάγια του Ομίλου και η κίνησή τους για τις περιόδους 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, που παρουσιάζονται στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ				
	Παραχωρήσεις και λοιπά δικαιώματα	**Δικαιώματα από κατασκευαστικές συμβάσεις**	**Λογισμικό**	**Δαπάνες ανάπτυξης**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης					
1η Ιανουαρίου 2019	**35.384**	**88.022**	**2.256**	**5.925**	**131.587**
Προσθήκες	0	0	254	99	**353**
Μεταφορές	0	0	0	1.354	**1.354**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	6	0	**6**
31η Δεκεμβρίου 2019	**35.384**	**88.022**	**2.516**	**7.378**	**133.300**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις					
1η Ιανουαρίου 2019	**(8.502)**	**(86.163)**	**(1.898)**	**(749)**	**(97.312)**
Αποσβέσεις χρήσης	(598)	(238)	(159)	(227)	**(1.223)**
Μεταφορές	0	0	65	0	**65**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	(7)	0	**(7)**
31η Δεκεμβρίου 2019	**(9.100)**	**(86.401)**	**(1.999)**	**(977)**	**(98.477)**
Αναπόσβεστη αξία					
31η Δεκεμβρίου 2019	**26.284**	**1.621**	**516**	**6.401**	**34.823**

	ΟΜΙΛΟΣ				
	Παραχωρήσεις και λοιπά δικαιώματα	**Δικαιώματα από κατασκευαστικές συμβάσεις**	**Λογισμικό**	**Δαπάνες ανάπτυξης**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης					
1η Ιανουαρίου 2018	**35.382**	**88.022**	**2.174**	**4.808**	**130.386**
Προσθήκες	20	0	275	380	**675**
Πωλήσεις	(18)	0	(210)	0	**(227)**
Μεταφορές	0	0	0	737	**737**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	16	0	**16**
31η Δεκεμβρίου 2018	**35.384**	**88.022**	**2.256**	**5.925**	**131.587**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις					
1η Ιανουαρίου 2018	**(7.923)**	**(84.297)**	**(1.838)**	**(606)**	**(94.664)**
Αποσβέσεις χρήσης	(594)	(1.865)	(55)	(143)	**(2.657)**
Πωλήσεις	15	0	10	0	**25**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	(16)	0	**(16)**
31η Δεκεμβρίου 2018	**(8.502)**	**(86.163)**	**(1.898)**	**(749)**	**(97.312)**
Αναπόσβεστη αξία					
31η Δεκεμβρίου 2018	**26.882**	**1.859**	**357**	**5.175**	**34.274**

Οι αποσβέσεις των χρήσεων 2019 και 2018 έχουν καταχωρηθεί στο Κόστος πωλήσεων κατά 1.022 (2.554 το 2018), στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης κατά 107 (79 το 2018), στα Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης κατά 14 (14 το 2018), στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) κατά 0 (2 το 2018) και στο απόθεμα κατά 81 (8 το 2018).
Τα αντίστοιχα ποσά για την Εταιρεία είναι 86 (8 το 2018) στο Κόστος πωλήσεων, 93 (72 το 2018) στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης και 0 (2 το 2018) στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα).

Ο λογαριασμός Παραχωρήσεις και Δικαιώματα της Εταιρείας αφορά τα αγορασμένα δικαιώματα εκμετάλλευσης λατομείων κατά 410 (444 το 2018), με αρχική συμφωνηθείσα διάρκεια 20-30 έτη και στον Όμιλο δικαιώματα μεταλλείων λευκόλιθου κατά 25.873 (26.436 το 2018), με εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή τα 50 έτη.

Οι δαπάνες ανάπτυξης αφορούν κυρίως σε δαπάνες που γίνονται στα μεταλλεία λευκόλιθου.

9. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΠΑΓΙΩΝ

Τα δικαιώματα χρήσης παγίων αναγνωρίστηκαν συνέπεια της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16 (βλ. σημείωση 2.6.3). Η ανάλυση της κίνησης τους παρατίθεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ					
	Γήπεδα - Οικόπεδα	**Κτίρια & Εγκαταστάσεις**	**Τεχνολογικός και μηχανολογικός εξοπλισμός**	**Μεταφορικά Μέσα**	**Λοιπά**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης						
1η Ιανουαρίου 2019	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Προσαρμογές από εφαρμογή νέου προτύπου (σημ.2.6.3)	1.045	6.893	1.382	1.488	2	**10.810**
Μεταφορές από ενσώματα πάγια λόγω εφαρμογής νέου προτύπου(σημ.2.6.3)	0	0	24.290	6.428	0	**30.718**
1η Ιανουαρίου 2019, Αναπροσαρμοσμένο Υπόλοιπο	**1.045**	**6.893**	**25.672**	**7.916**	**2**	**41.528**
Προσθήκες	187	1.551	300	327	0	**2.365**
Τερματισμός συμβάσεων	(185)	(673)	(81)	(451)	0	**(1.390)**
Μεταφορές	0	0	29	0	0	**29**
Συναλλαγματικές διαφορές	6	6	(1)	0	0	**11**
31η Δεκεμβρίου 2019	**1.053**	**7.777**	**25.919**	**7.792**	**2**	**42.543**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις						
1η Ιανουαρίου 2019	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Μεταφορές από ενσώματα πάγια λόγω εφαρμογής νέου προτύπου(σημ.2.6.3)	0	0	(8.469)	(2.868)	0	**(11.337)**
1η Ιανουαρίου 2019, Αναπροσαρμοσμένο Υπόλοιπο	**0**	**0**	**(8.469)**	**(2.868)**	**0**	**(11.337)**
Αποσβέσεις χρήσης	(408)	(2.249)	(1.774)	(878)	(2)	**(5.311)**
Συναλλαγματικές διαφορές	2	1	1	0	0	**4**
31η Δεκεμβρίου 2019	**(406)**	**(2.248)**	**(10.242)**	**(3.746)**	**(2)**	**(16.644)**
Αναπόσβεστη αξία						
31η Δεκεμβρίου 2019	**647**	**5.529**	**15.677**	**4.046**	**0**	**25.899**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ					
	Γήπεδα - Οικόπεδα	**Κτίρια & Εγκαταστάσεις**	**Τεχνολογικός και μηχανολογικός εξοπλισμός**	**Μεταφορικά Μέσα**	**Λοιπά**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης						
1η Ιανουαρίου 2019	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Προσαρμογές από εφαρμογή νέου προτύπου (σημ.2.6.3)	333	5.895	1.028	1.175	2	**8.433**
Μεταφορές από ενσώματα πάγια λόγω εφαρμογής νέου προτύπου(σημ.2.6.3)	0	0	23.184	6.023	0	**29.207**
1η Ιανουαρίου 2019, Αναπροσαρμοσμένο Υπόλοιπο	**333**	**5.895**	**24.212**	**7.198**	**2**	**37.640**
Προσθήκες	33	1.507	10	139	0	**1.689**
Τερματισμός συμβάσεων	(185)	(673)	0	(114)	0	**(972)**
Συναλλαγματικές διαφορές	2	3	0	0	0	**6**
31η Δεκεμβρίου 2019	**183**	**6.732**	**24.222**	**7.223**	**2**	**38.363**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις						
1η Ιανουαρίου 2019	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Μεταφορές από ενσώματα πάγια λόγω εφαρμογής νέου προτύπου(σημ.2.6.3)	0	0	(8.290)	(2.654)	0	**(10.944)**
1η Ιανουαρίου 2019,	**0**	**0**	**(8.290)**	**(2.654)**	**0**	**(10.944)**
Αποσβέσεις χρήσης	(103)	(1.977)	(1.501)	(736)	(2)	**(4.319)**
31η Δεκεμβρίου 2019	**(103)**	**(1.977)**	**(9.791)**	**(3.390)**	**(2)**	**(15.263)**
Αναπόσβεστη αξία						
31η Δεκεμβρίου 2019	**80**	**4.755**	**14.431**	**3.833**	**0**	**23.100**

Οι αποσβέσεις του Ομίλου της χρήσης 2019 έχουν καταχωρηθεί στο Κόστος πωλήσεων κατά 3.636, στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης κατά 1.534, στα Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης 5 και στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) 33 και στο απόθεμα 103.

Οι αποσβέσεις της Εταιρείας της χρήσης 2019 έχουν καταχωρηθεί στο Κόστος πωλήσεων κατά 3.177, στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης κατά 1.111 και στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) 31.

10. ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα ενσώματα πάγια του Ομίλου και της Εταιρείας και η κίνησή τους για τις περιόδους 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Λατομεία/ Γήπεδα Οικόπεδα	**Κτίρια και εγκαταστάσεις**	**Τεχνολογικός και μηχανολογικός εξοπλισμός**	**Οχήματα**	**Λοιπά**	**Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές κτήσης παγίων**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης							
1η Ιανουαρίου 2019	**13.104**	**9.521**	**176.134**	**36.347**	**19.430**	**16.764**	**271.299**
Μεταφορές στα δικαιώματα χρήσης	0	0	(24.291)	(6.428)	0	0	**(30.719)**
1η Ιανουαρίου 2019, Αναπροσαρμοσμένο Υπόλοιπο	**13.104**	**9.521**	**151.843**	**29.919**	**19.430**	**16.764**	**240.580**
Προσθήκες	0	304	1.951	763	1.847	7.840	**12.705**
Πωλήσεις	0	(2.638)	(8.667)	(1.350)	(2.499)	0	**(15.154)**
Διαγραφές	0	0	(9)	(255)	(8)	(298)	**(570)**
Μεταφορές	0	1.712	15.117	143	475	(17.352)	**95**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	79	383	63	99	0	**624**
31η Δεκεμβρίου 2019	**13.104**	**8.978**	**160.618**	**29.282**	**19.344**	**6.954**	**238.280**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις							
1η Ιανουαρίου 2019	**(3.346)**	**(4.495)**	**(113.842)**	**(26.926)**	**(16.335)**	**0**	**(164.944)**
Μεταφορές στα δικαιώματα χρήσης	0	0	8.469	2.868	0	0	**11.337**
1η Ιανουαρίου 2019, Αναπροσαρμοσμένο Υπόλοιπο	**(3.346)**	**(4.495)**	**(105.373)**	**(24.058)**	**(16.335)**	**0**	**(153.607)**
Αποσβέσεις χρήσης	(280)	(376)	(5.002)	(1.062)	(906)	0	**(7.626)**
Πωλήσεις	0	1.090	7.863	1.196	2.228	0	**12.377**

Απομειώσεις/Διαγραφές	0	0	9	243	8	0	**260**
Μεταφορές	0	0	0	(113)	0	0	**(113)**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	(38)	(381)	(52)	(92)	0	**(563)**
31η Δεκεμβρίου 2019	**(3.625)**	**(3.819)**	**(102.884)**	**(23.846)**	**(15.098)**	**0**	**(149.272)**
Αναπόσβεστη Αξία							
31η Δεκεμβρίου 2019	**9.479**	**5.159**	**57.734**	**5.437**	**4.246**	**6.954**	**89.008**

	ΟΜΙΛΟΣ						
	Λατομεία/ Γήπεδα Οικόπεδα	**Κτίρια και εγκαταστάσεις**	**Τεχνολογικός και μηχανολογικός εξοπλισμός**	**Οχήματα**	**Λοιπά**	**Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης							
1η Ιανουαρίου 2018	**13.084**	**8.921**	**173.299**	**36.666**	**19.087**	**11.979**	**263.036**
Προσθήκες	20	99	3.136	177	891	9.136	**13.459**
Πωλήσεις	0	0	(3.938)	(599)	(555)	0	**(5.092)**
Διαγραφές	0	(52)	(679)	(2)	(212)	(387)	**(1.332)**
Μεταφορές	0	399	3.432	(23)	0	(3.967)	**(158)**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	153	882	127	219	4	**1.386**
31η Δεκεμβρίου 2018	**13.104**	**9.521**	**176.134**	**36.347**	**19.430**	**16.764**	**271.299**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις							
1η Ιανουαρίου 2018	(3.066)	(4.072)	(109.029)	(25.616)	(15.418)	0	**(157.201)**
Αποσβέσεις χρήσης	(280)	(390)	(5.979)	(1.673)	(1.338)	0	**(9.660)**
Πωλήσεις	0	0	1.131	420	413	0	**1.964**
Απομειώσεις/Διαγραφές	0	38	846	(4)	187	0	**1.067**
Μεταφορές	0	0	0	56	0	0	**56**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	(71)	(811)	(109)	(179)	0	**(1.171)**

31η Δεκεμβρίου 2018	**(3.346)**	**(4.495)**	**(113.842)**	**(26.926)**	**(16.335)**	0	**(164.944)**
Αναπόσβεστη Αξία							
31η Δεκεμβρίου 2018	**9.758**	**5.026**	**62.292**	**9.421**	**3.095**	**16.764**	**106.354**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ						
	Λατομεία/ Γήπεδα Οικόπεδα	**Κτίρια και εγκαταστάσεις**	**Τεχνολογικός και μηχανολογικός εξοπλισμός**	**Οχήματα**	**Λοιπά**	**Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές κτήσης παγίων**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης							
1η Ιανουαρίου 2019	**9.538**	**4.029**	**141.107**	**33.137**	**14.816**	**1**	**202.627**
Προσθήκες	0	288	936	688	1.471	241	**3.624**
Πωλήσεις	0	(179)	(1.390)	(486)	(1.651)	0	**(3.706)**
Απομειώσεις/Διαγραφές	0	0	(4)	(255)	(6)	0	**(265)**
Μεταφορές	0	0	(23.184)	(6.023)	0	0	**(29.207)**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	25	148	15	56	0	**244**
31η Δεκεμβρίου 2019	**9.538**	**4.163**	**117.613**	**27.076**	**14.686**	**242**	**173.317**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις							
1η Ιανουαρίου 2019	**(3.348)**	**(2.891)**	**(99.229)**	**(24.350)**	**(12.119)**	**0**	**(141.937)**
Αποσβέσεις χρήσης	(280)	(150)	(3.179)	(855)	(690)	0	**(5.154)**
Πωλήσεις	0	99	1.145	353	1.477	0	**3.074**
Απομειώσεις/Διαγραφές	0	0	4	243	6	0	**253**
Μεταφορές	0	0	8.290	2.654	0	0	**10.944**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	(19)	(130)	(9)	(50)	0	**(208)**
31η Δεκεμβρίου 2019	**(3.628)**	**(2.961)**	**(93.099)**	**(21.964)**	**(11.376)**	**0**	**(133.028)**
Αναπόσβεστη Αξία							
31η Δεκεμβρίου 2019	**5.910**	**1.202**	**24.514**	**5.112**	**3.310**	**242**	**40.290**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ						
	Λατομεία/ Γήπεδα Οικόπεδα	**Κτίρια και εγκαταστάσεις**	**Τεχνολογικός και μηχανολογικός εξοπλισμός**	**Οχήματα**	**Λοιπά**	**Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές**	**Σύνολο**
Αξία κτήσης							
1η Ιανουαρίου 2018	**9.518**	**3.851**	**144.344**	**33.675**	**14.679**	**82**	**206.149**
Προσθήκες	20	99	651	21	705	0	**1.496**
Πωλήσεις	0	0	(3.371)	**(578)**	(497)	0	**(4.446)**
Απομειώσεις/Διαγραφές	0	(52)	(829)	**(2)**	(193)	0	**(1.077)**
Μεταφορές	0	85	0	**0**	0	(85)	**0**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	46	312	**21**	122	4	**505**
31η Δεκεμβρίου 2018	**9.538**	**4.029**	**141.107**	**33.137**	**14.816**	**1**	**202.627**
Σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις							
1η Ιανουαρίου 2018	**(3.067)**	**(2.699)**	**(96.476)**	**(23.526)**	**(11.488)**	**0**	**(137.256)**
Αποσβέσεις χρήσης	(281)	(195)	(4.363)	(1.289)	(1.088)	0	**(7.216)**
Πωλήσεις	0	0	1.074	420	374	0	**1.868**
Απομειώσεις/Διαγραφές	0	38	813	(4)	176	0	**1.023**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	(35)	(277)	49	(93)	0	**(356)**
31η Δεκεμβρίου 2018	**(3.348)**	**(2.891)**	**(99.229)**	**(24.350)**	**(12.119)**	**0**	**(141.937)**
Αναπόσβεστη Αξία							
31η Δεκεμβρίου 2018	**6.190**	**1.138**	**41.878**	**8.787**	**2.697**	**1**	**60.690**

Οι αποσβέσεις του Ομίλου της χρήσης 2019 έχουν καταχωρηθεί στο Κόστος πωλήσεων κατά 5.968 (8.524 το 2018), στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης κατά 1.001 (772 το 2018), στα Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης 8 (9 το 2018) και στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) 273 (347 το 2018) και στο απόθεμα 376 (58 το 2018).

Οι αποσβέσεις της Εταιρείας της χρήσης 2019 έχουν καταχωρηθεί στο Κόστος πωλήσεων κατά 4.313 (6.347 το 2018) στο Κόστος πωλήσεων, κατά 635 (668 το 2018) στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης και στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) κατά 206 (200 το 2018).

Στην χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019 αναγνωρίστηκαν ζημίες απομείωσης ύψους 12 (2018: 177 Ανάκτηση Απομείωσης) οι οποίες και επιβάρυναν τα ενοποιημένα αποτελέσματα του Ομίλου και έχουν αναγνωρισεί στο κονδύλι «Λοιπά Έσοδα/(Έξοδα)» της Κατάστασης Αποτελεσμάτων της χρήσης (βλ. Σημ.36).

Επί των ακινήτων εταιρειών του Ομίλου έχουν εγγραφεί προσημειώσεις υποθηκών διαφόρων σειρών συνολικού ποσού 12.600 για την εξασφάλιση ομολογιακών δανείων.

11. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ

Η κίνηση των επενδυτικών ακινήτων για τις χρήσεις 2019 και 2018 του Ομίλου και της Εταιρείας, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
1η Ιανουαρίου 2019	**8.390**	**3.001**	**7.766**	**2.377**
Προσθήκες χρήσης	0	5.674	0	5.674
Διαφορά αποτίμησης στην εύλογη αξία	(230)	(285)	(230)	(285)
31η Δεκεμβρίου 2019	**8.160**	**8.390**	**7.536**	**7.766**

Οι επενδύσεις σε ακίνητα προσδιορίζονται με βάση τη μέθοδο της εύλογης αξίας του ΔΛΠ 40. Η επιμέτρηση στη εύλογη αξία καθορίστηκε λαμβάνοντας υπόψη την ικανότητα της Εταιρείας για την επίτευξη της μέγιστης και βέλτιστης χρήσης τους, αξιολογώντας τη χρήση του κάθε στοιχείου που είναι νομικά επιτρεπτή και οικονομικά εφικτή. Ο Όμιλος εντός της χρήσης 2019 προέβη στην επανεκτίμηση της εύλογης αξίας του χαρτοφυλακίου ακινήτων του, αναθέτοντας την εργασία της εκτίμησης σε ανεξάρτητους οίκους εκτιμητών ακινήτων. Από την επανεκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδυτικών ακινήτων προέκυψε ζημιά ποσού 230 (285 για το 2018) (βλ. Σημείωση 36).

Στο κατωτέρω πίνακα παρατίθενται στοιχεία των βασικών παραδοχών που λήφθηκαν υπόψη στις αποτιμήσεις των επενδυτικών ακινήτων για την 31.12.2019:

Ακίνητο	Εύλογη Αξία 31.12.2019	Μέθοδος	Αγοραία τιμή	Επιτόκιο	Πληθωρισμός	Απόδοση	Κόστος αξιοποίησης
Κως-Αγροτεμάχια	* 957	Κτηματαγοράς		28 ευρώ ανά τ.μ.		-	
Κτίριο και Οικόπεδο θέση Λεζίδες Αλιβέρι Ευβοίας	1.122	Κτηματαγοράς και κεφαλαιοποίησης εσόδων		Κτίριο 1,50-4ευρώ/τ.μ. , οικόπεδο 6-10,50 ευρώ/τ.μ.,		-	
Αγροτεμάχιο θέση Ποσειδωνία Λαυρίου Αττικής	13	Κτηματαγοράς		1,87 ευρώ ανά τ.μ.		-	
Μαντούδι (Εύβοια) - Αγροτεμάχια	624	Κτηματαγοράς		5,50 ευρώ ανά τ.μ.		-	
Βουλγαρία-Αγροτεμάχια	5.444	Κτηματαγοράς/Αξιοποίησης		34,85 ευρώ ανά τ.μ.		-	
	8.160						

Τα αντίστοιχα στοιχεία των βασικών παραδοχών που λήφθηκαν υπόψη στις αποτιμήσεις των επενδυτικών ακινήτων για την 31.12.2018, έχουν ως εξής:

Ακίνητο	Εύλογη Αξία 31.12.2018	Μέθοδος	Αγοραία τιμή	Επιτόκιο	Πληθωρισμός	Απόδοση	Κόστος αξιοποίησης
Κως-Αγροτεμάχια	957	Κτηματαγοράς		28 ευρώ ανά τ.μ.		-	
Κτίριο και Οικόπεδο θέση Λεζίδες Αλιβέρι Ευβοίας	1122	Κτηματαγοράς και κεφαλαιοποίησης εσόδων		Κτίριο 1,40-3ευρώ/τ.μ. , οικόπεδο 5-9,50 ευρώ/τ.μ.,		-	

Αγροτεμάχιο θέση Ποσειδωνία Λαυρίου Αττικής	13	Κτηματαγορά ς	1,87 ευρώ ανά τ.μ.	-
Μαντούδι (Εύβοια) - Αγροτεμάχια	623	Κτηματαγορά ς	5,50 ευρώ ανά τ.μ.	-
Βουλγαρία- Αγροτεμάχια	5.675	Κτηματαγορά ς/Αξιοποίηση ς	35,10 ευρώ ανά τ.μ.	-
	8.390			

Επί επενδυτικών ακινήτων εταιρειών του ομίλου δεν έχουν εγγραφεί προσημειώσεις υποθηκών.

12. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ

12.1 Ανάλυση κίνησης επενδύσεων σε θυγατρικές χρήσης 2019

Οι θυγατρικές της Εταιρείας παρουσιάζονται αναλυτικά στη Σημείωση 5.
Η μεταβολή της λογιστικής αξίας των επενδύσεων σε θυγατρικές, στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις έχει ως εξής:

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	2019	**2018**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**104.058**	**110.248**
Προσθήκες	21.248	3.537
Ζημία απομείωσης	(7.538)	(9.727)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**117.768**	**104.058**

Οι προσθήκες του κονδυλίου εντός της χρήσης 2019 αναλύονται σε:

- ποσό 16.203 για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου στην θυγατρική εταιρεία TERNA OVERSEAS LTD (3.537 το 2018).
- ποσό 5.045 για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου στην θυγατρική εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ ΑΕ.

12.2 Αξιολόγηση του ελέγχου σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10

Η εταιρεία TERNA QATAR LLC, στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας ο Όμιλος συμμετέχει κατά 35% (μέσω της κατά 100% θυγατρικής ΤΕΡΝΑ), ενοποιείται ολικά ως θυγατρική, καθώς τεκμαίρεται έλεγχος σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 10 «Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις». Πιο συγκεκριμένα, βάσει σύμβασης ο Όμιλος κατέχει επί της ουσίας τον έλεγχο της διοίκησης και της λειτουργίας της εν λόγω εταιρείας.

12.3 Έλεγχος απομείωσης

Σύμφωνα με τις ακολουθούμενες λογιστικές πολιτικές και τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 36, η Εταιρεία διενεργεί σχετικό έλεγχο απομείωσης επί των στοιχείων του ενεργητικού στη λήξη κάθε ετήσιας περιόδου αναφοράς εφόσον υφίστανται σχετικές ενδείξεις απομείωσης. Ο σχετικός έλεγχος μπορεί να διενεργείται και νωρίτερα, όταν ανακύπτουν ενδείξεις ενδεχόμενης ζημιάς απομείωσης. Η αξιολόγηση που διενεργείται, εστιάζει τόσο σε εξωγενείς όσο και σε ενδογενείς παράγοντες. Επίσης, η εταιρεία για τις επενδύσεις της σε συμμετοχές, που έχουν ήδη υποστεί απομείωση και όταν υφίστανται ενδείξεις αναστροφής, συγκρίνει τη λογιστική αξία με την ανακτήσιμη αξία τους και αξιολογεί τη δυνατότητα της αναστροφής μέρους ή του συνόλου της απομείωσης που έχει αναγνωριστεί σε προγενέστερες περιόδους.
Εντός της χρήσης που έληξε την 31.12.2019 προέκυψε απομείωση επί της αξίας των συμμετοχών σε θυγατρικές συνολικού ποσού 7.538 (9.727 το 2018).
Το εν λόγω ποσό περιλαμβάνεται στο κονδύλι «Κέρδη/(Ζημιές) από αποτίμηση συμμετοχών και λοιπών συμμετοχικών τίτλων» της εταιρικής Κατάστασης Αποτελεσμάτων (βλ. αναλυτικά Σημείωση 38). Οι ζημιές απομείωσης 7.538 (9.727 το 2018) αναλύονται περαιτέρω σε ζημιές: της ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ ΑΕ ποσού 3.518 (9.727 το 2018) και της Κ/Ξ EUROIONIA ποσού 4.020 (0 το 2018).
Για τις θυγατρικές που αποτελούν μία ξεχωριστή και μεμονωμένη Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ), ο προσδιορισμός της ανακτήσιμης αξίας βασίστηκε στην αξία λόγω χρήσης. Η αξία λόγω χρήσης υπολογίστηκε χρησιμοποιώντας τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, ήτοι προβλέψεις ταμειακών ροών που βασίζονται σε προϋπολογισμούς και προβλέψεις της Διοίκησης.

Παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό της αξίας λόγω χρήσης
Για τις περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν ενδείξεις απομείωσης, διενεργήθηκε έλεγχο απομείωσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 36. Η ανακτήσιμη αξία κάθε ΜΔΤΡ καθορίζεται σύμφωνα με τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης (value in use). Ο προσδιορισμός προκύπτει μέσω της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, όπως αναμένεται να παραχθούν από κάθε ΜΔΤΡ (μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών). Η συγκεκριμένη μεθοδολογία προσδιορισμού της αξίας χρήσης επηρεάζεται (έχει ευαισθησία) από τις εξής βασικές παραδοχές, όπως αυτές υιοθετήθηκαν από τη Διοίκηση για τον προσδιορισμό των μελλοντικών ταμειακών ροών:

α) Κατάρτιση επιχειρηματικών σχεδίων ανά ΜΔΤΡ: Οι υπολογισμοί για τον προσδιορισμό της ανακτήσιμης αξίας των ΜΔΤΡ βασίστηκαν σε επιχειρηματικά σχέδια εγκεκριμένα από τη Διοίκηση, τα οποία βασίζονται σε πρόσφατα καταρτισμένους προϋπολογισμούς και εκτιμήσεις της Διοίκησης επί των οποίων χρησιμοποιούνται προϋπολογιστικά περιθώρια λειτουργικού κέρδους και EBITDA, καθώς και μελλοντικές εκτιμήσεις με τη χρήση εύλογων παραδοχών. β) Μέσο σταθμισμένο κόστος κεφαλαίου (WACC): Το WACC αντανακλά το προεξοφλητικό επιτόκιο των μελλοντικών ταμειακών ροών κάθε ΜΔΤΡ, σύμφωνα με το οποίο σταθμίζεται το κόστος των ιδίων κεφαλαίων και το κόστος του μακροπρόθεσμου δανεισμού, προκειμένου να υπολογιστεί το κόστος των συνολικών κεφαλαίων της εταιρείας. Το επιτόκιο προεξόφλησης που χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς του προσδιορισμού της αξίας λόγω χρήσης κυμάνθηκε από 7,11 σε 9,1% ανά περίπτωση.

Ανάλυση ευαισθησίας των ανακτήσιμων ποσών
Η Διοίκηση δεν γνωρίζει επί του παρόντος οποιοδήποτε άλλο γεγονός ή συνθήκη που θα επέφερε λογικά πιθανή μεταβολή σε κάποια από τις βασικές παραδοχές στις οποίες βασίστηκε ο προσδιορισμός του ανακτήσιμου ποσού των ΜΔΤΡ. Παρά ταύτα, την 31.12.2019, η Εταιρεία ανέλυσε την ευαισθησία των ανακτήσιμων ποσών ανά ΜΔΤΡ σε σχέση με μία μεταβολή σε κάποιες από τις βασικές παραδοχές που παρουσιάζονται ανωτέρω. Ενδεικτικά, μία αλλαγή σε μία αποτίμηση κατά (i) 0,25 εκατοστιαία μονάδα στο Μεσοσταθμικό Κόστος Κεφαλαίου (WACC), (ii) 0,50 εκατοστιαία μονάδα στο περιθώριο EBITDA έως το διηνεκές ή (iii) 0,25 εκατοστιαία μονάδα στον ρυθμό ανάπτυξης στο διηνεκές μπορεί να επιφέρει για την Εταιρεία ένα ποσό απομείωσης μεταξύ 1,9 εκατ. ευρώ έως μέγιστο 4,3 εκατ. ευρώ.

12.4 Θυγατρικές με σημαντικό ποσοστό μη ελεγχουσών συμμετοχών

Τα στοιχεία και κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων της σημαντικής θυγατρικής ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ ΑΕ (με αντικείμενο δραστηριότητας εξόρυξη και επεξεργασία λευκόλιθου) στην οποία υπάρχουν μη ελέγχουσες συμμετοχές τρίτων (δικαιώματα μειοψηφίας) αυτών έχουν ως εξής:

	31.12.2019	**31.12.2018**
Ποσοστό μη ελεγχουσών συμμετοχών	51,02%	51,02%
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	65.230	64.880
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	21.885	21.499
(Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις)	(45.521)	(48.310)
(Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις)	(50.346)	(38.576)
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία	**(8.752)**	**(507)**
Καθαρή θέση που αναλογεί σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	**6.093**	**10.369**

	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**
Κύκλος εργασιών	8.783	10.389
Καθαρά Κέρδη/(Ζημιές)	(18.520)	(6.283)
Λοιπά συνολικά αποτελέσματα	(4)	(26)
Συνολικά αποτελέσματα	**(18.524)**	**(6.309)**
Καθαρά Κέρδη/(Ζημίες) που αναλογούν σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(9.532)	(3.106)

	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**
Ταμειακές εισροές από λειτουργικές δραστηριότητες	(7.301)	(4.424)
Ταμειακές εκροές για επενδυτικές δραστηριότητες	(6.398)	(9.854)
Ταμειακές εκροές για χρηματοοικονομικές δραστηριότητες	13.646	15.532
Καθαρή αύξηση/(μείωση) χρηματικών διαθεσίμων	**(53)**	**1.254**

Τα ανωτέρω οικονομικά στοιχεία της θυγατρικής είναι προ εγγραφών ενοποίησης με τον ευρύτερο Όμιλο.

13. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΗΜΑΤΑ ΥΠΟ ΚΟΙΝΟ ΕΛΕΓΧΟ

13.1 Συμμετοχές σε κοινοπραξίες

Ο Όμιλος κατέχει δικαιώματα σε κοινοπραξίες τις οποίες ενοποιεί με τη μέθοδο της Καθαρής Θέσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 28, και οι οποίες παρουσιάζονται στη Σημείωση 5 των Οικονομικών Καταστάσεων.
Η κίνηση των συμμετοχών σε κοινοπραξίες για την χρήση του 2019 και του 2018 έχει ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**21.191**	**20.657**	**23.722**	**21.006**
Προσθήκες/(εκκαθαρίσεις)	3.000	2.716	3.000	2.716
(Απομειώσεις)/Ανακτήσεις αναγνωρισμένες στα αποτελέσματα	0	0	(10.583)	0
Αποτελέσματα από την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης	(8.954)	(2.182)	0	0
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**15.237**	**21.191**	**16.139**	**23.722**

Οι προσθήκες του κονδυλίου ποσού 3.000 εντός της χρήσης 2019 αφορούν σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου στην κοινοπραξία ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ (0 το 2018).

Οι απομειώσεις του κονδυλίου εντός της χρήσης 2019 αφορούν σε ποσό 10.583 απομείωση συμμετοχής στην κοινοπραξία ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΑΕ. Το ποσό της απομείωσης προέκυψε ως η διαφορά μεταξύ της αξία κτήσης που απεικονίζονται στις εταιρικές οικονομικές καταστάσεις και της εύλογης αξίας των Ιδίων Κεφαλαίων της Κοινοπραξίας με το αναλογούν ποσοστό συμμετοχής (25%). Το ποσό της απομείωσης καταχωρήθηκε στα αποτελέσματα της χρήσης στο κονδύλι «Κέρδη/(Ζημίες) από αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων» (βλέπε σχετικά σημ.38).

Τα στοιχεία και κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων της σημαντικότερης κοινοπραξίας αυτών για τις χρήσεις 2019 και 2018, ήτοι της ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΑΕ έχουν ως εξής:

Ποσοστό συμμετοχής	25,00%	25,00%
	31.12.2019	**31.12.2018**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	129.048	158.657
Χρηματικά διαθέσιμα	12.348	8.994
Λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	38.055	39.720
Σύνολο ενεργητικού	**179.451**	**207.371**
Μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (πλην εμπορικών και λοιπών υποχρεώσεων και προβλέψεων)	68.600	74.921
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	22.457	18.510
Βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (πλην εμπορικών και λοιπών υποχρεώσεων και προβλέψεων)	13.566	12.686
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	33.135	27.355
Σύνολο υποχρεώσεων	**137.759**	**133.472**
Καθαρά περιουσιακά στοιχεία	**41.692**	**73.899**

Αναλογία στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία	**10.423**	**18.475**

	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**
Κύκλος εργασιών	144.363	131.013
(Αποσβέσεις)	(10.951)	(10.802)
(Χρηματοοικονομικά έξοδα)	(7.517)	(5.891)
Χρηματοοικονομικά έσοδα	63	46
(Έξοδο)/Έσοδο φόρου εισοδήματος	(3.794)	(2.443)
Αποτελέσματα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(32.197)	(8.713)
Λοιπά συνολικά αποτελέσματα	(10)	(17)
Συνολικά αποτελέσματα	**(32.207)**	**(8.730)**
Αναλογία στα αποτελέσματα του Ομίλου	(8.049)	(2.178)
Αναλογία στα λοιπά συνολικά αποτελέσματα του Ομίλου	(3)	(4)
Αναλογία στα συνολικά αποτελέσματα του Ομίλου	**(8.052)**	**(2.182)**

Κατά το 2019 και 2018 δεν εισπράχθηκαν μερίσματα από την ανωτέρω κοινοπραξία.
Οι οικονομικές καταστάσεις της κοινοπραξίας έχουν καταρτισθεί την ίδια ημερομηνία με τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Τα οικονομικά στοιχεία των κοινοπραξιών προέρχονται από οικονομικές καταστάσεις που έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

13.2 Επενδύσεις σε από κοινού λειτουργίες – Αναλογική ενσωμάτωση

Οι εταιρείες που λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τη μέθοδο της αναλογικής ενσωμάτωσης στις ενοποιημένες και εταιρικές οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας παρουσιάζονται αναλυτικά στη Σημείωση 5. Οι εν λόγω εταιρείες αφορούν σε σχήματα με από κοινού λειτουργία με τους ετέρους μετόχους και ουσιαστικά πρόκειται κυρίως για τις φορολογικές κατασκευαστικές κοινοπραξίες (joint operations), οι οποίες δεν αποτελούν ξεχωριστή οντότητα στα πλαίσια των ΔΠΧΑ. Τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις τους ενσωματώνονται κατά την αναλογία που αφορούν, στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας.
Τα ακόλουθα ποσά εμπεριέχονται στις ενοποιημένες και εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις για τις χρήσεις 2019 και 2018 και αντιπροσωπεύουν το μερίδιο του Ομίλου στους λογαριασμούς ενεργητικού και υποχρεώσεων καθώς και επί των κερδών μετά φόρων των από κοινού ελεγχόμενων εταιρειών: Τα παρακάτω ποσά αντιπροσωπεύουν την συνεισφορά που έχουν οι από κοινού επιχειρήσεις (βλ. Σημείωση 5) τόσο στην Εταιρεία όσο και στον Όμιλο. Τα ποσά αυτά περιλαμβάνονται προ απαλοιφών στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης, καθώς και στην Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος του Ομίλου και της Εταιρείας για τις χρήσεις 2019 και 2018:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	7.972	16.154	7.526	14.825
Λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	133.277	140.682	121.510	130.887

Σύνολο ενεργητικού	**141.249**	**156.836**	**129.036**	**145.712**
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.957	3.073	1.877	2.812
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	135.801	153.642	128.070	145.087
Σύνολο υποχρεώσεων	**137.758**	**156.715**	**129.947**	**147.899**
Καθαρή Θέση	**3.491**	**121**	**(911)**	**(2.188)**
Κύκλος εργασιών	81.002	129.730	57.439	114.349
Μικτά αποτελέσματα	1.756	2.947	(33)	1.997
Κέρδη μετά φόρων	**(6)**	**(1.716)**	**(2.062)**	**(2.656)**

14. ΛΟΙΠΕΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Ο λογαριασμός «Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις» την 31.12.2019 και την 31.12.2018 στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις αναλύεται ως εξής :

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Δάνεια σε κοινοπραξίες και λοιπές συνδεμένες επιχειρήσεις	95.807	139.004	125.474	161.275
Εγκριθείσες αλλά μη εισπραχθείσες επιχορηγήσεις	10.441	10.441	0	0
Δοθείσες εγγυήσεις	1.176	734	727	734
Παρακρατήσεις τιμολογηθεισών απαιτήσεων	6.809	7.385	0	6.289
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	899	1.322	899	935
Πρόβλεψη απομείωσης μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών στοιχείων	(64)	(64)	(177)	(69)
Σύνολο	**115.068**	**158.822**	**126.923**	**169.164**

Όσον αφορά τον λογαριασμό «Δάνεια σε κοινοπραξίες και λοιπές συνδεμένες επιχειρήσεις», εντός του 2019 δόθηκαν σε συνδεδεμένα μέρη εκτός ομίλου ΤΕΡΝΑ δάνεια ποσού 36.702, ενώ εισπράχθηκαν δάνεια ποσού 77.274, λογίστηκαν τόκοι ύψους 6.209 και εισπράχθηκαν τόκοι ποσού

4.540, ενώ ποσό 4.500 μεταφέρθηκε στο κονδύλι «Προκαταβολές και Λοιπές Απαιτήσεις», ως ποσά προς είσπραξη τους επόμενους 12 μήνες.
Ποσό 10.441 αφορά σε εγκριθείσα αλλά μη εισπραχθείσα επιχορήγηση της βιομηχανίας λευκόλιθου. Για αυτό το ποσό της επιχορήγησης έχει κατατεθεί και εγκριθεί, από το Υπουργείο Ανάπτυξης, επιχειρηματικό σχέδιο. Ο φάκελος για τον έλεγχο της επιχορήγησης αναμένεται να κατατεθεί έως τα τέλη Ιουνίου 2020.

15. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

Ο λογαριασμός «Αποθέματα» την 31.12.2019 και την 31.12.2018 στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις αναλύεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Πρώτες-βοηθητικές ύλες	3.741	5.088	2.724	4.250
Ανταλλακτικά παγίων	25	25	25	25
Εμπορεύματα και Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή	22.325	19.138	4.579	4.913
Ακίνητα υπό ανέγερση	2.196	2.197	0	0
Απομειώσεις Αποθεμάτων	(5.922)	(1.998)	(1.139)	(513)
Σύνολο	**22.365**	**24.450**	**6.189**	**8.675**

Το κονδύλι «Εμπορεύματα και Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή αφορά κυρίως εξορυχθέν μετάλλευμα μαγνησίτη (κατεργασμένο και ακατέργαστο).

Ο Όμιλος και η Εταιρεία κατά την ετήσια διαδικασία του ελέγχου της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας των αποθεμάτων αναγνώρισαν ζημιά ποσού 4.275 (980 το 2018) και 600 (0 το 2018) αντίστοιχα στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» της Κατάστασης συνολικών αποτελεσμάτων (βλ. σημείωση 36).

Με την εξαίρεση των ανωτέρω περιπτώσεων, δεν υφίσταται κατά την 31.12.2019 περαιτέρω ενδείξεις απομείωσης των αποθεμάτων.

Δεν υφίστανται εμπράγματα βάρη επί των αποθεμάτων.

16. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι «Εμπορικές απαιτήσεις» του Ομίλου και της Εταιρείας την 31.12.2019 και την 31.12.2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Πελάτες	249.562	239.769	242.876	224.277
Πελάτες - Επίδικοι και Επισφαλείς	4.924	4.937	4.668	4.684
Γραμμάτια/Επιταγές Εισπρακτέες σε καθυστέρηση	824	824	824	824
Επιταγές Εισπρακτέες	2.206	988	2.206	988

Μείον: Προβλέψεις για επισφαλείς	(19.217)	(18.672)	(18.726)	(18.109)
Σύνολο	**238.299**	**227.846**	**231.848**	**212.664**

Οι λογιστικές αξίες των πελατών αντιπροσωπεύουν την εύλογη αξία τους.

Ο Όμιλος σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, εξετάζει τις απαιτήσεις για τυχόν απομειώσεις, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 και τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες. Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων είναι η λογιστική αξία κάθε κατηγορίας εισπρακτέων ως αναφέρεται παραπάνω. Οι προβλέψεις απομείωσης εμπορικών απαιτήσεων για τη χρήση 2019 και 2018 αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 31.12.2017	**0**	**0**	**19.549**	**19.549**
Αναπροσαρμογή από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9	**0**	**0**	**212**	**212**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**0**	**0**	**19.761**	**19.761**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	314	924	1.238
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	68	(2.150)	(2.082)
Διαγραφές περιόδου	0	4	(282)	(278)
Συναλλαγμ. διαφορές μετατροπής	0	4	29	33
Υπόλοιπο 31.12.2018	**0**	**390**	**18.282**	**18.672**

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**0**	**390**	**18.282**	**18.672**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	216	1.645	1.861
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	(367)	(699)	(1.066)
Διαγραφές περιόδου	0	0	(274)	(274)
Συναλλαγμ. διαφορές μετατροπής	0	3	20	23
Υπόλοιπο 31.12.2019	**0**	**242**	**18.974**	**19.216**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 31.12.2017	**0**	**0**	**17.198**	**17.198**
Αναπροσαρμογή από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9	**0**	**0**	**1.776**	**1.776**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**0**	**0**	**18.974**	**18.974**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	312	788	1.100
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	0	(1.715)	(1.715)

Διαγραφές περιόδου	0	4	(281)	(277)
Λοιπές Μεταφορές	0	0	0	0
Συναλλαγμ. διαφορές μετατροπής	0	3	24	27
Υπόλοιπο 31.12.2018	**0**	**319**	**17.790**	**18.109**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**0**	**319**	**17.790**	**18.109**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	222	1.645	1.867
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	(300)	(695)	(995)
Διαγραφές περιόδου	0	0	(273)	(273)
Συναλλαγμ. διαφορές μετατροπής	0	1	17	18
Υπόλοιπο 31.12.2019	**0**	**242**	**18.484**	**18.726**

Στον παρακάτω πίνακα αναλύεται το σύνολο των απαιτήσεων από πελάτες και η ανάλυση της παλαιότητας των ανοιχτών εμπορικών απαιτήσεων που ήταν ληξιπρόθεσμες:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Μη ληξιπρόθεσμα υπόλοιπα	210.669	118.003	203.013	110.885
Ληξιπρόθεσμα υπόλοιπα εμπορικών	46.847	128.515	47.561	119.888
Σύνολο απαιτήσεων από πελάτες	**257.516**	**246.518**	**250.574**	**230.773**

Η ανάλυση της παλαιότητας των ανοιχτών εμπορικών απαιτήσεων που ήταν ληξιπρόθεσμες έχει ως ακολούθως:

	ΟΜΙΛΟΣ 2019					
	Μη ληξιπρόθεσμα υπόλοιπα	**< 6 μήνες**	**6 - 12 μήνες**	**12 - 24 μήνες**	**>24 μήνες**	**Σύνολο**
Συνολικό ποσό απαιτήσεων	210.669	3.549	16.773	7.467	19.059	**257.516**
Αναμενόμενη πιστωτική ζημία	(140)	0	(7)	(4.737)	(14.333)	**(19.217)**

	ΟΜΙΛΟΣ 2018					
	Μη ληξιπρόθεσμα υπόλοιπα	**< 6 μήνες**	**6 - 12 μήνες**	**12 - 24 μήνες**	**>24 μήνες**	**Σύνολο**

Συνολικό ποσό απαιτήσεων	118.003	27.387	67.454	14.115	19.559	246.518
Αναμενόμενη πιστωτική ζημία	(330)	0	0	(4.847)	(13.495)	(18.672)

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ 2019					
	Μη ληξιπρόθεσμα υπόλοιπα	**< 6 μήνες**	**6 - 12 μήνες**	**12 - 24 μήνες**	**>24 μήνες**	**Σύνολο**
Συνολικό ποσό απαιτήσεων	203.013	3.129	15.514	9.416	19.502	**250.574**
Αναμενόμενη πιστωτική ζημία	(140)	0	(7)	(4.737)	(13.842)	**(18.726)**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ 2018					
	Μη ληξιπρόθεσμα υπόλοιπα	**< 6 μήνες**	**6 - 12 μήνες**	**12 - 24 μήνες**	**>24 μήνες**	**Σύνολο**
Συνολικό ποσό απαιτήσεων	110.885	27.662	60.165	12.110	19.951	**230.773**
Αναμενόμενη πιστωτική ζημία	(240)	0	0	(4.809)	(13.061)	**(18.109)**

Στα ποσά που δεν είναι σε καθυστέρηση για τον Όμιλο συμπεριλαμβάνεται ποσό 66,7 εκατ. ευρώ (79,4 εκατ. ευρώ με 31.12.2018) το οποίο αφορά κρατήσεις καλής εκτέλεσης (παρακρατημένες εγγυήσεις).

Συνολικά οι απαιτήσεις μετά τις απομειώσεις που είναι σε καθυστέρηση άνω των 12 μηνών ανέρχονται σε 7.456 για τον Όμιλο και σε 10.339 για την Εταιρεία. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν σε Φορείς Δημοσίου, Συνδεδεμένα Μέρη και Τρίτους και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Διοίκησης είναι ανακτήσιμες.

Στα πλαίσια της δραστηριότητας του Ομίλου, λαμβάνονται κατά περίπτωση και τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της εισπραξιμότητας των απαιτήσεων.

Τέλος, σημαντική διασφάλιση για την εισπραξιμότητα των υπολοίπων αποτελούν και οι ληφθείσες προκαταβολές που αφορούν κατασκευαστικές συμβάσεις, οι οποίες την 31.12.2019 ανέρχονταν στο ποσό των 183,5 εκατ. ευρώ (302,5 εκατ. ευρώ με 31.12.2018).

17. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ/ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΠΕΛΑΤΕΣ

Οι απαιτήσεις από συμβάσεις με πελάτες αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Απαιτήσεις από κατασκευαστικές συμβάσεις με πελάτες	89.842	197.438	60.500	168.069
Απαιτήσεις από λοιπές συμβάσεις με πελάτες	621	423	621	151
Μείον: Απομειώσεις Απαιτήσεων από συμβάσεις με πελάτες	(10.437)	(6.101)	43	(119)
Σύνολο	**80.026**	**191.760**	**61.164**	**168.101**

Οι προβλέψεις απομείωσης των απαιτήσεων από συμβάσεις με πελάτες αναλύονται ως εξής βάσει του νέου προτύπου ΔΠΧΑ 9:

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 31.12.2017	**0**	**5.979**	**0**	**5.979**
Αναπροσαρμογή από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9	**0**	**(65)**	**0**	**(65)**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**0**	**5.914**	**0**	**5.914**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	262	(75)	187
Υπόλοιπο 31.12.2018	**0**	**6.176**	**(75)**	**6.101**

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**0**	**6.176**	**(75)**	**6.101**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	4.507	0	4.507
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	(171)	0	(171)
Υπόλοιπο 31.12.2019	**0**	**10.512**	**(75)**	**10.437**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 31.12.2017	**0**	**0**	**0**	**0**
Αναπροσαρμογή από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9	**0**	**(163)**	**0**	**(163)**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**0**	**(163)**	**0**	**(163)**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	357	(75)	282
Υπόλοιπο 31.12.2018	**0**	**194**	**(75)**	**119**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**0**	**194**	**(75)**	**119**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	9	0	9
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	(171)	0	(171)
Υπόλοιπο 31.12.2019	**0**	**32**	**(75)**	**(43)**

Εντός του 2017, ο Όμιλος ξεκίνησε διαδικασία δικαστικής διαιτησίας, αναφορικά με τη διεκδίκηση συμβατικών απαιτήσεων (πλέον τόκων και των εξόδων της διαιτησίας) που αφορούν σε κατασκευαστικό έργο που έχει εκτελέσει (μέσω της θυγατρικής του TERNA Contracting) στο Μπαχρέιν. Κατά τη στιγμή εκείνη, το ύψος των λογιστικά αναγνωρισμένων μη τιμολογημένων απαιτήσεων του Ομίλου από την εκτέλεση της συγκεκριμένης κατασκευαστικής σύμβασης ανήρχετο σε € 15,4 εκατ. (BH 6.5 εκατ.). Κατά την 31.12.2019, ο Όμιλος επί του ως άνω υπολοίπου έχει αναγνωρίσει σωρευτικές προβλέψεις για πιθανές αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές ύψους € 10,5 εκατ. (BD 4.6 εκατ.), εκ των οποίων ποσό € 4,5 εκατ. (BD 1.9 εκατ.) αναγνωρίστηκε εντός της τρέχουσας χρήσης. Η πολυσέλιδη δικαστική απόφαση του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου (ICC International Court of Arbitration) εκδόθηκε την 25.05.2020 και αναφέρει ότι επιδικάζεται προς όφελος του Ομίλου

το ποσό των € 11,1 εκατ. (BD 4.7 εκατ.). Κατά την ημερομηνία έγκρισης των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων, είναι σε εξέλιξη η διαδικασία μελέτης και αξιολόγησης του σχετικού κειμένου της απόφασης από τους νομικούς συμβούλους και τη Διοίκηση για την ακριβή επιμέτρηση του επιδικασθέντος ποσού στον Όμιλο. Εντός του 2020, κατά την ολοκλήρωση της εν λόγω διαδικασίας, η Διοίκηση θα εξετάσει την αναστροφή μέρους των ήδη αναγνωρισμένων προβλέψεων πιστωτικής ζημιάς (η οποία αναστροφή δύναται να ανέλθει μέχρι και ύψους € 6,5 εκατ. - BD 2.8 εκατ.).

Οι υποχρεώσεις από συμβάσεις με πελάτες αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Προκαταβολές πελατών	159.629	225.993	107.998	170.797
Μη εκπληρωθείσες υποχρεώσεις από κατασκευαστικές συμβάσεις	92.457	88.285	76.031	67.576
Σύνολο	**252.086**	**314.278**	**184.029**	**238.373**

Οι μεταβολές στις Απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις από Συμβάσεις με πελάτες μέσα στην τρέχουσα χρήση οφείλονται στους παρακάτω λόγους:

Απαιτήσεις από συμβάσεις με πελάτες	**ΟΜΙΛΟΣ**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**156.028**
Επίδρασης λόγω εκτέλεσης υπαρχουσών συμβάσεων	30.379
Επίδραση νέων συμβάσεων	10.528
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής	926
Υπόλοιπο 31.12.2018	**197.861**

Υπόλοιπο 01.01.2019	**197.861**
Επίδρασης λόγω εκτέλεσης υπαρχουσών συμβάσεων	(110.938)
Επίδραση νέων συμβάσεων	3.148
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής	391
Υπόλοιπο 31.12.2019	**90.463**

Υποχρεώσεις από συμβάσεις με πελάτες	**ΟΜΙΛΟΣ**
Βραχυπρόθεσμο μέρος	**170.178**
Μακροπρόθεσμο μέρος	**6.505**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**176.683**
Επίδρασης λόγω εκτέλεσης υπαρχουσών συμβάσεων	(89.946)
Επίδραση νέων συμβάσεων	450

Σσυναλλαγματικές διαφορές μετατροπής	1.098
Υπόλοιπο 31.12.2018	**88.285**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**88.285**
Επίδρασης λόγω εκτέλεσης υπαρχουσών συμβάσεων	(18.809)
Επίδραση νέων συμβάσεων	22.906
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής	75
Υπόλοιπο 31.12.2019	**92.457**

18. ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι «Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις» την 31η Δεκεμβρίου 2019 και την 31η Δεκεμβρίου 2018 στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
Προκαταβολές και λοιπές βραχυπρόθεσμες μη χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	**31.12.2019**	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Προκαταβολές σε Προμηθευτές	32.142	63.636	28.182	56.213
ΦΠΑ προς επιστροφή-συμψηφισμό	8.651	8.380	6.680	6.267
Προκαταβολές σε ασφαλιστικά ταμεία (ΙΚΑ τεχνικών έργων)	4.463	3.491	4.461	3.490
Λογ/μοί Διαχειρίσεως Προκ/λών και Πιστώσεων	1.841	1.920	1.639	1.774
Λοιπά έξοδα επομένων χρήσεων και προπληρωθέντα έξοδα	6.275	7.303	4.351	6.099
Λοιποί μεταβατικοί λογ/σμοι ενεργητικού	235	323	235	323
Σύνολο	**53.607**	**85.053**	**45.548**	**74.166**

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
Λοιπές βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	**31.12.2019**	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Απαιτήσεις κατά μελών κοινοπραξιών, συγγενών και λοιπών συνδεμένων επιχειρήσεων	3.986	3.152	16.044	16.171
Βραχυπρόθεσμο μέρος χορηγηθέντων μακροπρόθεσμων δανείων	4.946	250	4.946	250
Χρηματ/κές απαιτήσεις από διαφόρους λοιπούς χρεώστες	8.401	11.898	10.182	10.364
Δεσμευμένοι λογαριασμοί τραπεζικών καταθέσεων	1.406	1.371	50	41
Επισφαλείς - Επίδικες λοιπές απαιτήσεις	1.111	1.111	1.111	1.111

Μείον: Απομειώσεις Λοιπών βραχυπρόθεσμων χρηματοοικονομικών απαιτήσεων	(12.316)	(10.548)	(12.146)	(10.355)
Σύνολο	**7.534**	**7.234**	**20.187**	**17.581**
Σύνολο Προκαταβολών και λοιπών απαιτήσεων	**61.141**	**92.287**	**65.735**	**91.748**

Όσον αφορά τον λογαριασμό «Βραχυπρόθεσμο μέρος χορηγηθέντων μακροπρόθεσμων δανείων» περιλαμβάνει απαιτήσεις από δανειακές συμβάσεις κυρίως από την μητρική εταιρεία ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Α.Ε., πληρωτέες μέσα στους επόμενους 12 μήνες.

Η κίνηση των προβλέψεων απομείωσης των εν λόγω κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού του Ομίλου και της Εταιρείας, μετά και την εφαρμογή των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9 έχει ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 31.12.2017	**0**	**0**	**10.757**	**10.757**
Αναπροσαρμογή από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9	**0**	**0**	**3.099**	**3.099**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**0**	**0**	**13.856**	**13.856**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	341	2.000	**2.341**
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	0	(4.854)	**(4.854)**
Διαγραφές περιόδου	0	0	(800)	**(800)**
Συναλλαγμ. διαφορές μετατροπής	0	0	4	**4**
Υπόλοιπο 31.12.2018	**0**	**341**	**10.207**	**10.547**

	ΟΜΙΛΟΣ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**0**	**341**	**10.207**	**10.547**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	25	3.002	**3.027**
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	(173)	(500)	**(673)**
Διαγραφές περιόδου	0	0	(590)	**(590)**
Συναλλαγμ. διαφορές μετατροπής	0	1	4	**5**
Υπόλοιπο 31.12.2019	**0**	**194**	**12.123**	**12.316**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 31.12.2017	**0**	**0**	**10.575**	**10.575**
Αναπροσαρμογή από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9	**0**	**0**	**3.099**	**3.099**
Υπόλοιπο 01.01.2018	**0**	**0**	**13.674**	**13.674**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	336	2.000	**2.336**

Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	0	(4.854)	**(4.854)**
Διαγραφές περιόδου	0	0	(800)	**(800)**
Υπόλοιπο 31.12.2018	**0**	**336**	**10.020**	**10.356**

	ΕΤΑΙΡΕΙΑ			
	Στάδιο 1	**Στάδιο 2**	**Στάδιο 3**	**Σύνολο**
Υπόλοιπο 01.01.2019	**0**	**336**	**10.020**	**10.356**
Πρόβλεψη πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	50	3.002	**3.052**
Ανακτήσεις πρόβλεψης πιστωτικής ζημίας περιόδου	0	(173)	(500)	**(673)**
Διαγραφές περιόδου	0	0	(589)	**(589)**
Υπόλοιπο 31.12.2019	**0**	**213**	**11.933**	**12.146**

19. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ

Η κίνηση των επενδύσεων σε συμμετοχικούς τίτλους για την χρήση 2019 και 2018, αναλύεται ως κάτωθι:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
Υπόλοιπο 1.1.	**11.125**	**14.925**	**6.148**	**7.828**
Προσθήκες/(Μειώσεις)	(919)	(3.096)	0	(976)
Προσαρμογή στην εύλογη αξία μέσων Λοιπών Συνολικών Αποτελεσμάτων	1.970	(704)	1.970	(704)
Υπόλοιπο 31.12.	**12.176**	**11.125**	**8.118**	**6.148**

Οι προσθήκες/(Μειώσεις) του κονδυλίου εντός της χρήσης 2019 και 2018 και αναλύονται σε:

- Ποσό 919 αφορά σε επιστροφή κεφαλαίου από την συνδεδεμένη εταιρεία ICON EOOD (0 το 2018).
- Κατά την προηγούμενη χρήση ο Όμιλος μέσω της μητρικής εταιρείας ΤΕΡΝΑ ΑΕ και της θυγατρικής εταιρείας TERNA OVERSEAS LTD πούλησε το μερίδιο συμμετοχής του στην εταιρεία ICON BOROVEC στην συνδεδεμένη εταιρεία του Ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, ICON EOOD. Το τίμημα της πώλησης για τη μητρική εταιρεία ΤΕΡΝΑ και την θυγατρική εταιρεία TERNA OVERSEAS ανήλθε σε 900 και 1.800 αντίστοιχα και το αποτέλεσμα από την ανωτέρω συναλλαγή ανήλθε σε ζημιά ποσού 75 και 321 αντίστοιχα, η οποία αναγνωρίστηκε στο κονδύλι «Κέρδη/(Ζημίες) από πώληση συμμετοχών» (βλέπε σχετικά σημείωση 37). Συνολικά το αποτέλεσμα του ομίλου επιβαρύνθηκαν με ζημιά ποσού 396 και της εταιρείας με ποσό 75 χιλ.

Προσαρμογή στην εύλογη αξία μέσων Λοιπών Συνολικών Αποτελεσμάτων

Ο Όμιλος και η Εταιρεία την 31.12.2019, από την αποτίμηση της συμμετοχής στην εταιρεία ΗΛΙΟΧΩΡΑ σε εύλογη αξία, αναγνώρισαν κέρδος ποσού 63 (ζημιά 958 κατά την προηγούμενη χρήση).
Ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέχουν την 31.12.2019 μετοχές της μητρικής εταιρείας ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ συνολικής αξίας κτήσης 1.566, οι οποίες αποτιμήθηκαν σε 5.210 (3.303 την προηγούμενη χρήση). Από την αποτίμηση αυτή προέκυψε κέρδος ποσού 1.907 (κέρδος 255 την προηγούμενη χρήση).

Το σύνολο των παραπάνω επενδύσεων αφορούν σε μετοχές εισηγμένων και μη εισηγμένων τίτλων, οι οποίες παρατίθενται αναλυτικότερα στην σημείωση 45.

20. ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

Τα χρηματικά διαθέσιμα του Ομίλου και της Εταιρείας κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019 και την 31η Δεκεμβρίου 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Ταμείο	97	111	70	89
Καταθέσεις Όψεως	196.894	223.257	111.996	146.933
Καταθέσεις Προθεσμίας	2.953	4.122	1.900	3.519
Σύνολο	**199.944**	**227.490**	**113.966**	**150.541**

Οι καταθέσεις προθεσμίας έχουν συνήθη διάρκεια 3 μηνών και φέρουν επιτόκια που κατά τη διάρκεια της χρήσης κυμάνθηκαν μεταξύ 0,2%-1% (0,48%-1% κατά τη προηγούμενη χρήση αντίστοιχα).
Επιπλέον, ο Όμιλος διατηρεί δεσμευμένες καταθέσεις ύψους 1.406 (1.371 την προηγούμενη χρήση), οι οποίες διατηρούνται σε συγκεκριμένους τραπεζικούς λογαριασμούς για την εξυπηρέτηση των βραχυπρόθεσμων λειτουργικών και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεών του. Οι εν λόγω δεσμευμένες καταθέσεις ταξινομούνται στο κονδύλι «Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις».

21. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΔΑΝΕΙΑ

Τα μακροπρόθεσμα δάνεια στις συνημμένες ενοποιημένες και εταιρικές οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Μακροπρόθεσμα δάνεια	169.044	190.746	157.794	178.900
Μείον: Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις πληρωτέες τους επόμενους 12 μήνες	(16.657)	(19.301)	(6.348)	(18.748)
Μακροπρόθεσμο μέρος δανείων	**152.387**	**171.445**	**151.446**	**160.152**

Η περίοδος αποπληρωμής των μακροπρόθεσμων δανείων αναλύεται στον πίνακα που ακολουθεί:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
έως 1 έτος	16.657	19.301	6.348	18.748
1-5 έτη	67.153	70.990	66.212	59.697
άνω των 5 ετών	85.234	100.455	85.234	100.455

Το συνολικό χρηματοοικονομικό κόστος των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων δανειακών υποχρεώσεων, για τη χρήση 2019 και την αντίστοιχη συγκριτική χρήση 2018, περιλαμβάνεται στο κονδύλι «Καθαρά χρηματοοικονομικά έσοδα /(έξοδα)» της ενοποιημένης και εταιρικής Κατάστασης Αποτελεσμάτων. Το μέσο πραγματικό επιτόκιο του μακροπρόθεσμου δανεισμού του Ομίλου για την χρήση που έληξε την 31.12.2019 ανήλθε σε 3,9% (31.12.2018: 3,8 %).

Ο μακροπρόθεσμος δανεισμός του Ομίλου είναι κατά 100% σε Ευρώ (100% κατά το τέλος της προηγούμενης χρήσης και αντιπροσωπεύει το 64,91% περίπου του συνολικού δανεισμού του Ομίλου (71,38% κατά το τέλος της προηγούμενης χρήσης). Ο μακροπρόθεσμος δανεισμός καλύπτει τις ανάγκες χρηματοδότησης των επενδύσεων του κατασκευαστικού και του βιομηχανικού τομέα του Ομίλου.

Εντός της χρήσης του 2019 ο Όμιλος κατέβαλε για εξόφληση τραπεζικού μακροπροθέσμου δανεισμού ποσό 20,9 εκατ. ευρώ και εισέπραξε από νέο δανεισμό ποσό 1,2 εκατ. ευρώ. Επιπρόσθετα εντός της χρήσης 2019 ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ κατέβαλε για εξόφληση ενδομιλικού μακροπροθέσμου δανεισμού ποσό 32,2 εκατ. ευρώ και εισέπραξε από νέο δανεισμό ποσό 29,9 εκατ. ευρώ.

Παρακάτω περιγράφονται οι σημαντικές μεταβολές των δανείων του Ομίλου για την χρήση που έληξε την 31.12.2019.

(α) Δανεισμός της Εταιρείας (ΤΕΡΝΑ)

Κατά την 31.12.2019 οι συνολικές δανειακές υποχρεώσεις της Εταιρείας ανέρχονται σε 157.794 εκ των οποίων 145.966 αφορούν τραπεζικά δάνεια, και 11.828 ενδοομιλικά δάνεια.

Εντός της χρήσης, η Εταιρεία προέβη στην ανάληψη τραπεζικών δανειακών υποχρεώσεων ύψους 0 και ενδοομιλικού δανεισμού ύψους 30.100 και στην αποπληρωμή τραπεζικών δανειακών υποχρεώσεων ύψους 19.500 και ενδοομιλικών δανειακών υποχρεώσεων ύψους 32.184.

Ομολογιακό Δάνειο της ΤΕΡΝΑ ύψους 127,3 εκατ. ευρώ για την αναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανειακών υποχρεώσεων της και για χρηματοδότηση της εξαγοράς συμμετοχών της εταιρείας FERROVIAL

Την 07.12.2018 ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ υπέγραψε Πρόγραμμα Κοινού εμπραγμάτως εξασφαλισμένου Ομολογιακού Δανείου, ύψους 127,3 εκατ. ευρώ, με Ελληνικά Πιστωτικά Ιδρύματα με σκοπό: α) την αναχρηματοδότηση υφισταμένου τραπεζικού δανεισμού ύψους 42 εκατ. ευρώ και β) τη χρηματοδότηση (μέσω της μητρικής εταιρείας ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Α.Ε.) της εξαγοράς των συμμετοχών της εταιρείας FERROVIAL στις Εταιρείες Παραχώρησης «ΝΕΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.» και «ΟΔΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Α.Ε.» και στην Κοινοπραξία με την επωνυμία «ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ FERROVIAL Α.Ε. – ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ, ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ».

Οι βασικοί όροι του Προγράμματος προβλέπουν τα εξής: (α) τη διάρκεια του δανείου σε οκταετία (8 έτη) με αποπληρωμή λήξη τον Ιούλιο του 2026, (β) την εξάμηνη περίοδο εκτοκισμού με επιτόκιο που διαμορφώνεται σε 6M Euribor με ετήσια προσαύξηση 3,75% ανάλογα με τους χρόνους τοκοφορίας, (γ) την αποπληρωμή δόσης (ballon) 50,2% με την τελευταία δόση και (δ) την τήρηση χρηματοοικονομικών δεικτών, από την εγγυήτρια ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, ανάλογους με τους συμφωνηθέντες με

Κοινό Ομολογιακό Δάνειο (ΚΟΔ) ποσού 120 εκατ. ευρώ, που εξέδωσε τον Απρίλιο 2018, ο εγγυητής ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ .

Την 10.12.2018 πραγματοποιήθηκε η κάλυψη στο σύνολο, του ως άνω αναφερθέντος από 07.12.2018 υπογεγραμμένου Κοινού εμπραγμάτως εξασφαλισμένου Ομολογιακού Δανείου, ύψους 127,3 εκατ. ευρώ (δύο σειρές Ομολογιών Α & Β), από Ελληνικά Πιστωτικά Ιδρύματα και υλοποιήθηκε ο σκοπός για τον οποίο έγινε η αναχρηματοδότηση του υφισταμένου δανεισμού.

(β) Δανεισμός ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ

Στις 23.12.2019 η θυγατρική εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ ΑΕ προχώρησε σε υπογραφή προγράμματος εκδόσεως κοινού εμπράγματος εξασφαλισμένου ομολογιακού δανείου ύψους € 35.6 εκατ., το οποίο αναχρηματοδοτεί το υφιστάμενο ομολογιακό των 10.240 και αναχρηματοδοτεί υφιστάμενο βραχυπρόθεσμο δανεισμό σε μακροπρόθεσμο. Οι βασικοί όροι του δανείου αφορούν σε επιτόκιο Eurirbor εξαμήνου πλέον περιθωρίου 3,5% και περίοδο αποπληρωμής μέχρι την 31.12.2026. Υπόχρεος τήρησης χρηματοοικονομικών δεικτών για το εν λόγω δάνειο είναι η εγγυήτρια εταιρεία ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Σκοπός του νέου ΚΟΔ έχει είναι η αναχρηματοδότηση του υπάρχοντος βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανεισμού της εταιρείας. Το εν λόγω δάνειο εκταμιεύθηκε εντός του 2020 και ακολούθως το ποσό των 10.240 αναταξινομήθηκε από τον βραχυπρόθεσμο στον μακροπρόθεσμο δανεισμό.

Πέραν τον ανωτέρω, δεν έλαβαν χώρα άλλες σημαντικές μεταβολές στα δάνεια του Ομίλου για την χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019.

Εξασφαλίσεις δανείων

Προς εξασφάλιση ορισμένων δανείων του Ομίλου και λοιπών συνδεδεμένων εταιρειών:

- έχουν εγγραφεί προσημειώσεις υποθηκών διαφόρων σειρών σε ακίνητα ορισμένων εταιρειών του Ομίλου ύψους 12.600 (31.12.2018: 12.600) και,
- έχει ενεχυριαστεί απαίτηση από επιχορήγηση ύψους 10.440 θυγατρικής εταιρείας του Ομίλου

Ο κάτωθι πίνακας περιγράφει την κίνηση των μακροπρόθεσμων δανείων του Ομίλου και της Εταιρείας στη χρήση:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
Μακροπρόθεσμα δάνεια	**31.12.2019**	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Υπόλοιπο έναρξης	**190.747**	**129.086**	**178.900**	**127.669**
Εκταμιεύσεις/(πληρωμές) κεφαλαίου	(21.821)	50.352	(21.584)	50.500
Πληρωμές τόκων	(5.986)	(2.641)	(5.210)	(1.489)
Διαγραφή δανείου	(108)	0	0	0
Συναλλαγματικές διαφορές	8	21	0	21
Τόκοι δανείου σε χρηματοοικονομικά αποτελέσματα (σημ.40)	7.124	3.689	6.608	3.277
Λοιποί τόκοι δανείου	0	0	0	(404)
Μεταφορές	(920)	10.240	(920)	(674)

Υπόλοιπο λήξης	**169.044**	**190.747**	**157.794**	**178.900**

Ο Όμιλος έχει την υποχρέωση της τήρησης συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών δεικτών που αφορούν στα στις δανειακές του συμβάσεις. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος ικανοποιούσε πλήρως τα απαιτούμενα όρια των χρηματοοικονομικών δεικτών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των δανειακών του συμβάσεων, εκτός δανειακών υποχρεώσεων Θυγατρικών εταιρειών ύψους 10.240. Τα εν λόγω δάνεια έχουν αναταξινομηθεί κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 από τις Μακροπρόθεσμες στις Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, λόγω μη συμμόρφωσης συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών δεικτών των σχετικών δανειακών συμβάσεων, όπως ορίζεται από τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 1. Η Διοίκηση του Ομίλου έχει προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε να εξαλειφθούν οι λόγοι μη συμμόρφωσης χωρίς ωστόσο να έχουν ληφθεί για τα εν λόγω δάνεια, έως και την ημερομηνία έγκρισης των Οικονομικών Καταστάσεων οι απαραίτητες επιστολές συναίνεσης (waivers) από τις πιστώτριες τράπεζες.

22. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΣΕΙΣ

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις την 31η Δεκεμβρίου 2019 και την 31η Δεκεμβρίου 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Υποχρεώσεις από τραπεζικές μισθώσεις (μακροπρόθεσμες)	506	6.547	506	6.478
Υποχρεώσεις από τραπεζικές μισθώσεις (βραχυπρόθεσμες)	6.342	5.335	6.162	4.980
Υπό-σύνολο τραπεζικών μισθώσεων	**6.848**	**11.882**	**6.668**	**11.457**
Υποχρεώσεις από μισθώσεις τρίτων (μακροπρόθεσμες)	4.637	0	3.654	0
Υποχρεώσεις από μισθώσεις τρίτων (βραχυπρόθεσμες)	3.206	0	2.434	0
Υπό-σύνολο μισθώσεων από τρίτους	**7.843**	**0**	**6.088**	**0**
Σύνολο μισθώσεων (α)+(β)	**14.691**	**11.882**	**12.756**	**11.457**

Η περίοδος αποπληρωμής των υποχρεώσεων από μισθώσεις αναλύεται στον πίνακα που ακολουθεί:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
έως 1 έτος	9.548	5.335	8.596	4.980
1-5 έτη	4.518	6.547	3.565	6.478
άνω των 5 ετών	625	0	595	0

Από την 1η Ιανουαρίου 2019 οπότε και υιοθετήθηκε το ΔΠΧΑ 16, οι υποχρεώσεις που σχετίζονται με χρηματοδοτικές μισθώσεις και συμπεριλαμβάνονταν στον δανεισμό, ταξινομούνται στις υποχρεώσεις

μισθώσεων. Η κίνηση των εν λόγω υποχρεώσεων κατά την χρήση 2019 και του 2018 παρουσιάζεται ως ακολούθως:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Υποχρεώσεις από μισθώσεις				
Υπόλοιπο έναρξης	**11.881**	**16.725**	**11.458**	**16.314**
Επίδραση υπολοίπου έναρξης από αλλαγή λογιστικών πολιτικών (σημ.2.6.3)	10.810	0	8.433	0
Αναπροσαρμοσμένο υπόλοιπο 01.01.2019	**22.691**	**16.725**	**19.891**	**16.314**
Αποπληρωμές συμβάσεων μίσθωσης	(8.994)	(4.853)	(7.850)	(4.853)
Πληρωμές τόκων	(945)	(707)	(834)	(707)
Υποχρεώσεις από νέες συμβάσεις	2.364	0	1.689	0
Συναλλαγματικές διαφορές	20	0	0	0
Χρηματοοικονομικό κόστος περιόδου (σημ.40)	943	709	833	673
Μεταφορές	0	7	0	30
Τερματισμός μίσθωσης	(1.388)	0	(973)	0
Υπόλοιπο λήξης	**14.691**	**11.881**	**12.756**	**11.458**
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις από μισθώσεις	**5.143**	**6.547**	**4.160**	**6.478**
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις από μισθώσεις	**9.548**	**5.335**	**8.596**	**4.980**

23. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Σύμφωνα με το ελληνικό εργατικό δίκαιο κάθε εργαζόμενος δικαιούται εφάπαξ αποζημίωση σε περίπτωση απολύσεως ή συνταξιοδοτήσεως. Το ποσό της αποζημιώσεως εξαρτάται από το χρόνο προϋπηρεσίας και τις αποδοχές του εργαζόμενου την ημέρα της απολύσεως ή συνταξιοδοτήσεώς του. Οι υπάλληλοι που παραιτούνται ή απολύονται αιτιολογημένα δεν δικαιούνται αποζημίωση.
Η πληρωτέα αποζημίωση σε περίπτωση συνταξιοδότησης στην Ελλάδα ισούται με το 40% της αποζημίωσης που υπολογίζεται σε περίπτωση αναίτιας απόλυσης. Σύμφωνα με τις πρακτικές των χωρών που δραστηριοποιούνται οι θυγατρικές του Ομίλου τα προγράμματα αποζημίωσης προσωπικού συνήθως δεν χρηματοδοτούνται.
Οι εκτιμήσεις για τις υποχρεώσεις αποζημίωσης προσωπικού προσδιορίσθηκαν μέσω αναλογιστικής μελέτης. Οι πίνακες που ακολουθούν εμφανίζουν την σύνθεση της καθαρής δαπάνης για τη σχετική πρόβλεψη που καταχωρήθηκε στα ενοποιημένα καθαρά κέρδη της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019 και την κίνηση των σχετικών λογαριασμών προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού που παρουσιάζονται στη συνημμένη ενοποιημένη Κατάσταση οικονομικής θέσης της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019.

Η δαπάνη για αποζημίωση προσωπικού που αναγνωρίστηκε από τον Όμιλο στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων και καταχωρήθηκε στο Κόστος πωλήσεων κατά 923 , στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης κατά 194 και στα χρηματοοικονομικά έξοδα κατά 38 (1.379, 175 και 34 κατά την προηγούμενη χρήση, αντίστοιχα) και από την Εταιρεία στο Κόστος πωλήσεων κατά 941 , στα Έξοδα διοίκησης και διάθεσης κατά 20 και στα χρηματοοικονομικά έξοδα κατά 36 (1.059, 147, 33 κατά την προηγούμενη χρήση, αντίστοιχα) και αναλύεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Τρέχον κόστος υπηρεσίας	707	1.023	350	523
Χρηματοοικονομικό κόστος	38	34	36	33
Επίδραση περικοπών ή διακανονισμών	616	678	610	684
Αναγνώριση αναλογιστικών (κερδών)/ζημιών	55	239	50	205
Σύνολο	**1.416**	**1.974**	**1.046**	**1.445**

Η κίνηση της σχετικής προβλέψεως στην Κατάσταση οικονομικής θέσης έχει ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	2019	**2018**	**2019**	**2018**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**6.621**	**6.350**	**4.000**	**3.724**
Πρόβλεψη αναγνωρισμένη στα Καθαρά κέρδη	1.154	1.588	996	1.239
Πρόβλεψη αναγνωρισμένη στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	55	239	50	205
Πρόβλεψη αναγνωρισμένη στα αποθέματα	207	0	0	0
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής	86	334	32	71
Καταβολές αποζημιώσεων	(3.188)	(1.884)	(1.694)	(1.236)
Μεταφορές	0	(6)	0	(3)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**4.935**	**6.621**	**3.384**	**4.000**

Οι βασικές αναλογιστικές παραδοχές για τις χρήσεις 2019 και 2018 έχουν ως εξής :

	2019	**2018**
Επιτόκιο προεξοφλήσεως (βάσει αποδόσεων ομολόγων της Ε.Κ.Τ.)	1,00%	1,50%
Θνησιμότητα: Ελληνικός Πίνακας Θνησιμότητας	MT_EAE2012P	MT_EAE2012P

Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	1,25%	1,25%
Κινητικότητα μισθωτών (οικειοθελής αποχώρηση)	1%	1%
Κινητικότητα ημερομισθίων (οικειοθελής αποχώρηση)	1%	1%
Κινητικότητα μισθωτών (απόλυση)	6%	6%
Κινητικότητα ημερομισθίων (απόλυση)	6%	6%

Στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζεται η ευαισθησία της υποχρέωσης για παροχές στο προσωπικό σε περιπτώσεις μεταβολής ορισμένων αναλογιστικών παραδοχών.

	ΟΜΙΛΟΣ	**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως +0,5% & Μεταβολή	(121)	(113)
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως -0,5% & Μεταβολή	131	123
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως 0%, Μεταβολή Μισθών +0,25% & Μεταβολή Οικειοθελών αποχωρήσεων-Απολύσεων 0%	64	60
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως 0%, Μεταβολή Μισθών -0,25% & Μεταβολή Οικειοθελών αποχωρήσεων-Απολύσεων 0%	(62)	(58)
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως 0%, Μεταβολή Μισθών 0%, Μεταβολή Οικειοθελών αποχωρήσεων +1% & Μεταβολή Απολύσεων 0%	(118)	(108)
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως 0%, Μεταβολή Μισθών 0%, Μεταβολή Οικειοθελών αποχωρήσεων -1% & Μεταβολή Απολύσεων 0%	130	119
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως 0%, Μεταβολή Μισθών - Οικειοθελών αποχωρήσεων 0% & Μεταβολή Απολύσεων +1%	45	42
Μεταβολή επιτοκίου προεξοφλήσεως 0%, Μεταβολή Μισθών - Οικειοθελών αποχωρήσεων 0% & Μεταβολή Απολύσεων -1%	(50)	(47)

24. ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Η κίνηση των σχετικών προβλέψεων στην Κατάσταση οικονομικής θέσης για τις χρήσεις 2019 και 2018 έχει ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ			**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**		
	Προβλέψεις Αποκατάστασης φυσικού τοπίου	**Λοιπές προβλέψεις**	**Σύνολο**	**Προβλέψεις Αποκατάστασης φυσικού τοπίου**	**Λοιπές προβλέψεις**	**Σύνολο**
1η Ιανουαρίου 2019	**114**	**22.095**	**22.209**	**114**	**20.895**	**21.009**
Πρόβλεψη	0	(6.854)	**(6.854)**	0	(6.820)	**(6.820)**
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	0	(2)	**(2)**	0	0	**0**
Μεταφορά από / (σε) άλλο λογ/σμό	0	(3.055)	**(3.055)**	0	(3.092)	**(3.092)**

Συναλλαγματικές διαφορές	0	9	**9**	0	10	**10**
31η Δεκεμβρίου 2019	**114**	**12.193**	**12.307**	**114**	**10.993**	**11.107**

	ΟΜΙΛΟΣ			**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**		
	Προβλέψεις Αποκατάστασης φυσικού τοπίου	**Λοιπές προβλέψεις**	**Σύνολο**	**Προβλέψεις Αποκατάστασης φυσικού τοπίου**	**Λοιπές προβλέψεις**	**Σύνολο**
1η Ιανουαρίου 2018	**114**	**9.876**	**9.990**	**114**	**8.676**	**8.790**
Πρόβλεψη αναγνωρισμένη στα Αποτελέσματα	0	12.284	**12.284**	0	12.252	**12.252**
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	0	(2.567)	**(2.567)**	0	(2.035)	**(2.035)**
Μεταφορά από / (σε) άλλο λογ/σμό	0	4.638	**4.638**	0	4.147	**4.147**
Διαγραφές περιόδου	0	(1.762)	**(1.762)**	0	(1.762)	**(1.762)**
Αχρησιμοποίητες προβλέψεις αναγνωρισμένες στα αποτελέσματα	0	(473)	**(473)**	0	(473)	**(473)**
Συναλλαγματικές διαφορές	0	99	**99**	0	90	**90**
31η Δεκεμβρίου 2018	**114**	**22.095**	**22.209**	**114**	**20.895**	**21.009**

Το κονδύλι «Λοιπές προβλέψεις» στον ανωτέρω πίνακα αναλύεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Προβλέψεις φόρου για ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	3.250	2.250	3.050	2.050
Προβλέψεις για δικαστικές υποθέσεις	4.830	4.831	3.830	3.831
Πρόβλεψη για ζημιογόνες συμβάσεις κατασκευαστικών έργων	1.433	12.393	1.433	12.393
Λοιπές προβλέψεις	2.680	2.621	2.680	2.621
	12.193	**22.095**	**10.993**	**20.895**

25. ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Η κίνηση επιχορηγήσεων του Ομίλου στην Κατάσταση οικονομικής θέσης για τις χρήσεις 2019 και 2018 έχει ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ	
	2019	**2018**
Υπόλοιπο 1.1.	**14.318**	**14.451**
Αποσβέσεις επιχορηγήσεων παγίων αναγνωρισμένες στα Καθαρά	(81)	(125)
Αποσβέσεις επιχορηγήσεων παγίων αναγνωρισμένες στα αποθέματα	(52)	(8)
Υπόλοιπο 31.12.	**14.185**	**14.318**

Οι επιχορηγήσεις αφορούν το επενδυτικό πρόγραμμα της θυγατρικής ΤΕΡΝΑ Λευκόλιθοι. Οι επιχορηγήσεις αποσβένονται με βάση το ρυθμό απόσβεσης ή την χρήση των επιχορηγούμενων παγίων.
Το παρών κονδύλι περιλαμβάνει και εγκεκριμένες αλλά μη εισπραχθείσες επιχορηγήσεις, συνολικού ποσού 10.441, οι οποίες ταξινομήθηκαν στις «Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις» (Σημείωση 14). Οι επιχορηγήσεις αυτές αναγνωρίσθηκαν με βάση την βεβαιότητα που έχει η Διοίκηση του Ομίλου ότι όλες οι προϋποθέσεις για την είσπραξη αυτών πληρούνται και ότι τα ποσά αυτά θα εισπραχθούν με την τελική έγκριση ολοκλήρωσης των σχετικών επενδύσεων.

26. ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ

Ο λογαριασμός «Προμηθευτές» κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019 και την 31η Δεκεμβρίου 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Προμηθευτές	195.667	247.307	174.347	221.985
Επιταγές και γραμμάτια πληρωτέα	2.854	2.979	1.614	2.132
Σύνολο	**198.521**	**250.286**	**175.961**	**224.117**

Το υπόλοιπο του κονδυλίου για τον Όμιλο προέρχεται κατά ποσό 191.243 (243.851 το 2018) από τον κατασκευαστικό τομέα και ποσό 7.278 (6.435 το 2018) από τον βιομηχανικό τομέα του Ομίλου.

27. ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Οι Δουλευμένες και λοιπές υποχρεώσεις (μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες) κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019 και την 31η Δεκεμβρίου 2018 στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις αναλύονται ως εξής:

Λοιπές μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Εγγυήσεις και λοιπές κρατήσεις σε προμηθευτές	1.435	2.141	1.355	1.880

Λοιπές μακροπρόθεσμες χρηματ/κές υποχρεώσεις	90	0	6.283	6.987
Σύνολο	**1.525**	**2.141**	**7.638**	**8.867**

Λοιπές μακροπρόθεσμες μη χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Ληφθείσες προκαταβολές από πελάτες κατασκευαστικών συμβάσεων	23.846	76.468	23.846	76.468
Λοιπές μακροπρόθεσμες μη χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	0	156	0	156
Σύνολο	**23.846**	**76.624**	**23.846**	**76.624**
Σύνολο Λοιπών μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	**25.371**	**78.765**	**31.484**	**85.491**

Το υπόλοιπο του λογαριασμού «Ληφθείσες προκαταβολές από πελάτες κατασκευαστικών συμβάσεων» αφορά σε ληφθείσα προκαταβολή από τον πελάτη του έργου ΑΗΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ.

Δεδουλευμένες και λοιπές βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Μερίσματα πληρωτέα	7	7	7	7
Υποχρεώσεις προς μέλη κοινοπραξιών και λοιπές συνδεμένες επιχειρήσεις	1.577	1.986	5.568	2.062
Έξοδα δεδουλευμένα	9.748	12.046	2.788	5.104
Αγορές υπό τακτοποίηση	9.753	20.509	9.753	20.509
Πιστωτές Διάφοροι	7.077	8.227	5.031	5.700
Σύνολο	**28.162**	**42.775**	**23.147**	**33.382**

Λοιπές βραχυπρόθεσμες μη χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	12.151	8.710	11.587	8.529
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	3.207	2.600	2.781	2.307
Έσοδα επομένων χρήσεων και λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί	0	73	0	73
Προβλέψεις για ζημιογόνες συμβάσεις κατασκευαστικών έργων	5.100	1.987	5.071	1.924
Σύνολο	**20.458**	**13.370**	**19.439**	**12.833**

Σύνολο Δεδουλευμένων και λοιπών βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	**48.620**	**56.145**	**42.586**	**46.215**

28. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΔΑΝΕΙΑ

Τα βραχυπρόθεσμα δάνεια του Ομίλου αφορούν, κατά κύριο λόγο, σε τραπεζικές χορηγήσεις τακτής λήξης με διάρκεια από έναν έως τρεις μήνες και τα οποία ανανεώνονται ανάλογα με τις ανάγκες. Τα αντληθέντα ποσά χρησιμοποιούνται, εν μέρει, για να καλύψουν την ανάγκη ρευστότητας του Ομίλου είτε κατά την περίοδο κατασκευής των τεχνικών έργων, είτε κατά την περίοδο ανάπτυξης των επενδύσεων στην εξόρυξη λευκόλιθου.

Τα δάνεια αυτά με την ολοκλήρωση των σχετικών έργων εξοφλούνται με την είσπραξη των εργολαβικών ανταλλαγμάτων, ή μετατρέπονται σε μακροπρόθεσμης διάρκειας, για όσα αφορούν σε επενδύσεις στην εξόρυξη λευκόλιθου.

Το μεγαλύτερο μέρος των δανείων του Ομίλου είναι εκφρασμένο σε ευρώ και το μέσο σταθμικό επιτόκιό τους ανήλθε κατά τη διάρκεια του έτους σε ποσοστό 4,28 % (4,91 % κατά τη χρήση 2018).

Ο κάτωθι πίνακας περιγράφει την κίνηση των βραχυπρόθεσμων δανείων του Ομίλου και της Εταιρείας για την χρήση 2019 και 2018:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	**31.12.2019**	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Υπόλοιπο έναρξης	**81.255**	**87.808**	**49.342**	**60.705**
Εκταμιεύσεις/(πληρωμές) κεφαλαίου	12.545	3.588	14.483	(11.503)
Πληρωμές τόκων	(3.283)	(5.265)	(1.863)	(3.266)
Συναλλαγματικές διαφορές	121	251	78	(4)
Τόκοι δανείου σε χρηματοοικονομικά αποτελέσματα (σημ.40)	3.541	5.113	2.053	3.410
Μεταφορές	0	(10.240)	0	0
Υπόλοιπο λήξης	**94.179**	**81.255**	**64.093**	**49.342**

29. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους (βλ. Σημείωση 4.10.6).

Προθεσμιακές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων

Ο Όμιλος προκειμένου να διαχειριστεί τον επιτοκιακό κίνδυνο στον οποίο εκτίθεται, έχει συνάψει προθεσμιακές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων.

Οι συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων έχουν ως στόχο την αντιστάθμιση του κινδύνου από την αρνητική διακύμανση μελλοντικών ταμειακών εκροών που προκύπτουν από τόκους δανειακών συμβάσεων

που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του κατασκευαστικού τομέα. Πιο συγκεκριμένα, οι συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίου αφορούν συμβάσεις με τις οποίες το μεταβλητό επιτόκιο των δανείων μετατρέπεται σε σταθερό κατά την συνολική διάρκεια των δανείων ώστε η Εταιρεία να προστατευθεί από τυχόν άνοδο των επιτοκίων. Η εύλογη αξία των συμβάσεων αυτών αποτιμήθηκε με προβολή της ισχύουσας, στις 31.12.2019, καμπύλης των επιτοκίων (euribor) σε όλο το χρονικό ορίζοντα των εν λόγω συμβάσεων.

Η εύλογη αξία των εν λόγω συμβάσεων κατά την 31.12.2019 ανήλθε συνολικά σε υποχρέωση 1.433 (η συνολική ονομαστική αξία των συμβάσεων ανέρχεται σε 63.903). Κατά την 31.12.2019, τα εν λόγω παράγωγα πληρούσαν τις προϋποθέσεις αντιστάθμισης κινδύνων ταμειακών ροών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 και από την επιμέτρησή τους σε εύλογες αξίες αναγνωρίστηκε στα λοιπά συνολικά έσοδα, ζημιά ποσού 759 και ζημιά από μη αποτελεσματικό μέρος ποσού 674 το οποίο αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα της περιόδου και συγκεκριμένα στο κονδύλι «Καθαρά χρηματοοικονομικά έσοδα/(έξοδα)» όπως αυτό αναλύεται στην σημείωση 40 στην γραμμή «Αποτέλεσμα αποτιμήσεων παραγώγων». Οι εν λόγω χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις έχουν ταξινομηθεί στην ιεραρχία εύλογης αξίας στο επίπεδο 2 (βλ. Σημείωση 45).

30. ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Με την από 28.11.2019 Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Εταιρείας αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά το ποσό των 3.250.000 Ευρώ, με την έκδοση 32.500 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας 100 Ευρώ εκάστης και με τιμή διάθεσης 360 Ευρώ ανά μετοχή. Η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας της μετοχής και της τιμής διαθέσεως ήχθη σε πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο».

Κατά την 31.12.2019 το Μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας ανέρχεται στο ποσό των 55.460.000 ευρώ, ολοσχερώς καταβεβλημένο και διαιρούμενο σε 554.600 κοινές μετοχές ονομαστικής αξίας 100 ευρώ η κάθε μία. Κάθε μετοχή της Εταιρείας παρέχει δικαίωμα μίας ψήφου. Ο λογαριασμός της διαφοράς υπέρ το άρτιο ανέρχεται την 31.12.2019 σε 62.702.

31. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Τα αποθεματικά του Ομίλου και της Εταιρείας για τις χρήσεις 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

ΟΜΙΛΟΣ	Τακτικό αποθεματικό	Αποθεματικό διαφορών εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων	Αποθεματικό διαφορών από αντιστάθμιση κινδύνου ταμειακών ροών	Αποθεματικά συναλλαγματικών διαφορών μετατροπής από ενσωμάτωση εκμεταλλεύσεων εξωτερικού	Αποθεματικά αναπτυξιακών και φορολογικών νόμων	Αποθεματικό αναλογιστικών εσόδων/ζημιών από προγράμματα καθορισμένων παροχών & Λοιπά Αποθεματικά	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2018	**14.590**	**1.047**	**0**	**1.824**	**37.936**	**152**	**55.549**
Αποτελέσματα από λοιπά συνολικά εισοδήματα χρήσης	0	(463)	0	(1.132)	0	(166)	(1.761)
Σχηματισμός αποθεματικών	1	0	0	0	125	0	126
31η Δεκεμβρίου 2018	**14.591**	**584**	**0**	**692**	**38.061**	**(14)**	**53.914**
1 Ιανουαρίου 2019	**14.591**	**584**	**0**	**692**	**38.061**	**(14)**	**53.914**
Αποτελέσματα από λοιπά συνολικά εισοδήματα χρήσης	0	1.505	(577)	(597)	0	(42)	289
Σχηματισμός αποθεματικών	107	0	0	0	81	0	188
31 Δεκεμβρίου 2019	**14.698**	**2.089**	**(577)**	**95**	**38.142**	**(56)**	**54.391**

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	**Τακτικό αποθεματικό**	**Αποθεματικό διαφορών εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων**	**Αποθεματικό διαφορών από αντιστάθμιση κινδύνου ταμειακών ροών**	**Αποθεματικά συναλλαγματικών διαφορών μετατροπής από ενσωμάτωση εκμεταλλεύσεων εξωτερικού**	**Αποθεματικά αναπτυξιακών και φορολογικών νόμων**	**Αποθεματικό αναλογιστικών εσόδων/ζημιών από προγράμματα καθορισμένων παροχών & Λοιπά Αποθεματικά**	**Σύνολο**
1 Ιανουαρίου 2018	**13.350**	**1.053**	**0**	**1.452**	**37.680**	**164**	**53.699**
Αποτελέσματα από λοιπά συνολικά εισοδήματα χρήσης	0	(469)	0	(805)	0	(144)	(1.418)
31η Δεκεμβρίου 2018	**13.350**	**584**	**0**	**647**	**37.680**	**20**	**52.281**
1 Ιανουαρίου 2019	**13.350**	**584**	**0**	**647**	**37.680**	**20**	**52.281**
Αποτελέσματα από λοιπά συνολικά εισοδήματα χρήσης	0	1.505	(577)	(394)	0	(37)	497
31 Δεκεμβρίου 2019	**13.350**	**2.089**	**(577)**	**253**	**37.680**	**(17)**	**52.778**

Τακτικό αποθεματικό

Σύμφωνα με τον Ελληνικό νόμοι, οι εταιρείες υποχρεούνται να μεταφέρουν κατ' ελάχιστο το 5% των ετήσιων καθαρών κερδών τους σύμφωνα με τα λογιστικά τους βιβλία σε τακτικό αποθεματικό έως ότου το αποθεματικό αυτό ισούται με το ένα τρίτο του μετοχικού τους κεφαλαίου. Το αποθεματικό αυτό δεν μπορεί να διανεμηθεί αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διαγραφή ζημιών.

Αποθεματικά αναπτυξιακών και φορολογικών νόμων

Αυτά τα αποθεματικά αφορούν σε κέρδη που δεν έχουν φορολογηθεί με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον φορολογικό πλαίσιο. Τα αποθεματικά αυτά θα είναι φορολογητέα με βάση τον φορολογικό συντελεστή που θα ισχύει κατά τον χρόνο της διανομής τους στους μετόχους ή μετατροπής τους σε μετοχικό κεφάλαιο, υπό συγκεκριμένες συνθήκες.

Αποθεματικά αντιστάθμισης κινδύνων

Το αποθεματικό αντιστάθμισης κινδύνου χρησιμοποιείται για την καταχώρηση κερδών ή ζημιών από παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, τα οποία μπορούν να χαρακτηριστούν ως παράγωγα αντιστάθμισης μελλοντικών ταμειακών ροών (cash flow hedges) και αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα. Όταν η συναλλαγή με την οποία σχετίζεται η πράξη αντιστάθμισης επηρεάζει την κατάσταση συνολικών εισοδημάτων, τότε τα αντίστοιχα ποσά μεταφέρονται επίσης από τα λοιπά συνολικά εισοδήματα στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων. Εντός της χρήσης 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημίες (μετά φόρων) παραγώγων ύψους 577, οι οποίες αφορούν σε ζημιά αποτίμησης 759 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 29) και έσοδο από αναβαλλόμενο φόρο ποσού 182 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 32 γραμμή Παράγωγα).

Αποθεματικό διαφορών εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων

Το αποθεματικό διαφορών εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων χρησιμοποιείται για την καταχώρηση κερδών ή ζημιών που αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα από μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους. Εντός της χρήσης 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε κέρδη (μετά φόρων) από συμμετοχικούς τίτλους ύψους 1.505, οι οποίες αφορούν σε κέρδος αποτίμησης 1.970 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 19) και έξοδο από αναβαλλόμενο φόρο ποσού 465 (βλ. αναλυτικά Σημείωση 32 γραμμή Επενδύσεις).

32. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ-ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Ο φορολογικός συντελεστής για τις ανώνυμες εταιρείες στην Ελλάδα για τη χρήση 2018 ήταν 29%. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Νόμου 4579/2018, οι φορολογικοί συντελεστές των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα των νομικών προσώπων, προβλέπονταν να μειωθούν σταδιακά ως ακολούθως: 27% για το φορολογικό έτος 2020, 26% για το φορολογικό έτος 2021 και 25% για το φορολογικό έτος 2022 και εφεξής. Την 12.12.2019 ψηφίστηκε ο νέος φορολογικός νόμος 4646/2019, όπου σύμφωνα με το άρθρο 22, ο φορολογικός συντελεστής διαμορφώνεται πλέον σε 24% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019 και εφεξής.

Ο πραγματικός τελικός φορολογικός συντελεστής διαφέρει από τον ονομαστικό. Στην διαμόρφωση του πραγματικού φορολογικού συντελεστή επιδρούν διάφοροι παράγοντες, σημαντικότεροι των οποίων είναι η μη φορολογική έκπτωση ορισμένων δαπανών, οι διαφορές συντελεστών απόσβεσης που προκύπτουν μεταξύ της ωφέλιμης ζωής του παγίου και των συντελεστών που ορίζονται από τον

Κ.Ν.4172/2013 και η δυνατότητα των εταιρειών να σχηματίζουν αφορολόγητες εκπτώσεις και αφορολόγητα αποθεματικά.

(α) Έξοδο φόρου εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος στην Κατάσταση συνολικών αποτελεσμάτων, αναλύεται ως ακολούθως:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Τρέχων φόρος	7.023	1.985	6.152	1.386
Προσαρμογές φόρου προηγούμενων χρήσεων	2	40	1	48
Πρόβλεψη για διαφορές φορολογικού ελέγχου	1.000	2.256	1.000	2.256
Σύνολο	**8.025**	**4.281**	**7.153**	**3.690**
Έξοδο/(Έσοδο) αναβαλλόμενου φόρου	6.130	14.837	(1.156)	14.503
Σύνολο έξοδο/(έσοδο)	**14.155**	**19.118**	**5.997**	**18.193**

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρου εισοδήματος	**(29.163)**	**7.773**	**(22.147)**	**16.895**
Ονομαστικός φορολογικός συντελεστής	**24%**	**29%**	**24%**	**29%**
Έξοδο/(Έσοδο) Φόρου εισοδήματος βάσει του ισχύοντος ονομαστικού φορολογικού συντελεστή	**(6.999)**	**2.254**	**(5.315)**	**4.900**
Αποτελέσματα μη συμπεριλαμβανόμενα στον υπολογισμό του φόρου	1.798	5.661	869	6.063
Επίδραση διαφοράς φορολογικού συντελεστή	3.277	606	2.283	528
Προσαρμογές φόρου προηγούμενων χρήσεων και πρόσθετοι φόροι	1	40	1	48
Διαφορά φορολόγησης εταιρειών εξωτερικού	(316)	2.234	(179)	579
Διαγραφή/(Συμψηφισμός) φορολογικών ζημιών	11.450	5.454	2.779	4.327
Πρόβλεψη για διαφορές φορολογικού ελέγχου	1.000	2.256	1.000	2.256

Φορολογήσιμες διαφορές προηγ. χρήσης για τις οποίες δεν είχε αναγνωρισθεί αναβαλλόμενος φόρος	0	(761)	0	(761)
Επίδραση καθαρών προσωρινών φορολογήσιμων διαφορών για τις οποίες δεν αναγνωρίζεται Αναβαλλόμενος φόρος	2.002	162	4.559	253
Λοιπά	1.942	1.212	0	0
Πραγματική δαπάνη φόρου	**14.155**	**19.118**	**5.997**	**18.193**

Η δήλωση φορολογίας εισοδήματος υποβάλλεται σε ετήσια βάση, αλλά τα κέρδη ή οι ζημίες που δηλώνονται παραμένουν προσωρινά έως ότου οι φορολογικές αρχές ελέγξουν τα βιβλία και στοιχεία του φορολογουμένου και εκδοθεί η τελική έκθεση ελέγχου. Ο Όμιλος προβαίνει σε ετήσια εκτίμηση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αναμένεται να προκύψουν από τον έλεγχο παρελθουσών χρήσεων, διενεργώντας σχετικές προβλέψεις όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Ο Όμιλος έχει διενεργήσει προβλέψεις για ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις ύψους 3.250 (2.250 το 2018) και η Διοίκηση θεωρεί ότι πέρα των σχηματισμένων προβλέψεων, τυχόν ποσά φόρων που πιθανόν να προκύψουν, δεν θα έχουν σημαντική επίδραση στα ίδια κεφάλαια, στα αποτελέσματα και στις ταμειακές ροές του Ομίλου και της Εταιρείας. Πληροφορίες για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις παρατίθενται στις Σημειώσεις 5 και 47 των Οικονομικών Καταστάσεων.

(β) Αναβαλλόμενος φόρος

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υπολογίζεται επί όλων των προσωρινών φορολογικών διαφορών μεταξύ της λογιστικής αξίας και της φορολογικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων.

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αναγνωρίζεται για τις μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές, στον βαθμό που είναι πιθανή η πραγματοποίηση του σχετικού φορολογικού οφέλους μέσω μελλοντικών φορολογικών κερδών.

Η επίδραση από την μείωση των φορολογικών συντελεστών που επέφερε ο Νόμος 4579/2018 (άρθρο 23) στην χρήση 2019, στα αποτελέσματα και τα λοιπά συνολικά αποτελέσματα για τον Όμιλο ανήλθαν σε έξοδο 3.277 και έσοδο 8 αντίστοιχα.

Ο Όμιλος συμψηφίζει τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις όταν υπάρχει εφαρμόσιμο νομικό δικαίωμα να συμψηφιστούν οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών υποχρεώσεων και όταν οι αναβαλλόμενοι φόροι αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή. Τα συμψηφισμένα ποσά των 31.12.2019 και 31.12.2018 για τον Όμιλο και την Εταιρεία αναλύονται ως ακολούθως:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	25.384	25.232	17.114	15.711
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	(6.553)	0	(518)	0

Καθαρή αναβαλλόμενη απαίτηση/(υποχρέωση)	**18.831**	**25.232**	**16.596**	**15.711**

Η μεταβολή της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης/(υποχρέωσης) στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης αναλύεται ως ακολούθως:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	31.12.2019	**31.12.2018**	**31.12.2019**	**31.12.2018**
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση / (υποχρέωση)	**18.831**	**25.232**	**16.596**	**15.711**
Υπόλοιπο Έναρξης	**25.232**	**39.812**	**15.711**	**29.968**
(Έξοδο) /Έσοδο αναγνωρισμένο στα καθαρά κέρδη	(6.130)	(14.835)	1.156	(14.503)
(Έξοδο) /Έσοδο αναγνωρισμένο στα Λοιπά συνολικά έσοδα	(270)	304	(271)	295
(Έξοδο) /Έσοδο αναγνωρισμένο απευθείας στην καθαρή θέση	(1)	(49)	0	(49)
Υπόλοιπο Τέλους	**18.831**	**25.232**	**16.596**	**15.711**

Οι αναβαλλόμενοι φόροι (απαίτηση και υποχρέωση) των χρήσεων 2019 και 2018 αναλύονται ως ακολούθως:

ΟΜΙΛΟΣ

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση /(υποχρέωση)	**01.01.2019**	**Καθαρά κέρδη (Χρέωση)/ Πίστωση**	**Λοιπά συνολικά έσοδα χρήσεως (Χρέωση)/Πίστωση**	**Καθαρή Θέση**	**Συναλλαγματικές Διαφορές**	**31.12.2019**
Επενδυτικά ακίνητα	(349)	445	0	0	0	96
Ενσώματα & ασώματα πάγια	(4.975)	2.552	0	0	0	(2.423)
Επενδύσεις	(4.413)	169	(465)	0	0	(4.709)
Απαιτήσεις/Υποχρεώσεις από συμβάσεις με πελάτες	18.846	4.117	0	0	0	22.963
Φορολογικά αναγνωριζόμενες ζημίες	7.055	(5.841)	0	0	0	1.214
Άυλα δικαιώματα από συμβάσεις παραχώρησης	664	(85)	0	0	0	579
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	634	(22)	13	0	0	625
Εξαγορές και πωλήσεις επιχειρήσεων	(1.081)	(2.149)	0	0	0	(3.230)
Παράγωγα	0	162	182	0	0	344
Εμπορικές απαιτήσεις	5.122	(432)	0	0	0	4.690
Λοιπές προβλέψεις	3.743	(2.258)	0	0	0	1.485
Μισθώσεις	0	(4.338)	0	0	0	(4.338)
Λοιπά	(14)	1.550	0	(1)	0	1.535
Σύνολο	**25.232**	**(6.130)**	**(270)**	**(1)**	**0**	**18.831**

ΟΜΙΛΟΣ

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση /(υποχρέωση)	**01.01.2018**	**Καθαρά κέρδη (Χρέωση)/ Πίστωση**	**Λοιπά συνολικά έσοδα χρήσεως (Χρέωση)/Πίστωση**	**Καθαρή Θέση**	**Συναλλαγματικές Διαφορές**	**31.12.2018**
Επενδυτικά ακίνητα	(475)	126	0	0	0	(349)
Ενσώματα & ασώματα πάγια	(6.301)	1.326	0	0	0	(4.975)
Επενδύσεις	(246)	(4.167)	0	0	0	(4.413)
Απαιτήσεις/Υποχρεώσεις από συμβάσεις με πελάτες	34.402	(15.556)	0	0	0	18.846
Φορολογικά αναγνωριζόμενες ζημίες	10.644	(3.658)	69	0	0	7.055
Άυλα δικαιώματα από συμβάσεις παραχώρησης	831	(167)	0	0	0	664
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	653	(19)	0	0	0	634
Εξαγορές και πωλήσεις επιχειρήσεων	(8.985)	7.904	0	0	0	(1.081)
Εμπορικές απαιτήσεις	8.363	(3.241)	0	0	0	5.122
Λοιπές προβλέψεις	33	3.710	0	0	0	3.743
Λοιπά	893	(1.093)	235	(49)	0	(14)
Σύνολο	**39.812**	**(14.835)**	**304**	**(49)**	**0**	**25.232**

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση /(υποχρέωση)	**01.01.2019**	**Καθαρά κέρδη (Χρέωση)/ Πίστωση**	**Λοιπά συνολικά έσοδα χρήσεως (Χρέωση)/Πίστωση**	**Καθαρή Θέση**	**31.12.2019**
Επενδυτικά ακίνητα	103	417	0	0	520
Ενσώματα & ασώματα πάγια	(4.969)	3.603	0	0	(1.366)
Επενδύσεις	(4.413)	169	(465)	0	(4.709)
Απαιτήσεις/Υποχρεώσεις από συμβάσεις με πελάτες	13.088	5.976	0	0	19.064
Φορολογικά αναγνωριζόμενες ζημίες	2.825	(2.274)	0	0	551
Άυλα δικαιώματα από συμβάσεις παραχώρησης	628	(79)	0	0	549
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	600	(23)	12	0	589
Εμπορικές απαιτήσεις	5.026	(423)	0	0	4.603
Εξαγορές και πωλήσεις επιχειρήσεων	(1.082)	121	0	0	(961)
Παράγωγα	0	162	182	0	344
Λοιπές προβλέψεις	3.743	(2.258)	0	0	1.485
Λοιπά	162	(152)	0	0	10
Μισθώσεις	0	(4.083)	0	0	(4.083)
Σύνολο	**15.711**	**1.156**	**(271)**	**0**	**16.596**

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση /(υποχρέωση)	**01.01.2018**	**Καθαρά κέρδη (Χρέωση)/ Πίστωση**	**Λοιπά συνολικά έσοδα χρήσεως (Χρέωση)/Πίστωση**	**Καθαρή Θέση**	**31.12.2018**
Επενδυτικά ακίνητα	37	66	0	0	103

Ενσώματα & ασώματα πάγια	(4.823)	(146)	0	0	(4.969)
Επενδύσεις	(246)	(4.167)	0	0	(4.413)
Απαιτήσεις/Υποχρεώσεις από συμβάσεις με	26.384	(13.296)	0	0	13.088
Φορολογικά αναγνωριζόμενες ζημίες	5.750	(2.985)	60	0	2.825
Άυλα δικαιώματα από συμβάσεις παραχώρησης	781	(153)	0	0	628
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	632	(32)	0	0	600
Εμπορικές απαιτήσεις	7.681	(2.655)	0	0	5.026
Εξαγορές και πωλήσεις επιχειρήσεων	(6.388)	5.306	0	0	(1.082)
Λοιπές προβλέψεις	33	3.710	0	0	3.743
Λοιπά	127	(151)	235	(49)	162
Σύνολο	**29.968**	**(14.503)**	**295**	**(49)**	**15.711**

33. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ο κύκλος εργασιών την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύεται ως εξής:

Κύκλος εργασιών από συμβάσεις με πελάτες κατά είδος

	ΟΜΙΛΟΣ	
1) Κύκλος εργασιών από συμβάσεις με πελάτες κατά είδος	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Έσοδα τομέα κατασκευαστικών υπηρεσιών		
Έργα υποδομής - Οδικά - Αεροδρόμια	306.748	296.255
Βιομηχανικά-Ενεργειακά	374.051	648.094
Λοιπές υπηρεσίες τομέα κατασκευαστικών υπηρεσιών	4.297	3.390
Σύνολο	**685.096**	**947.739**
Έσοδα τομέα βιομηχανίας		
Πωλήσεις βιομηχανικών προϊόντων - λατομείων	9.578	11.205
Σύνολο	**9.578**	**11.205**
Σύνολο κύκλου εργασιών από συμβάσεις με πελάτες	**694.674**	**958.945**

	ΟΜΙΛΟΣ	
2) Η ανάλυση κύκλου εργασιών από συμβάσεις με πελάτες κατά χρόνο αναγνώρισης του εσόδου αναλύεται ως εξής:	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Μεταβιβάσεις αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη χρονική στιγμή	13.875	14.595
Υπηρεσίες που παρέχονται με την πάροδο του χρόνου	680.799	944.350
Σύνολο κύκλου εργασιών από συμβάσεις με πελάτες	**694.674**	**958.945**

3) Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των έργων από κατασκευαστικές συμβάσεις του Ομίλου ανέρχεται κατά την 31.12.2019 σε ποσό 1.553 εκατ. ευρώ (βλ. Σημείωση 47). Η χρονική ανάλυση αναμενόμενης εκτέλεσης ανεκτέλεστου μέρους συμβάσεων με πελάτες αναλύεται σε: (α) 520 εκατ. ευρώ το 2020 και β) 1.033 εκατ. ευρώ για περίοδο μέχρι το 2024.

4) Η ανάλυση κύκλου εργασιών περιόδου ανά χώρα και λειτουργικό τομέα παρατίθεται ακολούθως:

	ΟΜΙΛΟΣ					
	1.1-31.12.2019					
	ΕΛΛΑΔΑ	**ΒΑΛΚΑΝΙΑ**	**ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ**	**ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ**	**ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**	**Σύνολο**
Έσοδα τομέα κατασκευαστικών υπηρεσιών	598.164	35.950	50.982	0	0	685.096
Έσοδα τομέα βιομηχανίας	1.237	240	28	20	8.053	9.578
Σύνολο	**599.401**	**36.190**	**51.010**	**20**	**8.053**	**694.674**

	ΟΜΙΛΟΣ					
	1.1-31.12.2018					
	ΕΛΛΑΔΑ	**ΒΑΛΚΑΝΙΑ**	**ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ**	**ΑΝ. ΕΥΡΩΠΗ**	**ΛΟΙΠΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**	**Σύνολο**
Έσοδα τομέα κατασκευαστικών υπηρεσιών	829.496	57.444	60.799	0	0	947.739
Έσοδα τομέα βιομηχανίας	853	0	0	0	10.352	11.205
Σύνολο	**830.349**	**57.444**	**60.799**	**0**	**10.352**	**958.945**

*Οι Λοιπές περιοχές αφορούν πωλήσεις σε πελάτες που είναι εγκατεστημένοι σε περιοχές πλην της Ελλάδας, Βαλκανίων, Μέσης Ανατολής και Ανατολικής Ευρώπης.

34. ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ - ΕΞΟΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ – ΕΞΟΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το κόστος πωλήσεων την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύεται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Κόστος αποθεμάτων-υλικά έργων	298.688	572.097	277.006	553.208
Αμοιβές προσωπικού	48.942	42.811	38.448	28.227
Υπεργολάβοι	197.529	162.680	154.043	129.960
Αμοιβές μηχανικών, μελετητών, τεχνικών συμβούλων και τρίτων	64.051	67.650	58.678	62.704
Λοιπές παροχές τρίτων	4.860	5.172	3.687	3.783
Φόροι-τέλη	1.425	1.647	1.345	1.538
Προβλέψεις	(7.857)	7.713	(7.821)	8.212
Έξοδα ταξιδίων	1.835	979	1.602	694
Έξοδα εργαστηριακού ελέγχου	476	498	476	483
Ανακτήσεις απομειώσεων/Απομειώσεις	14	0	14	0
Αποσβέσεις	10.626	11.078	7.576	6.355
Δικαστικές και λοιπές αποζημιώσεις	86	1.609	86	1.609
Έξοδα νομικών διενέξεων	143	0	143	0
Λειτουργικές μισθώσεις	13.710	13.639	11.957	10.813
Ασφάλιστρα	2.683	3.003	2.195	2.112
Έξοδα μεταφορών	5.847	5.059	5.402	4.530
Επισκευές και συντηρήσεις	5.654	6.023	5.309	5.582
Αμοιβές ορκωτών ελεγκτών	89	137	71	60
Προμήθειες και λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα	11.466	13.172	10.740	15.120
Λοιπά	2.443	1.860	2.154	1.357
Σύνολο	**662.710**	**916.827**	**573.111**	**836.347**

Τα έξοδα διοίκησης και διάθεσης την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Αμοιβές προσωπικού	13.046	9.970	8.148	8.308
Αμοιβές μηχανικών, μελετητών, τεχνικών συμβούλων και τρίτων	10.429	11.108	8.749	7.878
Λοιπές παροχές τρίτων	1.292	924	763	703
Έξοδα ταξιδιών	375	389	175	221

Συνδρομές και εισφορές	262	1.298	250	1.271
Έξοδα προβολής και διαφήμισης	767	0	746	0
Αποσβέσεις	2.641	851	1.840	740
Ανακτήσεις απομειώσεων/Απομειώσεις	0	387	0	0
Επισκευές και συντηρήσεις	754	455	669	435
Ασφάλιστρα	545	290	165	160
Αμοιβές ορκωτών ελεγκτών	232	174	164	109
Αμοιβές διοικητικού συμβουλίου	0	100	0	100
Λειτουργικές μισθώσεις	900	1.740	327	1.518
Φόροι-τέλη	610	580	366	307
Έξοδα μεταφορών	1.593	1.774	589	614
Έξοδα νομικών διενέξεων	1.385	89	247	89
Λοιπά	1.766	1.508	711	1.226
Σύνολο	**36.597**	**31.637**	**23.909**	**23.679**

Τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**
Αμοιβές προσωπικού	158	234
Αμοιβές μηχανικών, μελετητών, τεχνικών συμβούλων και τρίτων	1.014	134
Αποσβέσεις	27	23
Φόροι-τέλη	4	9
Μεταφορικά	27	14
Έξοδα ταξιδιών	93	86
Ασφάλιστρα	3	6
Λοιπά	28	25
Σύνολο	**1.354**	**531**

35. ΑΜΟΙΒΕΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Σύνολο	321	311	235	169

36. ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ/(ΕΞΟΔΑ)

Τα λοιπά έσοδα/(έξοδα) της χρήσεως, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Λοιπά Έσοδα				
Απόσβεση επιχορηγήσεων παγίων	81	125	0	0
Έσοδα από ασφαλιστικές αποζημιώσεις	493	223	97	223
Έσοδα από δικαστικές αποζημιώσεις	72	38	72	38
Συναλλαγματικές διαφορές πληρωμής και αποτίμησης	1.911	1.620	1.661	1.096
Ανακτήσεις απομειώσεων ενσώματων και ασώματων παγίων	0	181	0	0
Ανακτήσεις απομειώσεων απαιτήσεων	1.961	6.936	1.890	6.569
Κέρδη από πωλήσεις παγίων	462	164	488	673
Κέρδη από διαγραφή υποχρεώσεων	604	2.194	230	1
Λοιπά έσοδα	1.446	6.038	1.008	2.743
Σύνολο	**7.030**	**17.519**	**5.446**	**11.343**
Λοιπά Έξοδα				
Μη κοστολογημένες αποσβέσεις	(306)	(349)	(239)	(204)
Έξοδα από ασφαλιστικές αποζημιώσεις	(82)	(48)	(86)	(47)
Συναλλαγματικές διαφορές πληρωμής και αποτίμησης	0	0	0	(387)
Απομειώσεις ενσώματων και ασώματων παγίων	(12)	(4)	(12)	(4)
Απομειώσεις αποθεμάτων	(4.275)	(980)	(600)	0
Απομειώσεις απαιτήσεων	(4.949)	(3.830)	(5.086)	(3.787)
Απομείωση υπεραξίας και λοιπές προβλέψεις	(158)	(1.678)	0	(1.678)
Ζημίες από πωλήσεις παγίων	(884)	(574)	(101)	(574)
Ζημιά από αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων	(230)	(285)	(230)	(285)
Τέλη – φόροι	(383)	(1.877)	(184)	(1.877)
Λοιπά έξοδα	(2.640)	(2.873)	(1.627)	(2.545)
Σύνολο	**(13.919)**	**(12.498)**	**(8.165)**	**(11.388)**
Σύνολο λοιπών εσόδων/(εξόδων)	**(6.889)**	**5.021**	**(2.719)**	**(45)**

37. ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ

Τα κέρδη/(ζημιές) από πώληση συμμετοχών, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Κέρδος / (Ζημιά) από πώληση μετοχών και λοιπών συμμετοχικών τίτλων	0	(396)	0	(76)
Κέρδος / (Ζημιά) από εκκαθάριση συγγενών, κοινοπραξιών και κοινών επιχειρήσεων	(205)	0	(205)	0
Σύνολο	**(205)**	**(396)**	**(205)**	**(76)**

Στον Λογαριασμό «Κέρδος / (Ζημιά) από πώληση μετοχών και λοιπών συμμετοχικών τίτλων» περιλαμβάνεται κατά την συγκριτική χρήση το αποτέλεσμα της πώλησης της συμμετοχής του ομίλου στην εταιρεία ICON BOROVEC στην συνδεδεμένη εταιρεία του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (βλέπε σχετικά σημείωση 19).
Επιπρόσθετα στον λογαριασμό «Κέρδος / (Ζημιά) από εκκαθάριση συγγενών, κοινοπραξιών και κοινών επιχειρήσεων» περιλαμβάνεται το αποτέλεσμα της εκκαθάρισης των κοινών επιχειρήσεων οι οποίες ενσωματώνονται με την μέθοδο της αναλογικής ενσωμάτωσης (βλέπε σχετικά σημείωση 5).

38. ΚΕΡΔΗ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ

Τα Κέρδη/(Ζημίες) από αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων, την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
(Απομειώσεις) /αναστροφές απομειώσεων συμμετοχών σε θυγατρικές (σημ.12)	0	0	(7.538)	(9.727)
(Απομειώσεις)/αναστροφές απομειώσεων συμμετοχών σε κοινοπραξίες (σημ.13)	0	0	(10.583)	0
Σύνολο	**0**	**0**	**(18.121)**	**(9.727)**

39. ΕΣΟΔΑ/(ΖΗΜΙΕΣ) ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Τα έσοδα/(ζημιές) συμμετοχών και λοιπών συμμετοχικών τίτλων, την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Μερίσματα θυγατρικών	0	0	0	9.500
Σύνολο	**0**	**0**	**0**	**9.500**

Κατά την προηγούμενη χρήση η εταιρεία εισέπραξε μέρισμα ποσού 9.500 από την θυγατρική εταιρεία Κ/Ξ EUROIONIA με βάση την από 5 Ιουνίου 2018 απόφαση του εποπτικού συμβουλίου της

Κοινοπραξίας. Το εν λόγω ποσό καταχωρήθηκε ως έσοδο στην Κατάσταση Συνολικών Αποτελεσμάτων της Εταιρείας.

40. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΣΟΔΑ/(ΕΞΟΔΑ)

Τα χρηματοοικονομικά έσοδα/(έξοδα) την 31η Δεκεμβρίου 2019 και 2018, στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Τόκοι καταθέσεων	258	653	237	620
Τόκοι δανείων	5.749	4.441	7.241	4.910
Λοιπά χρηματοοικονομικά έσοδα	202	245	202	245
Σύνολο εσόδων τόκων	**6.209**	**5.339**	**7.680**	**5.775**
Τόκοι και έξοδα βραχυπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων	(3.541)	(5.113)	(2.053)	(3.410)
Τόκοι και έξοδα μακροπροθέσμων χρηματοδοτήσεων	(7.124)	(3.689)	(6.608)	(3.277)
Χρηματοοικονομικό κόστος από συμβάσεις μίσθωσης	(943)	(709)	(833)	(673)
Προμήθειες και έξοδα τραπεζών	(823)	(403)	(383)	(176)
Έξοδα εξυπηρέτησης συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων/χρηματοοικονομικών εργαλείων	(182)	0	(182)	0
Λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα	(53)	(49)	(52)	(48)
Σύνολο εξόδων τόκων και συναφών εξόδων	**(12.666)**	**(9.963)**	**(10.111)**	**(7.584)**
Καθαροί τόκοι έσοδα/(έξοδα) (α)	**(6.457)**	**(4.624)**	**(2.431)**	**(1.809)**
Ζημιές αποτίμησης παραγώγων χρημ/κων μέσων (Σημ.29)	(674)	0	(674)	0
Αποτέλεσμα αποτιμήσεων παραγώγων (β)	**(674)**	**0**	**(674)**	**0**
Καθαρό σύνολο (α) + (β)	**(7.131)**	**(4.624)**	**(3.105)**	**(1.809)**

41. ΚΟΣΤΟΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ

Οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού κατά την χρήση 2019 και 2018, αναλύονται ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Μισθοί και παρεπόμενες παροχές	53.824	43.562	37.077	28.559
Εισφορές ασφαλιστικών ταμείων	9.861	7.899	9.139	6.797
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	1.116	1.554	960	1.206
Σύνολο	**64.801**	**53.015**	**47.176**	**36.562**

42. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΣΥΝΔΕΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Οι συναλλαγές της Εταιρείας και του Ομίλου με συνδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 31.12.2019 και 31.12.2018, καθώς και τα υπόλοιπα απαιτήσεων και υποχρεώσεων που έχουν προκύψει από τέτοιες συναλλαγές κατά την 31.12.2019 και 31.12.2018 έχουν ως εξής:

Αγοραπωλησίες αγαθών και υπηρεσιών

Χρήση 31.12.2019	**ΟΜΙΛΟΣ**				**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**			
Συνδεμένο μέρος	**Έσοδα**	**Αγορές**	**Χρεωστικά Υπόλοιπα**	**Πιστωτικά Υπόλοιπα**	**Έσοδα**	**Αγορές**	**Χρεωστικά Υπόλοιπα**	**Πιστωτικά Υπόλοιπα**
Μητρική	29	522	471	1.457	29	522	471	1.455
Θυγατρικές	0	0	0	0	114.814	5.422	43.160	32.314
Κοινοπραξίες	0	0	15	137	0	0	15	137
Λοιπά συνδεμένα μέρη	133.761	4.115	20.830	62.039	14.523	1.157	9.267	1.560

Χρήση 31.12.2018	**ΟΜΙΛΟΣ**				**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**			
Συνδεμένο μέρος	**Έσοδα**	**Αγορές**	**Χρεωστικά Υπόλοιπα**	**Πιστωτικά Υπόλοιπα**	**Έσοδα**	**Αγορές**	**Χρεωστικά Υπόλοιπα**	**Πιστωτικά Υπόλοιπα**
Μητρική	421	917	434	507	421	908	434	507
Θυγατρικές	0	0	0	0	28.339	16.396	20.445	41.843
Κοινοπραξίες	30	0	37	0	30	0	37	0
Λοιπά συνδεμένα μέρη	45.901	8.960	9.925	73.486	19.550	6.195	9.023	2.103

Μερίσματα - Επιστροφή κεφαλαίου
Η θυγατρική εταιρεία του Ομίλου TERNA OVERSEAS Ltd έλαβε με την μορφή επιστροφής κεφαλαίου ποσό 919 από την εταιρεία ICON EOOD.

Αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών
Η Εταιρεία κατέβαλε ποσά 21.248 για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών της (3.538 κατά τη συγκριτική περίοδο)

Δάνεια και τόκοι

Χρήση 31.12.2019	**ΟΜΙΛΟΣ**				**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**			
Συνδεμένο μέρος	**Χρημ/κά έσοδα**	**Χρημ/κά έξοδα**	**Δάνεια εισπρακτέα**	**Δάνεια πληρωτέα**	**Χρημ/κά έσοδα**	**Χρημ/κά έξοδα**	**Δάνεια εισπρακτέα**	**Δάνεια πληρωτέα**
Μητρική	4.200	806	84.630	11.816	4.200	799	84.630	11.699
Θυγατρικές	0	0	0	0	1.491	0	29.667	0
Κοινοπραξίες	1.529	0	15.723	0	1.529	0	15.723	0
Λοιπά συνδεμένα μέρη	20	106	399	959	20	4	399	135

Χρήση 31.12.2018	**ΟΜΙΛΟΣ**				**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**			
Συνδεμένο μέρος	**Χρημ/κά έσοδα**	**Χρημ/κά έξοδα**	**Δάνεια εισπρακτέα**	**Δάνεια πληρωτέα**	**Χρημ/κά έσοδα**	**Χρημ/κά έξοδα**	**Δάνεια εισπρακτέα**	**Δάνεια πληρωτέα**
Μητρική	3.046	1.098	124.973	13.218	2.366	1.098	124.973	13.108
Θυγατρικές	0	0	0	0	1.149	0	22.271	0
Κοινοπραξίες	1.381	0	14.193	0	1.381	0	14.193	0
Λοιπά συνδεμένα μέρη	17	34	547	895	17	1	547	0

Από ταμειακής πλευράς:
α) Ο Όμιλος και η Εταιρεία αποπλήρωσαν/χορήγησαν ποσό 68.811 και εισέπραξαν 111.308, για δάνεια προς και από την μητρική εταιρεία ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (χορήγησαν ποσό 85.298 και 35.181 και 42.505 για δάνειο προς την μητρική τους κατά τη συγκριτική περίοδο)
β) Η Εταιρεία χορήγησε δάνεια προς τη θυγατρική ΤΕΡΝΑ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ ποσού 13.880 και εισέπραξε 7.976 (χορήγησε 6.530 και εισέπραξε 2.690 κατά τη συγκριτική περίοδο)
γ) Ο Όμιλος και η Εταιρεία αποπλήρωσαν/χορήγησαν δάνεια από συνδεδεμένα μέρη ποσού 75 (41 κατά την συγκριτική περίοδο), ενώ εισέπραξαν 150 (0 κατά την κατά την συγκριτική περίοδο).

Οι συναλλαγές με τα συνδεμένα μέρη γίνονται με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τις συναλλαγές με τρίτους.

Συναλλαγές και αποδοχές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και ανώτατων στελεχών: Οι αποδοχές μελών Διοικητικού Συμβουλίου και ανώτατων στελεχών του Ομίλου και της Εταιρείας που αναγνωρίστηκαν για την περίοδο που έληξε 31.12.2019 και 31.12.2018, καθώς και τα υπόλοιπα απαιτήσεων και υποχρεώσεων που έχουν προκύψει από τέτοιες συναλλαγές κατά την 31.12.2019 και την 31.12.2018 έχουν ως εξής:

	ΟΜΙΛΟΣ		**ΕΤΑΙΡΕΙΑ**	
	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**	**1.1-31.12.2019**	**1.1-31.12.2018**
Αμοιβές σε ελεύθερους επαγ/τίες	2.175	1.852	1.722	1.533
Αμοιβές μισθωτών	625	301	532	301

Αμοιβές για συμμετοχή σε συνεδριάσεις	0	100	0	100
Σύνολο	**2.799**	**2.253**	**2.254**	**1.934**
Υποχρεώσεις	28	28	53	28
Απαιτήσεις	2	11	0	0

43. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πολλαπλούς χρηματοοικονομικούς κινδύνους όπως ο κίνδυνος της αγοράς (διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, τα επιτόκια, τις τιμές της αγοράς κτλ.), ο πιστωτικός κίνδυνος και ο κίνδυνος ρευστότητας. Το πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου στοχεύει στον περιορισμό της αρνητικής επίδρασης στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα που προκύπτει από την αδυναμία πρόβλεψης των χρηματοοικονομικών αγορών και τη διακύμανση στις μεταβλητές του κόστους και των πωλήσεων. Η πολιτική διαχείρισης κινδύνων εφαρμόζεται από τις οικονομικές υπηρεσίες του Ομίλου.

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η παρακάτω:

- αξιολόγηση των κινδύνων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες και τις λειτουργίες του ομίλου,
- σχεδιασμός της μεθοδολογίας και επιλογή των κατάλληλων χρηματοοικονομικών προϊόντων για τη μείωση των κινδύνων και
- εκτέλεση/εφαρμογή, σύμφωνα με τη διαδικασία που έχει εγκριθεί από τη Διοίκηση, της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα του ομίλου αποτελούνται κυρίως από καταθέσεις σε τράπεζες, βραχυπρόθεσμα χρηματοοικονομικά προϊόντα υψηλής ρευστότητας διαπραγματεύσιμα στην χρηματαγορά, εμπορικούς χρεώστες και πιστωτές, δάνεια προς τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις, επενδύσεις σε μετοχές, μερίσματα πληρωτέα, υποχρεώσεις από μισθώσεις και παράγωγα.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Το λειτουργικό νόμισμα της μητρικής εταιρείας και νόμισμα αναφοράς του Ομίλου είναι το Ευρώ.

Συναλλαγματικός είναι ο κίνδυνος, όπως η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου θα υπόκεινται σε διακύμανση λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Αυτό το είδος κινδύνου μπορεί να προκύψει, για τον Όμιλο, από συναλλαγματικές διαφορές αποτίμησης και μετατροπής στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου (Ευρώ) χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κυρίως απαιτήσεων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων από συναλλαγές συνομολογημένες σε νόμισμα διαφορετικό από το λειτουργικό νόμισμα των οντοτήτων του Ομίλου. Οι συναλλαγές αφορούν κυρίως σε αγορές παγίων και αποθεμάτων, σε εμπορικές πωλήσεις, επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, σε δανεισμό, καθώς και σε καθαρές επενδύσεις σε οικονομικές οντότητες του εξωτερικού.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται μέσω υποκαταστημάτων και επιχειρήσεων στην Ελλάδα, στη Μέση Ανατολή και στα Βαλκάνια συνεπώς είναι δυνατό να εκτεθεί σε κίνδυνο συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Σχετικά με τα κατασκευαστικά έργα στα Βαλκάνια: οι συμβατικές απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις στους βασικούς προμηθευτές (σκυροδέματος, προϊόντων σιδήρου, ασφάλτου, σκύρων, στρωτήρων κτλ.) και

υπεργολάβους συνομολογούνται σε ευρώ και επομένως η έκθεση στον συναλλαγματικό κίνδυνο είναι περιορισμένη. Επιπλέον, το βουλγαρικό Λέβα (BGN) έχει σταθερή ισοτιμία έναντι του ευρώ..

Σχετικά με τα κατασκευαστικά έργα στη Μέση Ανατολή, οι συμβατικές απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις στους βασικούς προμηθευτές (σκυροδέματος, προϊόντων σιδήρου, ασφάλτου, σκύρων, στρωτήρων κτλ.) και υπεργολάβους συνομολογούνται στα τοπικά νομίσματα, τα οποία είναι σταθερά συνδεμένα με το δολάριο ΗΠΑ (USD) και, επομένως, υπάρχει έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο από τις μεταβολές της ισοτιμίας του δολαρίου ΗΠΑ έναντι του Ευρώ.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα:

	2019										
(Ποσά σε ευρώ)	**AED**	**ALL**	**BHD**	**IQD**	**LYD**	**MKD**	**QAR**	**RON**	**RSD**	**SAR**	**USD**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	8.824	252	47.304	1.183	2.528	2.309	22.261	7	6.448	1.819	9.928
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	(4.754)	(5.108)	(21.478)	(1.346)	(13)	(2.298)	(14.674)	(326)	(1.910)	(845)	(10.137)
Σύνολο κυκλοφορούντων	**4.070**	**(4.856)**	**25.826**	**(163)**	**2.515**	**11**	**7.587**	**(319)**	**4.538**	**974**	**(209)**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	192	0	433	92	0	0	14	3	0	0	0
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	(5.071)	0	(443)	(117)	0	0	(325)	0	(6)	(48)	(1.053)
Σύνολο μη κυκλοφορούντων	**(4.879)**	**0**	**(10)**	**(25)**	**0**	**0**	**(311)**	**3**	**(6)**	**(48)**	**(1.053)**

	2018										
(Ποσά σε ευρώ)	**AED**	**ALL**	**BHD**	**IQD**	**LYD**	**MKD**	**QAR**	**RON**	**RSD**	**SAR**	**USD**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	9.681	18	46.755	490	2.471	13	20.082	99	7.425	2.678	7.976
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	(11.328)	(1.587)	(22.825)	(931)	(13)	(6)	(15.313)	(337)	(1.988)	(1.894)	(6.131)
Σύνολο κυκλοφορούντων	**(1.647)**	**(1.569)**	**23.930**	**(441)**	**2.458**	**7**	**4.769**	**(238)**	**5.437**	**784**	**1.845**
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	261	0	1.105	90	0	0	14	3	0	0	0
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	(5.138)	(3.672)	(396)	0	0	0	(172)	0	0	0	(2.102)

Σύνολο μη κυκλοφορούντων	**(4.877)**	**(3.672)**	**709**	**90**	**0**	**0**	**(158)**	**3**	**0**	**0**	**(2.102)**

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ευαισθησία των Καθαρών κερδών καθώς και των Λοιπών συνολικών αποτελεσμάτων της χρήσης στις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών μέσω από την επίδρασής τους στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις. Για το νόμισμα BGN δεν εξετάσαμε την μεταβολή καθώς το νόμισμα έχει σταθερή ισοτιμία έναντι του ευρώ. Για τα υπόλοιπα νομίσματα εξετάσαμε την ευαισθησία σε μια μεταβολή +/- 10%.

Ο πίνακας παρουσιάζει την κατά +10% μεταβολή. Η κατά -10% μεταβολή λαμβάνεται με το αντίστροφο από το παρουσιαζόμενο πρόσημο.

	2019										
	AED	**MKD**	**RON**	**QAR**	**BHD**	**USD**	**LYD**	**ALL**	**RSD**	**IQD**	**SAR**
Επίδραση στα Καθαρά κέρδη	(3)	0	0	0	0	97	0	0	0	0	0
Επίδραση στα Λοιπά συνολικά αποτελέσματα	(435)	10	(7)	812	2.918	0	251	(827)	(1.468)	(358)	143

	2018										
(Ποσά σε ευρώ)	**AED**	**MKD**	**RON**	**QAR**	**BHD**	**USD**	**LYD**	**ALL**	**RSD**	**IQD**	**SAR**
Επίδραση στα Καθαρά κέρδη	0	0	0	0	0	95	0	0	0	0	3
Επίδραση στα Λοιπά συνολικά αποτελέσματα	(2.689)	232	(1.608)	(2.063)	1454	0	(4)	937	(4.977)	(448)	177

Για τη διαχείριση αυτής της κατηγορίας κινδύνου, η Διοίκηση και το τμήμα χρηματοοικονομικής διαχείρισης του Ομίλου φροντίζει ώστε, κατά το μέγιστο δυνατόν οι απαιτήσεις (έσοδα) και οι υποχρεώσεις (δαπάνες), να συνομολογούνται σε ευρώ ή σε νομίσματα που έχουν σταθερή ισοτιμία με το ευρώ (π.χ. το βουλγαρικό λέβα (BGN)) ή στο ίδιο νόμισμα ώστε να αντικρίζονται μεταξύ τους.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Η πολιτική του Ομίλου είναι να ελαχιστοποιήσει την έκθεσή του στον κίνδυνο ταμειακών ροών επιτοκίου όσον αφορά στη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση. Την 31.12.2019 το 100% των συνολικών δανείων του Ομίλου εκτοκίζεται με κυμαινόμενο επιτόκιο (σταθερού spread). Επιπλέον, 40,89% ποσό 63.903 του μακροπρόθεσμου δανεισμού καλύπτονται με συμβάσεις αντιστάθμισης ταμιακών ροών από μεταβολές επιτοκίων.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ευαισθησία των καθαρών κερδών της χρήσης σε μια λογική μεταβολή του επιτοκίου των έντοκων απαιτήσεων και υποχρεώσεων της τάξεως του +/- 20% (2018: +/- 20%), επί του μεταβλητού μέρους του επιτοκίου (π.χ. Euribor 6M). Οι αλλαγές στα επιτόκια εκτιμάται ότι κινούνται σε μία λογική βάση σε σχέση με τις πρόσφατες συνθήκες της αγοράς

	2019		2018	
	20%	(20)%	20%	(20)%
Καθαρά κέρδη μετά από φόρο εισοδήματος (από έντοκες υποχρεώσεις)	(14,5)	14,5	(9,7)	9,7
Καθαρά κέρδη μετά από φόρο εισοδήματος (από έντοκα περιουσιακά στοιχεία)	36,4	(36,4)	15,2	(15,2)

Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε άλλους κινδύνους τιμών επιτοκίων, ή μεταβολών τιμών χρεογράφων των οποίων η τιμή διαπραγματεύεται σε χρηματοοικονομική αγορά.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Η έκθεση του Ομίλου όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο περιορίζεται στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία αναλύονται ως εξής:

	2019	2018
Χρηματικά διαθέσιμα	199.944	227.846
Δάνεια και απαιτήσεις	440.927	654.200
Σύνολο	**640.871**	**882.046**

Ο Όμιλος ελέγχει διαρκώς τις απαιτήσεις του, είτε χωριστά είτε κατά ομάδα και ενσωματώνει τις προκύπτουσες πληροφορίες στον πιστωτικό του έλεγχο. Στις περιπτώσεις όπου είναι σκόπιμο, χρησιμοποιούνται εξωτερικές εκθέσεις ή αναλύσεις σχετικά με τους υφιστάμενους ή ενδεχόμενους πελάτες.
Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε σημαντικό πιστωτικό κίνδυνο από εμπορικές απαιτήσεις. Αυτό οφείλεται αφενός στην πολιτική του Ομίλου, η οποία εστιάζεται στη συνεργασία με αξιόπιστους πελάτες και αφετέρου στη φύση των δραστηριοτήτων του Ομίλου.
Ειδικότερα, το σύνολο των απαιτήσεων είτε αφορά το στενό, είτε τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είτε ιδιώτες πελάτες με μεγάλες οικονομικές δυνατότητες στο εσωτερικό και το εξωτερικό, βρίσκονται κάτω από ειδική παρατήρηση και η Διοίκηση εκτιμά διαρκώς την αξιοπιστία των πελατών της, το μέγεθος ενός εκάστου αυτών, ανεξάρτητα εάν είναι φορέας του ευρύτερου δημοσίου ή ιδιώτης, για πιθανές επιπτώσεις που θα μπορούσε να έχει, προκειμένου να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να ελαχιστοποιήσει τυχόν επιπτώσεις για τον Όμιλο.
Επισημαίνεται πάντως ότι, στις πληρωμές από το δημόσιο και τις εταιρείες που ελέγχονται από αυτό, παρατηρούνται κάποιες χρονικές καθυστερήσεις.
Ο πιστωτικός κίνδυνος για τα χρηματικά διαθέσιμα, καθώς και για τις λοιπές απαιτήσεις κρίνεται περιορισμένος, δεδομένου ότι οι συμβαλλόμενοι είναι Τράπεζες με υψηλής ποιότητας κεφαλαιακή διάρθρωση, το Ελληνικό Δημόσιο ή εταιρείες του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα ή ισχυροί επιχειρηματικοί Όμιλοι.

Η καθυστέρηση πληρωμών από φορείς του ευρύτερου Δημοσίου τομέα και το κλίμα που η οικονομική αυτή δυσπραγία δημιουργεί στους φορείς αυτούς, επηρεάζει και τη συμβατική συμπεριφορά των φορέων αυτών με τους οποίους είμαστε συμβεβλημένοι, με αποτέλεσμα, την επιδείνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων μας αλλά και ανησυχία για τα επερχόμενα.

Η διοίκηση θεωρεί ότι όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, για τα οποία έχουν σχηματισθεί οι απαραίτητες απομειώσεις, είναι υψηλής πιστωτικής ποιότητας.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο Όμιλος διαχειρίζεται τις ανάγκες ρευστότητάς του με προσεκτική παρακολούθηση των χρεών, των μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων καθώς επίσης και των πληρωμών που πραγματοποιούνται καθημερινά. Οι ανάγκες ρευστότητας παρακολουθούνται σε διάφορες χρονικές ζώνες, σε καθημερινή και εβδομαδιαία βάση καθώς και σε μια κυλιόμενη περίοδο 30 ημερών. Οι ανάγκες ρευστότητας για τους επόμενους 6 μήνες και το επόμενο έτος προσδιορίζονται μηνιαία.
Ο Όμιλος διατηρεί μετρητά και διαθέσιμα σε τράπεζες για να καλύψει ανάγκες ρευστότητας για περιόδους έως 30 ημερών. Τα κεφάλαια για τις μεσοπρόθεσμες ανάγκες ρευστότητας αποδεσμεύονται από προθεσμιακές καταθέσεις του Ομίλου. Η ληκτότητα των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων την 31η Δεκεμβρίου 2019 αναλύεται ως εξής:

	2019		
	0 έως 12	**1ο έως 5ο έτος**	**Πέραν του 5ου έτους**
Μακροπρόθεσμος Δανεισμός	16.657	67.153	85.234
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	9.548	4.518	625
Υποχρεώσεις από παράγωγα	380	1.053	0
Βραχυπρόθεσμος Δανεισμός	94.179	0	0
Προμηθευτές	198.521	0	0
Δεδουλευμένες και λοιπές βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	28.162	0	0
Σύνολο	**347.447**	**72.724**	**85.859**

Η αντίστοιχη ληκτότητα των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων για την 31η Δεκεμβρίου 2018 είχε ως εξής:

	2018		
	0 έως 12	**1ο έως 5ο**	**Πέραν του 5ου έτους**
Μακροπρόθεσμος Δανεισμός	19.301	70.990	100.455
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	5.355	6.547	0
Βραχυπρόθεσμος Δανεισμός	81.255	0	0
Προμηθευτές	250.286	0	0
Δεδουλευμένες και λοιπές βραχυπρόθεσμες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	42.776	22.297	0
Σύνολο	**398.973**	**99.834**	**100.455**

Οι ανωτέρω συμβατικές ημερομηνίες λήξης αντικατοπτρίζουν τις μικτές ταμειακές ροές, οι οποίες ενδέχεται να διαφέρουν από τις λογιστικές αξίες των υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

44. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία καθώς και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου ανά κατηγορία έχουν ως εξής:

	31.12.2019		
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Ενεργητικού	**Αναπόσβεστο κόστος**	**Εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών αποτελεσμάτων**	**Σύνολο**
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	0	12.176	**12.176**
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	115.068	0	**115.068**
Εμπορικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις	325.859	0	**325.859**
Χρηματικά διαθέσιμα	199.944	0	**199.944**
Σύνολο	**640.871**	**12.176**	**653.047**

	31.12.2018		
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Ενεργητικού	**Αναπόσβεστο κόστος**	**Εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών αποτελεσμάτων**	**Σύνολο**
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	0	11.125	**11.125**
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	158.822	0	**158.822**
Εμπορικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις	426.839	0	**426.839**
Χρηματικά διαθέσιμα	227.490	0	**227.490**
Σύνολο	**813.151**	**11.125**	**824.276**

	31.12.2019		
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Υποχρεώσεων	**Αναπόσβεστο κόστος**	**Εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών αποτελεσμάτων**	**Σύνολο**
Μακροπρόθεσμός δανεισμός	169.044	0	**169.044**
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.525	0	**1.525**
Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις	226.683	0	**226.683**
Βραχυπρόθεσμός δανεισμός	94.179	0	**94.179**

Υποχρεώσεις από μισθώσεις	14.691	0	**14.691**
Υποχρεώσεις από παράγωγα	0	1.433	**1.433**
Σύνολο	**506.122**	**1.433**	**507.555**

	31.12.2018		
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Υποχρεώσεων	**Αναπόσβεστο κόστος**	**Εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών αποτελεσμάτων**	**Σύνολο**
Μακροπρόθεσμός δανεισμός	190.746	0	**190.746**
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	2.297	0	**2.297**
Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις	293.062	0	**293.062**
Βραχυπρόθεσμός δανεισμός	81.255	0	**81.255**
Υποχρεώσεις από μισθώσεις	11.882	0	**11.882**
Σύνολο	**579.242**	**0**	**579.242**

45. ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρούνται σε εύλογες αξίες στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης του Ομίλου ταξινομούνται βάσει της παρακάτω ιεραρχίας σε 3 Επίπεδα για τον καθορισμό και την γνωστοποίηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων ανά τεχνική αποτίμησης:

- **Επίπεδο 1:** εύλογη αξία με βάση διαπραγματεύσιμες (μη προσαρμοσμένες) τιμές σε ενεργές αγορές για όμοια περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις.
- **Επίπεδο 2:** εύλογη αξία με βάση μοντέλα αποτίμησης στα οποία όλα τα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία είναι βασισμένα (είτε άμεσα είτε έμμεσα) σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς.
- **Επίπεδο 3:** εύλογη αξία με βάση μοντέλα αποτίμησης στα οποία τα στοιχεία που επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία δεν είναι βασισμένα σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του Ομίλου που επιμετρώνται σε εύλογη αξία αναλύονται κατά την 31.12.2019 και την 31.12.2018 στα ως άνω επίπεδα ιεράρχησης ως εξής:

	31.12.2019			
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Ενεργητικού	**Επίπεδο 1**	**Επίπεδο 2**	**Επίπεδο 3**	**Σύνολο**
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	0	0	12.176	12.176
Σύνολο	**0**	**0**	**12.176**	**12.176**
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις από παράγωγα	0	1.433	0	1.433

Σύνολο	**0**	**1.433**	**0**	**1.433**
Καθαρή εύλογη αξία	**0**	**(1.433)**	**12.176**	**10.743**

	31.12.2018			
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία Ενεργητικού	**Επίπεδο 1**	**Επίπεδο 2**	**Επίπεδο 3**	**Σύνολο**
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	0	0	11.125	11.125
Σύνολο	**0**	**0**	**11.125**	**11.125**
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις από παράγωγα	0	0	0	0
Σύνολο	**0**	**0**	**0**	**0**
Καθαρή εύλογη αξία	**0**	**0**	**11.125**	**11.125**

Δεν υπήρξαν αλλαγές στις τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος κατά την περίοδο. Εντός της περιόδου που έληξε την 31.12.2019 και εντός της χρήσης 2018 δεν υπήρχαν μεταφορές ποσών μεταξύ των επιπέδων ιεράρχησης εύλογης αξίας 1 και 2.

Αποτιμήσεις σε εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του Επιπέδου 3

Η κίνηση των χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν ταξινομηθεί στο Επίπεδο 3 του Ομίλου για την περίοδο που έληξε την 31.12.2019 και για τη χρήση 2018 παρουσιάζεται ακολούθως:

	1.1-31.12.2019	**1.1-31.12.2018**
	Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	**Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους**
Υπόλοιπα έναρξης	**11.125**	**14.925**
Προσθήκες/(Μειώσεις)	(919)	(3.096)
Κέρδη /(ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Αποτελέσματα	1.970	(704)
Υπόλοιπα λήξης	**12.176**	**11.125**

Τα στοιχεία του ενεργητικού του επιπέδου 3 αφορά σε επενδύσεις σε μη εισηγμένες εταιρείες με ποσοστό συμμετοχής κάτω του 20% (Σημείωση 19). Οι επενδύσεις αυτές αναλύονται ως εξής:

	Εύλογη Αξία επένδυσης 31.12.2019	**Εύλογη Αξία επένδυσης 31.12.2018**	**Μέθοδος υπολογισμού εύλογης αξίας**	**Λοιπές πληροφορίες**
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ	5.210	3.303	Χρηματιστηριακή αξία μετοχής	Χρηματιστηριακή αξία μετοχής 31.12.2019/31.12.2018
ΒΙΟΜΕΚ Α.Ε.	53	53	Μέθοδος καθαρής θέσης σε εύλογες αξίες	Εύλογη αξία ιδίων κεφαλαίων 31.12.2019/31.12.2018
ΗΛΙΟΧΩΡΑ ΑΕ	2.855	2.792	Μέθοδος καθαρής θέσης σε εύλογες αξίες	Εύλογη αξία ιδίων κεφαλαίων 31.12.2019/31.12.2018
ΕΚΕΠΥ	15	15	Μέθοδος καθαρής θέσης σε εύλογες αξίες	Εύλογη αξία ιδίων κεφαλαίων 31.12.2019/31.12.2018
ICON EOOD	4.043	4.962	Μέθοδος καθαρής θέσης σε εύλογες αξίες	Εύλογη αξία ιδίων κεφαλαίων 31.12.2019/31.12.2018
Σύνολο	**12.176**	**11.125**		

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων του επιπέδου 2 αφορούν σε παράγωγα αντιστάθμισης κινδύνου. Οι επενδύσεις αυτές αναλύονται ως εξής:

	Εύλογη Αξία επένδυσης 31.12.2019	**Εύλογη Αξία επένδυσης 31.12.2018**	**Μέθοδος υπολογισμού εύλογης αξίας**	**Λοιπές πληροφορίες**
Απαιτήσεις / (Υποχρεώσεις) από παράγωγα αντιστάθμισης κινδύνων	(1.433)	0	Λήψη αποτιμήσεων από πιστωτικά ιδρύματα : ΕΘΝΙΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ σε συνδυασμό με εσωτερική αποτίμηση με χρήση καμπυλών επιτοκίου	
Σύνολο	**(1.433)**	**0**		

Οι λογιστικές αξίες των παρακάτω χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων προσεγγίζουν την εύλογη αξία τους λόγω της βραχυπρόθεσμης φύσης τους:

- Εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις
- Χρηματικά διαθέσιμα
- Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις

46. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οι στόχοι του Ομίλου ΤΕΡΝΑ όσον αφορά τη διαχείριση του κεφαλαίου είναι οι εξής:

- να εξασφαλίσει την ικανότητα του Ομίλου να συνεχίσει τη δραστηριότητα του (going-concern) και,
- να εξασφαλίσει μια ικανοποιητική κεφαλαιακή δομή και απόδοση στους μετόχους.

Ο Όμιλος καθορίζει το ύψος του κεφαλαίου αναλογικά με τον κίνδυνο των δραστηριοτήτων, παρακολουθεί τις εξελίξεις στο οικονομικό περιβάλλον και την επίδρασή τους στα χαρακτηριστικά κινδύνου και διαχειρίζεται την κεφαλαιακή δομή (σχέση δανεισμού προς ίδια κεφάλαια) με την προσαρμογή του ύψους και της διάρκειας του δανεισμού, την έκδοση νέων μετοχών ή την επιστροφή κεφαλαίου στους μετόχους, την προσαρμογή του ύψους του μερίσματος ή και την πώληση μεμονωμένων ή ομάδων περιουσιακών στοιχείων.

Για τον σκοπό αυτόν, ο Όμιλος παρακολουθεί το κεφάλαιο στη βάση του δείκτη χρηματοδοτικής μόχλευσης τον οποίο ορίζει ως: Προσαρμοσμένο Καθαρό Χρέος /Προσαρμοσμένα Ίδια Κεφάλαια. Ως Προσαρμοσμένο Καθαρό Χρέος ορίζεται το σύνολο των Δανειακών Υποχρεώσεων πλέον των Υποχρεώσεων από Τραπεζικές Μισθώσεις μείον τα χρηματικά διαθέσιμα, όπως αυτά απεικονίζονται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης. Ως Προσαρμοσμένα Ίδια Κεφάλαια ορίζονται τα Ίδια Κεφάλαια πλέον οι Επιχορηγήσεις.

Ο εν λόγω δείκτης κατά το τέλος των χρήσεων 2019 και 2018 έχει ως εξής:

	2019	**2018**
Έντοκος δανεισμός	270.071	283.883
Μείον :		
Χρηματικά διαθέσιμα	(199.944)	(227.490)
Προσαρμοσμένο Καθαρό Χρέος	**70.127**	**56.393**
Ίδια Κεφάλαια	108.758	134.867
Επιχορηγήσεις	14.185	14.318
Προσαρμοσμένα Ίδια Κεφάλαια	**122.943**	**149.185**
Δείκτης χρηματοδοτικής μόχλευσης	**57,04%**	**37,80%**

47. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

47.1 Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις

Οι φορολογικές υποχρεώσεις του Ομίλου δεν είναι οριστικές, καθώς υπάρχουν ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις, οι οποίες αναλύονται στη σημείωση 5 των Οικονομικών Καταστάσεων της χρήσης που έληξε την 31.12.2019.

Για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις υπάρχει το ενδεχόμενο επιβολής πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων κατά τον χρόνο που θα εξετασθούν και θα οριστικοποιηθούν. Ο Όμιλος προβαίνει σε ετήσια εκτίμηση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αναμένεται να προκύψουν από τον έλεγχο

παρελθουσών χρήσεων, διενεργώντας σχετικές προβλέψεις όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Ο Όμιλος έχει διενεργήσει προβλέψεις για ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις ύψους 3.250 (31.12.2018: 2.250).

Με τις εγκυκλίους ΠΟΛ 1154/2017, ΠΟΛ 1191/2017, ΠΟΛ 1192/2017, ΠΟΛ 1194/2017 και ΠΟΛ. 1208/2017, ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) παρείχε οδηγίες για την ομοιόμορφη εφαρμογή των όσων έγιναν δεκτά με τις υπ' αριθ. ΣτΕ 1738/2017 (Ολομ.), ΣτΕ 2932/2017, ΣτΕ 2934/2017 και ΣτΕ 2935/2017 αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) καθώς και την υπ' αριθ. 268/2017 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ).

Από τις ανωτέρω εγκυκλίους προκύπτει πενταετής παραγραφή - με βάση το γενικό κανόνα - για χρήσεις από το 2012 και μετά, καθώς και για τα φορολογικά έτη για τα οποία ισχύει ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας - ΚΦΔ (από το 2014 και μετά), πλην ειδικών εξαιρέσεων που ορίζονται στις σχετικές διατάξεις του ΚΦΔ.

Συνεπώς, και σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην υπ΄ αριθμ. ΠΟΛ. 1192/2017, το δικαίωμα του Δημοσίου για καταλογισμό φόρου μέχρι και τη χρήση 2013 έχει παραγραφεί εντός της χρήσης του 2019, εκτός αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των ειδικών διατάξεων περί 10ετούς, 15ετούς και 20ετούς παραγραφής. Αναλυτικά οι ανέλεγκτες χρήσεις ανά εταιρεία του Ομίλου περιγράφονται στην σημείωση 5.

Η Διοίκηση θεωρεί ότι πέρα των σχηματισμένων προβλέψεων, τυχόν ποσά φόρων που πιθανόν να προκύψουν, δεν θα έχουν σημαντική επίδραση στα ίδια κεφάλαια, στα αποτελέσματα και στις ταμειακές ροές του Ομίλου και της Εταιρείας.

Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης

Για τις χρήσεις 2011 έως και 2015, οι εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και πληρούν τα σχετικά κριτήρια υπαγωγής στον φορολογικό έλεγχο των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, έλαβαν Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 82 του Ν. 2238/1994 και του άρθρου 65Α παρ. 1 Ν.4174/2013, χωρίς να προκύψουν ουσιώδεις διαφορές. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την εγκύκλιο ΠΟΛ. 1006/2016, οι εταιρείες οι οποίες έχουν υπαχθεί στον ως άνω ειδικό φορολογικό έλεγχο δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, για τις χρήσεις 2016 και εφεξής, ο έλεγχος και η έκδοση της Έκθεσης Φορολογικής Συμμόρφωσης ισχύει σε προαιρετική βάση. Στα πλαίσια αυτά, δεν έλαβαν έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης για τις χρήσεις 2016 και 2017, η μητρική και οι ελληνικές θυγατρικές εταιρείες, για τη δε χρήση 2018 έλαβαν έκθεση φορολογικής συμμόρφωσης η μητρική εταιρεία και οι περισσότερες εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Ο ειδικός έλεγχος για τη λήψη Έκθεσης Φορολογικής Συμμόρφωσης για τη χρήση 2019 για τις εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, βρίσκεται σε εξέλιξη και τα σχετικά φορολογικά πιστοποιητικά προβλέπεται να χορηγηθούν μετά τη δημοσίευση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της 31.12.2019. Κατά την ολοκλήρωση των εν λόγω φορολογικών ελέγχων, η Διοίκηση δεν αναμένει να προκύψουν σημαντικές φορολογικές υποχρεώσεις πέραν από αυτές που καταχωρήθηκαν και που απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην υπ΄ αριθμ. ΠΟΛ. 1192/2017, το δικαίωμα του Δημοσίου για καταλογισμό φόρου μέχρι και τη χρήση 2013 έχει παραγραφεί εκτός αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των ειδικών διατάξεων περί 10ετούς, 15ετούς και 20ετούς παραγραφής.

47.2 Δεσμεύσεις από κατασκευαστικές συμβάσεις

Το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των έργων από κατασκευαστικές συμβάσεις του Ομίλου ανέρχεται κατά την 31.12.2019 σε ποσό 1.553 εκατ. ευρώ (1.507 εκατ. ευρώ την 31.12.2018). Στο πλαίσιο των εν λόγω δεσμεύσεων, ο Όμιλος έχει χορηγήσει εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης συνολικού ποσού 769 εκατ. ευρώ (έναντι 851 εκατ. ευρώ την 31.12.2018).

Αξιώσεις της «Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε.» (ΔΕΗ) κατά της κοινοπραξίας «ΜΕΤΚΑ Α.Ε. – ΤΕΡΝΑ Α.Ε.» στο πλαίσιο της οριστικής παραλαβής της μονάδος V ΑΗΣ Μεγαλόπολης Β

Στο πλαίσιο του έργου «ΑΗΣ Μεγαλόπολης – Μελέτη, Προμήθεια, Μεταφορά, Εγκατάσταση και Θέση σε Λειτουργία Μονάδας No. 5 Συνδυασμένου Κύκλου, Καθαρής Ισχύος σε Συνθήκες Αναφοράς 811 MW, με Καύσιμο Φυσικό Αέριο/ ΔΜΚΘ-11072251», του οποίου ανάδοχος είναι η κοινοπραξία ΜΕΤΚΑ Α.Ε. – ΤΕΡΝΑ Α.Ε., η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε. (ΔΕΗ) γνωστοποίησε στον ανάδοχο επιστολή/ έγκριση πρωτοκόλου οριστικής παραλαβής μονάδας, με την οποία εγείρει απαιτήσεις ύψους 60.213.150,75 ευρώ από ποινικές ρήτρες, 25.743.299,46 ευρώ για την άρση τεχνικών εκκρεμοτήτων που έχουν καταγραφεί σε οικείους πίνακες εκκρεμοτήτων, και 2.400.000 ευρώ για μη παραδοθέντα ανταλλακτικά και εργαλεία και παρακρατά όλες τις εις χείρας της εγγυητικές επιστολές που έχει παράσχει ο ανάδοχος, ενώ ζητά πρόσθετη εγγυητική επιστολή 2.660.000 ευρώ για τμήματα του εξοπλισμού για τα οποία δεν έχει λήξει η περίοδος εγγύησης. Αντιστοίχως, η ανάδοχος κοινοπραξία υπέβαλε στην ΔΕΗ αντιρρήσεις, οι οποίες δεν λήφθηκαν υπόψη κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου οριστικής παραλαβής, με τις οποίες προέβαλε δικές της απαιτήσεις έναντι της ΔΕΗ, συνολικού ύψους 90.750.045,87 ευρώ (εκ των οποίων αίτημα αποζημίωσης 82.649.328 ευρώ). Εκ των απαιτήσεων του αναδόχου η ΔΕΗ αναγνώρισε ποσό 1.309.909,68 ευρώ το οποίο συνυπολόγισε συμψηφιστικά στο ύψος των απαιτήσεών της. Σύμφωνα με το νομικό σύμβουλο που χειρίζεται την εν λόγω υπόθεση, η διαφορά πρόκειται να οδηγηθεί σε επίλυση με φιλικές διαπραγματεύσεις, ενώ, σε περίπτωση αποτυχίας των φιλικών διαπραγματεύσεων, η ανάδοχος κοινοπραξία θα προσφύγει σε διαιτησία, της οποίας η έκβαση εκτιμάται από τους νομικούς συμβούλους της κοινοπραξίας ότι θα είναι θετική για την κοινοπραξία ΜΕΤΚΑ Α.Ε. – ΤΕΡΝΑ Α.Ε., ώστε το τελικό ισοζύγιο των εκατέρωθεν αξιώσεων να μην είναι αρνητικό για την τελευταία.

47.3 Δικαστικές υποθέσεις

Η Εταιρεία και οι ενοποιούμενες εταιρείες αυτής εμπλέκονται (υπό την ιδιότητα του εναγόμενου και του ενάγοντος) σε διάφορες δικαστικές υποθέσεις στα πλαίσια της κανονικής λειτουργίας τους. Ειδικότερα σε ότι αφορά σε δικαστικές υποθέσεις εναντίον του Ομίλου για εργατικά ατυχήματα που συνέβησαν κατά την εκτέλεση κατασκευαστικών έργων, σημειώνεται ότι ο Όμιλος είναι ασφαλισμένος έναντι εργατικών ατυχημάτων, και ως εκ τούτου δεν αναμένεται να προκύψει σημαντική επιβάρυνση από ενδεχόμενη αρνητική έκβαση τέτοιας φύσης δικαστικών υποθέσεων.

Ο Όμιλος σχηματίζει προβλέψεις στις οικονομικές καταστάσεις σχετικά με τις εκκρεμείς νομικές υποθέσεις, όταν είναι πιθανό ότι θα απαιτηθεί εκροή πόρων για τον διακανονισμό της υποχρέωσης και το ποσό αυτό μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα. Στα πλαίσια αυτά, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει κατά την 31.12.2019 προβλέψεις ύψους 4.830 (31.12.2018: 4.831) για επίδικες υποθέσεις (βλ. σημείωση 24).

Η Διοίκηση καθώς και οι νομικοί σύμβουλοι εκτιμούν ότι, πέρα των ως άνω σχηματισθέντων προβλέψεων, οι εκκρεμείς υποθέσεις αναμένεται να διευθετηθούν χωρίς σημαντικές αρνητικές επιδράσεις στην ενοποιημένη χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου ή της Εταιρείας, ή στα αποτελέσματα της λειτουργίας τους πέρα της ήδη σχηματισθείσας πρόβλεψης επίδικων υποθέσεων.

Αξιώσεις πελάτη κατά Κοινοπραξίας «SIEMENS A.G. – ΑΚΤΩΡ Α.Τ.Ε. – ΤΕΡΝΑ Α.Ε.» στην οποία συμμετέχει ο Όμιλος και αντίθετη αξίωση της Κοινοπραξίας

Την 29.12.2015 ασκήθηκε ενώπιον του Εφετείου Πειραιά αγωγή της εταιρείας με την επωνυμία Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος ΑΕ («ΟΣΕ») κατά της κοινοπραξίας με την επωνυμία «Siemens AG – Άκτωρ ΑΤΕ – Τέρνα ΑΕ», μέλος της οποίας είναι η ΤΕΡΝΑ Α.Ε.

Η ένδικη διαφορά ανέκυψε στο πλαίσιο του έργου «Ανακαίνιση σιδηροδρομικής γραμμής και κατασκευή ηλεκτροκίνησης – σηματοδότησης - τηλεδιοίκησης στο τμήμα Πειραιά – Αθήνα – Τρεις Γέφυρες – ΣΚΑ – Αχαρνές/ Τρεις Γέφυρες – Άνω Λιόσια (σύνδεση με Σ.Γ.Υ.Τ. ΣΚΑ - Κορίνθου)», του οποίου ανάδοχος ήταν η ανωτέρω κοινοπραξία, σε συνέχεια της απόφασης από την ΟΣΕ για την οριστική διακοπή των εργασιών και τη λύση της υπ' αριθμ. 994/2005 σύμβασης εκτέλεσης του έργου.

Αίτημα της αγωγής του ΟΣΕ κατά της κοινοπραξίας είναι η καταβολή ποσού 22.062.281,10 ευρώ πλέον τόκων από την 5.12.2014, άλλως από την 31.12.2015, ως αχρεωστήτως καταβληθέν, με την αιτιολογία ότι το ποσό αυτό δεν αντιστοιχεί σε συμβατική παροχή που έλαβε ο ΟΣΕ από την κοινοπραξία. Ειδικότερα, με βάση την ανωτέρω αγωγή, το ποσό αυτό συνιστά απόκλιση μεταξύ αφενός των εργασιών που είχαν τιμολογηθεί από την κοινοπραξία «Siemens AG – Άκτωρ ΑΤΕ – Τέρνα ΑΕ» και είχαν πληρωθεί από τον ΟΣΕ σε αυτή και αφετέρου της διορθωμένης (από τον ΟΣΕ) τελικής επιμέτρησης των εργασιών και του έργου.

Ακόμα, ζητείται η καταβολή ποσού 624.479,17 ευρώ πλέον τόκων από την 01.09.2011 άλλως από την 31.12.2015, το οποίο αντιστοιχεί στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής που είχε καταβληθεί στην ανάδοχο του έργου κοινοπραξία στο πλαίσιο υλοποίησής του.

Η εκδίκαση της ανωτέρω αγωγής, η οποία είχε αρχικά προσδιοριστεί για την 21.09.2017, και, κατόπιν ματαιώσεων και αναβολών, προσδιορίστηκε εκ νέου για την 5.12.2019 ημερομηνία κατά την οποία επίσης ματαιώθηκε. Ήδη έχει προσδιοριστεί εκ νέου προς συζήτηση για την δικάσιμο της 18.03.2021.

Σε στάδιο προγενέστερο από την άσκηση της ανωτέρω αγωγής του ΟΣΕ, η ανάδοχος του έργου κοινοπραξία και οι συμμετέχουσες σε αυτή εταιρείες έχουν ασκήσει την από 30.03.2012 προσφυγή κατά του ΟΣΕ και κατά της τελικής επιμέτρησης των εργασιών, για τη διόρθωση αυτής. Η εν λόγω προσφυγή, η οποία αρχικά είχε απορριφθεί από το Εφετείο Πειραιά για τυπικούς λόγους, παραπέμφθηκε εκ νέου για εκδίκαση στο Πενταμελές Εφετείο Πειραιώς με την υπ' αρ. 1038/2017 απόφαση του Αρείου Πάγου που δημοσιεύθηκε την 16.06.2017. Η ανωτέρω προσφυγή εκδικάστηκε, κατόπιν αναβολής, στις 17.1.2019 και αναμένεται η έκδοση απόφασης. Οι μέχρι σήμερα εκδοθείσες επί της ανωτέρω διαφοράς αποφάσεις τόσο του Εφετείου Πειραιά όσο και του Αρείου Πάγου δεν υπεισέρχονται στην ουσία της ένδικης διαφοράς αλλά αφορούν σε τυπικά ζητήματα.

Τα μέλη της κοινοπραξίας «Siemens AG – Άκτωρ ΑΤΕ – Τέρνα ΑΕ» ευθύνονται απέναντι στον ΟΣΕ αλληλέγγυα και εξ ολοκλήρου το καθένα. Όσον αφορά στις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ των μελών της κοινοπραξίας, καθένα μέλος ευθύνεται κατά το ποσοστό συμμετοχής του σε αυτή, ήτοι η ΤΕΡΝΑ ΑΕ κατά 37,5%, η ΑΚΤΩΡ ΑΤΕ κατά 37,5% και η SIEMENS AG κατά 25%, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. 15158/26.08.2003 πράξη της συμβολαιογράφου Αθηνών, Ελένης Θεοδωρακοπούλου.

Σύμφωνα με την Εταιρία, για την εν λόγω υπόθεση οι νομικοί σύμβουλοι που τη χειρίζονται εκτιμούν ότι πιθανολογείται θετική έκβαση. Περαιτέρω δεν έχει αναγνωρισθεί πρόβλεψη, καθώς σύμφωνα με την εκτίμηση της Διοίκησης της Εταιρείας α) δεν έχει έως τώρα οριστικοποιηθεί η ύπαρξη δέσμευσης, β) δεν πιθανολογείται ότι τελικά θα υπάρξει εκροή οικονομικών πόρων και γ) δεν μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα το σχετικό ποσό.

Αξιώσεις κατά της κοινοπραξίας «ΤΕΡΝΑ ΑΕ – SICES Construction SPA» στην οποία συμμετέχει ο Όμιλος

Την 20.12.2019 ασκήθηκε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή της εταιρείας με την επωνυμία ΒΙΟΤΕΚ Ανώνυμη Τεχνική Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία («ΒΙΟΤΕΚ») κατά της κοινοπραξίας με την επωνυμία «Τερνα ΑΕ – SICES Construction SPA», μέλος της οποίας είναι η ΤΕΡΝΑ ΑΕ. Η ένδικη διαφορά ανέκυψε στο πλαίσιο του έργου «Αναβάθμιση Διυλιστηρίων ΕΛΠΕ Ελευσίνας-Μηχανολογικές Έργασίες (Περιοχή 1)» με ανάδοχο την ανωτέρω κοινοπραξία, η οποία ανέθεσε υπεργολαβικά στην ΒΙΟΤΕΚ τις εργασίες «Προκατασκευή και ανέγερση σωληνώσεων – ανέγερση στηριγμάτων της μονάδας U32», δυνάμει σύμβασης που υπογράφηκε τον Ιούλιο 2010. Το εν λόγω έργο έχει ολοκληρωθεί και οριστικά παραληφθεί από τον κύριο του έργου την 02.05.2014.

Παρότι με την κατατεθείσα στις 04.03.2020 ενώπιον Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών παραίτησή της, η ΒΙΟΤΕΚ παραιτήθηκε από το δικόγραφο της παραπάνω αγωγής, ρητά επιφυλάχθηκε για την εκ νέου άσκηση αυτής, δηλώνοντας ότι η παραίτησή της από την ασκηθείσα αγωγή οφείλεται σε αδυναμία πληρωμής του δικαστικού ενσήμου που απαιτείται.

Η εγερθείσα αξίωση της ΒΙΟΤΕΚ κατά της κοινοπραξίας ανέρχεται σε 14.534.450,06 ευρώ, πλέον νόμιμων τόκων και αναλογούντος Φ.Π.Α.

Τα μέλη της κοινοπραξίας «Τερνα ΑΕ – SICES Construction SPA» ευθύνονται απέναντι στην ΒΙΟΤΕΚ αλληλέγγυα και εξ ολοκλήρου το καθένα. Όσον αφορά στις εσωτερικές σχέσεις μεταξύ των μελών της κοινοπραξίας, καθένα μέλος ευθύνεται κατά το ποσοστό συμμετοχής του στην κοινοπραξία, ήτοι η ΤΕΡΝΑ ΑΕ κατά 50% και η SICES Construction SPA κατά 50%, όπως προκύπτει από το από 28.05.2010 ιδιωτικό συμφωνητικό κοινοπραξίας, όπως έχει τροποποιηθεί.

Οι νομικοί σύμβουλοι που χειρίζονται την εν λόγω υπόθεση εκτιμούν ότι η αξίωση της ΒΙΟΤΕΚ έχει μικρές πιθανότητες ένδικης ευδοκίμησης. Παρόλα αυτά, η κοινοπραξία, έναντι μιας πιθανής αρνητικής έκβασης της υπόθεσης αυτής, έχει επιβαρύνει τα αποτελέσματα των προηγούμενων χρήσεων μέσω της αναθεώρησης του προϋπολογισθέντος κόστους του έργου.

47.4 Εξέλιξη διαγωνιστικών διαδικασιών

Η Εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε., καθώς και σχεδόν το σύνολο των Ελληνικών Κατασκευαστικών Εταιρειών, όπως και σημαντικός αριθμός αλλοδαπών εταιρειών, ελέγχθηκαν αυτεπαγγέλτως από την Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΕΑ) αναφορικά με ενέργειες και πράξεις τους οι οποίες ήταν δυνατόν να θεωρηθεί ότι οδηγούν σε παραβίαση των σχετικών κανόνων.

Στην συνέχεια η Εταιρεία μας, με βάση το άρθρο 25α Ν. 3959/2011 αλλά και την υπ' αρ. 628/2016 απόφαση της Ολομέλειας της ΕΕΑ, υπέβαλαν, για λόγους προφανούς εταιρικού συμφέροντος και προκειμένου να εφαρμοστούν οι ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 25Α και 14 παρ. 2 περίπτωση ιδ (εε) του Νόμου 3959/2011 και της υπ' αριθμ. 628/2016 Απόφασης της ΕΕΑ σχετικά με τους όρους, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις οριζοντίων συμπράξεων κατά παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αίτημα για υπαγωγή στις προβλεπόμενες διαδικασίες διευθέτησης διαφορών, δηλαδή σε διαδικασία συναινετικής επίλυσης.

Στις 03.08.2017 κοινοποιήθηκε στην Εταιρεία η υπ' αρ. 642/09.03.2017 απόφαση της ΕΕΑ δυνάμει της οποίας επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 18.612 για παράβαση του αρ. 1 του Ν.3959/2011 και του αρ. 101 ΣΛΕΕ (για το διάστημα από 11.05.2005 έως 04.01.2007 και από 04.06.2011 έως 26.11.2012). Η διαδικασία διευθέτησης για την εταιρεία οριστικοποιήθηκε και το ποσό του προστίμου ανήλθε στα 18.612, το οποίο καταβλήθηκε πλήρως και ολοσχερώς εντός του 2018.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 44 παρ. 3β του Ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 73 παρ. 4 περίπτωση γ) του Ν.4412/2016 ως ισχύουν σήμερα μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 235 του Ν. 4635/2019, (ΦΕΚ Α 167/30.10.2019) με την υπαγωγή στο άρθρο 25α του Ν.3959/2011 και την εξόφληση εκ μέρους της ΤΕΡΝΑ του επιβληθέντος διοικητικού προστίμου, ως αναφέρθηκε, επέρχεται πλήρης απαλλαγή από κάθε είδους διοικητικές κυρώσεις, και δεν θεμελιώνεται λόγος αποκλεισμού από διαγωνισμούς για δημόσιες συμβάσεις ή παραχωρήσεις.

Παρέπεται να αναφερθεί ότι η ΤΕΡΝΑ Α.Ε. έχει λάβει οικειοθελώς σύνολο μέτρων συμμόρφωσης και επανορθωτικών μέτρων, τα οποία διαρκώς εξελίσσονται και επικαιροποιούνται, αποδεικνύοντας περαιτέρω την αξιοπιστία και την φερεγγυότητά τους.

48. ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

- Μέσα στον Ιανουάριο 2020 η εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε. έχει αντλήσει χρηματοδότηση συνολικού ποσού 42 εκατ. ευρώ εκ των οποίων ποσό 39 εκατ. ευρώ έχει διατεθεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της συνδεδεμένης εταιρείας ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΑΕ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ βάσει των όρων της σύμβασης παραχώρησης.

- Την 06.02.2020 ακολούθως της ικανοποίησης των Προϋποθέσεων της Σύμβασης Παραχώρησης, το Δημόσιο παρείχε στην εταιρεία ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε. ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ την "Άδεια Ίδρυσης και Κατασκευής Νέου Διεθνούς Αερολιμένα Ηρακλείου Κρήτης". Η ανωτέρω ημερομηνία αποτελεί εφεξής την ημερομηνία της έναρξης παραχώρησης. Το έργο θα κατασκευαστεί κατά 100% από την εταιρεία ΤΕΡΝΑ Α.Ε. Η συμβατική διάρκεια της περιόδου παραχώρησης διαμορφώνεται σε τριάντα πέντε (35) έτη από την ημερομηνία έναρξης παραχώρησης και συμπεριλαμβάνει την πενταετή περίοδο μελέτης-κατασκευής.

- Την 30.03.2020 η ΤΕΡΝΑ Α.Ε. ανακοίνωσε ότι σε κοινοπραξία με την SIEMENS (ένωση εταιρειών SIEMENS - ΤΕΡΝΑ) αναδείχθηκε ανάδοχος του έργου "Μελέτη, Προμήθεια και Εγκατάσταση Δύο Σταθμών Μετατροπής και ενός Υποσταθμού για την Ηλεκτρική Διασύνδεση Κρήτης - Αττικής. Όπως ανακοίνωσε η "Αριάδνη Interconnection", θυγατρική του Ομίλου ΑΔΜΗΕ, ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 370 εκατ. ευρώ. Από αυτά, τα 358,6 εκατ. ευρώ αφορούν στην κατασκευή των σταθμών μετατροπής και τα 11,4 εκατ. ευρώ στη συντήρησή τους. Η σύμβαση έχει διάρκεια υλοποίησης 36 μήνες και θα υπογραφεί μετά την έγκρισή της από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Σύμφωνα με την ίδια ανακοίνωση, το έργο πρόκειται να ενταχθεί για συγχρηματοδότηση στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία" στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014 - 2020.

- **Παγκόσμια κρίση δημόσιας υγείας από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19)**

Ο Όμιλος ΤΕΡΝΑ συγκαταλέγεται μεταξύ των σημαντικότερων ελληνικών επιχειρηματικών ομίλων και κατέχει ηγετική θέση στους τομείς των υποδομών. Θέση της Διοίκησης είναι ότι ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε κλάδους οι οποίοι είναι περισσότερο αμυντικοί κατά τη διάρκεια των φάσεων του οικονομικού κύκλου. Περαιτέρω, ο Όμιλος έχει ήδη αποδείξει κατά τη διάρκεια της ελληνικής χρηματοπιστωτικής κρίσης (ήτοι τη δυσκολότερη και μακρύτερη χρονικά χρηματοπιστωτική κρίση στην Ευρώπη), την ικανότητά του να αναπτύσσεται και να ενισχύει τη θέση του στην αγορά.

Στις 30.01.2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) δήλωσε την εξάπλωση του ιού COVID-19 ως «έκτακτη ανάγκη διεθνούς ενδιαφέροντος για τη δημόσια υγεία», ενώ σε συνέχεια των περαιτέρω εξελίξεων, την 11.03.2020, ο ΠΟΥ κήρυξε τον COVID-19 πανδημία η οποία εξαπλώθηκε παγκοσμίως.

Το συμβάν είναι σε εξέλιξη και ως εκ τούτου δεν μπορούν να εκτιμηθούν και ποσοτικοποιηθούν οι επιπτώσεις του. Η διάρκεια και η ένταση των επιπτώσεων αναμένεται να προσδιοριστούν από: (i) το κατά πόσο ο ιός υπόκειται σε εποχική περιοδικότητα, (ii) τη χρονική διάρκεια που θα απαιτηθεί για την ανάπτυξη αποτελεσματικών μεθόδων αντιμετώπισης της νόσου (εμβόλιο ή /και θεραπευτική αγωγή), (iii) την αποτελεσματικότητα των δημοσιονομικών και άλλων μέτρων των χωρών καθώς και των αποφάσεων των εποπτικών αρχών των τραπεζών για την διευκόλυνση των τραπεζικών ιδρυμάτων στην παροχή ρευστότητας και στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 10 «Γεγονότα μεταγενέστερα της περιόδου αναφοράς», η πανδημία θεωρείται ως ένα μη διορθωτικό γεγονός και ως εκ τούτου δεν απεικονίζεται στην αναγνώριση και επιμέτρηση των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας της χρήσης που έληξε την 31.12.2019.

Σύμφωνα με Έκθεση της Morgan Stanley (που δημοσιεύθηκε την 25.03.2020 με τίτλο «Coronavirus: Recession, Response, Recovery»), η πτώση της ζήτησης και οι διαταραχές στις εν γένει αλυσίδες εφοδιασμού αναμένεται να οδηγήσουν σε μία παγκόσμια οικονομική ύφεση. Ωστόσο, σύμφωνα με τη σχετική έκθεση, οι ισχυρές νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές που βρίσκονται σε εξέλιξη για την ανάσχεση των συνεπειών της πανδημίας, θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για μία ανάκαμψη που θα αρχίσει να διαφαίνεται το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Για την προοπτική αυτή φαίνεται ότι είναι καθοριστικής σημασίας, οι αυξανόμενες αναταραχές στην οικονομία των ΗΠΑ. Αμερικανοί οικονομολόγοι αναμένουν μια συρρίκνωση πλήρους έτους 2020 της τάξης του 3,0% αντί της προηγούμενης πρόβλεψης ανάπτυξης 0,6%. Μια τέτοια πτώση θα μειώσει την παγκόσμια ανάπτυξη σε 0,3% για το 2020 από το 3,4% που είχε προβλεφθεί πριν το ξέσπασμα της πανδημίας (κοντά στα χαμηλά της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2009, όταν η παγκόσμια οικονομία συρρικνώθηκε κατά 0,5%). Υπό την βασική παραδοχή ότι η πανδημική κρίση αναμένεται να κορυφωθεί τον Απρίλιο/Μάιο 2020, το μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής δυσχέρειας θα μπορούσε να συγκεντρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2020, με την παγκόσμια οικονομία να συρρικνώνεται σε ετήσια βάση 0,6% και 2,1%, αντίστοιχα, στο πρώτο και δεύτερο τρίμηνο του 2020. Εν συνεχεία και υπό την εκτίμηση ότι η ανάκαμψη θα αρχίσει να διαφαίνεται από το τρίτο τρίμηνο του 2020, η παγκόσμια οικονομία θα μπορούσε να ανακάμψει σε 4,8% το 2021, ενώ η ανάπτυξη της ζώνης του Ευρώ θα μπορούσε να ανακάμψει κατά 5,5% το 2021. Περαιτέρω, σε σχετική αρθρογραφία των Financial Times, σχετικά με τους κλάδους που είναι πιο ανθεκτικοί κατά τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου σε συνθήκες αβεβαιότητας και αναταραχής όπως αυτή της πανδημίας, αναδεικνύονται ο τομέας των υποδομών.

Στο πλαίσιο της προστασίας της δημόσιας υγείας, πολλές χώρες υιοθέτησαν έκτακτα, προσωρινά και δαπανηρά μέτρα περιορισμού (ορισμένες χώρες έχουν απαιτήσει από τις εταιρείες να περιορίσουν ή και να αναστείλουν τις συνήθεις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες). Οι κυβερνήσεις, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής Δημοκρατίας, εφάρμοσαν περιορισμούς στην κυκλοφορία, στα ταξίδια καθώς και αυστηρά μέτρα καραντίνας. Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα, σταδιακά από την 20.03.2020, ελήφθησαν αυστηρά μέτρα για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και τη διασφάλιση της οικονομικής επιβίωσης των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των ευάλωτων ομάδων τα οποία και εφαρμόστηκαν μέχρι την 04.05.2020. Μετά την 04.05.2020 άρχισαν να αίρονται σταδιακά τα μέτρα του lockdown που εφαρμόστηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση και να ξεδιπλώνεται το κυβερνητικό σχέδιο για τη σταδιακή μετάβαση στη νέα πραγματικότητα.

Η Διοίκηση του Ομίλου με εξαιρετικά υψηλό αίσθημα ευθύνης, απέναντι στους πελάτες της, στους εργαζόμενους, στους προμηθευτές, στους συνεργάτες της και στους επενδυτές, παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με την ασθένεια του κορωνοϊού (COVID-19), μελετώντας τους πιθανούς παράγοντες

κινδύνου που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη χρηματοοικονομική θέση, τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα του Ομίλου.

(i) Οργανωτικός Σχεδιασμός Ομίλου

Μετά τις πρώτες ανακοινώσεις, η Διοίκηση του Ομίλου με κυρίαρχη προτεραιότητα την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων και των συνεργατών της, κινήθηκε με ταχύτητα και αποφασιστικότητα, σχεδίασε και άρχισε αμέσως να υλοποιεί ένα πλάνο μέτρων και ενεργειών με κύριους στόχους: τη διαμόρφωση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εργασίας όλων των εργαζομένων παράλληλα με την υιοθέτηση πολιτικών εξ αποστάσεως εργασίας όπου αυτό κρίνεται εφικτό και αναγκαίο, την ασφάλεια και την αξιοποίηση της πλέον σύγχρονης τεχνολογίας της πληροφορικής για τον περιορισμό των μετακινήσεων και ταξιδιών στο ελάχιστο δυνατό, την πραγματοποίηση τηλεδιασκέψεων (βιντεοκλήσεων), καθώς και σύγχρονων, ευέλικτων τρόπων εργασίας ανάλογα με τις ατομικές ή ειδικές ανάγκες ομάδων εργαζομένων. Εξαιρετικά αυστηροί κανόνες λειτουργίας έχουν υιοθετηθεί σε όλα τα σημεία παρουσίας και λειτουργίας του Ομίλου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, προκειμένου να επιβεβαιώνεται διαρκώς το υψηλότερο δυνατό επίπεδο ασφάλειας για όλους.

Παράλληλα, ο Όμιλος υλοποίησε ένα πρόγραμμα ασφαλούς επαναπατρισμού των στελεχών και των εργαζομένων του από την Κύπρο σε απόλυτη εφαρμογή των αποφάσεων και των οδηγιών των εθνικών αρμόδιων αρχών. Συγκεκριμένα, την 01.04.2020, η ΤΕΡΝΑ ΑΕ ανακοίνωσε την ολοκλήρωση των διαδικασιών ασφαλούς επαναπατρισμού από την Κύπρο περίπου 400 εργαζομένων στα έργα των θυγατρικών της, μετά την απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να προχωρήσει σε κλείσιμο των εργοταξίων στη χώρα (άρθηκε η σχετική απόφαση την 04.05.2020). Ο επαναπατρισμός έγινε για την συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων, με ειδικές πτήσεις που οργάνωσε η ΤΕΡΝΑ ΑΕ σε συνεργασία με την Aegean. Για τους επαναπατρισθέντες εργαζόμενους ακολουθήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες από την Πολιτεία και τον ΕΟΔΥ διαδικασίες και ο Όμιλος φρόντισε για την ασφαλή μετάβασή τους στους τόπους κατοικίας τους, εντός κι εκτός Αθηνών.

(ii) Επιπτώσεις από την πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) και μέτρα περιορισμού αυτών

Ο Όμιλος έχει λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να συνεχιστεί απρόσκοπτα η εξέλιξη της βασικής δραστηριότητας του, συνεχίζοντας αδιαλείπτως την κατασκευαστική του δραστηριότητα, ενισχύοντας τις προσπάθειες σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας και της απασχόλησης.

Αναφορικά με την εκτέλεση των κατασκευαστικών συμβάσεων, τα μέτρα δημόσιας πολιτικής που έχουν παρθεί ή /και θα παρθούν από την ελληνική κυβέρνηση προκειμένου να περιορίσουν την εξάπλωση της νόσου COVID-19, δεν αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντική διαταραχή της εκτέλεσής τους.

Η Διοίκηση έχει εξετάσει τις ιδιαίτερες συνθήκες που θα μπορούσαν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρηματικές δραστηριότητες του λειτουργικού τομέα των κατασκευών και τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται. Βάσει των τωρινών γεγονότων και περιστάσεων αναφορικά με τις επιπτώσεις από την κατάσταση της πανδημίας του COVID-19 αυτές αναλύονται ως κατωτέρω:

- Καθυστερήσεις στο χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων: Όλα τα κατασκευαστικά έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό συνεχίζονται κανονικά, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις οδηγίες και τα μέτρα προστασίας που έχουν εξαγγελθεί από τις κατά τόπους χώρες και κυβερνήσεις. Σημειώνεται ότι έργα για τα οποία υπήρξε αναστολή εργασιών (ήτοι η Πτολεμαΐδα V με απόφαση της Πολιτικής Προστασίας λόγω αυξημένων κρουσμάτων στην περιοχή της δυτικής Μακεδονίας καθώς και δύο έργα που έχει αναλάβει ο Όμιλος στην Κύπρο λόγω αντίστοιχων αποφάσεων της κυπριακής κυβέρνησης) έχουν ξεκινήσει οι κατασκευαστικές εργασίες εκ νέου. Αναφορικά με τυχόν μικρές καθυστερήσεις που ενδέχεται να παρουσιαστούν στα κατασκευαστικά έργα λόγω της ιδιαίτερης κατάστασης που επικρατεί με την πανδημία του COVID-19, ο Όμιλος δεν αντιμετωπίζει κίνδυνο μη τήρησης συμβατικών χρονοδιαγραμμάτων,

καθώς οι σχετικές προθεσμίες παρατείνονται αντίστοιχα. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι οι κατασκευαστικές συμβάσεις περιλαμβάνουν και σχετικούς όρους αναφορικά με καθυστερήσεις από γεγονότα τα οποία δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν (force majeure events), παρέχοντας ένα επιπλέον συμβατικό επίπεδο ασφάλειας αναφορικά με την εξέλιξη των έργων και την απόδοσή/ αποζημίωσή τους.

- Δυσκολίες αναφορικά με την επάρκεια κρίσιμων προμηθειών για την εκτέλεση των κατασκευαστικών έργων: Οι σχετικές ανάγκες έχουν έγκαιρα εντοπιστεί, έχουν γίνει οι κατάλληλες συνεννοήσεις με τους βασικούς προμηθευτές που συνεργάζεται ο Όμιλος και με τους οποίους υφίστανται μακροχρόνιες εμπορικές σχέσεις και δεν αναμένονται δυσκολίες ή καθυστερήσεις. Για τα έργα που είναι σε ιδιαίτερα προχωρημένο στάδιο κατασκευής δεν διαφαίνεται ότι θα παραστεί τέτοια ανάγκη, καθώς οι εναπομένουσες προμήθειες είναι τέτοιου μεγέθους που δεν αναμένεται να παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα. Για τα δε έργα που βρίσκονται σε πρόωρο στάδιο εκτέλεσης έχει γίνει διερεύνηση και για εναλλακτικά δίκτυα διανομής, στο απομακρυσμένο ενδεχόμενο που οι υφιστάμενοι προμηθευτές δεν μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις προμηθειών του Ομίλου (δεν διαφαίνεται σχετικό ενδεχόμενο).
- Καθυστερήσεις στις αναθέσεις έργων: Παρά τις έκτακτες συνθήκες λόγω της παγκόσμιας κρίσης της δημόσιας υγείας, το ελληνικό κράτος δεν έχει ανακοινώσει επί του παρόντος την αναστολή ουδεμίας διαδικασίας ανάθεσης, ως μια πρωτοβουλία για την έμπρακτη υποστήριξη της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 60/ΠΝΠ 20.03.2020 εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται άμεσος κίνδυνος εμφάνισης και διασποράς του COVID-19, ο οποίος βεβαιώνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, και πάντως για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος της Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ), με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατή σειρά μέτρων όπως (α) η αναβολή διενέργειας δημόσιων διαγωνισμών, (β) η παράταση της ημερομηνίας υποβολής αιτήσεων συμμετοχής ή προσφορών στις περιπτώσεις που έχει δημοσιευθεί προκήρυξη και (γ) η αναστολή κάθε προθεσμίας που αφορά σε δημόσιες συμβάσεις, ανεξάρτητα από το στάδιο ανάθεσης ή εκτέλεσης αυτών και η χορήγηση παράτασης για κάθε είδους συμβατικών προθεσμιών, για χρονικό διάστημα που θα καθορίζεται με την οικεία απόφαση.

- Ο πιστωτικός κίνδυνος στο πλαίσιο της πανδημίας του κορωνοϊού, περιορίζεται στην πιθανότητα μη ανταπόκρισης των πελατών στους συμφωνημένους όρους αποπληρωμής. Σημαντικές καθυστερήσεις στο χρονοδιάγραμμα πληρωμών των έργων, με βάση τα σημερινά δεδομένα, εκτιμάται ότι δεν θα υπάρχουν. Η εκτίμηση αυτή τη διοίκησης βασίζεται: (α) αφενός στο ότι κύριος των περισσότερων κατασκευαστικών έργων που έχει αναλάβει ο Όμιλος είναι το Ελληνικό Δημόσιο, έχοντας στις περισσότερες περιπτώσεις αδιάλειπτα εξασφαλισμένους πόρους (π.χ. ευρωπαϊκοί πόροι ή πόρους που έχουν διασφαλίσει εταιρείες παραχώρησης οι οποίες και έχουν αναθέσει κατασκευαστικά έργα στην Τέρνα ΑΕ) και (β) αφετέρου, ήδη αναμένονται πακέτα στήριξης της οικονομίας των ευρωπαϊκών κρατών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), προκειμένου να αμβλυνθούν οι οικονομικές επιπτώσεις από τον κορωνοϊό.

Είναι γεγονός ότι τα έργα υποδομής αποτελούν έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους για την ανάκαμψη της οικονομίας - και η ΤΕΡΝΑ ΑΕ βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση λόγω (α) της κυρίαρχης θέσης της στον κατασκευαστικό κλάδο σε συνδυασμό με την έμπειρη και αποδεδειγμένα αποτελεσματική διοικητική ομάδα, (β) την ισχυρή χρηματοοικονομική θέση της εταιρείας, προκειμένου να στηριχθεί η εμπρόθεσμη ολοκλήρωση όλων των έργων που έχει ή /και θα αναλάβει, (γ) της σημαντικής τάσης μείωσης των τιμών πρώτων υλών/ εμπορευμάτων (όπως χαρακτηριστικά το ντίζελ, η άσφαλτος, ο χάλυβας κ.α.) και (δ) της υποστήριξης του Ομίλου από το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα και από ασφαλιστικούς οργανισμούς, συνέπεια της οποίας αποτελούν τα σημαντικού ύψους διαθέσιμα όρια που έχουν παρασχεθεί για την έκδοση εγγυητικών επιστολών.

Λόγω ανάγκης ώθησης της οικονομικής ανάκαμψης ως αποτέλεσμα και της κρίσης COVID-19, αναφέρθηκε από τον αρμόδιο Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών ότι η εκκίνηση των μεγάλων έργων αποτελεί άμεση προτεραιότητα για την Ελληνική Κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με δηλώσεις του αρμόδιου Υπουργού, πρόθεση της Ελληνικής Κυβέρνησης είναι να αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο των διαγωνιστικών διαδικασιών, έτσι ώστε να επιταχυνθούν οι αδειοδοτήσεις για να ενταχθούν στον νόμο των στρατηγικών επενδύσεων τα μεγάλα έργα των υποδομών, τα οποία ξεπερνούν τα 13 δισ. ευρώ.

Σύνοψη

Οι οικονομικές επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης στην παγκόσμια οικονομία και στις συνολικές επιχειρηματικές δραστηριότητες δεν μπορούν να εκτιμηθούν με εύλογη βεβαιότητα σε αυτό το στάδιο, λόγω αφενός του ρυθμού επέκτασης της έξαρσης της νόσου και αφετέρου του υψηλού επιπέδου αβεβαιότητας που προκύπτει από την αδυναμία να προβλεφθεί αξιόπιστα το αποτέλεσμα.

Ως προς την οικονομική του θέση, ο Όμιλος, κατά την ημερομηνία αναφοράς των Ετήσιων Ενοποιημένων και Εταιρικών Οικονομικών Καταστάσεων της περιόδου που έληξε την 31.12.2019 αλλά και σήμερα, διατηρεί ικανοποιητική κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα και συνεχίζει να είναι απόλυτα συνεπής έναντι των υποχρεώσεών του προς προμηθευτές, δημόσιο, ασφαλιστικούς οργανισμούς κ.λπ. πιστωτές.

Κλείνοντας, όλα τα παραπάνω εξετάστηκαν κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων της νόσου COVID-19 στη δραστηριότητα του 2020 για την οποία υπάρχει εγγενής αβεβαιότητα, δεδομένων των τωρινών γεγονότων και περιστάσεων κατά την ημερομηνία έγκρισης των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων. Η εκτίμηση της Διοίκησης είναι ότι δεν δημιουργείται αβεβαιότητα σχετικά με τη συνέχιση της δραστηριότητας (going concern) της Εταιρείας και των θυγατρικών της, η οποία είναι η βασική υπόθεση που χρησιμοποιείται για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.

49. ΕΓΚΡΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι εταιρικές και ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31.12.2019 εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΤΕΡΝΑ ΑΕ την 29.05.2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΓΟΥΡΖΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ